

KRONIEK KARABINIERS

1830-1914

REGIMENT DES CARABINIERS

BRUXELLES

MALINES

Combat

de Corlessen

Combat de

Herderen.

La création de ce régiment date du 1er novembre 1830, sous le nom de 1er régiment de chasseurs à pied. Il a été formé par l'incorporation successive de corps de constitues.

Le premier désigné pour en faire partie a été le bataillon du lieutenant-colonel VANDER ELSSENS dit BOEREMANS, lequel avait été formé, le 27 septembre 1830, de volontaires bruxellois et de quelques miliciens d'origine belge, qui avaient servi dans les bataillons de chasseurs et de grenadiers de l'armée des Pays-Bas.

L'effectif du régiment a été ensuite augmenté successivement: le 15 février 1831, par l'incorporation des chasseurs volontaires du lieutenant-colonel GILBOUWER; le 11 mai 1831 par celle du corps-franc du major AULARD; le 1er septembre 1831, par celle des tirailleurs de l'Éscaut du major DUQUESNE.

En 1836, le 1er septembre, on y versa le bataillon de partisans, qui avait été formé, le 1er mars 1834, par la réunion des partisans dits de Capiaumont, et des partisans dits des Flandres. Ces deux derniers corps avaient été créés eux-mêmes, respectivement le 20 octobre 1831 et le 1er mars 1832.

Une partie du bataillon des volontaires Boeremans s'était trouvée à Anvers, le 27 octobre 1830, lors du bombardement de cette ville par les Hollandais.

Le corps-franc du major AULARD avait été attaché à la brigade NIELSON, dès le 26 décembre 1830, et avait coopéré à un service des avant-postes établis vers le nord de la province d'Anvers.

Les volontaires du major DUQUESNE avaient fait partie du 1er bataillon des tirailleurs de l'Éscaut (le 2e bataillon était commandé par le major WALKIERS). A partir du 15 décembre 1830, ils avaient été placés aux avant-postes au nord de la province d'Anvers. Plus tard, pendant la campagne de 1831, ils forment avec le 1er et le 4e régiment d'infanterie de ligne, la 2e brigade (général CLUMF) de l'armée de l'Éscaut. Ils prirent part à la campagne des Dix-Jours.

Le corps des partisans, qui a été incorporé au régiment, le 1er septembre 1836, avait fait partie

des avant-postes de l'armée d'observation, depuis le mois de novembre 1831 jusqu'au mois de février 1832. Il avait eu à soutenir quelques engagements avec l'ennemi sur la frontière, aux environs de Maestricht et dans les Flandres.

En août 1831, les trois bataillons du 1er régiment de chasseurs, commandé par le colonel WUESTEN, firent partie de l'armée de la Meuse pendant la période active de la campagne. Le 2e bataillon assista au combat de Zookoven, livré le 6 août et le lendemain au combat de Kerpt. Il fut un des premiers à prendre position à Corlessen le 8 août, pour s'opposer, de concert avec une batterie d'artillerie et quelques escadrons de cavalerie, à la poursuite de l'ennemi qui avait attaqué l'arrière-garde de l'armée de la Meuse dans sa marche rétrograde de Hasselt sur Tongres.

Le 5 août, le 1er et le 3e bataillon chargés de la défense de Tongres, repoussèrent, au combat de Herderen, 1500 Hollandais venus de Maestricht pour s'emparer de cette localité.

En décembre 1831, le régiment fut mis à la poursuite de la bande Tormaco dans le Luxembourg.

Le 9 juillet 1847, un arrêté royal fit prendre au corps la dénomination du 1er régiment de chasseurs-carabiniers, à cause de l'armement spécial dont ses unités avaient été pourvues successivement, à partir de 1843.

En 1850, un arrêté royal, en date du 5 mars, donna au régiment la dénomination de régiment des carabiniers.

En 1870, lors de la mobilisation de l'armée, des neuf bataillons que le régiment comprenait, à cette époque sur le pied de guerre, le 1er était attaché à la 1re division du 1er corps de l'armée d'observation; le 2e à la 2e division du même corps; le 3e, le 4e et le 5e formaient avec les trois premiers bataillons des grenadiers la 2e brigade de la 2e division du 2e corps; le 6e relevait de la 1re brigade de la division mobile du même corps; le 7e était attaché à la 3e division du 1er corps; le 8e se trouvait à la 2e brigade de la division mobile; enfin le 9e relevait de l'armée d'Anvers.

En 1872, le colonel reçut, le 20 août, le drapeau du régiment, des mains du Roi Léopold II, au château de Laeken.

BOH
LIEUTENANT-GENERAL

GENERAL-MAJOR

Colonel commandant le Régiment

Lieut. Colonel
Major
Capitaine-Cont.
Lieutenant
Sous-Lieutenant

POUR LE ROI

A eu l'honneur de servir au Régiment
du 1er au 1er
Camp de Bevalos, Anvers
Marquées à en
Nominations:
Fonctions spéciales:
Distinctions:

POUR LA PATRIE

**KRONIEK
VAN DE BELGISCHE
REGIMENTEN KARABINIERS
1830-1992**

*Een hommage aan onze karabiniers...
opdat de herinnering niet verloren zou gaan!*

DEEL 1
**VANAF DE OPRICHTING TOT DE VOORAVOND
VAN DE EERSTE WERELDOORLOG**

Redactie :
Medewerkers:

Jacques VERSPREET
Jean CLEEREMANS
Willy PEIREN

Technische realisatie:
Lay-out:

Luc VERMEULEN
Paul VAN GESTEL
Hedwig VAN MELLAERT
allen karabiniers

De herinnering is een bron van kracht

Afbeelding op vorige pagina:

Keramiek beeld, gemaakt door de Hoofdaalmoezenier en karabinier Georges Herregods.
(Bezit Regiment Karabiniers Prins Boudewijn-Grenadiers, Traditiezaal.)

INHOUD

Woord vooraf	IX
Hoofdstuk 1 Ontstaan en ontwikkeling van de Karabiniers 1830-1850	1
HISTORISCHE CONTEXT	2
DE JAGERS VAN BRUSSEL OF VAN BORREMANS	3
J. B. Van den Elskens: een jonge leider en patriot	3
De oorsprong van onze Karabiniers	3
De septemberdagen of de revolutie van 1830	4
De scheiding tussen Noord en Zuid	6
De herneming van de controle over het land door het Voorlopig Bewind	6
HET 1 ^e REGIMENT JAGERS TE VOET IN HET JONGE BELGISCHE LEGER	7
Gent en de anti-revolutionaire acties van de 'Orangisten'	7
De misleiding van en de commoties rond Borremans	8
De Nederlandse bedreiging	9
Het 1 ^e Jagers te Voet bij het Maasleger	10
Koning Leopold I, chef van het Belgisch Veldleger	10
DE TIENDAAGSE VELDTOCHT IN AUGUSTUS 1831	11
De voorbereidingen bij het Regiment	11
De eerste uitval van het Nederlands garnizoen vanuit Maastricht	11
De tweede uitval vanuit Maastricht: de gevechten bij Herderen	12
De gevechten bij Houthalen	12
7 augustus: de derde uitval vanuit Maastricht en de gevechten te Riemst	13
De gevechten bij Kermpst	15
Kortesseem!	16
Het Maasleger te Luik	16
Over de waarde van het jonge Belgische Veldleger	17
DE PERIODE ONMIDDELLIJK NA DE TIENDAAGSE VELDTOCHT	17
Politieke gevolgen	17
De reorganisatie van de legereenheden	17
CAPIAUMONT EN HET 1 ^e REGIMENT JAGERS-KARABINIERS	21
De "vader van de Karabiniers"	21
De Partizanen	22
Het nieuwe 1 ^e Regiment Jagers te Voet (1836-1847)	25
Het 1 ^e Regiment Jagers-Karabiniers (1847-1850)	31
Risquons-tout (maart 1848)	31
Reorganisatie	31
HET REGIMENT KARABINIERS	32
ONZE JAGERS-KARABINIERS EN HUN MILITAIR LEVEN IN DIE PERIODE	32
De aanwerving van soldaten	32
Het inkwartieren en legeren van troepen	33
Over huishouding en gastronomie	34
De marketentsters	35
De messes	35
De opleiding en de vorming	36
Het kamp van Beverlo...een militair paradijs!	37
De troepenkinderen	39

Hoofdstuk 2 Het Regiment Karabiniers 1850-1894	40
HISTORISCHE CONTEXT	41
De Belgische neutraliteitspolitiek	41
Het socio-economisch klimaat	41
DE KARABINIERS TOT HET EINDE VAN DE XIX ^e EEUW	42
Brussel garnizoenstad	42
Een nieuwe kazerne voor de Karabiniers: het Klein Kasteeltje (1852)	43
Het garnizoensleven	45
Opdrachten en tactiek voor onze Karabiniers	46
Buitenlandse ervaringen: het Mexicaans avontuur	48
De periode van Leopold II	50
DE FRANS-DUITSE OORLOG VAN 1870-71	51
De internationale onrust: 1866-1870	51
Dreigend onheil, gevolgd door de mobilisatie van het leger	52
Belgische reacties en de verdediging van onze neutraliteit	53
Een reportage te Aarlen: Vadertje Legardeur	54
NA DE FRANS-DUITSE OORLOG VAN 1870-71	57
Terugkeer naar de dagelijkse routine (1870-1890)	57
1872: de Karabiniers ontvingen hun vaandel!	58
Overzicht van gebeurtenissen...	59
Het militair leven	60
Het sociale leven	60
DE KARABINIERS EN HUN PRINS BOUDEWIJN	67
De prille jeugd van de kroonprins Boudewijn	67
Prins Boudewijn, grenadier	68
Prins Boudewijn, karabinier	69
De bevelvoering van de Prins als compagniecommandant	72
De fatale winter van 1890-91	77
DE LAATSTE VIER JAREN VAN DE KARABINIERS IN HET KLEIN KASTEELTJE	80
Congo: karabiniers betrokken bij het beschavingswerk	80
1890: een innovatie exclusief bij de karabiniers: de militaire wielrijders!	82
Feiten tot 1894	82
De Touring Club van België en de karabiniers	85
Hoofdstuk 3 Het Regiment Karabiniers 1894-1910	88
DE KARABINIERS NAAR EEN NIEUWE KAZERNE AAN HET DAILLYPLEIN	89
Voorafgaand	89
De nieuwe kazerne	90
De intocht van het Regiment Karabiniers te Schaarbeek	93
DE PERIODE VAN "BELLE EPOQUE" EN "ART NOUVEAU"	95
Het dagelijks leven werd hervat...	95
De oprichting van een eerste Belgische testcompagnie militaire wielrijders	97
De jaren 1897 tot en met 1904	99
Karabiniers en de Belgische militaire missie in Peking	108
1905: het jubeljaar van de 75 ^e verjaardag van het Regiment en van de onafhankelijkheid van België!	109
Viering van 75 jaren 'jagers'-karabiniers	111
De jaren 1906 tot en met 1909	112
HET AFSLUITEN VAN DE "BELLE EPOQUE"	125
Over de defensiepolitiek (1880-1914)	125
Het sociaal leven bij het Regiment Karabiniers bij de eeuwwisseling	127
De opleiding en de training	132
De militaire tucht	135
Het taalprobleem in het leger	136
Afscheid van de "belle époque"...	137

Hoofdstuk 4 De Karabiniers op de vooravond van de grote oorlog	139
JAREN VAN HOOP EN ONZEKERHEID	140
De jaren 1910 en 1911	140
- Dagdagelijkse activiteiten	141
- Militaire voorbereidingen en innovaties	141
- Over hondenkarren en de mitrailleurs Maxim	142
Het jaar 1912	145
1913: het jaar van belangrijke wijzigingen voor onze karabiniers!	147
De grote manoeuvres of de algemene repetitie!	148
De reorganisatie van het leger in 1913	152
29 augustus 1913 - De ontubbeling van het Regiment Karabiniers	153
HET 1 ^e REGIMENT KARABINIERS...MIN DE CYCLISTEN!	157
Het onheilsjaar 1914 en de mobilisatie	158
De mobilisatie in België	160
 AANHANGSELS	
LIJST VAN GEBRUIKTE MILITAIRE AFKORTINGEN	XI
BIBLIOGRAFIE GERAADPLEEGDE WERKEN	XII
NAMENREGISTER VAN KARABINIERS UIT DE KRONIEK (BOEKDELEN 1 EN 2)	XV
EERSTE LIJST VAN DE INTEKENAARS	XVII

Het zijn onverschilligen die niet kunnen verwijlen bij al diegenen die jaren terug onze geschiedenis hebben gekleurd ...

" De Reservecommandant Corvilain heeft op briljante wijze de rol van de Carabiniers tijdens de oorlog van 1914-18 geschetst. Wij laten aan anderen de taak over om de kloof te dichten tussen deze gebeurtenissen, die ons prestige versterkten, en....1850. (De oorsprong van onze Carabiniers. 1830 - 1850. - Louis Leconte, 1941)

"Le commandant de réserve Corvilain a brillamment esquissé le rôle des carabiniers pendant la guerre 1914-18. Nous laissons à d'autres la tâche de combler la lacune existant entre ces événements dont notre prestige sortit fortifié et ... 1850." (Les origines de nos Carabiniers.1830-1850.-Louis Leconte, 1941)

"...A ces remerciements, le Cercle associe la Section Historique de l'Etat Major Général de l'Armée, les Chefs de Corps et les Commandants des diverses Unités des Carabiniers de la Guerre, qui ont bien voulu prêter un ensemble précieux de documents officiels, fournir une quantité considérable de renseignements, apporter une pluralité remarquable de témoignages concordants, grâce à quoi, l'Auteur a pu mener un Travail dont la base essentielle est le constant Respect de la Vérité Historique." (Marcel Corvilain, 1933)

".... Aan deze dankbaarheid verbindt de Kring de Historische Sectie van de Generale Staf van het Leger, de Korpschefs en de Commandanten van de verschillende eenheden van de Carabiniers van de Oorlog, die bereid waren een kostbaar geheel van officiële documenten uit te lenen, een aanzienlijke hoeveelheid informatie te verschaffen, een opmerkelijke veelheid van overeenstemmende getuigenissen te brengen, dankzij welke de Auteur een Werk heeft kunnen verrichten waarvan de wzenlijke grondslag de voortdurende Eerbieding van de Historische Waarheid is".

(Marcel Corvilain, 1933)

WOORD VOORAF

Ons prachtig Regiment, drager van tradities uit de septemberdagen van 1830, ontstaan op de barricaden van Brussel, symbool voor het onafhankelijkheidsgevoel van het prille nieuwe België, intens verweven met meer dan 160 jaren Belgische geschiedenis, verloor in 1992 zijn eigenheid. Het Regiment Karabiniers Prins Boudewijn werd, bij beslissing van de Stafchef van de Landmacht, op 27 juni 1992 het nieuwe fusieregiment Karabiniers Prins Boudewijn-Grenadiers. Deze harde beslissing schokte en kwetste de karabiniersrangen van toen diep, onze 'broeders'-grenadiers waren eveneens zwaar aangeslagen.

De idee om het epos van onze karabiniers in een samenhangend verhaal te bundelen kreeg dan een vastere vorm. Opdat de herinnering aan het Regiment Karabiniers Prins Boudewijn niet in de vergetelheid zou geraken hebben enkele karabiniers eind 1996 besloten de uitdaging aan te nemen! Het zou een werk worden van karabiniers voor karabiniers, voor hun 'erfgenamen' en voor geïnteresseerde sympathisanten. Het zal toelaten de 'levensdraad' van de karabiniers te volgen: hun gedrevenheid om te dienen, hun emoties, hun hoogstaande prestaties, hun fierheid, hun volharding in de ellende van de moeilijke momenten, hun drang om aan de top te staan, kortom hun nationale trots om Koning en vaderland te dienen! Het nieuwe regiment, hoeder van de Karabiniers- en de Grenadiers-tradities, zal er een deel van zijn motivatie uit putten.

Karabiniers hadden reeds in het verleden over hun Regiment geschreven. Wij hebben dankbaar gebruik gemaakt van hun werk. Zo zijn wij te rade gegaan bij Alexis Capiaumont, Louis Leconte, Marcel Corvilain, René Everaert, Jean Cleeremans om slechts de belangrijkste karabiniersauteurs te vermelden naast de vele anderen die in de militaire vakpers bijdragen publiceerden. Wij zijn hun allen dankbaar voor hun onderzoekswerk en voor hun precieze geschiedschrijving, hun gegevens zijn herwerkt en opgenomen in onze kroniek.

Tot ver in de XXe eeuw was het Frans de werktal in onze regimenten, zo komt het dat de belangrijkste geschriften in het Frans verschenen. De werken beschreven uitvoerig, verschillende, maar beperkte periodes van de regimentgeschiedenis.

De "Chasseurs de Bruxelles", kort nadien, bij de oprichting van het nieuwe officiële Belgische Veldleger, het "1e Chasseurs à Pied" (1e Jagers te Voet) en nog later de "Karabiniers", rekruteerden uit alle delen van het land. De bijzondere selectiecriteria, om ingelijfd te kunnen worden bij de karabiniersfamilie, zorgden voor een typische Belgische harmonische menging van Vlamingen, Walen en Brusselaars in hun rangen. Pas na de tweede wereldoorlog werd het Regiment op de Nederlandse taalrol geplaatst en hebben er vijftig jaren lang, vele tienduizenden Vlamingen met fierheid het karabinierskenteken gedragen.

Wij hadden dus verschillende redenen om in het Nederlands een poging te wagen het Regimentsbestaan te schetsen vanaf de allereerste dagen van zijn geboorte tot de fusie in 1992. Het werk heeft geen literaire pretenties, het is ook geen geschiedenisboek. De tijd ontbrak ons om alle gegevens te controleren, daarom beperken wij ons tot een kroniek van gebeurtenissen, geplaatst in de tijdsfeer en in een ruimer kader. Het is zeker onvolledig, onze geraadpleegde bronnen over de beginfase waren schaars en niet altijd objectief. Een groot gedeelte van het archief van het Ministerie van Landsverdediging ging verloren in mei 1940.

Wij hebben toch een eerlijke poging gedaan om data, evenementen en namen zo waarheidsgetrouw mogelijk te noteren aan de hand van de bestaande teksten en archieven. Bij het taalgebruik waren het "groene boekje" (Woordenlijst Nederlandse taal, Ed. 1995) en "De Grote Van Daele" onze gidsen. Zo komt het dat we van 'karabiniers' spreken (zoals onze anciens van 1914/18 het ons reeds voordeden) in plaats van 'carabiniers' ...! Maar, aangehaalde originele teksten van karabiniers, of proclamaties, werden in hun oorspronkelijke schrijfwijze behouden of vertaald naar de tijdssfeer...

Verschillende schetsen en kaarten in dit eerste boekdeel, dragen Franse aanduidingen, zij werden gekopieerd uit geraadpleegde karabiniersbronnen (Corvilain). De gekleurde kaartfragmenten die wij gebruiken in deze kroniek, komen uit originele Belgische stafkaarten (Topogravé et imprimé à l'Institut cartographique militaire en 1906-1910.- 1:100.000). Zij geven een getrouw beeld van de geografie uit die tijd.

Naarmate wij vorderden in ons werk raakten wij betrokken bij zoveel karabiniers die voor ons onbekenden waren maar die opvielen door hun enthousiasme en hun inzet om het Regiment en hun vaderland naar best vermogen te dienen. Wij zijn gelukkig dat wij hun daden kunnen verhalen en er aldus in slagen deze karabiniers, honderden voor het eerste boekdeel, een ogenblik te doen herleven. Ergens zijn zij nu vereeuwigd in deze bladzijden. Naast hen hebben wij die massa anderen, de karabiniers-in-de-rangen, die wij niet kennen, allicht eenvoudige jonge kerels die vol vertrouwen hun taak hebben uitgevoerd. Zij waren in dienst van 'hun' België en hebben het beste van zichzelf gegeven om hun Regiment te verheffen boven alle andere uit. Hun aureool straalt boven ons allen uit, hun levensomstandigheden waren zoveel moeilijker dan de onze, het was voor hen allicht een grotere uitdaging om de Belgische karabiniers te 'glorifiëren', tot ver over de grenzen heen. Zeker ontdekt ge, beste lezer, iets van hun verzuchtingen, en zult ge beter deze van onze jonge generaties karabiniers, of hun erfgenamen, begrijpen. Zij waren en zijn er allen om te dienen, de loyale kameraadschap te beoefenen, hun reputatie hoog te houden, opdat de Belgen met fierheid over hen kunnen getuigen en het als een eer ervaren één van hen geweest te zijn!

Uit de beginperiode van ons Regiment hebben wij, tot ons groot spijt, niet veel namen van karabiniers kunnen aanhalen. Naarmate wij de XXe eeuw naderden herkenden wij vlotter onze karabiniers in zo verre dat wij met hen gingen meelevende. Het trof ons ook dat de officieren en kaderleden meer aan bod komen, maar de lezer kan begrijpen dat het onmogelijk is om alle karabiniers te betrekken in de kroniek. Een lijst met de namen van de karabiniers die in de kroniek vermeld worden verschijnt aan het einde van ieder deel.

Het is evident dat wij alle karabiniersregimenten die in het Belgisch leger bestaan hebben of bestaan, betrekken in de kroniek. Allen stammen uit het 1^e Regiment Karabiniers en dragen met trots hun eigen tradities.

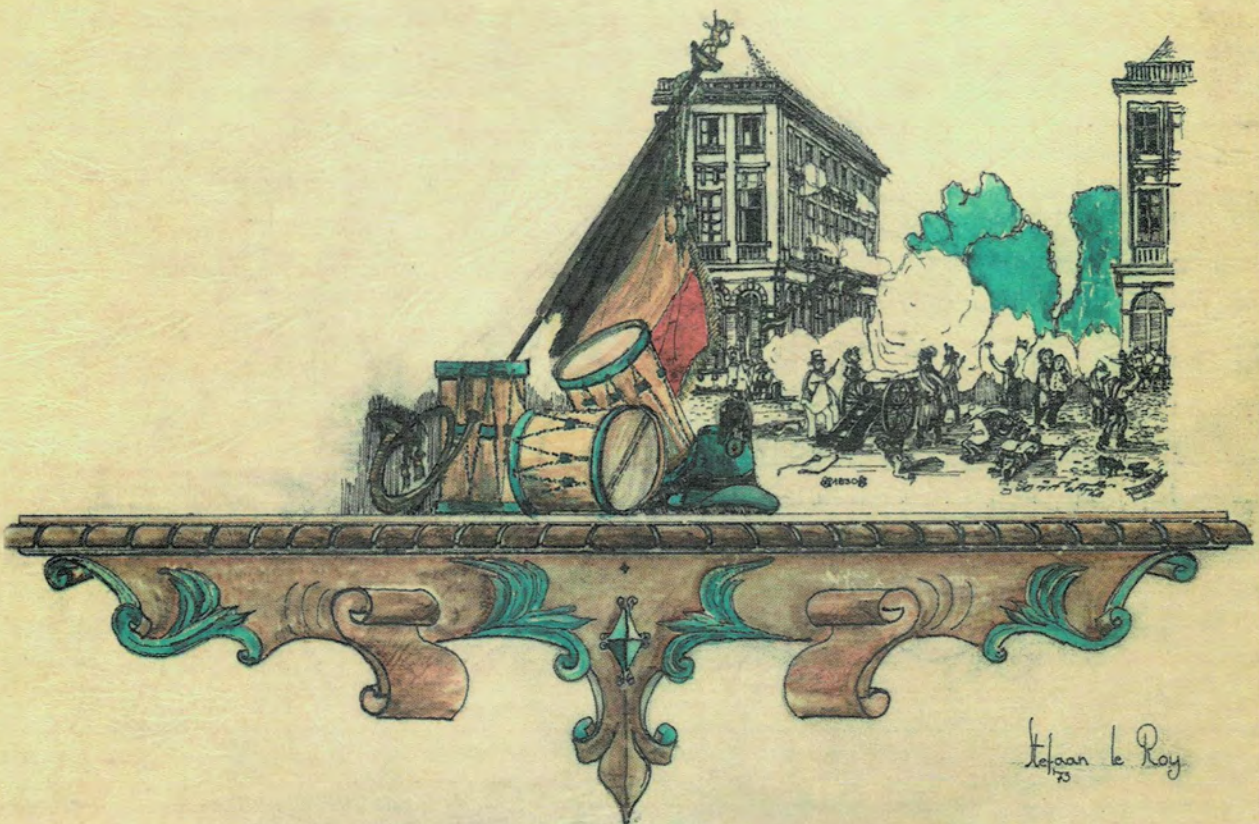
De realisatie van de "Kroniek van de Belgische Regimenten Karabiniers", vergde heel wat opsporingswerk en lectuur. Wij danken in 't bijzonder het personeel van het Documentatiecentrum van het Koninklijk Museum van het Leger, van het Secretariaat van het Militair Huis van de Koning en de Archivaris van het Koninklijk Paleis, van het Archief van het Regiment Karabiniers Prins Boudewijn-Grenadiers en het Centrum Historische Documentatie van het Leger, voor hun welwillende medewerking. De technische problemen werden opgelost door de technici van de Drukkerij van de Krijgsmacht, waarvoor onze grote erkentelijkheid en dank!

De redactie

-
- Eerste Boekdeel : Van de oprichting tot de vooravond van de Eerste Wereldoorlog (1830-1914).
Tweede Boekdeel : De Karabiniers tijdens de Grote Oorlog (1914-1918).
Derde Boekdeel : Na de Grote Oorlog tot en met de Tweede Wereldoorlog (1918-1945).
Vierde Boekdeel : Na de tweede Wereldoorlog tot en met de fusie. (1945-1992).

Hoofdstuk 1

Ontstaan en ontwikkeling van de Karabiniers 1830-1850

HISTORISCHE CONTEXT

Eind augustus 1830 kwamen onze contreien en het volk in opstand tegen de Nederlanders. Sinds het Congres van Wenen in 1815 hadden de grote mogendheden (de geallieerden die Napoleon en de Fransen hadden overwonnen bij Waterloo) het 'Koninkrijk van de Nederlanden' (Nederland, België en het Groot Hertogdom Luxemburg) opgericht, waarbij Willem I koning werd. Hij kreeg als opdracht dit amalgaam tot een "union intime et complète" uit te bouwen. Deze unie moest de belangen van de toenmalige 'groten' van Europa dienen.

De Belgen hadden reeds in 1814 tevergeefs geprotesteerd tegen de wijze waarop de mogendheden over ons land beschikten zonder hen te raadplegen; sedert de XVIe eeuw herinnerden de Belgen zich de sluiting van de Schelde en de garnizoenen in het zuiden aan hun grenzen¹. De onbehendige politiek van Willem I zou hun misnoegdheid doen groeien: als calvinist zou hij tegenover de katholieken krenkende maatregelen treffen, België mocht slechts de helft van de afgevaardigden in de twee Kamers van de Staten-Generaal verkiezen niettegenstaande ons land ongeveer 3,5 miljoen inwoners telde tegenover 2 miljoen 'Hollanders'. Bovendien kwamen alle leidinggevende functies in Nederlandse handen. Kortom de regerende vorst was niet onpartijdig en hij luisterde niet naar de verzuchtingen van de zuidelijke provinciën. Dat het Nederlands de officiële en administratieve landstaal werd verhoogde de grieven. De Belgische pers wakkerde deze grieven aan en publiceerde meer en meer uitdagende taal.

Vanaf 1828 ziet koning Willem I in dat hij toegevingen moet doen t.o.v. de zuidelijke provinciën. Doch hij ging hierin niet ver genoeg. De wrok tegen de Nederlanders zat reeds te diep. De juli-omwenteling van 1830 in Frankrijk bracht in Brussel de gemoederen nog meer aan 't gisten.

De 25 augustus 1830 bij de opvoering van de opera "De stomme van Portici" in de Munt klom de geestdrift ten top, als een acteur in zijn rol de kreet "te wapen!" uitstootte was er geen houden meer aan². Het publiek klauterde over de banken, verspreidde zich en verzamelde vòòr het operagebouw, overal klonk de kreet "te wapen", uit alle stadswijken kwamen er groepen toegestroomd: de Belgische omwenteling was begonnen....

De wanorde en de onlusten die op de voorstelling van "De stomme van Portici" volgden bewezen de zwakte van de toenmalige burgerlijke en militaire overheden en tegelijk die van het Nederlands bewind zelf. De volgende dagen doorkruisten bendes van werklozen, opgehitst door Parijse oproerkraaiers, de stad en verwoestten de huizen van de voornaamste regeringsagenten. Toen ze zagen dat de stedelijke ordehandhavers overrompeld werden en dat het geregeld leger aarzelde, vergaderden enkele plichtbewuste personen op het stadhuis van Brussel om maatregelen te bedenken om de orde te herstellen en de plunderingen te stoppen.

Op 27 augustus werd een Nationale Burgerwacht opgericht te Brussel met aan het hoofd Baron Emmanuel van der Linden d'Hoogvorst. Men koos als kleuren het zwart en geel van Brabant en Vlaanderen, het geel en rood van Henegouwen en Luik, samengebracht de Belgische driekleur.... bepaalde herinneringen aan de Brabantse omwenteling van 1789 welden op...

Een afvaardiging van de Burgerwacht werd naar koning Willem I gestuurd om hem over de toestand in te lichten. Zij werd echter koel ontvangen en als antwoord zond Willem I zijn twee zonen met een leger naar Brussel.

Tot buiten Brussel zwol het rumoer van de onlusten aan, in andere delen van het land brak de opstand uit. Zo speelden zich de 26^e augustus stormachtige betogingen af te Leuven, waar het Nederlands garnizoen samengesteld uit de 11^e Afdeling, was geconsigneerd in de kazerne Bay, Tiensestraat. De volgende dag werd er eveneens een burgerwacht samengesteld om de beveiliging en de orde in Leuven te handhaven.

Pierre Thielens, bijgenaamd Mennen-Kapoen, doorkruiste de 29^e de straten van de stad zwaaiend met de driekleurige vlag, die hij vervolgens op het pui van het stadhuis neerplante. Dat deed de grootste geestdrift ontstaan, vooral bij de oudstrijders van de Brabantse omwenteling van 1789, die nu de driekleurige lintjes en

¹ De garnizoenen waren tegen Frankrijk gericht en bepaald door het verdrag "Traité de la Barrière 1815", het waren Namen, Doornik, Menen, Ieper, Warneton, Veurne en het fort van Knokke;

² Het thema van het libretto is de opstand van de bevolking van Napels onder leiding van een visser Masaniello, tegen de dwingelandij van de Spaanse overheersers, die de nationale vrijheden verkrachten en het volk met belastingen overstelpen (1647)

hun eretekens droegen. De schilden met de koninklijke wapens werden van de officiële gebouwen gerukt. Een golf van onlusten zwerfde uit over het land, Luik, Bergen, Leuven... het ging van kwaad naar erger...

Wij zijn nu op het punt gekomen waar de geschiedenis van onze Karabiniers begint.

DE JAGERS VAN BRUSSEL (Chasseurs de Bruxelles) OF VAN BORREMANS³

J. B. Van den Elskens: een jonge leider en patriot opgestaan tijdens de onlusten te Brussel

Een populaire Brusselaar, Jean B. Van den Elskens genoemd Borremans, zoon van een Brusselse brouwer, geboren de 14^e oktober 1804 onderscheidde zich in 't bijzonder tijdens de periode van onlusten die onze eigenlijke "revolutie" voorafging. Franse agitators stookten op zichtbare wijze wanorde. Door de invloed die Borremans had op de lagere klassen kon hij deze intomen bij de plunderingen, m.a.w. hij zette zich volledig in om het klimaat van veiligheid en rust te herstellen. Zo werd hij adjudant-majoor van de graaf van der Meere, eveneens majoor van de 1^e en 2^e sectie van de pas opgerichte Nationale Burgerwacht.⁴

Als de prinsen, zonen van Willem I, hun komst aanmeldden werden overal barricaden opgeworpen. Op 1 september verscheen, op aandringen van een afvaardiging, de prins van Oranje, alleen met zijn staf. De bevolking ontving hem eerder koel en eiste de scheiding van België en Nederland. Op 3 september deelden de leiders van de burgerwacht de prins van Oranje mede, dat ze voor zijn veiligheid niet meer konden instaan en raadden hem aan de stad te verlaten. Daarop vertrok de prins met het Nederlands garnizoen, na te hebben beloofd, de koning in te lichten over de wens van een bestuurlijke scheiding.

De revolutionaire koorts greep het gehele land aan. Overal ruimden de burgemeesters en goeverneurs de plaats voor de revolutionaire autoriteiten, slechts in Brugge, Kortrijk en Gent bleef het officieel Nederlands gezag aan.

Men wou breken met de Nederlanders. Uit alle provinciën stroomden gewapende vrijwilligers te Brussel toe. Hun blauwe kiel met gordel en hun zijden kwartiermuts werd het uniform van deze strijders, gewapend met alle mogelijke gelegenheidswapens. Strijdvaardigen uit Leuven, Luik, en Henegouwen waren flink opgekomen zodat Brussel binnen zijn muren tot meer dan 3.000 gewapende vrijwilligers verzameld had. In Nederland steeg ondertussen de opwinding tegen de Belgen. De Koning gelastte prins Frederik de stad Brussel met wapengeweld tot onderwerping te dwingen. Het Hollands leger, 14.000 man sterk, rukte zonder slag of stoot Brussel, op 22 september door de leiders van de opstand verlaten, binnen!

De burgerwacht werd als "geregelde" eenheid aanzien, doch heeft niet als dusdanig deelgenomen aan de revolutie tijdens de kritische dagen van 23 tot en met 27 september. Zij kwam niet tussen tijdens de opstand, het enthousiasme van 25 en 27 augustus was duchtig gekoeld. De burgerwacht viel praktisch uiteen en werd zelfs ontwapend door groepen vrijwilligers⁵. Velen van de burgerwacht lijfden zich in bij de vrijwilligers. Zo ook Borremans.

De oorsprong van onze Karabiniers

Op 20 september verzamelde hij een grote groep rondom zich en nam de leiding van een korps van ongeveer 200 vrijwilligers: hij heette het korps: "Chasseurs de Bruxelles".

De 21^e september schouwde Baron d'Hoogvorst, met het doel de verschillende groepen vrijwilligers onder controle te nemen, de gewapende detachementen en korpsen op de Grote Markt te Brussel. De twee belangrijkste korpsen waren deze van Gregoire en Borremans. De "Brusselse Jagers" waren ingekwartierd in de brandweerkazerne aan de "oude markt".

³ Zie het boek "Les origines de nos Carabiniers" van Louis LECONTE, p. 7 à 57, Hoofdstuk: Les Chasseurs de Bruxelles ou de Borremans.

⁴ In een brief van Willem I (18.09.1830) aan prins Frederik, wordt Borremans vereenzelvigd als "chef d'orchestre du théâtre Royal"; Borremans werd allicht als verbindingsofficier ingezet tussen Den Haag en Brussel.

⁵ De vrijwilligers opereerden met kleine groepen van ongeveer 30 à 40 man sterk, er waren geen gecoördineerde optredens, de acties gebeurden zonder orde noch methode.

Velen van de leiders van het eerste uur waren uit Brussel gevlucht voor de naderende troepen van Willem I. Baron d'Hoogvorst echter behield het commando over de beveiliging van Brussel terwijl Graaf van der Meere het bevel kreeg over de defensieve acties op de toegangswegen naar de stad.

Herinneringsoptocht van de "Chasseurs de Bruxelles" (bovenaan Dhr. Hespel, patriot uit Antwerpen).

De "septemberdagen" of de revolutie van 1830

Zoals reeds aangehaald kwamen de Hollandse colonnes op 22 september in Brussel aan. Het gevecht duurde vier dagen: men hakte en schoot er maar op los, zonder orde of methode.

Mannen uit de 'middenklasse', "Luikenaars, Leuvenaars, inwoners van Doornik en van Namen, boeren uit het omliggende, lieden uit Brabant, Vlaanderen en Henegouwen vatten post achter de barricaden of aan de vensters van de huizen, naar de aanwijzingen van oud-soldaten die zich aan hun hoofd stelden. De Brusselaars verdwenen te midden van die helpers die in het gevecht de hoofdrol speelden, zodat de hoofdstad van Brussel veel meer door de Belgen dan door haar inwoners werd verdedigd, en de hele natie tot haar weerstand bijdroeg"⁶.

De strijd bracht de beslissing: alle uitvallen van de Nederlanders werden afgeslagen door de vrijwilligers. De 27e september, 's morgens, trokken de Nederlanders zich terug. De grote klok van St. Goedele luidde de bevrijding in.

22.09.1830 Borremans aan het hoofd van zijn Chasseurs de Bruxelles bekampte te Zellik de naderende reguliere troepen.

23.09.1830 Het vrijkorps Borremans nam 60 à 80 krijgsgevangenen en verschanste zich aan de "montagne du Parc". Borremans werd eveneens stafadjunct van de Generaal don Juan van Halen⁷.

⁶ Geschiedenis van België. -Derde deel- boek VIII. -Auteur Prof.Henri Pirenne- Vertaling Prof.Dr. A.Van Loey-Ed. La Renaissance du Livre te Brussel. p. 500

⁷ Don Juan van Halen, Belg van Spaanse afkomst, generaal en eerste bevelhebber van alle gewapende korpsen werd de 14 september aangesteld door de Administratieve Commissie (voorloper van het Voorlopig Bewind).

24.09.1830 Borremans met zijn Chasseurs, nam deel aan de herovering van de Leuvense straat (barricade 'de la Fontaine', l'impasse de la rue de l'Orangerie). Hij leidde de aanval op de Naamse straat en op het atheneum, waar hij zich onderscheidde door zijn besluitvaardigheid.

Op de barricaden in 1830.

25.09.1830 Vorming van het "Voorlopig Bewind".

Toen de strijd volop aan gang was, keerden de revolutionaire leiders in de hoofdstad terug en stelden een 'bestuurlijke commissie' in, die de leiding van de gebeurtenissen op zich zou nemen. Dit was de kern van het Voorlopig Bewind dat op 25 september opgericht werd. Zes personaliteiten maakten er deel van uit: graaf Félix de Merode, Karel Rogier uit het Luikse, Gendebien en Van de Weyer, advocaten, Jolly, gewezen kolonel van het keizerlijk leger, en baron d'Hoogvorst.

27.09.1830 De Nederlanders trokken zich terug. De chefs van de detachementen die gestreden hadden kregen de machtiging om vrijwilligers in te lijven om vrijkorpsen te vormen. De Chasseurs de Bruxelles werden erkend door het Voorlopig Bewind als 'geregelde troepen' en opgenomen als eerste infanterie-eenheid in het nieuwe veldleger.

Een belangrijke groep patriotten uit Ath, ongeveer 200 man waaronder verschillende soldaten-deserteurs, versterkten 's avonds het vrijkorps. Deze groep was geleid door de artillerie-onderluitenant Lecocq en door de sergeant-majoor Lefebvre van de 4^e Infanteriedivisie. Beiden hadden infanteristen en artilleristen rond zich verzameld om deel te nemen aan de revolutie te Brussel. Zij waren goed bewapend en hadden 7 kanonnen in hun colonne, de infanteristen werden bij de Brusselse Jagers ingelijfd.

28.09.1830 Borremans werd majoor benoemd en zijn vrijkorps heet officieel 'Chasseurs de Bruxelles'. Lefebvre werd onderluitenant benoemd en werd voorlopig adjudant-majoor van Borremans.

- 29.09.1830 Publicatie in de krant "Le Belge" van een aanwervingstekst door Borremans:
*"Le soussigné, commandant du corps franc, prie MM. les volontaires qui voudront faire partie de ce corps, de s'adresser au dépôt à la caserne des Pompiers, Vieux Marché. Les militaires déserteurs y seront armés et habillés et dirigés immédiatement sur le bataillon de guerre commandé par J. B. Van der Elskens dit Borremans.
Bruxelles, 27 septembre 1830"*

Hierdoor wierf het bataljon Brusselse Jagers enkele Belgische ex-dienstplichtigen aan, deserteurs, jagers en grenadiers uit eenheden van het Koninkrijk der Nederlanden.

De scheiding tussen noord en zuid

De septemberdagen waren bloedig en hardnekkig geweest. Het aantal doden en gewonden bedroeg 290 en 373 bij de Belgen, bij de Nederlanders 108 en 628. Door de gewapende opstand leek de scheiding tussen Belgen en Nederlanders een feit. De overwinning was niet het werk van het Voorlopig Bewind, maar dit laatste had wel de politieke verantwoordelijkheid ervan opgenomen en aansluitend onmiddellijk de leiding genomen om de verworven onafhankelijkheid van een nieuw België te bestendigen: de gepaste maatregelen werden genomen voor de organisatie van een aangepast verweer t.o.v. de beledigde en geschokte Nederlanders. De revolutionaire koorts zou nu de omwenteling in gans het land aanwakkeren en de vijand buiten de grenzen werpen.

Op 04 oktober 1830 riep het Voorlopig Bewind de onafhankelijkheid van België uit en kondigde een nieuw Grondwet aan alsook de bijeenroeping van een Nationaal Congres.

- 05.10.1830 J.B. Van den Elskens (Borremans) werd tot luitenant-kolonel bevorderd als erkenning voor de bewezen diensten, en op voordracht van hem werden er aanvullende officieren en onderofficieren benoemd in zijn korps.

Het bataljon "Jagers van Brussel" organiseerde zich beter en beter. Uit de groep die deelnam aan de betuiging van de onlusten eind augustus te Brussel, over de spontane revolutie en de barricaden heen groeide tijdens de vier dagen gevechten in september, een gestructureerde erkende eenheid, de eerste van het nieuwe Belgische veldleger, symbool van de revolutie voor de nieuwe opgerichte regimenten. De kern van de Jagers van Brussel waren allen "patriotten" van het eerste uur die de Nederlanders bevochten om de onafhankelijkheid van België mogelijk te maken. Zij waren zeer populair bij het Brusselse volk en hun revolutionaire ingesteldheid zal later een rol spelen in de prille geschiedenis van hun korps.

Eind oktober 1830 werd het uniform en de uitrusting van de Jagers Borremans reglementair vastgelegd⁸. Het bataljon Borremans van Brussel, telde toen zes compagnies en een staf, in het totaal ongeveer 450 manschappen. De 28 oktober werd majoor Baron aan het bataljon toegewezen als tweede hoger officier.

De herneming van de controle over het land door het Voorlopig Bewind

Generaal Don Juan Van Halen had betwistingen met de revolutionaire raad en moest zijn gezag over de gewapende machten afstaan aan generaal Nijpels die de nieuwe opperbevelhebber werd van het leger. Deze laatste kreeg de opdracht het Belgisch territorium te bevrijden van de Nederlanders.

Vier colonnes werden gevormd: de eerste onder leiding van de kolonel Parent, later van de kolonel Niellon met als doel Leuven; de tweede van Kessels met als objectief Lier; de derde van Mellinet op Antwerpen gericht en de vierde van 'Vicomte de Pontécoulant' om de Vlaanderen te controleren. Na de verovering van de provincie en de stad Antwerpen, behalve de citadel waar de Nederlanders nog schuilden, werden de 64 vrijkorpsen (of wat er van overbleef) in drie brigades ingedeeld samengesteld uit bataljons, nl. de Bde Mellinet, de Bde Niellon en de Bde Tonson met als opdracht: een waakscherm oprichten tegen de bedreiging van de Nederlanders aan de noordgrenzen en bij Maastricht.

⁸ Zie voor details het boek "Les origines de nos Carabiniers" van Louis LÉCONTE p. 15 en 16.

Het Voorlopig Bewind trachtte zo snel mogelijk meer professionele eenheden samen te stellen op basis van de vroegere regimenten of bataljons die bestonden tijdens het Oranjabewind. Zo ontstonden de normale eenheden opgericht door nieuwe militie-decreten.

Het Nationaal Congres (200 leden) vergaderde voor het eerst te Brussel op 10 november 1830 en bekrachtigde alle beslissingen van het Voorlopig Bewind dat ontslag nam.

HET 1^e REGIMENT JAGERS TE VOET⁹ IN HET JONGE BELGISCHE LEGER

De oprichting van het 1^e Regiment Jagers te Voet werd op 1 november 1830 gedecreteerd door het Voorlopig Bewind met als basis het bataljon Jagers van Brussel van LtKol Van den Elskens genoemd Borremans. Het kreeg als opdracht in Brussel te blijven om er de orde en veiligheid te verzekeren. LtKol Borremans vroeg niet beter dan het commando te krijgen over het 1^e Regiment Jagers te Voet maar de 26 jarige kreeg ondanks de hoge waardering die de autoriteiten voor hem koesterden geen onmiddellijke voldoening. De belofte werd geformuleerd dat hij het bevel zou krijgen van zodra zijn basisbataljon volledig georganiseerd zou zijn. Een tweede majoor, M. F. Van Bruyssel werd aan het korps toegevoegd op 18 november; de 3^e december werd er door de Commissaris van Oorlog, kolonel Goblet, aanbevolen om een tweede bataljon Jagers op te richten, hetgeen door Borremans onmiddellijk werd uitgewerkt (een voorstel was reeds klaar op 11 december 1830).

Begin december braken er onlusten uit en hadden er manifestaties plaats, uitgelokt door stadsarbeiders¹⁰. Zij waren mistevreden over de uitgevoerde controles en 'appels' van de aanwezigen (vele van die wegenarbeiders trachtten zich op verschillende plaatsen in te schrijven om aldus verschillende lonen op te strijken). Deze controles lokten onlusten uit, de Brusselse Jagers werden er op afgestuurd en door het energiek optreden van hun chef LtKol Borremans, stopten de weerspannigen onmiddellijk hun acties en werd de orde hersteld.

Gent en de anti-revolutionaire acties van de 'Orangisten'

Begin 1831 was het 1^e Regiment Jagers te Voet twee bataljons sterk en had het een depot-eenheid in steun, in totaal ongeveer 950 manschappen.

4 januari 31: het regiment moet een detachement Jagers leveren voor de bewaking van de gevangenis van Vilvoorde.

22 januari: het 1e Bn, bevolen door Maj Baron, werd naar Gent verplaatst om er het "1e Bn de la légion belge-parisienne N° 2 de Pontécoulant" onder het commando van Maj Aulard, af te lossen.

De begoede klasse van Gent was sterk Orangistisch getint: verschillende omkoopintriges werden er opgezet door de Prins van Oranje met het doel de terugkeer naar het Oranje-bewind mogelijk te maken. Zo was het Bn Aulard en zijn chef, zonder succes, reeds benaderd in oktober/november 1830. Na de weigering van Maj Aulard om in te gaan op de omkoop pogingen of zich te lenen tot complottoestanden werd zijn bataljon korte tijd nadien (11 januari) naar Herenthals verplaatst. Op die wijze waren de Orangisten erin geslaagd de laatste betrouwbare troepen van het Voorlopig Bewind uit Vlaanderen weg te drijven. In Brugge was het 2e Bn Tirailleurs of Jagers van Grégoire ontplooid, maar LtKol Grégoire was reeds aangetrokken door de beloften en het goud van de Oranjes!

Onze Brusselse Jagers hadden vanaf hun aankomst te Gent zich doen opmerken door hun kordaat optreden: zij zouden niet dulden dat de Gentenaars hun revolutie zouden verguizen!

Niettemin, van intrige kwam het tot komplot: LtKol Grégoire leek klaar om met zijn korps de anti-revolutie in te luiden, andere krachten waren bereid te volgen van zodra de eerste successen van de anti-revolutie

⁹ "Deze eenheid had als een soort Pretoriaanse Wacht voor de Voorlopige Regering dienst gedaan en had veel roem geooft in Limburg tijdens de Tien Dagen." Citaat uit een artikel van Louis Leconte verschenen in het tijdschrift "Onze Macht" Nr. 121 van 01 Feb 1965.

¹⁰ Het waren werklozen tewerkgesteld aan de wegenwerken van de Brusselse boulevards. Deze gelegenheidsarbeiders werden ingedeeld in 'brigades'.

zichtbaar zouden zijn. Alles was voorbereid om te starten met de actie begin februari (3 februari 31) oogenblik waarop men zich in Brussel voorbereidde om een vorst als staatshoofd te kiezen.

Grégoire verliet Brugge de 1e februari om 11 uur 's avonds met een colonne van ongeveer 250 man. Zijn vertrek werd spoedig ontdekt, koeriers werden naar Gent gestuurd om te verwittigen. In Eeklo werd zijn detachement versterkt met een compagnie van het 6e Infanterieregiment. Een ontmoeting had plaats te Mariakerke tussen Grégoire en de generaal de Wauthier (militair gouverneur van Oost-Vlaanderen, verwittigd van de oprukkende colonne). Deze laatste maande Grégoire aan terug te keren naar Brugge, bevel dat genegeerd werd en de opmars naar Gent werd verdergezet, immers Grégoire was verzekerd van de medeplichtigheid van de Gentse autoriteiten en van de garnizoenscommandanten. Een eenheid gewapende stadsbrandweer organiseerde het eerste verweer.

- 2 februari: Het Bn Jagers van Baron was geconsigneerd in de St.Pieterskazerne en kon maar reageren één uur na de inval van Grégoire in Gent. Verraders hadden de kruitdepots afgegrendeld (de sleutels waren zoek!), met geweld werden de deuren van de magazijnen geopend door de Jagers van ons 1e Bn. Generaal Duvivier, militaire commandant, nam de leiding van de operaties: dank zij de Jagers van Brussel en het detachement van de brandweer werden de soldaten van Grégoire teruggedreven en deelsgewijze gevangen genomen.
- 3 februari: Borremans kreeg het bevel om met de rest van het regiment Jagers te Voet het garnizoen van Gent te versterken. Na een bezoek aan het opnieuw rustige Gent kon LtKol Borremans de autoriteiten in Brussel overtuigen om deze verplaatsing niet uit te voeren.
- 9 februari: Het 2e Bn tirailleurs van Grégoire werd officieel ontbonden en de 18e februari werden de kaders en troep die niet betrokken waren bij de oproer toegevoegd aan het 2e Bn van het 1e Regiment Jagers te Voet. Maj Scheltens en Maj Zantis van het korps Grégoire versterkten eveneens onze jagers.
- 25 februari: De 26 jarige J. B. Van den Elskens, alias Borremans, werd tot kolonel benoemd en meteen tot commandant van het 1e Regiment Jagers te Voet.

De misleiding van en de commoties rond Borremans

Het was een tijd van economische moeilijkheden, werkloosheid, desorganisatie, ongeregelde en armoede. Bovendien poogden de Orangisten het heft terug in handen te nemen: Oranje-gezinde agenten in Vlaanderen, Antwerpen en Limburg trachtten de nieuwe gezagsorganen te verdringen en de revolutie ongedaan te maken. De buitenlandse mogendheden, en in 't bijzonder Engeland, probeerden de toestand langs diplomatieke weg en intriges te regulariseren. Er was zelfs een voorstel om de Prins van Oranje koning te maken van België. Met geld poogde men de lokale overheden om te kopen. Zo ontsnapte Borremans ook niet aan deze actie: het 1e Regiment Jagers te Voet in het kamp van de Orangisten voeren zou de anti-revolutionaire geest zeker positief beïnvloeden. Een pak goudstukken geschonken door de prins van Oranje werd zo door Borremans begin februari aan het Centraal Comité bezorgd.

- 24 maart: Kolonel Borremans werd opgeroepen om deel te nemen aan een vergadering met hooggeplaatste gezagdragers in het hotel Belle-Vue te Brussel. Hier ontmoette hij een raad voorgezeten door Lord Ponsonby,¹¹ met oranje-gezanten, invloedrijke Belgen en een paar Fransen. Kolonel Borremans werd er bedreigd en schijnbaar overtuigd van de onoverkomelijke terugkeer van de Prins van Oranje onder de bescherming van de grootmachten. Na de bijeenkomst wou hij zijn korps in de St Elisabeth kazerne overtuigen van de onvermijdelijke terugkeer van het Oranjegezag alsook van de gedane beloften tijdens de vergadering. Weldra lekte alles uit, zijn korps keerde zich tegen hem en verjoeg de officieren.
- 25 maart: Borremans wou uitleg geven aan de Minister van Oorlog maar werd gevangen genomen in diens kabinet. Hij werd gevangen gezet in de gevangenis van de Kleine Karmelieten (Petits-Carmes). Zijn officieren keerden zich tegen hem en uitten hun misprijzen.

¹¹ Lord Ponsonby, agent van de Engelse regering te Brussel. Probeerde tijdens het verloop van de "Conferentie van Londen" in Brussel de betrokken partijen te overtuigen van een oplossing die de onafhankelijkheid van België garandeerde maar onder het gezag van de Prins van Oranje.-Zie H.Pirenne, "Geschiedenis van België" Vierde deel- p.16 -Vertaling Prof.Dr.A. Van Loey- Ed.La renaissance du Livre te Brussel.

- 26 maart: Majoor Van Bruyssel Marie-Ferdinand¹², kreeg tijdelijk het bevel over het Regiment.
 29 maart: De Regent¹³ ontving een afvaardiging geleid door Maj Baron ,van het 1^e Bn Jagers te Voet, zij overhandigde een ondertekend en geschreven perkament van de officieren met de afwijzing van hun eerste korpscommandant. Het 2^e Bn had aan de Regent reeds een dergelijk document opgestuurd.

Borremans werd door het Hoger Militair Gerechtshof op 3 mei 1831 voor het "niet bekendmaken van een complot tegen de Belgische staatsveiligheid" veroordeeld tot zeven jaar opsluiting en werd geschrapt uit de militaire rangen. Hij werd gratie verleend bij het huwelijk van koning Leopold I en verliet het gevang de 29^e september 32. Borremans heeft steeds staande gehouden en geschreven dat hij het slachtoffer was van de politieke passies van die tijd.

De schok van de misstap van kolonel Borremans was moeilijk te verwerken door de soldaten van het Regiment Jagers te Voet die zo gehecht waren aan de revolutie van september 1830. Majoor Van Bruyssel spande zich ten volle in om de gemoederen te bedaren en om het geschokt vertrouwen in de officieren te herstellen. De blamerende betichting van complot en verraad, waarvan de weerslag in het regiment en bij de Brusselse bevolking nazinderde, had aanleiding gegeven tot een geest van wantrouwen. Op 31 maart 1831 hebben de officieren hun eed van trouw aan de Regent en aan de wetten van het Belgische volk in de handen van de generaal, markies de Chasteler, hernieuwd om hun loyaliteit te bevestigen.

- 5 april: De militaire autoriteiten beslisten, om de korpsgeest te helpen herstellen, het Regiment te verplaatsen naar het gebied Aalst en Dendermonde.
 15 april: Beslissing om het bataljon Tirailleurs van majoor Aulard¹⁴ ontplooid in de omgeving van Retie, Dessel en Arendonk, over te hevelen naar het 1^e Regiment Jagers te Voet. Het Bn was 29 officieren en 605 onderofficieren en soldaten sterk.
 Eind april: De toestand bij het regiment Jagers was als volgt: in Aalst het Depot met 257 man, in Gent het 1^e Bn met 818 man, in Nieuwpoort (!) het 2^e Bn met 815 troep.
 11 mei: In het 1^e Regiment Jagers te Voet werd majoor Van Bruyssel bevorderd tot LtKolonel.
 21 mei: Kolonel Wuesten Jacques¹⁵ werd de nieuwe en meteen de derde Regimentscommandant. Het Regiment werd op drie Bns gebracht door de toevoeging van het Bn Aulard (de eenheid bleef echter tot 27 juni 1831 bij het Scheldeleger in de brigade Niellon).

De Nederlandse bedreiging

De Prins Leopold van Saksen-Coburg werd door het Nationaal Congres op 4 juni 31 tot koning van de Belgen verkozen. Leopold van Saksen-Coburg antwoordde dat hij de kroon slechts kon aanvaarden als de internationale toestand van België door de mogendheden geregeld was. Tijdens de Conferentie van Londen (november 1830-juni 31) werd het "Verdrag der XVIII artikelen" op 26 juni 1831 door de deelnemers aanvaard. België werd onafhankelijk en omvat de gebieden die in 1790 geen deel uitmaakten van het koninkrijk van de Nederlanden, de Schelde en de Maas werden vrij en open voor de scheepvaart. Europa was het uiteindelijk eens met de onafhankelijkheid van België.

¹² Van Bruyssel Marie-Ferdinand, geboren te Lokeren op 8 maart 1787. Koos voor het soldatenberoep, werd als soldaat aangeworven in het 1^e Regiment Tirailleurs van de Garde de 5^e oktober 1807; werd luitenant bij het 129^e Linieregiment de 15.06.1812 en kapitein de 15.03.1814; nam deel aan de veldtochten van het Franse leger in Duitsland (1809 en 1813), in Spanje (1811), in Rusland (1812), en in Frankrijk in 1814. Vocht tegen de Fransen aan de zijde van de Nederlanders in 1815 en werd uiteindelijk als kapitein opgenomen in het Belgisch leger bij het 1^e Linieregiment op 01.11.1830, werd op 18.11.30 majoor benoemd en muteerde naar het 1^e Regiment Jagers te Voet. Werd LtKol benoemd op 11 mei 1831. Hij verliet het Regiment voor het 1^e Linie de 23.10.31. Zijn leiding van de operaties tijdens de tiendaagse oorlog was zeer betwistbaar. Hij werd gepensioneerd de 01.08.1836, hij overleed de 11.04.1841.

¹³ Het Nationaal Congres had haar voorzitter Baron Erasme Louis Surlet de Chokier verkozen als Regent. Op 24 februari 31 had zijn inhuuldiging en eedaflegging plaats.

¹⁴ Ex-1e Bn tirailleurs van het "Légion Belge-Parisienne N° 2", -Zie de paragraaf hiervòòr "Gent en de anti-revolutionaire acties van de Orangisten" p.7.

¹⁵ Geboren te Doornik op 13.06.1786. Nam dienst als korporaal bij het 11e Linieregiment op 08.04.1804 in het Franse leger, was onderluitenant de 11.07.1809 en werd kapitein de 26.03.1811. Nam deel aan de veldtochten (1812-1814) van het keizerlijk leger, vocht in Wagram (1809) en in Tyrol (1810). Vanaf 1815 was hij ingelijfd in het Belgo-Nederlandse leger. Op 13 oktober werd hij als LtKol opgenomen in het 4^e Linieregiment. Werd in non-activiteit geplaatst de 15.10.1831. Zijn commando tijdens de tiendaagse veldtocht was weinig overtuigend.

Tijdens de maanden juni en juli 1831 werden concentraties van Nederlandse eenheden ten noorden van onze landsgrenzen door spionnen vastgesteld. De Nederlanders, ondanks de aangegane internationale verbintenissen, beschouwden de Belgen als rebellerende zuidelijke provinciën die een lesje moesten krijgen, kortom Nederland zon op wraak. Alleen een wapenfeit kon het prestige van het vernederde Nederlands leger opvijzelen!

Het jonge en slecht op oorlog voorbereide Belgische leger was opgedeeld in vier legers¹⁶: het bijzonderste, het Scheldeleger ongeveer 13.500 man sterk stond onder het bevel van LtGeneraal de Tiecken de Terhove, het Maasleger, ongeveer 10.000 man sterk, stond onder het bevel van LtGeneraal Daine¹⁷, het derde was het Leger der Vlaanderen met ongeveer 6.000 troep en was geleid door Generaal de Wauthier, het vierde was het Luxemburgs Leger eveneens ongeveer 6.000 man sterk en onder het commando van Generaal baron Goethals.

Venlo en Roermond waren Belgische garnizoenen waar, in forten, telkens vier bataljons geïmmobiliseerd waren, hetzelfde deed zich voor te Antwerpen waar de citadel een Nederlands bastion gebleven was en waar de Hollandse vlag bleef wapperen. Naast het Belgische veldleger waren er nog de burgerwachten, meer burger dan militair en uitgerust met elementaire bewapening.

Er was geen centraal commando noch coördinatie, de beste generaals bevelen de minst belangrijke troepenmachten, en de kwasi onafhankelijke legers waren gescheiden door verschillende dagmarsen! Bovendien was er een tekort aan gevormde officieren. Zonder enige bevorderingsregels werden er verschillende snelle sociale promoties van onderofficieren naar officierenkaders uitgevoerd.

Het 1^e Regiment Jagers te Voet bij het Maasleger

In het kader van de versterking van het Maasleger kwam het 1^e Regiment Jagers te Voet onder bevel van generaal Daine en werd het ontplooid om het Nederlands garnizoen van Maastricht af te schermen: het IIIe Bn (Maj Aulard) te Tongeren op 27 juni 1831, het I^e Bn (Maj Baron) en IIe Bn (Maj Zantis) omgeving Hasselt (begin van de bewegingen 29 juni). Het regiment werd opgenomen in de 1^e Brigade (Kol Van den Broeck).

Toestand van het regiment begin juli 31:

I^e Bn in kantonnement te Herderen (26 Offr en 665 OOffr + Kpl + Sdtn)

IIe Bn in kantonnement te Looz (25 Offr en 681 troep)

IIIe Bn in kantonnement te Tongeren (25 Offr en 670 troep)

De staf van het regiment met kolonel Wuesten verbleef in Hasselt.

Het Depot (Maj Scheltens) behield zijn standplaats in het garnizoen van het 1^e Jagers te Voet te Aalst.

In wezen bestond het regiment in hoofdzaak uit vrijkorpsen die allen betrokken waren geweest bij de revolutie en bij de allereerste delicate stabilisatie-acties van het toenmalige Voorlopig Bewind. Het Regiment 1^e Jagers te Voet had zich hierdoor een stevige reputatie van betrouwbaarheid, onverzettelijkheid en militair kunnen opgebouwd.

Koning Leopold I, chef van het Belgisch leger

Het Nationaal Congres nam het Verdrag van de XVIII artikelen aan en de prins van Saksen-Coburg vertrok naar België. Hij kwam over Calais, reisde langsheen de kust om in België op het strand van De Panne officieel verwelkomd te worden de 17^e juli 31 en trok door Vlaanderen te midden van een onbeschrijfelijke geestdrift.

¹⁶ Het Belgisch territorium was opgedeeld in vier militaire divisies sinds 28 december 1830.

¹⁷ Generaal Daine, een Belgisch hoger officier, was de ex-commandant van het garnizoen Maastricht van het Koninkrijk van de Nederlanden bij het begin van de onlusten in augustus 1830. Door de Nederlanders werd hij later als niet betrouwbaar geacht, zonder enig gevoel voor beroepseer, omdat Daine bij het begin van de afscheiding der Belgen zijn post verlaten had. Daine, soldaat van kindsbeen af, had bij de keizerlijke Franse legers, alle graden doorlopen zonder enige academische vorming. In 1815 koos hij de zijde van de geallieerden bij de Belgo-Hollandse Afdelingen.

De 19^e juli deed hij zijn intrede te Aalst. Onze Jagers van het garnizoen (behorend tot het Depot) hadden de eer deel te kunnen nemen aan de triomfantelijke inhuldiging van Leopold: er was een stoet gevormd waaraan een compagnie Jagers te Voet naast een peloton Jagers te Paard en vier compagnies burgerwacht deelnamen. luitenant-kolonel Van Bruyssel was eveneens aanwezig.

Op 21 juli deed Leopold zijn blijde intrede te Brussel en werd op de Koninklijke Plaats plechtig ingehuldigd. De Regent legde zijn macht neer, de Koning zwoer de grondwet en de wetten van het Belgische volk na te leven en de nationale onafhankelijkheid en de onschendbaarheid van het grondgebied te handhaven. België had een vorst, het Nationaal Congres werd ontbonden.

De Koning werd snel betrokken in de problemen van de jonge Belgische staat. Nadat hij eind juli een bezoek bracht aan het Scheldeleger was het begin augustus de beurt aan het Maasleger.

DE TIEN-DAAGSE VELDTOCHT IN AUGUSTUS 1831

De voorbereidingen bij het Regiment

Koning Leopold I ontmoette 's avonds op 1 augustus, generaal Daine te Hasselt. De 2^e augustus 's morgens had er een grote schouwing plaats van ongeveer de helft van de strijdkrachten van het Maasleger in Houtholdersheide bij Zonhoven. Het 1^e Regiment Jagers te Voet met een gedeelte van zijn troep, was in het front van de schouwing als eerste eenheid opgesteld (toen reeds!), de Koning onderhield zich met majoor Baron, hij ondervroeg hem over de korpsgeest van het bataljon en over de militaire voorbereiding van de eenheid.

Na de militaire schouwing en het defilé werd koning Leopold I vollediger 'gebrieft' over de dreigende ont-plooiing van de Nederlandse eenheden en over de opstelling van het Maasleger. De inlichtingen over de Nederlandse opstelling waren alarmerend¹⁸. Bepaalde maatregelen werden toen genomen om het dispositief van het Maasleger aan te passen. Zo werd het 1e Regiment Jagers te Voet verzameld bij Tongeren, het IIe Bn (Maj Zantis) dat te Hasselt bleef bij generaal Daine uitgezonderd.

Volgens de geschriften van generaal Daine was het 1e Jagers te Voet bij het begin van de hostiliteiten als volgt ontplooid: één Bn te Peer en de rest ontplooid vanaf Looz tot en met Herderen.

Kolonel Wuesten kreeg het bevel over de 1e Brigade in vervanging van kolonel Van den Broeck op 2 augustus.

Koning Leopold en zijn entourage echter verwachtten geen aanval van de Nederlanders, zij geloofden slechts aan intimidatie. De militaire verrassing was dan ook groot de 2^e augustus. 's Avonds in Luik vernam onze Vorst het gevaar dat België bedreigde, toen waren de Belgische grenzen reeds geschonden.

De eerste uitval van het Nederlands garnizoen van Maastricht

2 augustus: Het Nederlands garnizoen van Maastricht (ongeveer 5.500 man sterk) in ondersteuning van het algemeen Nederlands offensief dat uit het noorden kwam, voerde een gewapende 'prikactie' uit, richting Tongeren, met ongeveer 1.200 infanteristen, twee eskadrons kurassiers en 4 stukken artillerie onder het bevel van de garnizoenscommandant generaal Van Boecop. Het bleef bij schermutselingen en intimidatie van de omliggende dorpen. Kolonel Wuesten, nu commandant van de 1^e Brigade, reageerde besluiteloos (het was ook de eerste dag van zijn commando!) tot groot ongenoegen van majoor Aulard commandant van het IIIe Bn Jagers te Voet.

¹⁸ Sinds 29 juli hadden de Nederlandse divisies het bevel gekregen zich voor te bereiden om op 1 of 2 augustus de mars naar Brussel in te zetten. De 31^e juli werden de orders gegeven om op 2 augustus 31 vroeg in de morgen de grenzen te overschrijden.

Ondertussen waren er vier divisiecolonnen van de Nederlanders in opmars. Zij vertrokken vanuit Breda, Rijen, Tilburg en Eindhoven richting Turnhout, Geel, Mol en verder in de diepte naar Diest en Hasselt. Het waren de Nederlandse IIIe Divisie en de IVe Divisie die het Maasleger zouden treffen. De opmars verliep zeer traag, er waren enerzijds problemen met de bevoorrading en anderzijds moeilijkheden door de slechte weeromstandigheden (regen). Indien het Nederlands leger sneller had gemarcheerd, en zijn inzet groter was geweest, dan had het zonder moeite in enkele dagen Brussel bereikt en het Scheldeleger en het Maasleger van elkaar gescheiden. Maar het waren, aldus de Prins van Oranje "in soldaat geklede burgers, die veel praats hadden" ...¹⁹

Wij beperken ons in dit relaas tot de gevechtsacties waarbij het 1e Regiment Jagers te Voet betrokken werd²⁰.

De tweede uitval vanuit Maastricht: de gevechten bij Herderen

De 5e augustus om 4.00 uur begon de tweede uitval van het Nederlands garnizoen uit Maastricht richting Tongeren: 2.300 infanteristen, 300 kurasiers en één batterij artillerie namen er aan deel onder het bevel van generaal Van Boecop. Het objectief was Tongeren.

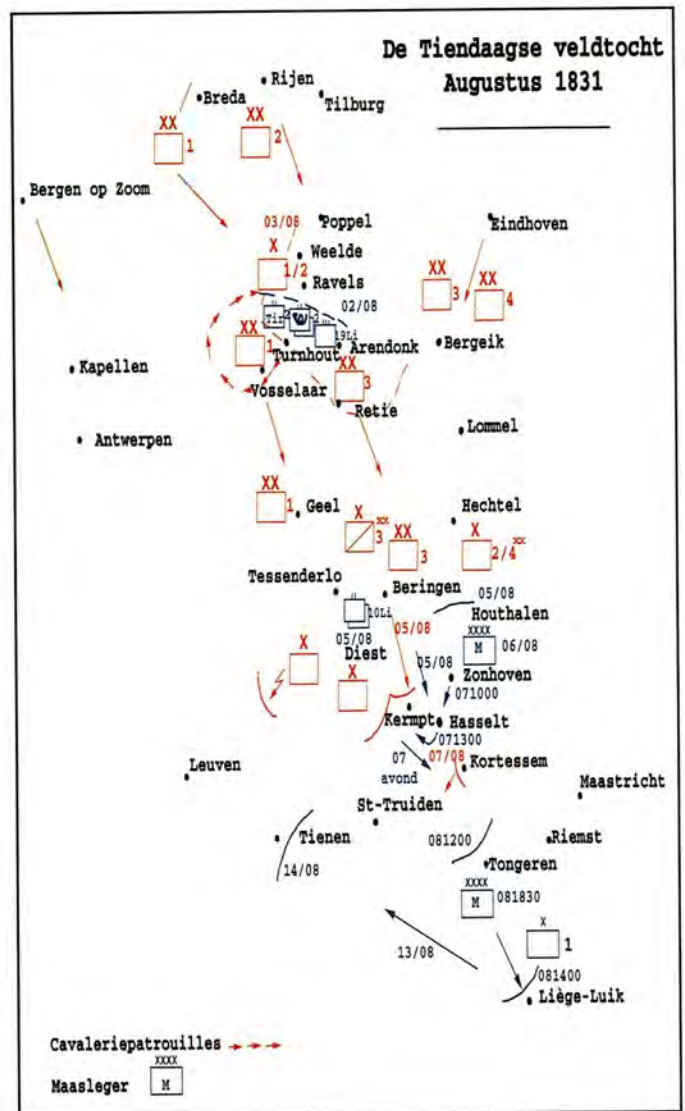
Het I^e Bn van het 1e Jagers te Voet (Maj Baron) -gestationeerd in Herderen- ving alléén de schok op. Later in de voormiddag werden onze jagers versterkt door de "grote wacht" in reserve, - één compagnie van het IIIe Bn 1e Jagers te Voet (Maj Aulard) met een sectie artillerie, op de baan van Maastricht-Tongeren -

,die toegesnelde kwam op het geluid van het gevecht. Kolonel Wuesten, brigadecommandant, kwam de actie versterken met de rest van het Bn Aulard. Deze laatste hernam het initiatief vanaf een hoogte tussen Genoels-Elderen en Herderen. Gezamenlijk met het I^e Bn werden de Nederlanders teruggeworpen naar Riemst en later rond de middag slaagden onze jagers erin de vijand terug te drijven naar Maastricht.

De Nederlanders leden belangrijke verliezen, het 1^e Jagers te Voet verloor eveneens verschillende jagers. Een gedeelte van het 1^e Jagers kreeg het bevel 's namiddags terug te keren richting Tongeren, zij namen er terug stelling met voorposten op de hoogten van Bergh.

De gevechten bij Houthalen

Het IIe Bn van het 1^e Jagers te Voet (Maj Zantis) was te Hasselt onder de controle van generaal Daine. Het werd tijdens de nacht van 4 op 5 augustus met twee andere bataljons opgesteld tussen Hechtel en Zonhoven.

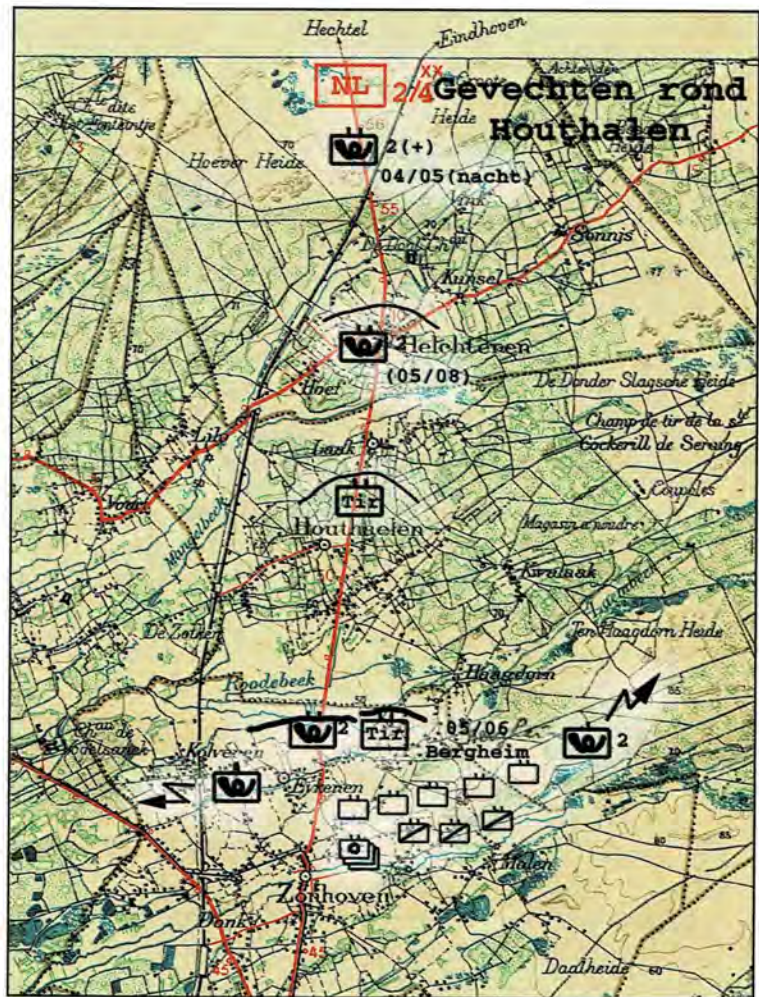
¹⁹ H.Pirenne.-Geschiedenis van België. Deel IV Boek 1 p. 27, Ed. La renaissance du livre. Brussel.

²⁰ Voor meer details zie de werken:

- Les origines de nos Carabiniers van Louis Leconte
- Souvenirs van Capiaumont (65 hoofdstukken!)
- La campagne des dix-jours du mois d'août 1831 van LtCol BEM Baron Verhaegen 1932
- De Belgische beroerte. De tiendaagse veldtocht en de scheuring der Nederlanden 1830-39 van Hans van der Hoeven (Ed. Amsterdam Wetenschappelijke uitgeverij 1973)

Op 5 augustus nam het deel aan het gevecht bij Helchteren waar het de plaats innam van het Bn van de "Tirailleurs van de Maas" (Le Charlier) om de mars van de IVe NL Div (Gen. Cortheyligers) op te houden. Ondanks de hevige stortregens en de felle vuren van de vijandelijke musketten en artillerie dekte het IIe Bn jagers gedurende vier uren de terugtocht van het Maasleger op Houthalen. Samen met de Tirailleurs van de Maas (Le Charlier) hielden zij stand tot 21.00 uur en dit tegen een strijdmacht van acht Bns, drie eskadrons en twee batterijen van de IVe NL Div. 's Nachts trokken zij zich terug tot Zonhoven en Berckheim (Berkenen?) en plaatsten er opnieuw voorposten.

6 augustus had generaal Daine het gros van het Maasleger ontplooid in drie echelons in de heide van Zonhoven. De rechterflank, bij de hoeve Ingelhof, werd door één compagnie van het IIe Bn 1e Jagers beschermd (Kapt Van den Elsken) met opdracht de overgang van de Molenbeek en van de banen Helchteren en Meeuwen te beschermen. De rest van het IIe Bn Jagers (Maj Zantis) hield de linkerflank bij de oude versterking "Colvere Schans" en met één compagnie (Kapt Beaujot) het centrum ter hoogte van de hoofdbaan.

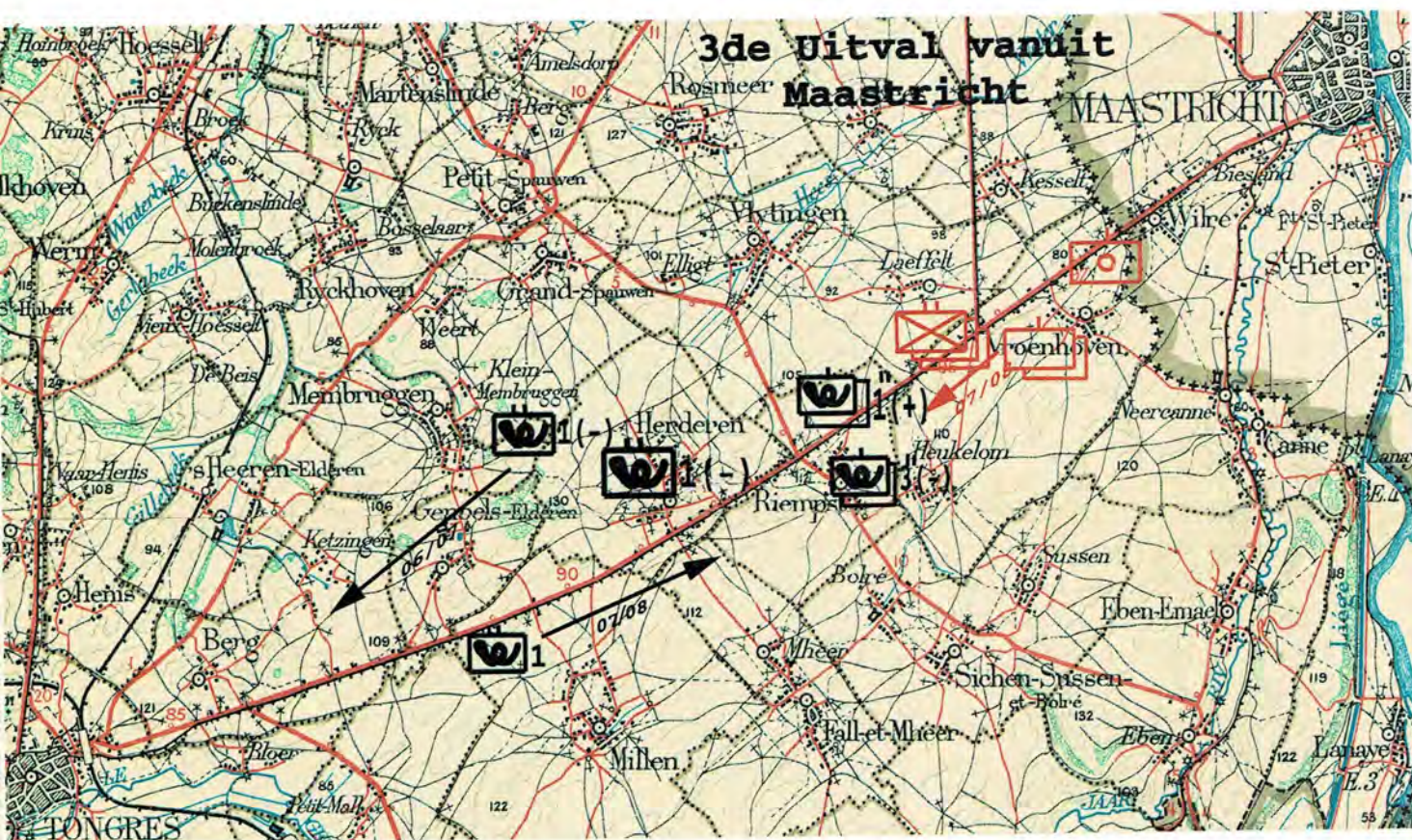
De eerste contacten met de vijand hadden plaats omstreeks 8.00 uur. Na zeven uren gevecht wou generaal Daine een manoeuvre uitvoeren op Houthalen om de terugtocht van de Nederlanders af te snijden of te storen. De komst van generaal baron de Failly, tot de vooravond nog minister van oorlog, door de koning gestuurd met richtlijnen²¹ en met de opdracht om zich ter beschikking te stellen van Gen Daine als stafchef bij diens leger, stopte de offensieve intenties van Daine. Generaal de Failly verliet het strijdtoneel om te rusten in Hasselt; de gevechten hernamen na zijn vertrek, de Nederlanders moesten Houthalen opgeven en leden belangrijke verliezen: voertuigen met gekwetsten reden richting Eindhoven.

7 augustus: het Maasleger bevond zich nog steeds bij Zonhoven. Om 7.00 uur werd het order Nr. 4 gebracht door kapitein Baudry met het bevel aan generaal Daine om Diest te 'zuiveren' en dan contact op te nemen met generaal de Tiecken van het Scheldeleger. Daine besliste over Hasselt naar Diest te marcheren. De eerste elementen van het Maasleger kwamen in Hasselt aan omstreeks 13.00 uur.

7 augustus: de derde uitval vanuit Maastricht en de gevechten te Riemst

Het I^e en het IIIe Bn van het 1^e Jagers te Voet hadden 's avonds op 5 augustus Tongeren verlaten om stellingen te bezetten richting Maastricht, zo ontplooiden zich te Riemst twee compagnies van het I^e Bn en van het IIIe Bn versterkt met 2 kanonnen, vervolgens vier compagnies van het IIIe Bn te Herderen en vier compagnies van het I^e Bn te Elderen, allen gesteund door vier stukken artillerie.

²¹ Midden het gevecht ontving generaal Daine het order nr.3, afgegeven door generaal de Failly: het Maasleger moet het gevecht afbreken en zich verplaatsen naar Diest om er de vereniging met het Schelde leger te realiseren. Men vermoedt dat generaal Daine het gevecht niet heeft willen afbreken. Generaal de Failly moet dit hebben gerapporteerd daar de Minister van Oorlog een extra bericht verstuurde vanuit Leuven de 7^e augustus om 12u.

6 augustus, opnieuw 's avonds, had Maj Aulard het bevel van Baron kolonel de Behr²² gekregen om met zijn korps terug te trekken naar Tongeren. Hij werd geïnformeerd dat Diest bedreigd werd door de vijand. Dit werd bevestigd om 22 uur door een verbindingsofficier van zijn regiment: Aulard weigerde en verwittigde zijn compagnies van Riemst dat zij op hun stellingen dienden te blijven. Het I^e Bn van majoor Baron trok zich terug.

7 augustus, 4 uur in de vroege morgen: tijdens een controleronde van Maj Aulard bij de voorposten te Riemst werd er gevuurd. Het garnizoen van Maastricht brak opnieuw uit met drie bataljons, twee eskadrons en één batterij artillerie.

Aulard nam onmiddellijk de nodige maatregelen en slaagde erin met zijn enkele compagnies de Nederlanders opnieuw te stoppen. Helaas waren er terug verliezen langs beide zijden, de eigen artillerie werd hierbij het meest getroffen. Kolonel Wuesten stuurde op het einde van het gevecht nog het I^e Bn ter hulp met de rest van de artillerie batterij. Het I^e Bn Jagers slaagde erin langs rechts Riemst te omtrekken en de terugtocht van de Nederlanders te storen.

Tijdens de actie kwamen er eveneens versterkingen aan uit Luik (twee bataljons van de Burgerwacht en één Bn vrijwilligers). Zij posteerden zich bij Herderen maar beschoten onze Jagers bij hun terugkeer naar Tongeren hetgeen voor verwarring en gewonden zorgde! Maj Aulard nam snel het bevel over het geheel van de versterkingen in de gevechtssector; door opeisingen moest hij zorgen voor de eigen bevoorradingen en voedsel. De troepen concentreerden zich in de omgeving van Tongeren.

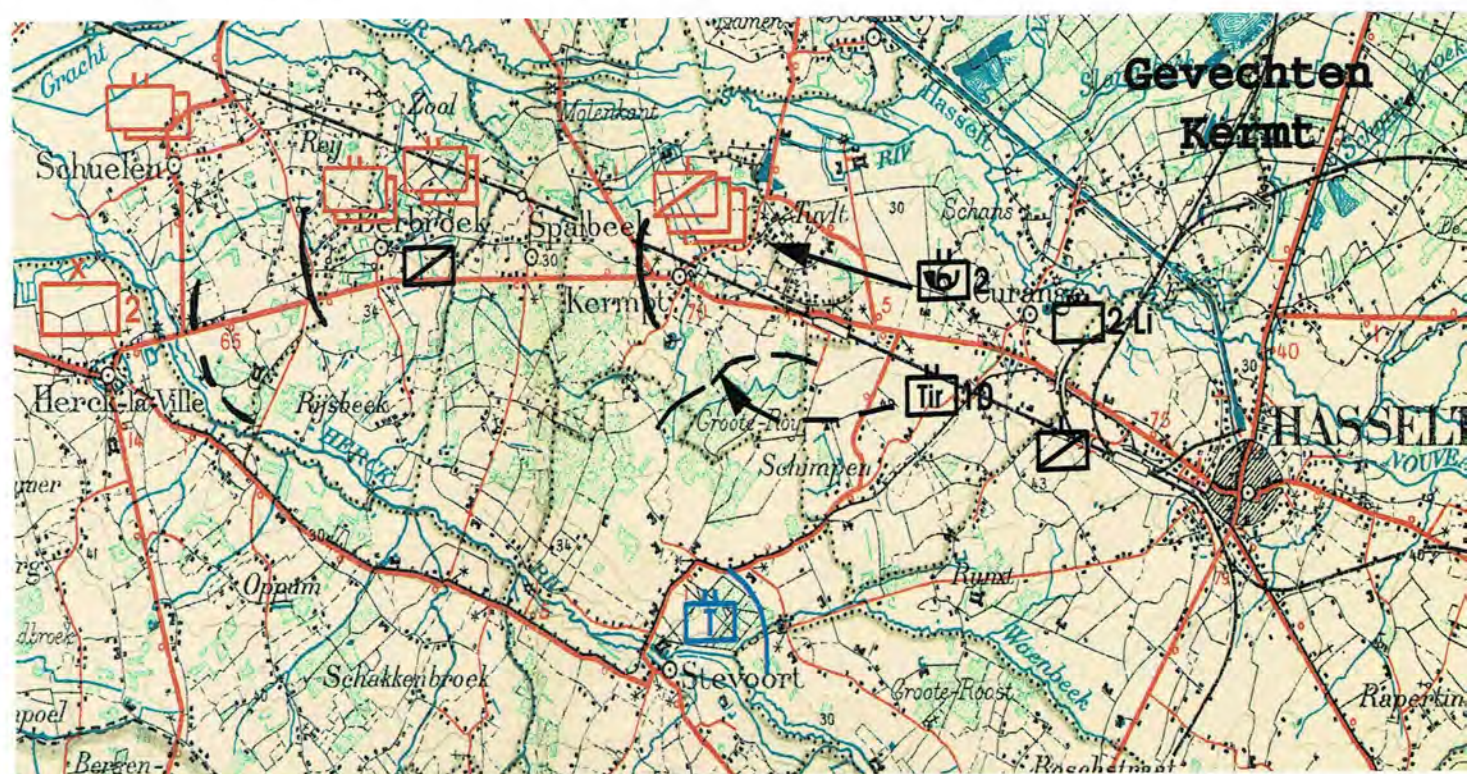
De 8^e augustus bij de ochtend waren een groot gedeelte van de versterkingen uit Luik verdwenen behalve een 300-tal man die het IIIe Bn gevolgd waren bij hun terugkeer naar Tongeren. Maj Aulard wou het gezag van kolonel Wuesten, die zich niet getoond had tijdens de cruciale fasen van de gevechten bij Riemst, niet meer aanvaarden.

Maj Aulard wou Tongeren blijven verdedigen met alle geconcentreerde middelen van de I Brigade, ongeveer 3.000 troep, één eskadron en twee batterijen artillerie. Maar kolonel Wuesten zonder richtlijnen van hogerop wou zich terugtrekken richting Luik hetgeen dan ook werd uitgevoerd; Maj Aulard vormde met zijn IIIe Bn Jagers de achterhoede

²² Kolonel de Behr was commandant van de Burgerwacht te Luik. Hij werd door majoor Aulard afgedaan als een verrader. Col de Behr was van oorsprong een Nederlander.

De gevechten bij Kermppt

Wij keren terug naar generaal Daine met het gros van het Maasleger. De 7e augustus omstreeks 13 uur was hij in Hasselt. Een voorhoede werd gevormd met het IIe Bn Jagers te Voet (Maj Zantis), het Bn Tirailleurs van de Maas (Maj de Charlier), het 2e Linie, één eskadron Jagers te Paard en één sectie artillerie, het geheel bevolen door kolonel Boucher. De opdracht was: mars naar Diest en de vijand bij contact vernietigen. Een eerste contact met de vijand had plaats bij Herckenrode omstreeks 14.30 uur, de Tirailleurs ontplooiden zich in de bosrand van Stevoort: zij stopten er twee Nederlandse compagnies van de 17^e afdeling. Het gevecht ontketende zich in volle hevigheid in een zeer bedekt terrein. Het IIe Bn Jagers in 'compagnie colonne' rukte op naar de abdij van Herckenrode en viel er het Studentenbataljon en de Nederlandse Jagers aan die de abdij en de boomgaarden errond bezet hadden. Onze Jagers werden door de vijandelijke artillerie beschoten, waarop de eigen artillerie verrassend tussenkwam en de kansen deed keren. Het IIe Bn Jagers te Voet slaagde erin de Nederlanders te verdrijven richting Kermppt. Samen met het 2^e Linie veroverden onze Jagers van het IIe Bn, Kermppt. Onze cavalerie achtervolgde de Nederlanders richting Herck: vijf artilleriestukken werden op de vijand buitgemaakt.

19u30 Generaal Daine stuurde zijn cavaleriebrigade op de Nederlanders af. Hij wou dit tactisch succes uitbuiten, maar de Nederlandse cavalerie (Bde Boreel) stopte onze acties. Om 20.30 uur vielen de gevechten stil en likten beide partijen de wonden. De IIIe NL Divisie van generaal Meyer had een ernstige opdoffer gekregen.

Het IIe Bn van het I^e Jagers te Voet richtte zijn rechterflank naar Schuelen (West van Kermppt) en bedreigde de linkerflank van de IIIe NL Div. De Belgische cavalerie bezette Berbroeck, onze voorposten waren bij Herck opgesteld. Bij de Jagers overleed luitenant Huward, vaandrig, aan zijn verwondingen opgelopen tijdens de gevechten te Kermppt.

's Avonds vernam generaal Daine de bezetting van St.Truiden door de Nederlanders. Ook voelde hij zich bedreigd door de IVe NL Div op zijn rechterflank. Dit zette hem aan zijn opmars naar Diest te stoppen om zich naar Hasselt en vervolgens naar Tongeren te richten! Deze beslissing werd later zwaar bekritiseerd, zij zou het gevolg geweest zijn van het aandringen van generaal de Failly. Generaal Daine zijn intentie was nu het Maasleger te herenigen met de aangekondigde versterkingen uit Luxemburg en Luik, alsook met de groep Wuesten. Door deze beslissing lag de weg naar Brussel wijd open voor de divisies van Willem I.²³

²³ Bepaalde auteurs beweren dat Generaal Daine door de Nederlanders werd 'uitgekocht' om naar Luik terug te trekken met het Maasleger.

Kortessem

- 8 augustus De mars werd wanordelijk uitgevoerd. De achterhoede kwam in paniek door enkele kanonschoten. Bij de hoogten van Kortessem en Mersenhoven onderscheidde zich opnieuw het IIe Bn van het 1^e Jagers te Voet door zijn snelle en efficiënte actie om er de toestand te herstellen. De Nederlanders staakten hun pogingen door het kordaat optreden van de jagers van majoor Zantis. Generaal Daine stuurde een koerier naar kolonel Wuesten in Tongeren om deze op te nemen in de hoofdmacht van het Maasleger met zijn vijf bataljons en 14 kanonnen. Wuesten was echter op weg naar Luik!
12 uur: De voorhoede van generaal Daine bereikte Tongeren een half uur na het vertrek van de laatste elementen van het 1^e Jagers te Voet, het gros bereikte Tongeren omstreeks 18.30 uur. Generaal Daine had eerst het inzicht zich op te stellen achter de Geer, doch door de wanorde van de terugtocht besloot hij maar verder te marcheren naar Luik.

Het Maasleger te Luik

De 1^e Brigade van kolonel Wuesten met het 1^e Jagers te Voet (min het IIe Bn van Zantis), kwam met zijn eerste elementen toe te Luik omstreeks 14 uur. Rust en bevoorradings waren hun bekommernis. Generaal van der Meeren, te Luik, gaf het bevel aan de brigade terug te keren naar Tongeren. Het IIIe Bn (Maj Aulard) en het Bn Tirailleurs (de Charlier) namen opnieuw het voortouw. Halfweg ontmoetten zij de eerste elementen van het Maasleger in terugtocht. Zij lieten de trieste defilé voorbijgaan naar Luik. Majoor Aulard bezette met zijn bataljon Jagers en met de Tirailleurs van de Maas, de hoogten van Rocourt; hij coördineerde de opstelling. De rest van het 1e Jagers te Voet was met kolonel Wuesten in Luik. Majoor Aulard had geen precieze orders gekregen.

- 9 augustus omstreeks 15 uur was er een ontmoeting bij de "grote wacht" van het IIIe Bn Jagers op het plateau van Rocourt tussen Majoor Aulard en een officier van de Nederlanders vergezeld van een detachement kurassiers. Het was LtKol Van Tuyn, vleugeladjutant van Prins Frederik, die generaal Daine wou spreken om een boodschap van de Prins van Oranje over te maken.

De troepen bleven ter plaatse tot 13 augustus. De minister van Binnenlandse zaken Kolonel de Brouckère, vleugeladjutant van de koning, vergezeld van de kapitein Capiaumont, had op 12 augustus een inspectie uitgevoerd bij het Bn van Maj Aulard en bij de vrijwilligers die bij hem in kantonnement waren. Beiden waren door de koning gestuurd met de opdracht het Maasleger zo snel mogelijk naar Leuven te brengen. Tijdens de nacht van 12/13 augustus kreeg majoor Aulard het bevel om zich met zijn troepen om 4 uur in de morgen naar de Place Verte (Pavillon des Anglais) te begeven om er richtlijnen te ontvangen.

- 13 augustus Het Maasleger, in drie groepen opgedeeld, marcheerde naar Leuven. Het 1^e Jagers te Voet was verdeeld over twee colonnes, het IIIe Bn van Maj Aulard was bij de groep van Kolonel Olivier, het I^e Bn van Maj Baron en het IIe Bn van Maj Zantis waren ingedeeld bij de groep van kolonel Boucher.
- 14 augustus Tienen werd bereikt.
- 15 augustus Er was nog een laatste contact met de Nederlandse troepen voorbij Tienen. De wapenstilstand, reeds afgekondigd op 12 augustus te Leuven, werd toen pas vernomen!

Onze Koning had na de inval van de Nederlanders de hulp ingeroepen van Frankrijk en Engeland zoals voorzien in het Verdrag van de XVIII artikelen. Maarschalk Gérard kwam, aan het hoofd van een Frans Leger, doorheen Honeyouwen toegesnel tot misnoegen van Engeland. Op 11 augustus bereikten de eerste Franse troepen Waver. Omstreeks 12 uur van 12/08/31 werd er een wapenbestand afgekondigd, de Nederlanders trokken zich terug over de grens zonder de overgave van koning Leopold; zonder de hulp van Frankrijk had hij allicht zijn jonge kroon verloren!

Over de waarde van het jonge Belgische Veldleger

Eén jaar was duidelijk onvoldoende om een goed getraind en uitgerust veldleger op de been te helpen. Er was geen centraal commando noch concept om de op wraak beluste Nederlanders te weerstaan.

De vier beperkte Legers waren quasi volledig zelfstandig, weinig mobiel en niet in staat zich snel te verenigen, dit betrof in 't bijzonder het Schelde- en het Maasleger. Hun commandanten negeerden zelfs de bevelen van hun Koning die gepoogd had hun acties te coördineren.

Het communicatiesysteem faalde: vele eenheden bleven dagenlang zonder bevelen. Voor de logistiek diende men beroep te doen op de lokale burgerlijke autoriteiten en op de hulpbronnen ter plaatse. Er was een schrijnend tekort aan gevormde officieren en kaders. Vele van de toenmalige regiments- of bataljonscommandanten voerden hun eigen "oorlog" en weigerden de weinige bevelen die hun bereikten uit te voeren!

Gelukkig voor onze troepen waren de Nederlanders niet zo bedreven. Hun divisies vorderden traag en voorzichtig, zij lieten zich dikwijls ophouden door kleine lokale weerstanden van de Belgische Jagers en tirailleurs. Bovendien haperde hun logistieke ondersteuning en waren de weersomstandigheden hen niet zò gunstig.

De 10-daagse campagne eiste een beperkte tol:" het aantal doden en gekwetsten, respectievelijk 112 en 457 voor de Nederlanders, 91 en 453 voor de Belgen, bleef ver beneden dat van de septemberdagen in 1830".²⁴

Onze Jagers te Voet, per bataljon ingezet, bezielde door de 'geest' en de ervaring van de revolutie, lieten zich opmerken door hun strijdvaardigheid en snelle reacties. Hun eerste chefs hebben lokale successen gekend bij Herderen, Houthalen, Riemst, Kermpst en Kortesseem. Zij hebben eervol en waardig, de roemrijke tradities van de latere Karabinierseenheden ingeluid.

Voor het jonge Belgische Leger was de eerste 'wapenproef' echter een mislukking die gevolgen had voor België.

DE PERIODE ONMIDDELLIJK NA DE TIEN-DAAGSE VELDTOCHT

Politieke gevolgen

Engeland zag met lede ogen de toenemende invloed aan van de Fransen in België, maarschalk Gérard en zijn troepen moesten zo snel mogelijk het strijdtoneel verlaten! Op de Conferentie van Londen veranderde de stemming, alleen Louis Philippe bleef België steunen. De koning van Pruisen, de keizer van Oostenrijk en vooral de Tsaar werkten in het voordeel van Willem I. Op 14 oktober 1831 werd er een nieuw verdrag met 24 artikelen ondertekend. Hierbij verloor België het Duitssprekende gedeelte van Luxemburg alsook een groot gedeelte van Limburg met Maastricht, Roermond en Venlo, en gedeelten van Zeeuws-Vlaanderen. Bovendien moest België een grote schuld betalen aan Nederland. Deze smadelijke regeling kon niet anders dan met tandengeknars door de Kamers en de Koning aanvaard worden: de 15^e november ondertekende België in Londen de tekst van het "Verdrag van de XXIV artikelen". Willem I verwierp echter de politieke schikking van de Europese grootmachten.

Het resultaat was dat België Luxemburg en Limburg bleef bezetten en dat de Nederlanders de forten van Lillo en Liefkenshoek en de citadel van Antwerpen bezet hielden. Op aanvraag van koning Leopold werd Antwerpen in november 1832 door een Frans leger bezet. Dit leidde tot de overgave van het Nederlandse garnizoen. Slechts in 1839 werd door alle partijen de regeling van het Verdrag van de XXIV artikelen aanvaard. In wezen verkeerde België 'in staat van oorlog' met Nederland tot 1839, dit verklaart veel van wat volgt.

De reorganisatie van de legereenheden

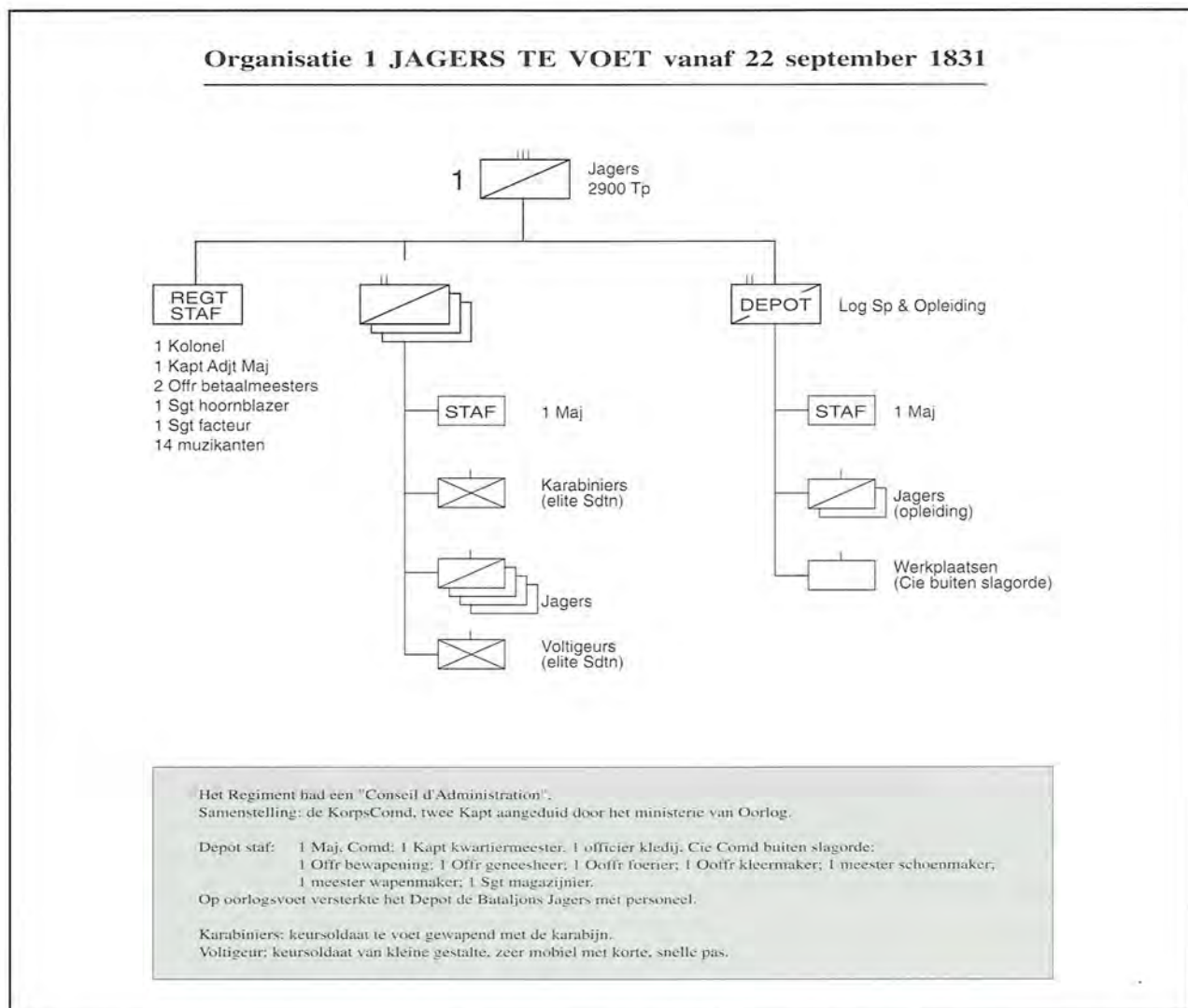
Wij hernemen de geschiedenis van onze Jagers te Voet. Op 18 augustus 31 werd het Maasleger ontbonden, de eenheden kregen nieuwe garnizoenen toegekend. Een Ministerieel besluit van 19/08/31 bepaalde dat één regiment zou toegekend worden aan elke brigade, zo werd het 1e Jagers toegewezen aan de 1e Brigade van generaal Tabor (met HK te Antwerpen). Met hetzelfde Besluit werd het vrijkorps 1e Bataljon van de Schelde (Maj Duquesne)²⁵ opgenomen in het 1e Jagers te Voet.

²⁴ Geschiedenis van België.-Vierde deel-boek I.-Auteur Prof.Henri Pirenne-Vertaling Prof.Dr. A.Van Loey-Ed.La Renaissance du Livre te Brussel. p.28

²⁵ Zie voor details het boek "Les origines de nos Carabiniers" van Louis LECONTE p.183-214

Deze overgang had plaats op 25 augustus 31. Het 1^e Jagers had nu Antwerpen als garnizoen, vanaf eind augustus waren de Jagers er gekazerneerd in Berchem, Deurne en Borgerhout.

De officieren van de vroegere vrijkorpsen, meestal zonder militaire vorming, werden benoemd in het geregeld leger met een lagere rang. De organisatie en getalsterkte van de regimenten werden officieel vastgelegd op 22 september. Zo telde het 1e Jagers te Voet drie bataljons en één depot met 2900 manschappen. De staf van het regiment omvatte 1 kolonel of luitenant-kolonel, 1 kapitein adjudant-majoor, 2 officieren betaalmesters, 1 facteur met rang van sergeant, 1 sergeant hoornblazer, 14 muzikanten.

Met toelating van de Kamers werden Franse generaals en officieren aan België tijdelijk uitgeleend als 'technische bijstand' om de reorganisatie en de opleiding van ons leger te begeleiden.

15 oktober 31 Kolonel Dorez Jean²⁶ volgt Kol Wuesten op en neemt het bevel over het 1^e Regiment Jagers te Voet.

Enkele dagen later werd de volledige 1 Brigade naar het kamp van Diest²⁷ verplaatst. Het Depot van het Regiment kreeg eveneens een nieuw garnizoen Wetteren (21 oktober).

²⁶ Geboren te Doornik op 24.06.1785. Zoals zijn voorgangers was Jean Dorez sinds 05.11.1803 soldaat in het Franse leger en nam hij deel aan de grote campagnes van Napoleon in Spanje, Duitsland en Frankrijk. Werd onderluitenant de 17.11.1807, kapitein bij de Franse Grenadiers de 13.08.1813. Vanaf 1816 kwam hij in dienst van het koninkrijk der Nederlanden, om op 03.11.30 in dienst te treden bij ons 4^e Linieregiment als majoor. Werd LtKolonel de 11 mei 1831 en werd op 15 oktober 31 aangeduid als vierde korpscommandant van het Regiment Jagers te Voet. Werd ere-generaal-majoor de 10.06.47. Is overleden op 25.02.61.

²⁷ Het Kamp van Diest was sinds 15 oktober 31 ingericht en geopend op de hoogten tussen Diest en Scherpenheuvel en was in het noorden beschermd door de Demer rivier. Het omvatte twee lange rijen houten barakken met klei bekleed.

Door de aanhoudende toestand van waakzaamheid t.o.v. de Nederlanders werden de legereenheden regelmatig herontplooid in kantonnementen die een snelle inzet mogelijk maakten tegen een mogelijk hernieuwde agressie van de Nederlanders. Het kamp van Diest speelde hierin een belangrijke rol²⁸. Eind oktober 1831 werd in een Koninklijk Besluit de nieuwe indeling van het leger vastgelegd: drie divisies plus een reserve.

Het 1^e Jagers te Voet “opmerkelijk door de schoonheid van de manschappen en hun krijgshaftig optreden”, maakte deel uit van de 1^e Divisie samen met de 3^e, 10^e en 11^e Linieregimenten, het 2^e Jagers te Paard en het 2^e Lansiers, de 2^e en 7^e Batterij Veldartillerie, en de 3^e Compagnie Genie.

08 november 31 Na het kamp kreeg het 1^e Regiment Jagers te Voet, Hasselt als nieuw kantonnement tot 8 december. De 10 december bevond Kolonel Dorez zich met zijn Jagers te Luik voor de ‘winterkwartieren’.

Vanaf dat ogenblik “zwierf” het Regiment gedurende jaren België rond van garnizoen tot garnizoen. Een overzicht van de bijzonderste activiteiten:

januari 32 Het IIIe Bn van het 1^e Jagers te Voet werd naar Aarlen gestuurd naar aanleiding van de gebeurtenissen met de “Tornaco-bende”²⁹ in het zuiden van Luxemburg. Het IIIe Bn doortrok zowat de ganse provincie en keerde naar Luik terug op 8 februari.

In Luik werden onze jagers door de publieke opinie alom geprezen om hun militaire houding en tucht, een voorbeeld voor de andere legereenheden!

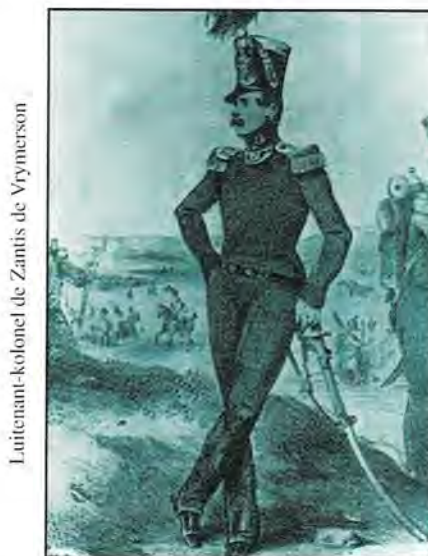
19 februari 32 Het Regiment werd opnieuw verplaatst, deze maal was Leuven aan de beurt als garnizoensstad waar ook het 2^e Jagers te Paard zijn kwartieren had.

06 mei 32 Luitenant-kolonel de Zantis de Vrymerson C.T.³⁰ volgt Kol Dorez op als commandant van het 1^e Jagers te Voet.

14 mei 32 Het Regiment verplaatste zich naar de Provincie Limburg om deel te nemen aan de observatie-opdracht tegenover de Nederlanders. De compagnies werden verdeeld over verschillende kantonnementen: Peer, Bree, Meldert, Balen, Mol, Agterbosch, Lille St Hubert, Eksel, Neerpelt en Lommel.

eind augustus tot half oktober 32 Het Regiment bevond zich opnieuw in het kamp van Diest met compagnies afwisselend te Koersel, Tessengerlo, Zolder, Veerle, Vorst en Linckhout.

25 en 26 oktober 32 Een grootse schouwing van het Regiment door de Koning had plaats te Diest. Na de schouwing werden de bataljons Jagers verspreid over Limburg: Hechtel, Stal, Klein-Brogel, Beverlo, Heppen, Paal, Schoot werden de nieuwe kantonnementen.

Luitenant-kolonel de Zantis de Vrymerson

²⁸ In totaal werden er vier observatie kampen ingericht: Zonhoven(1831/33), Diest(31/35), Bouwel(32/34) en Schilde(33/36).

²⁹ De orangisten poogden in Luxemburg de bevolking te winnen voor de zaak van Willem I. Gewapende formaties werden met geld van Oranje opgericht. Door het gepast reageren van onze regering keerde de orde snel terug.

³⁰ Marie Charles Zantis, geboren te Düsseldorf de 22.08.1792, begon zoals velen zijn loopbaan onder de Franse vlag. Hij doorliep de keizerlijke school St.Cyr en werd onderluitenant de 12.02.1812. Hij was betrokken in de veldtochten in Rusland(1812), Duitsland (1813) en aan de Noordzee kusten; hij werd krijgsgevangen genomen te Alençon en verliet er het Franse leger op 10.04.1814. Word opgenomen als luitenant in het Nederlandse leger bij het 1^e Bn Jagers de 20.04.14. In 1815 bevocht hij de Fransen aan de zijde van de geallieerden. Hij werd eervol ontslagen uit het Nederlandse leger om zich onmiddellijk in te lijven bij het nieuwe Belgisch leger. Hij werd er majoor bij het 2^e Bn Tirailleurs de 25.11.1830. Op 25 mei 1831 werd hij aangeduid voor het 1^e Regiment Jagers te Voet. Als LtKol werd hij er de 5^e korpscommandant op 06 mei 1832. Hij werd kolonel benoemd de 25.08.35. Wordt generaal-majoor benoemd en commandant van de 1^e Brigade de 21.07.42, ging met pensioen op 19.05.1850.

Deze bewegingen missen koning Willem van Oranje overtuigen van de weerbaarheid van de Belgische eenheden. De Belgische grenzen waren nog steeds niet erkend. De vrees bleef bestaan. Om de Nederlandse troepen de omsluit te regulariseren en volgens het Verdrag van de XXIV artikelen te erkennen werd er een Frans leger ingezet om de stad van Antwerpen te belegeren op 23 december 12 werd dit tweemaal veroverd en werden de Franse troepen teruggevoerd.

In december 32 werden er verschillende officieren en onderofficieren van het regiment vereerd met het 'Kruis van de Leopoldsorde' als waardering voor hun gedrag en houding tijdens de 10-daagse veldtocht.

Het 1^e Jagers te Voet bleef in de omgeving van Beringen tot februari 1833.

16 februari 33 Een grote parade had plaats te Leuven voor koning Leopold I en zijn hoge gast de Hertog van Nemours, met deelneming van het volledige Regiment.

Na de schouwing bleef de staf van het Regiment in garnizoen te Leuven. Het I^e Bn werd ontplooid in Tienen, het IIe Bn in Namur, het IIIe in St Truiden en later in Jodoigne. Begin mei waren allen terug verenigd in het kamp van Diest tot 10 augustus 33.

27 september 33 Een défilé werd te Brussel opgezet als herdenking van de september-dagen van 1830. Het geheel werd geschouwd door de Koning, Zijn Ministers, buitenlandse diplomaten en hoge gasten volgden het gebeuren met belangstelling.

Het 1e Jagers te Voet opende het défilé. Zij vielen op door hun fiere houding en uniformen. Het regiment had in zijn rangen ervaren militairen uit de periode van het Franse keizerrijk, uit de campagnes van Spanje en Waterloo. Velen hadden nog gevochten eind XVIIIe eeuw en begin XIXe eeuw, of hadden gediend in Frankrijk, Oostenrijk, Holland, Engeland, zelfs in Rusland.

Het Regiment Jagers te Voet had toen reeds zijn eigen muziekkorps. Tijdens de plechtigheden werden er terug verschillende Jagers geëerd met het 'IJzeren Kruis', ereteken der gekwetsten uit de septemberdagen 1830.

Eind november 33 het I^e en IIIe Bn Jagers bezetten het garnizoen Leuven, het IIe Bn werd Diest toegewezen.

10 mei 34 Het Depot van het Regiment ruilde Aalst voor Mons (Bergen).

27 september 34 Opnieuw een défilé te Brussel met het 1e Jagers te Voet op kop.

27 februari 35 Na de uitreiking van vele individuele eretekens aan de verdienstelijkste jagers werd het Regiment door een ministeriële richtlijn erkend als "elite regiment" waarvoor strenge aanwervingscriteria moesten gelden: "*de Jagers moeten fysiek sterk zijn met een hoog weerstandsvermogen en marskwaliteiten, bij voorkeur vertrouwd zijn met de jacht en moeten goede schutters zijn.*" Deze reglementering had invloed op de selectie en de opleiding van de manschappen.

20 juli 35 Het 1^e Jagers te Voet nam voor de eerste keer gebruik van het nieuw permanent kamp van Beverlo³¹.

24 augustus 35 Luitenant-kolonel Zantis verlaat het Regiment. Het bevel over de Jagers werd ad interim overgedragen aan majoor Delwart (IIe Bn) tot 07 augustus 1836.

04 september 35 Het Regiment had een nieuw garnizoen: Brugge, het IIIe Bn kreeg Oostende toegewezen. De bedoeling van deze verplaatsing was het openen van een bewakingspost in het fort Hazegras bij Knokke voor de bewaking van Sluis. Een compagnie voltigeurs van het Regiment had de eer deze grote wacht te beginnen, tot 17 oktober werd de aflossing verzekerd door wisselende compagnies van de Jagers.

16 oktober 35 Het IIIe Bn Jagers muteerde naar Ath, de rest van het 1^e Regiment Jagers te Voet vertrok op 17 oktober naar Brussel.

³¹ Het Kamp van Beverlo werd opgericht in vervanging van het kamp van Diest. Het werd geopend op 15 juli 1835. Het bood voldoende ruimte voor de tijdelijke ontplooiing van een brigade, het belangrijkste gedeelte het infanteriekamp was reeds in steen opgetrokken. Een dagelijkse postkoetsdienst verbond het kamp met Brussel: de ritten vertrokken om 18u. hun aankomst was gepland om 3u.; er waren vier passagiersplaatsen beschikbaar.

De Jagers betrokken twee kazernes in Brussel te weten 'het Klein Kasteeltje' (ongeveer op de standplaats van het huidige gebouw) en de kazerne 'des Lorraines' (tussen de rue Haute en de Sablon)³².

8 juli 36 Het IIIe Bn kwam na twee dagmarsen aan in het garnizoen Brussel.

Van nu af had ons Regiment Jagers te Voet een meer geregeld bestaan. De opleiding kreeg een vast patroon, het was het einde van de "revolutionaire tijd".

CAPIAUMONT EN HET 1^e REGIMENT JAGERS-KARABINIERS

België was nog steeds in "staat van oorlog" met Nederland toen koning Leopold I in 1836 een regiment van 'elitejagers' beter wou uitbouwen.

(Litho van Borgniet - KLM)

De "vader van de Karabiniers"

Beroepsmilitair Alexis Capiaumont, geboren te Bergen, werd in 1815 te Waterloo en in september 1830 te Brussel gewond terwijl hij een elite-compagnie Jagers van het Koninkrijk van de Nederlanden aanvoerde. Hij trad weldra in dienst van het nieuwe België bevrijd van de 'Hollanders'. Op 1 november werd hij tot kapitein bevorderd door het nieuwe Bewind en aan generaal Daine, commandant van het Maasleger, als stafofficier toegevoegd. In die functie werd hij tijdens de campagne, door gevechtsumstandigheden gedwongen, tijdelijk betrokken bij de gevechten te Kernpt als commandant van een bataljon van het 10^e Linieregiment.

Na de rampspoedige veldtocht van 10 dagen werd te Leuven een wapenstilstand gesloten en trok het Hollands leger zich grotendeels terug uit België: een vredesverdrag was nog niet ondertekend! Capiaumont op dat ogenblik aangesteld als ordonnansofficier van koning Leopold I, kreeg de opdracht om een partizanenkorps in Limburg samen te stellen dat de Nederlandse troepen in de voormalige Belgische steden Venlo, Roermond en Maastricht zou moeten verhinderen buiten de stadsgrenzen te komen.

Het werd een echt vrijbuiterskorps, qua geest een voorloper van de huidige "commando-eenheden", uitgerust met een speciaal uniform: Poolse geklede jas van groen laken, een zwarte gordel, een Poolse groen-gele muts (shako), een karabijn met bajonet en een sabel. Als hoofddeksel kwam er later de typische hoed met een omgeslagen rand, naar Corsikaans model, bij.

In Vlaanderen werd een gelijkaardig korps gevormd onder leiding van Duquesne dat na enkele jaren werd toegevoegd aan dat van Capiaumont, die krachtens het Koninklijk Besluit van 12 februari 1834 het bevel nam over het geheel.

07 augustus 1836 Een Koninklijk Besluit bepaalde de overgang van het beruchte "Korps der Partizanen"³³ op 01 september 36 naar het 1e Regiment Jagers te Voet. Het korps zou opgenomen worden als één geheel met onveranderde organisatie, kledij en uitrusting en toegevoegd worden als het vierde bataljon van het regiment Jagers geheten 'Partizanen bataljon'. Dit Partizanen bataljon had zes compagnies en had Aalst als garnizoenstad tot eind december 1836.

³² Beide kazernes zijn afgebroken en bestaan niet meer.

³³ Zie voor meer details het boek "Les origines de nos Carabiniers" van Louis Leconte p.214 à 343

Dit K.B. had verregaande gevolgen voor ons 1e Regiment Jagers te Voet! Maar alvorens verder te gaan met de geschiedenis van de Jagers willen wij toch eerst bondig een historische schets geven over de Partizanen.

De Partizanen

(Een aangepaste vertaling van een tekst van Louis Leconte gepubliceerd in 'La Vie Militaire')

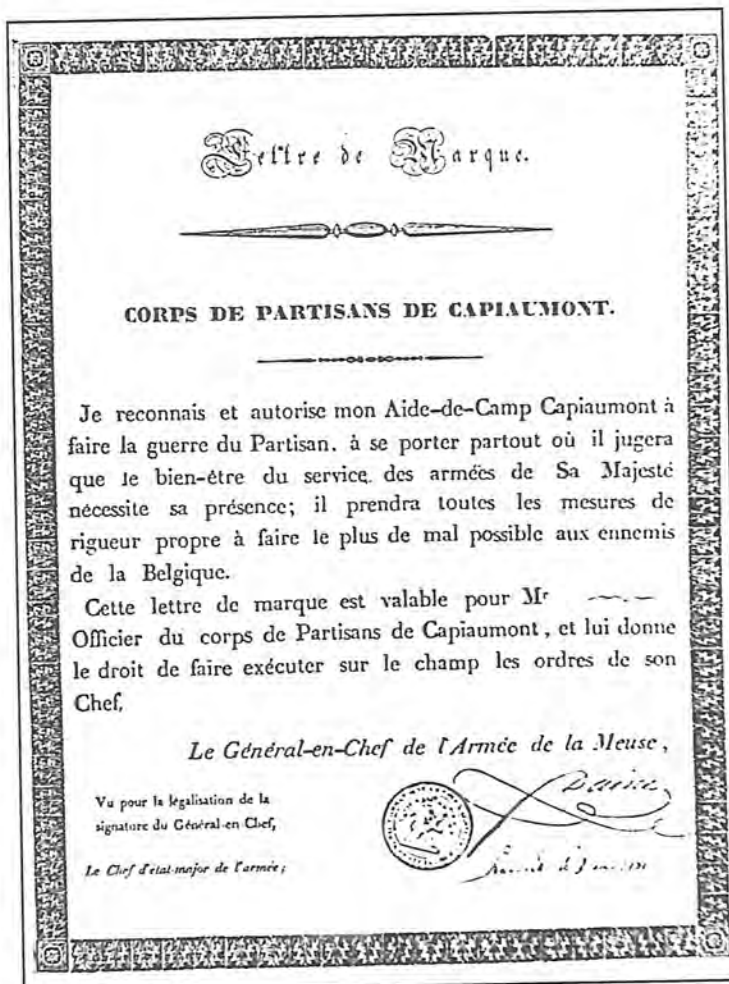
De belabberde toestand waarin het Maasleger zich bevond bij het begin van de 10-daagse veldtocht (augustus 1831), deed generaal Daine, met de operationele ervaring opgedaan tijdens de 'Keizerlijke' oorlogen, besluiten om alle tactische mogelijkheden uit te buiten en te benutten bij de strijd tegen de Hollandse colonnes die zijn divisie trachtten te ontwrichten.

Hij paste daarom een tactiek toe die opgang gemaakt had in de XVIIIe en bij het begin van de XIXe eeuw en die hij met succes had zien toepassen door Chambure bij het beleg van Dantzig te weten het gebruik van kleine groepen partizanen met storende acties tegen de vijand. Deze partizanen opereerden met de grootste onafhankelijkheid en waren onverschrokken actief op de flanken en achter de vijandelijke lijnen, zonder enige hoop op ondersteuning of redding van de reguliere troepen mocht er ooit iets mislopen. Zij onderschepten de communicaties, vielen de bevoorradingskonvoeien lastig en ontvoerden bewakingsposten op een onvoorspelbare manier.

Om dit eveneens te realiseren liet generaal Daine zijn oog vallen op zijn flamboyante vleugeladjutant, kapitein Capiaumont, die het grensgebied in Limburg en de Nederlanders zeer goed kende, die bovendien zijn 'strepen' verdiend had te Waterloo in de rangen van een Belgo-Hollandse Afdeling, alsook tijdens de schermutselingen op de Brusselse barricades de 23^e september 1830. Generaal Daine bezorgde hem op 3 augustus 31 een 'kapersbrief' die onontbeerlijk was voor iedere chef van een dergelijke eenheid. Zonder zou iedere tegenstander hem, zonder enige vorm van proces, straffeloos opknopen... De relatief korte duur van de veldtocht verhinderde de generaal zijn project uit te voeren.

Maar de idee bleef bestaan: toen na de veldtocht de Koning met zijn Minister van Oorlog de strijdkrachten hervormde werd er aan de organisatie van deze bijzondere eenheden gedacht.

Men wou om de Nederlandse garnizoenen van Venlo, Roermond en Maastricht, alsook het aanpalend grensgebied te bewaken en te beschermen lichte, mobiele en zeer ervaren troepen bevolen door energieke chefs. De Koning belastte Capiaumont, die ondertussen zijn ordonnansofficier geworden was, met de vorming van een partizanenkorps, een gemengde eenheid van elite jagers en cavaleristen waarover hij het bevel zou nemen met de graad van majoor. Capiaumont, geïnspireerd door de gebeurtenissen in Polen³⁴, werkte aan een organisatie van

Kapersbrief.

³⁴ Polen was toen onder het juk van de Russische Tsaar. Onder de invloed van de westerse liberale denkbeelden, streefden de Polen naar de herwinning van hun verloren onafhankelijkheid. Een opstand brak uit begin 1831, de onderkoning Constantijn, broer van de Tsaar vluchtte. Capiaumont moet de strijd van Poolse opstandelingen bestudeerd hebben en zich hierop geïnspireerd hebben. (De Poolse opstandelingen werden in mei 1831 verslagen door de Russen bij Ostrolenka.)

zo'n 800 manschappen: "onverschrokken, sobere en goede marcheerdere", aangevoerd door moedige, actieve en intelligente officieren, belangrijkste eigenschappen van de partizaan. Zij moesten de "fakkel zijn die licht moest werpen op de intenties van de vijand" zodat de commanderende generaal kon worden ingelicht. Als steunmiddel wou hij het korps versterken met een bepaald aantal vrijwilligers-cavaleristen, "die zouden kunnen verkennen".

De infanteristen zouden uitgerust worden zoals de Polen: "een muts van laken met een band van een verschillende kleur per compagnie, een groene kapoot, een broek van laken en beenstukken, een vest met mouwen, een munitietas die vooraan aan een gordel van zwart leder is vastgemaakt door middel van twee beweegbare ringen".³⁵

Een lichte zak bevatte enkel hoogst noodzakelijke wisselstukken, ook wapenonderdelen, vuurstenen voor de geweren, patronen en ... enkele harde koeken. Het voltigeursgeweer, of indien mogelijk, de karabijn, was de bewapening.

Voor de cavalerie wou Capiaumont eveneens de laken muts, de groene kapoot, de munitietas met zwart lederen riemen in voege brengen. Hij rustte hen uit met een karabijn voorzien van een sabelbajonet met een hecht en een snijkant. "Dit wapen had een verwoestende werking als het gebruikt werd door moedige mannen, die niet bang waren om zich op een cavalerie-eenheid te werpen die dubbel zo sterk was". De cavaleristen dienden bovendien een cavalerie-sabel en een pistool te hebben.³⁶

De partizaan werd enkel aangeworven voor de duur van de oorlog. Hij werd aan de grootst mogelijke tucht onderworpen. Hij kreeg enkel maar soldij als hij zijn opdracht vervulde in eigen land. Als compensatie mocht hij de buit die hij veroverde als eigendom beschouwen. Het werd per opbod verkocht op bevel van de Chef van de Generale Staf, die bevoegd was voor het bepalen van de geldigheid en de erkenning van de buit.

Het korps zou zes compagnies van 150 strijders tellen, in principe allen vrijwilligers. De staf zou tot het strikte minimum beperkt blijven; elke compagnie zou zelfstandig en op verschillende plaatsen gelijktijdig kunnen opereren. De meest intelligente sergeant zou belast worden met de boekhouding.

Het Besluit dat de eenheid oprichtte verscheen de 20^e oktober 1831 en bepaalde de naam van het korps als "Partizanen van Limburg". Het beschreef de organisatie van de eenheid die op enkele kleine wijzigingen na, precies was zoals Capiaumont voorgesteld had. De politiemuts, in 1913 nog steeds in gebruik, werd anders voorgesteld: de nestels verschilden van kleur per compagnie en niet de band van de mutsen.

Teneinde de rekrutering te activeren mocht Capiaumont 20 soldaten en onderofficieren kiezen uit alle depot-eenheden van de regimenten Linie-infanterie en Jagers te Voet. De officieren werden gekozen tussen deze van de vrijkorpsen die hun sporen verdiend hadden tijdens de gevechten van de veldtocht van augustus 31.

De eigenlijke oprichting had plaats te Leuven waar de Koning de Partizanen weldra kwam schouwen. 140 soldaten van het 2^e Jagers te Paard, onder bevel van de kapiteins A. Van der Burgh en Potocki, werden aan hun rangen toegevoegd. Half juni 1832 telde het korps ongeveer 1.100 manschappen!

Vanaf einde december 31 werden er reeds Partizanen naar Luxemburg gestuurd (het huidige Groot-Hertogdom was toen erkend Belgisch grondgebied) waar, onder het gekonkel van Orangisten, zich een clan van ontevreden

³⁵ Deze aangehaalde teksten (in cursief) komen uit de "Memoires van Capiaumont"

³⁶ Naar een bericht verschenen in de krant "Le Courrier" van 18 maart 1831 dat aankondigde dat men in Warschau een bataljon cavaleristen zou oprichten om flanken te verdedigen.

had gevormd, genoemd "Comité des Amis de l'Ordre Légal". Deze ontevredenen wilden Luxemburg opnieuw onder het gezag brengen van koning Willem I als Groothertog. Zij ronselden met geld en beloften een summier bewapende bende, samengesteld uit vagebonden en onwetende boeren, die aangevoerd werden door ex-militairen zonder vaste woonplaats en bevolen door eveneens een ex-militair die zomaar de rang toebedeeld kreeg van kolonel. Deze groep (bende Tornaco) ondernam terreur-expedities meer in de stijl van de bandieten van Offenbach dan van echte georganiseerde oorlogsacties. Zij stalen hier en daar wat wapens van de povere lokale Burgerwachten alsook het weinige geld van de arme gemeentelijke kassen. Waar zij opdoken vervingen zij onze kleuren door de oranje vlaggen. De komst van Partizanen en van het bataljon Jagers onder leiding van majoor Aulard (1e Jagers te Voet) begin januari 32 maakte snel een einde aan deze burleske acties.³⁷

Vanaf 27 december 1831 was het partizanenkorps op weg naar Limburg voor de uitvoering van zijn primaire opdracht. Het bestond uit vier compagnies: twee van karabiniers, één van grenadiers en één van voltigeurs³⁸. Het centrale punt van hun acties was Hechtel: een zone van 12 mijlen diep en 20 mijlen breed scheidde de Partizanen van een gedeelte van het eigen "observatieleger" dat in het kamp van Diest verbleef.

Deze 'verloren' zonen waren permanent blootgesteld aan een risicovolle en penible dienst. Ze lieten het echter niet na om zich te onderscheiden bij de verschillende ontmoetingen die ze hadden met de toenmalige vijand in de buurt van Hamont, Achel en in de omgeving van Maastricht. Hun strooptochten lieten hun toe om enkele bevoorradingskonvooien van de Nederlanders te bemachtigen. De "Courrier Belge" van die tijd rapporteerde dat ze de bewondering afdwongen van de ervaren militaire leiders. De Partizanen vielen op door hun bijzondere en correcte kledij alsook door de efficiëntie en precisie van hun operaties en manoeuvres. De bewoners van Limburg lieten niet na om hun bewondering te uiten over de houding en de discipline van deze dapperen, waarvoor zij aanvankelijk schrik hadden, indachtig helaas de herinneringen aan de plundertochten van de Vrijwilligers van Mellinet³⁹, enkele maanden voordien.

Het garnizoen van Maastricht voerde regelmatig plunderacties uit in de omliggende buurdorpen van de vestingplaats om zich van levensmiddelen te voorzien. Majoor Capiaumont, geïnformeerd dat een sterk Nederlands detachement zich naar Rekem zou begeven, was vast besloten om de vijand duur te laten betalen voor deze nieuwe poging van geweld. Hij beval dat de verschillende detachementen van partizanen die aan de grens gekantonneerd waren over een afstand van een tiental mijlen, op een afgesproken plaats en uur zouden geconcentreerd worden in het achtergebied van de vijand, om op die wijze zijn terugtochtswegen te bedreigen. De snelheid en de durf van hun mars werd met succes bekroond: de Hollandse uitval werd volledig verrast en werd in flagrante overtreding en schending van het Belgisch territorium bevonden. De Nederlanders leden zware verliezen en werden in de grootste wanorde en ontreddering terug gedreven naar hun garnizoen. Zij werden door deze mislukking veel behoedzamer en voorzichtiger. Dit gelukkig resultaat zou onze landbouwers toelaten om zich met een gerust gemoed en in alle veiligheid terug op de velden te begeven. De Partizanen van Capiaumont werden van dan af zodanig gevreesd dat hun aanwezigheid volstond om de bevolking gerust te stellen. Het waren ruwe handlangers die de actie en het gevecht niet schuwden, hetgeen hen een bijzondere korpsgeest bezorgde.

Als voorbeeld, deze anekdote: de Partizaan Plumiers, geboren in Kuringen, werd aan de arm gewond door een kogel tijdens gevechten in de buurt van Lanaken. Zijn arm werd verbrijzeld en moest geamputeerd worden. Majoor Capiaumont, die deze moedige soldaat wou troosten, beloofde hem een mooi pensioen. De man weigerde deze gunst en vroeg om als klaroen te mogen blijven dienen in het Partizanenkorps aangezien hij geen karabijn meer kon bedienen.

De Minister van Oorlog stond het hem toe en Plumiers diende in de compagnie voltigeurs tot de definitieve vrede met Nederland verworven werd.

³⁷ Zie eveneens voetnoot 29 over de bende "Tornaco".

³⁸ Bij de infanterie-eenheden had men steeds grenadiers en voltigeurs.

³⁹ Generaal Mellinet geboren in 1768, een Belgisch officier van Franse afkomst, was een bijzonder figuur uit de jonge jaren van van het nieuwe België. Hij is gestorven als een vernederd en arm man in 1852.

Tijdens de revolutionaire septemberdagen in 1830 was hij stafchef van de generaal Don Juan van Halen, die snel in de ongenade viel bij het Voorlopig Bewind. Generaal Mellinet werd één van de eerste Brigadecommandanten van het snel opgericht klein Belgisch veldleger. Hij had het bevel over de Brigade Mellinet naast generaal Nielson die een tweede brigade beval. Beiden waren in oktober betrokken bij de marscolonnen die de Nederlanders naar het noorden opdreven en verjoegen. Zo nam Mellinet deel aan het beleg van Antwerpen en lokte hij de desastreuze vergeldingsbeschieting van Antwerpen uit door de opgehitste Nederlanders vanuit de citadel.

Na dit incident richtte de Brigade Mellinet zijn strijd tegen de Nederlanders in Limburg en kwam het tot een beleg van Maastricht (december/januari 31). De pogingen om de Nederlanders uit Maastricht te verdrijven dienden gestaakt te worden door de zwakke en ongeorganiseerde Belgische strijdkrachten tegenover het sterke Nederlandse garnizoen. Bovendien dienden de Belgische eenheden van Mellinet zich bij de reeds arme lokale bevolking rechtstreeks te bevoorraden om te kunnen overleven, hetgeen aanleiding gaf tot brutaliteiten en allicht plunderingen van de lokale reserves.

Schermselving van de
Partizanen van
Capiaumont bij Maastricht.
(KLM Litho J.-B. Madou)

Vanaf maart 1832 trachtte Capiaumont de Corsicaanse hoed met omgeslagen rand in gebruik te laten nemen. In 1913 droegen de Karabiniers nog steeds een afgeleide versie van dit origineel hoofddeksel. Dit hoofddeksel werd slechts na langdurige discussies door de autoriteiten aanvaard. Hij verkreeg ook de toelating om het aantal compagnies te verdubbelen tot acht. Progressief werden de Partizanen tevens uitgerust met de percussiekarabijn waarop een lange, stevige bajonet werd bevestigd.

Laat ons nu terugkeren naar het Regiment 1^e Jagers te Voet... De aandachtige lezer zal allicht reeds nu begrepen hebben dat de Karabiniersregimenten hun benaming te danken hebben aan het basiswapen van de Partizanen en van de Jagers, de karabijn.

De karabijn (ook buks genoemd) is een kort en licht geweer met een 'getrokken' loop. In het begin werd de kogel in de loop van het wapen gedreven met een 'klopper'. Om die handeling te bespoedigen werd de loop korter gemaakt.

Het nieuwe 1^e Regiment Jagers te Voet (1836 - 1847)

Koning Leopold I steunde dus het plan om zijn leger uit te rusten met een "elite"-korps bewapend met de karabijn met 'getrokken' loop. Zijn keuze viel op het 1^e Jagers te Voet en op de door hem zeer gewaardeerde majoor Capiaumont⁴⁰, commandant van het befaamde "Korps der Partizanen".

⁴⁰ Alexis CAPIAUMONT werd geboren te Mons (Bergen) op 14 november 1798, hij studeerde aan de keizerlijke lycea te Brugge en te Versailles, werd kadet (kandidaat-officier) in het leger van het Koninkrijk der Nederlanden.

1813-werd opgenomen als kandidaat-officier bij de Belgische Jagers van de Neder-Rijn, bij een reorganisatie van het NL. leger werd deze eenheid 36^e Bn Jagers van de 2^e Bde.

1815-Neemt deel als kadet aan de slag bij Waterloo, doet er zich opmerken en werd er tweemaal gewond.

1816-Is in garnizoen in Venlo met zijn korps.

1826-Werd aangeduid als 1Lt bij de 14^e Afdeling Infanterie te Maastricht.

1829-Deed mutatie naar Brussel bij het 2^e Elite Jagers van het Koninkrijk der Nederlanden.

1830-Beleefde de septemberdagen te Brussel bij het toenmalige geregeld leger en werd ernstig gewond bij de gevechten. Meldde zich op 1 november in dienst bij het Voorlopig Bewind en werd tot kapitein bevorderd als ordonnansofficier van Generaal Daine, commandant van het Maasleger.

augustus 31-Maakte de 10-daagse veldtocht mee als vleugeladjutant van Gen.Daine, raakte betrokken in verschillende gevechtsituaties; werd door zijn chefs opgemerkt als een verstandig en karaktervol officier.

05 september 31-Werd benoemd tot ordonnansofficier van koning Leopold.

20 oktober 31-Werd majoor benoemd en commandant van het 'Partizanenkorps van Limburg' dat opgericht werd naar zijn ideeën.

12 februari 34-Maj Capiaumont werd commandant benoemd van het 'Korps der Partizanen' fusie-eenheid van de 'Partizanen van Limburg' en van de 'Partizanen van Vlaanderen'.

07 augustus 36-Werd luitenant-kolonel benoemd.

26 augustus 36-Werd de 6^e korpscommandant van het Regiment 1^e Jagers te Voet (Het Korps der Partizanen werd als vierde bataljon op dezelfde datum opgeslorpt door zijn nieuw regiment).

1841- Werd kolonel benoemd en aangeduid als commandant a.i.van de 2^e Brigade.

18 augustus 45-Werd generaal-majoor benoemd en commandant van de 2^e Brigade.

1854 Werd luitenant-generaal benoemd.

30 december 1863-Werd op rust gesteld.

15 maart 1879-Overleed te Elsene.

Capiaumont werd tot luitenant-kolonel benoemd op 07 augustus 1836, hij kreeg de opdracht op 26 augustus het bevel te nemen over het 1^e Regiment Jagers te Voet dat een aangepaste organisatie zou krijgen om het nieuwe "elite"-korps te worden waarvan sprake in de plannen van de reorganisatie van het leger.

Partizanen met Capiaumont (1832) – (Litho J. B. Madou - KLM).

Dit belangrijk gebeuren voor de Jagers werd feestelijk en hartelijk gevierd bij het officierenkorps van het 1^e Regiment Jagers te Voet tijdens een korpsmaaltijd op 06 september 1836 in het kamp van Beverlo waar de drie bataljons Jagers een zoveelste kampperiode beleefden. Tijdens het diner werd de nieuwe korpscommandant LtKol Capiaumont met de nodige zwier in het korps van de Jagers opgenomen. Menige toasten werden uitgebracht: op de Koning, op de onderscheidenlijke leden van de Koninklijke Familie... maar in 't bijzonder op de beloftevolle vereniging van de onovertroffen Jagers en de beruchte Partizanen. Gelegenheidsliederen werden toen gezongen door de Jagerofficier, luitenant Roland!

Maar...« 's Anderendaags was hij al aan het werk, inspecteerde en hervormde hij; hij eiste een ijzeren tucht, een intensieve opleiding, hij richtte cursussen in, hij wou geen ongeletterden meer in zijn rangen, ook de onderofficieren moesten op de schoolbanken terug in 'Franse' of 'Vlaamse' klassen.»⁴¹

De tucht en de opleiding verstrakten in het Regiment Jagers. Alles werd gereguleerd. Het drankprobleem werd aangepakt en beteugeld. Capiaumont hield de teugels strak aangespannen, voorbeeldige tuchtstraffen zuiverden de sfeer van het platte en ruwe militaire leven.

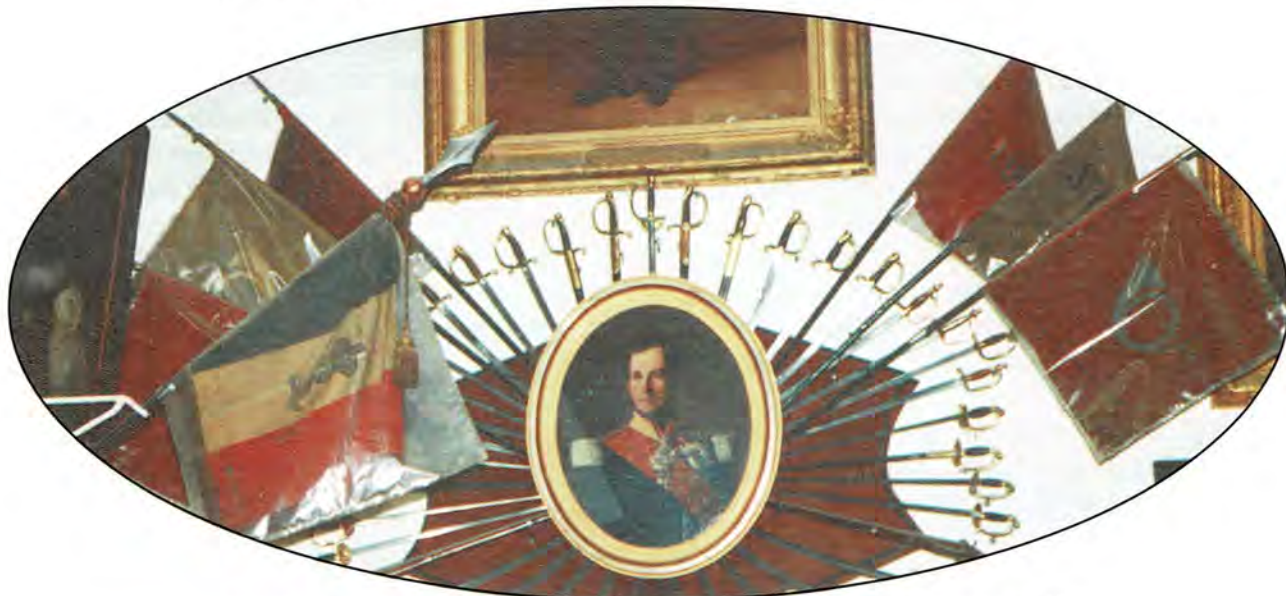
Het onderricht werd planmatig verstrekt, vaste onderrichtprogramma's werden ingevoerd met aparte klassen voor de Vlaamssprekende en voor de Franssprekende jagers.

Het klassieke basisonderwijs werd eveneens gegeven: geschiedenis, aardrijkskunde, taal- en rekenkunde, enz. Ten behoeve van de officieren en de onderofficieren werden er kaderlessen in tactiek, bewapening en garnizoens- en velddienst georganiseerd. Kortom een volledig nieuwe aanpak van de militaire opvoeding!

⁴¹ Uit een artikel 'Een groot Belgisch militair figuur: Luitenant-Generaal Capiaumont "Vader der Karabiniers" verschenen in "Onze Macht" Nr.121 van 05 Feb 1965, auteur Louis Leconte

De periode van oorlogstijd: 1836-1839

- 24 september 36 de Koning kwam reeds op bezoek naar het kamp te Beverlo om zich rekenschap te geven van graad van opleiding van zijn troepen en om de hervormingen te bespreken.
- 04 oktober 36 Het Regiment Jagers te Voet verlaat Beverlo om zich te vestigen in het Antwerpse. Zo kazerneerde het IIe Bn in Turnhout terwijl de rest van het 1^e Regiment Jagers te Antwerpen werd ingekwartierd. (Het Depot was in Mons en werd versterkt met de depotcompagnie van het Korps der Partizanen, die in Aalst bleef.)
- vanaf
23 oktober 36 Capiaumont die iets wou doen om de specifieke fysieke opleiding van zijn manschappen te verbeteren opende in de Bns-kwartieren "wapenzalen" waar de beoefening van het schermen (sabel, degen, floret) alsook het bajonetschermen werd onderwezen door geselecteerde instructeurs. Bovendien had LtKol Capiaumont het genoegen en de eer om de eerste 'gymnastiekschool' van het leger in zijn regiment in te huldigen!
En daar bleef het niet bij. Om aan zijn kaders en manschappen wat meer verfijning en stijl bij te brengen werden er danscursussen tegen betaling georganiseerd (muzieklessen en zang vanaf 1839).
- 07 april 37 Om het Regiment meer homogeen te maken bekwam het officieel nieuwe aangepaste uniformen⁴² afgeleid van het uniform van de Partizanen en dit voor de diverse prestaties. Het voorschrift gold voor de vier bataljons en het depot. Bovendien werd de karabijn⁴³ opgelegd als het standaard wapen voor de officieren, de troep behield voorlopig het vuursteengeweer model 1777 met uitzondering van de partizanen die over de karabijn beschikten.
- Vanaf mei 1837 was het 1^e Regiment Jagers te Voet gegroepeerd in Antwerpen. Het werd in de volksmond het Partizanenregiment geheten.
- 06 augustus 37 In een Koninklijk Besluit werd de uiteindelijke organisatie⁴⁴ van het Regiment vastgelegd: vier identieke bataljons en een depot met een maximum van 4000 manschappen en kader. Het maakte deel uit van de 1e Brigade van de 1e Divisie.

Portret Koning Leopold I omringd door bataljonsvlaggen van het 1° Regiment Jagers te Voet. (KLM)

⁴² Voor details zie het boek "les origines de nos Carabiniers" van Louis Leconte p.396 à 405. Eveneens de bijlage H op het einde van deze Historische Kroniek

⁴³ Voor details zie het boek "Les origines de nos Carabiniers" van Louis Leconte p.396 en 404. Eveneens de bijlage I op het einde van deze Kroniek (in het derde boekdeel).

⁴⁴ Zie p.405 en 406 van het hierboven vermelde boek van Leconte.

08 augustus 37 Het Regiment verbleef in het kamp van Beverlo tot 15 september. Na de kampperiode werd het terug opgesplitst: het IIIe Bn Jagers kreeg Diest als garnizoen, het IIe Bn en het IVe Bn verbleven in Namur, Dinant en Bouillon, de rest van het Regiment Jagers te Voet had Leuven als garnizoen met een detachement in Vilvoorde.

Vanaf augustus 1838 was iedereen terug verzameld in Beverlo voor de traditionele kampperiode.

De bepalingen van het voor de Belgen vernederend 'Verdrag van de XXIV artikelen' van 15 november 31 werden nog steeds niet door Nederland erkend! Koning Leopold I proclameerde op 13 november 38 dat België niet zou aarzelen om naar de wapens te grijpen om de toestand te deblokkeren. Hetgeen grote weerklank had bij onze noorderburen! Ons Landleger (116.000 man) was klaar voor de schok.

Het kamp van Beverlo omvatte de 1^e Divisie waarvan het 1^e Regiment Jagers te Voet, opgeleid en klaar voor de operaties, deel uitmaakte. Bij Kerkhoven, Eksel en Hechtel werden vooruitgeschoven posten opgesteld. Agressieve verkenningen werden door onze Cavalerie uitgevoerd.

Het enthousiasme steeg in het Regiment Jagers-Partizanen met de dag: een oorlog leek onvermijdelijk! In het kamp, boden de officieren een rijkelijk versierde degen aan hun chef, LtKol Capiaumont, als teken van hun waardering en toewijding.

De internationale gemeenschap die een nieuw conflict vreesde negocieerde een aanvullend protocol. De schuldvergoeding van België aan Nederland werd beperkt tot minder dan een derde van de oorspronkelijke som, een gedeelte van de provincie Limburg zou terugkeren onder Nederlands gezag alsook het Duits-spreekend gedeelte van Luxemburg. Aldus werd de oorlog vermeden.

16 december 38 De verjaardag van de koning werd te Beverlo groots gevierd met een plechtig Te Deum en een korpsmaaltijd voor de officieren. Het betekende zowat het einde van deze opwindende periode van spanningen daar de aflossing van de troepen op kamp aangekondigd was.

21 december 38 Het Regiment kreeg nieuwe bestemmingen aangeduid: het I^e Bn Jagers ging naar Diest, het IIe Bn werd Lier aangewezen, het IIIe Bn Aalst, het IVe Bn, de ex-partizanen, kreeg als garnizoen Leuven met een detachement in Vilvoorde.

In januari 1839 flakkerde de spanning terug op: de Belgische regering betwistte de afstand van territorium. Deze maal namen de Nederlanders het initiatief: bepaalde troepenconcentraties hadden plaats in het zuidelijk gedeelte van de Nederlandse provincie Brabant. Tegenmaatregelen werden onmiddellijk genomen door de Belgische regering en het landleger werd opnieuw in staat van paraatheid gebracht. Zo kreeg het 1^e Regiment Jagers te Voet en de rest van de 1^e Brigade, waar het deel van uit maakte, de opdracht om terug naar Beverlo te gaan.

18 januari 39 Het Regiment is opnieuw verenigd in het kamp. De winter is hard en de jagers die geen kapootjas hadden moesten de dracht gedogen van de geleende kapootjassen van de Linierregimenten. Deze kapootjassen mochten slechts in welbepaalde omstandigheden gebruikt worden zoals 's nachts bij de wachtbeurten!

Op 13 februari had er een groot manoeuvre plaats in de omgeving van de Zwarte Beek, de Spiekelspade, Stalle en de baan naar Beringen... (zalige herinneringen en zoete namen zo wel bekend bij vele generaties karabiniers... onze koene voorvaders hebben de sporen getrokken!)

30 maart 1839 De regering en het parlement gaven de toelating aan de Koning om het vredesprotocol te ondertekenen. In wezen werd België verplicht dit Protocol te aanvaarden met de bepalingen van afstand van belangrijke gedeeltes van Limburg en Luxemburg. De internationale gemeenschap wenste niet het geschil met Nederland ten spits te voeren, het Duitse Rijk steunde in 't bijzonder de Nederlanders. De Franse regering weigerde eveneens de Belgische standpunten te verdedigen: troepen van de Duitse Confederatie stonden op het punt de betwiste gebieden te bezetten. Op 19 april werd het Verdrag uiteindelijk ondertekend.

De vredestijdperiode: 1839 tot 1847

02 april 39 Het 1^e Jagers te Voet verliet Beverlo en ontplooidde zich als volgt: I^e Bn te Geel, het IIe Bn te Lichtaert, Kasterlee, Gierle en Tielen, het IIIe Bn met de staf van het Regiment te Herenthals, het IVe Bn te Grobbendonk. Putte en Vosselaer. Het HK van de 1^e Bde was opgesteld in Aarschot.

Vanaf mei 39 keerde het Regiment terug naar Antwerpen en werd verspreid over de kwartieren van de Dominicanen, de Annonciaden, de Lepelstraat en de Citadel. Het IIe Bn werd in Lier ingekwartierd, het Depot verhuisde begin augustus naar Antwerpen.

In juni 39 werd het leger op vredesvoet geplaatst, het IVe Bn werd opgeheven in alle regimenten door een K.B. van 08 juni. Resultaat: de manschappen en het kader werden verdeeld over de resterende bataljons en het depot. Territoriale opdrachten werden toegekend aan de eenheden, het garnizoensleven werd normaal. Er was meer tijd beschikbaar om aandacht te besteden aan de meer vormende en ontspannende bezigheden zoals het schermen en het schieten op schijven. Allerlei competities werden betwist: prijzen beloonden de besten, deze werden dan uitgereikt tijdens grootse militaire plechtigheden in grote tenue en met deelname van het muziekkorps.

De 1^e oktober braken er ernstige sociale onlusten uit te Gent waarbij de arbeiders uit de katoenspinnerijen op straat kwamen en de fabrieken met geweld bedreigden. Het 1^e Jagers te Voet werd erop afgestuurd om de orde te helpen herstellen. De troepen werden uitgejouwd en bestookt met allerlei voorwerpen door de lokale arbeidersmassa. De wapens werden gebruikt en er vielen slachtoffers bij de betogers.

Het 1^e Jagers te Voet tijdelijk bevolen door LtKol Duquesne (Capiaumont was voor 3 maanden op studiereis in Duitsland) herstelde door een energiek optreden snel de orde, vele oproerkraaiers werden in afzondering gezet. Het Regiment bezette de citadel van Gent, drie compagnies bivakkeerden op de Vrijdagmarkt. Eens de rust hersteld kon het 1^e Regiment Jagers te Voet de 10^e oktober, met de felicitaties van de Koning en de regering, terugkeren naar haar garnizoenstad Antwerpen.

1840 was een jaar zonder noemenswaardige prestaties, grote wachten en observatiedetachementen werden geleverd aan de Schelde en aan de noordergrenzen van Vlaanderen. Bovendien werd het regiment regelmatig te Antwerpen opgevorderd om deel te nemen met haar muziekkorps aan officiële inhuldigingen: spoorweg, haven e.d.

04 september 41 Een decreet bepaalde dat de reserveregimenten van de provinciale troepen werden afgeschaft. Als compensatie werd er een 4^e reserve bataljon (Antwerpen) toegekend aan de organisatie van het 1^e Jagers te Voet. Het Depot werd als dusdanig verdeeld over de zes compagnies van dit vierde bataljon.

Het jaar 1842 werd gekenmerkt door de vele eredetachementen die het Regiment moest leveren bij diverse inhuldigingen en militaire schouwingen ter ere van buitenlandse gasten. Het onderscheidde zich echter ook in maart '42 tijdens de hulpacties bij de dijkbreuken en de overstromingen te Kiel.

Vanaf 10 december 42 werd er één bataljon afgedeeld naar Brussel, eerst het IIIe Bn Jagers, vervolgens vanaf 10 oktober 43 het I^e Bn.

12 september 43 tot 03 november 44. Het Regiment werd uitgerust met de nieuwe karabijn (met bajonet) Delvigne-Ponchara de meest perfecte van die tijd. Het gehele regiment werd voortaan opgeleid met het wapen dat nieuwe schootstechnieken vereiste. Vanaf 1845 werden er testen uitgevoerd met een karabijn voor de officieren (Carabine Capiaumont) dit wapen was niet reglementair en had een korte getrokken loop.

1843: Tijdens dit jaar was het Regiment betrokken bij plechtigheden georganiseerd ter ere van het bezoek van koningin Victoria van Engeland in september te Oostende, Brussel en Antwerpen. Onze Jagers waren er ook bij op 13 oktober bij de opening van de Rijn-spoorlijn aan de Rijnpoort te Antwerpen.

31 januari 45

Met een nieuw voorschrift werd een wijziging aan de uniformen van de Jagers bepaald.⁴⁵

(Aquarel van Dubar - KLM)
Tenue 1845
met karabijn
Delvigne-Ponchara

20 juni 45

Door een Ministerieel Besluit werd het IVe reserve bataljon van het Regiment hervormd tot twee compagnies, depot en school.

18 juli 45

Na bijna negen volle jaren korpscommandant geweest te zijn van het 1^e Jagers te Voet, werd Capiaumont benoemd tot generaal-majoor en brigadecommandant. Met spijt moest hij zijn regiment verlaten dat hij persoonlijk gevormd had tot een prestigieus en vermaard geheel waarop de natie vol vertrouwen kon beroep doen.

09 augustus 45

Kolonel Fleury-Duray Joseph⁴⁶ werd zijn opvolger als 7^e korpscommandant van het Regiment.

Kolonel Fleury-Duray Joseph

21 augustus 45

Het Regiment bekwam een nieuw garnizoen: Luik! Het 1^e Regiment Jagers te Voet maakte voortaan deel uit van de 1^e Brigade bij de 3^e Divisie, het I^e en IIIe Bataljon alsook de staf van het regiment waren ingekwartierd in Luik, het Depot in Luik en Hoei. Het IIe Bn was in Brussel in garnizoen.

17 april 47

Bij K.B. werd de oprichting van een compagnie troepen-kinderen (enfants de la troupe) in het Regiment mogelijk. Aldus werd een onduidelijke toestand die sinds 1838 in het regiment bestond geregulariseerd zodat de betrokken kinderen van militairen beter beschermd en opgevoed werden.

⁴⁵ Zie het boek van Louis Leconte "Les origines de nos Carabiniers" -p.437 à 456.

⁴⁶ Geboren te Brussel op 30 oktober 1801, begon zijn militaire loopbaan in het Nederlandse leger op 08.06.1819. Werd opgenomen in het Belgisch leger als vrijwilliger de 28.08.30, werd officier bij de burgerwacht, in 1833 werd hij opgenomen als LtKol bij de infanterie van de reserve-eenheden, werd opgenomen bij de Linie-infanterie als LtKol op 23.01.1839. Werd aangeduid voor het 1^e Jagers te Voet op 09.10.41, werd kolonel en commandant van het 3^e Jagers te Voet de 21.07.42, en op 22.07.45 werd hij de zevende korpscommandant van het 1^e Regiment Jagers te Voet. Werd generaal-majoor, commandant van de 2^e Brigade van de IVe divisie op 15.08.47 en LtGeneraal op 08.04.1854.

Het 1e Regiment Jagers-Karabiniers(1847-1850)

- 09 juli 47 Bij Koninklijk Besluit veranderde de benaming van het Regiment dat vanaf dan 1e Regiment Jagers-Karabiniers heet, het omvatte drie bataljons met elk zes compagnies (waarvan twee elitecompagnies karabiniers) en één reserve bataljon met één compagnie Depot en één schoolcompagnie.
- 16 augustus 47 Kolonel Van Casteel Charles⁴⁷ volgde Kol Fleury-Duray (benoemd tot GenMaj) op als 8e Korpscommandant van het Regiment Jagers-Karabiniers.
- 28 september 47 Het IIIe Bn nam de plaats in van het IIe Bn in Brussel.

Kolonel Van Casteel Charles

Risquons-tout (maart 1848)

In 1848 ontstonden er revolutionaire bewegingen in gans Europa in het bijzonder in Oostenrijk, Italië, Pruisen en Frankrijk. Bij onze zuiderburen heersten werkloosheid en armoede onder de werklieden. Tijdens de zo geheten "banquets publics" werden sociale en politieke hervormingen geëist. Talrijk waren de muiterijen, koning Louis-Philippe was gedurende de 18 jaren van zijn bewind 15 keren ontsnapt aan een aanslag! Door het verbieden van een "banquet public" barstten er in februari 1848 nieuwe volksoptstanden uit. De Koning van Frankrijk moest aftreden en de republiek werd uitgeroepen.

België ontsnapte aan de bezwering door zich rond zijn vorst te scharen. Bepaalde militieclassen werden door de regering onder de wapens geroepen om de veiligheid van de grenzen te verzekeren. Een bende van Belgische en Franse avonturiers, ongeveer 2.000 man sterk, gewapend met geweren gestolen uit het arsenaal van Rijsel drong op 29 maart België binnen langs de weg Tourcoing-Kortrijk ter hoogte van het gehucht Risquons-Tout (bij Moeskroen). Generaal Fleury-Duray beschikte in die sector over twee compagnieën van het 5e Linie, 2 stukken artillerie en enkele ruiters van de Jagers te Paard. Na een kort gevecht dat aan de aanvallende troepen 7 doden en 20 gekwetsten en aan onze zijde één dode en 4 gekwetsten kostte, werden de aanvallers teruggedreven.

Op 28 maart 48 werd het IIIe Bn Jagers-Karabiniers uit Brussel naar Kortrijk gestuurd.

Op 30 maart werd te Moeskroen een inval gemeld van Franse soldaten die de inwoners kwamen verontnemen en beledigen. Een van hen die vooral een dreigende houding had aangenomen, werd door een karabinier gedood. Deze laatste werd, door het protest van de Franse regering aangehouden, kwam voor het gerecht maar werd vrijgesproken.

Het IIIe Bn bleef tot 22 mei te Harelbeke, daar andere benden in de nabijheid van onze grenzen rondzwerfden. Het I^e Bn Jagers-Karabiniers werd nog van Luik naar Charleroi gestuurd waar het tot 29 augustus gekantonneerd bleef.⁴⁸

Reorganisatie

Uit besparingsoverwegingen werden de effectieven van alle regimenten door de regering in 1848 vermindert in afwachting van een belangrijke reorganisatie van het Landleger.

⁴⁷ Geboren te Doornik op 17.09.1800, kreeg zijn militaire vorming bij het Nederlands leger, werd onderluitenant in 1823, was kapitein bij het nieuwe Belgisch leger vanaf 03.11.1830, was vleugel-adjutant bij generaal Tienen tijdens de tiendaagse veldtocht, vervulde zijn loopbaan bij de Linierregimenten en het keurregiment (Grenadiers) om op 29 augustus 1847 de achtste korpscommandant te worden van het Regiment Jagers-Karabiniers. Werd generaal-majoor in 1854, en Lt.generaal in 1862, verliet de actieve dienst in 1866. Overleden de 03.02.1878.

⁴⁸ Na de "Risquons-Tout" affaire werden verschillende militairen door de kriegsraad berecht. Zo ook generaal Mellinet die beticht werd één van de aanstichters geweest te zijn. Hij werd hiervoor ter dood veroordeeld, doch uiteindelijk slechts gevangenzet en later verbannen. Zie details boek "Les origines de nos Carabiniers" van Louis Leconte p.474.

Ingevolge de economische crisis werden er begrotingsbeperkingen opgelegd waaraan het leger niet kon ontsnappen. Bij ministeriële omzendbrief van 6 augustus 1848 werden de effectieven van het Regiment teruggebracht tot 1.500 man, getalsterkte die op 20 augustus tot 1.200 man werd verminderd.

HET REGIMENT KARABINIERS

Ons Regiment Jagers-Karabiniers had vòòr het Risquons-Tout incident met het merendeel van zijn bataljons Luik als garnizoen. Vanaf 1848 veranderde de toestand: zo was het IIe Bn sinds 30 augustus 48 gekazerneerd te Charleroi, het IIIe Bn was terug in Brussel vanaf 17 september 48, en het I^e Bn kreeg op 03 juni 49 eveneens Brussel als garnizoen toegewezen. Het reservebataljon (Depot) of IVe Bn bleef in Hoei.

05 maart 1850 De reorganisatie van het leger voorzag in een nieuwe slagorde en benaming voor het Regiment Jagers-Karabiniers dat van dan af kortweg *Regiment Karabiniers*⁴⁹ zal heten.

De voltigeurs van het Regiment Grenadiers werden aan het Regiment Karabiniers toegevoegd dat meteen 5 bataljons sterk werd, één ervan is het reservebataljon. Het uniform wijzigde zich wat: de kapootjas werd vervangen door een donkergroene colberttuniek met twee rijen knopen, de broek is van helder grauw laken en de kraag is afgezet met een lichtgele bies. Daar de karabijn Delvigne-Poncharra geen voldoening gaf werden onze karabiniers vanaf juli 1850 uitgerust met de 'Thouveninkarabijn', model 1848.⁵⁰

Oorspronkelijk was de karabinier een soldaat, te voet of te paard, die deel uitmaakte van een speciale eenheid gewapend met een karabijn. Sedert Lodewijk XIV, die zijn ruiters-karabiniers in één korps had samengebracht, werd de naam 'karabinier' in de Europese legers toegekend aan een elitekorps te paard. Zo de 'Carabinieri' in Italië en bepaalde cavalerieregimenten bij de Fransen en de Nederlanders.

In 1851 ontstond er tussen de dagbladen "Allgemeine militäre Zeitung" en "Sentinella dell' esercito" een polemiek nopens de speciale bestemming van de Karabinierseenheden. Tenslotte werden beide militaire verslaggevers het eens over de volgende beschouwingen: karabiniers moeten elitesoldaten zijn in alle omstandigheden: bij het marcheren, het lopen met of zonder hindernissen, bij het precisieschieten op doelen vanaf alle mogelijke afstanden en door hun voorbeeldige tucht.

ONZE JAGERS-KARABINIERS EN HUN MILITAIR LEVEN IN DIE PERIODE

De aanwerving van de soldaten

Het leger rekruteerde vrijwilligers en miliciens. Deze laatsten werden door een loting aangeduid. De militiewetten dateerden uit de Nederlandse periode.

Van 1830 tot 1847 werd een jaarlijks contingent van ongeveer 10.000 à 12.000 jongeren uitgeloot, hetzij één jongeling per 500 inwoners. De jongelingen moesten 18 jaar oud en fysiek in orde zijn. De gemeentebesturen waren verantwoordelijk voor de oproepingen, de loting werd per arrondissement georganiseerd en ge-centraliseerd per provincie. De loting had plaats in februari, het was een belangrijke gebeurtenis. De kandidaat-lotelingen verlieten in groep het dorp meestal vergezeld van vrienden en familie en zelfs van de fanfare. Zij trokken zo naar de hoofdplaats van het militiekanton waar een commissie zetelde, samengesteld uit al de burgemeesters en secretarissen van het kanton en voorgezeten door de arrondissementscommissaris, die bij middel van een zwengel een trommel deed draaien waarin de loten zich bevonden. Zij die een 'goed' nummer trokken waren van de dienstplicht vrijgesteld. De terugkeer naar het dorp was vrij luidruchtig: de enen vierden

⁴⁹ In 1874 werd er een volledig nieuw 1e Regiment Jagers te Voet opgericht terwijl het 1e Regiment Karabiniers verder bleef bestaan en zijn eigen karakter en tradities behield.

⁵⁰ Voor details zie het boek van Louis Leconte p. 476 à 495.

hun geluk, de anderen "verzopen" hun tegenslag in de herbergen. De bemiddelde pechvogels konden zich wenden tot een agentschap dat tegen een degelijke prijs (1200 à 1800 fr) een plaatsvervanger kon verschaffen met een bepaalde waarborg van niet-desertie... Die soldatenmakelaars maakten openlijk en veelvuldig publiciteit in de kranten voor hun lucratieve diensten. De vervanger streek zo'n 600 fr op voor zijn prestatie.

De loting was een onrechtvaardig stelsel, in 't bijzonder omdat de minder begoede loteling zich niet kon onttrekken aan de militaire dienst. De milicien bleef 8 jaren ter beschikking van de natie, de eerste twee jaren was de rekrut thuis beschikbaar voor de reserve daar de jongeling van 18 jaar destijds fysiek niet sterk genoeg geacht werd om reeds zo jong de militaire dienst te vervullen. Op zijn 20^e begon dan zijn vijfjarige actieve diensttijd, het 8^e jaar van zijn militaire verplichting was bij de reserve.

De militiewet van 8 mei 1847 wijzigde lichtjes de cyclus: 8 jaar militiedienst bleef behouden, maar de oproeping geschiedde als de loteling 19 jaar oud was. Hij bleef nog 1 jaar thuis beschikbaar voor de reserve, vervolgens waren er 4 jaren actieve dienst, gevolgd door 3 jaren onbepaald verlof beschikbaar voor de reserve. Het 'vervangings'systeem bleef bestaan.

Door de militiewet van 8 juni 1853 werd de actieve dienst op 2 jaren en 6 maanden vastgelegd voor de infanterieregimenten, desondanks moest een karabinier of een grenadier 3 jaren en 4 maanden actieve dienst vervullen bij hun respectieve regimenten.

Vlamingen en Walen waren gemengd verdeeld in het Regiment Jagers te Voet, de percentages waren ongeveer 55% Vlamingen tegenover 45 % Franssprekenden. Ten minste 50% van hen waren ongeletterd. Voor de rekrutering van de Jagers-Karabiniers werden er bijzondere eisen gesteld, in 't bijzonder werd er aangedrongen op kleinere robuuste kerels... De grenadiers daarentegen vroegen om de grotere gestalten. De inlijving werd voor de Linieregimenten territoriaal geregeld, in het bijzonder uit de 2 à 3 provincies rondom de bestaande garnizoenen. Karabiniers en grenadiers werden in alle provincies gerekruteerd!

Het inkwartieren en legeren van de troepen

De reglementering van juni 1814 was nog steeds van toepassing. De gemeentelijke autoriteiten van de garnizoenslocaliteiten waren verantwoordelijk voor de kazernering of de legering van de troepen. Bijgevolg kwamen deze terecht in oude leegstaande gebouwen, meestal kloosters, hospitalen, pakhuizen e.d. Het was veelal een enge behuizing!

Onze Jagers te Voet of Jagers-Karabiniers werden in de steden Brussel en Antwerpen ingekwartierd in de bestaande militaire gebouwen van die tijd. Zo betrokken zij te Brussel de oude kazerne 'Klein Kasteeltje' (oud kasteel Ansillon, imposant bouwwerk uit de XVIe eeuw en door de Oostenrijkers in de XVIIIe eeuw heringericht als een militair kwartier) gebouw dat afgebroken werd en ongeveer stond op de plaats van het huidige gelijknamig gebouw, alsook de 'Lorreenkazerne' (caserne des Lorraines) bij de Grote Zavel aan de Rollebeek- en Strostraat. Beide kazernes zijn sinds lang verdwenen.

Deze wanstaltige bouwwerken waren snel te herkennen in de gemeenten... Enig comfort bestond meestal niet: de meubilering was rudimentair, sanitaire voorzieningen ontbraken, bijgevolg werden deze buiten de gebouwen met primitieve middelen en in onvoldoende aantal voorzien. Het elementair verfrissen en wassen gebeurde buiten aan de waterpomp, de toiletten waren eveneens eenvoudige en primitieve constructies! De hygiëne liet dan ook te wensen over, met als resultaat allerlei infecties. De bedden, te leveren door de gemeenten, waren van hout en bestemd voor twee à drie militairen. Deze ruimere bedden waren aanvankelijk toegewezen aan de gehuwde soldaten maar wegens het tekort aan bedden was men verplicht verschillende soldaten in één bed te legeren. Matrassen waren eenvoudige strozakken. Pas vanaf 1850 verschenen de eerste ijzeren bedden voor één persoon toen er enkele nieuwe of aangepaste kazernes beschikbaar werden gesteld

Voor al deze voorzieningen moesten de korpsen wederdiensten bewijzen aan de gemeente. Zo dienden de eenheden, naast deze aan de kazernes, wachten te leveren bij de stadspoorten of bij de openbare gebouwen (gevangnissen, administratieve). Het was tevens de gewoonte dat er in de grotere centra een centrale grote wacht werd gelokaliseerd klaar voor eventuele ordehandhaving. Deze grote wacht ving gedurende de nacht alle

incidenten op (dronkenschap, wandaden e.d.) en stuurde patrouilles uit. Deze waren tevens verantwoordelijk voor het openen en sluiten van de stadspoorten, voor de taptoe en voor het ochtendsignaal.

Ieder regiment stuurde telkens als het een nieuw garnizoen toegewezen kreeg een “kwartiermakersgroep” die het legeren van de troep moest voorbereiden en die tevens de vereiste contacten realiseerde met de gemeente. Officieren en de lagere kaders werden dikwijls bij de inwoners gehuisvest in functie van de mogelijkheden.

Over huishouding en gastronomie

Het keukenprobleem was eenvoudig opgelost. De huishouding werd aanvankelijk per compagnie beheerd. Bij het Regiment Jagers te Voet besliste kolonel Capiaumont in 1843 om per bataljon slechts twee huishoudingen in stand te houden, één voor de compagnies van rechts en één voor de compagnies van links.⁵¹

De aankopen werden door de verantwoordelijke van de huishouding gedaan in functie van de beschikbare fondsen. Er was geen officiële militaire kok voorzien. De kookkunst en de voedselbedeling werd uitgeoefend door een handige soldaat die door de compagniecommandant werd aangeduid. Het slachtoffer moest vijf à tien dagen de functie van keukenpiet vervullen. De keukenkarwei werd om beurt verzorgd, kookkunsten waren niet vereist. Als vergoeding had de kok met dienst “vrije kost”. Tijdens de uitoefening van zijn job moest hij een linnen kledij dragen en een slaapmuts op het hoofd zetten. De man in kwestie was vanaf 2 uur 's morgens aan 't werk onder toezicht van de korporaal met wacht. De officier met weekdienst was tevens belast met de intendance van de compagnie, hij controleerde het gebruik en de verdeling van de levensmiddelen. Hij had ook de eer en het genoegen de bereide eetwaren als eerste te proeven.

Hooguit werd er in de kamers gegeten uit schamele gamellen, twee maaltijden werden voorgeschreven met verplichte deelname: de eerste om 10 uur en de tweede, het avondmaal, om 16 uur. Het ontbijt beperkte zich tot individuele aankopen bij de hiervoor erkende vrouwen van de compagnie, de marketentsters, m.a.w. de soldaat diende voor zijn ontbijt zijn ‘plan te trekken’... Van warme dranken was er geen sprake en er werd aangeraden matig water te drinken.

De samenstelling van het menu veranderde nooit en was zeer eenvoudig. Bij het eerste officieel eetmaal werd een dikke soep bedeed met rundsvlees alsook een stuk brood per soldaat, om 16 uur kreeg elkeen een portie vlees, rijst of aardappelen en soms wat groenten. Een karige Goede Vrijdag in het Regiment Jagers te Voet was deze op 29 maart 1839 met op het menu om 10 uur een goede soep van aardappelen en om 16 uur rijst!

Vanaf 1843 besliste de bezorgde korpscommandant Kol Capiaumont dat er tweemaal per vijf dagen groenten bedeed zouden worden, deze meeruitgave mocht 1 centiem per soldaat niet overschrijden... In december 1845 waren de richtlijnen voor het keukengebeuren preciezer: om 10 uur een soep met 200 gr. vlees en 750 gr. wit brood de man of 250 gr. rijst; om 16 uur 150 gr. vlees (rund of varken of schaap), 100 gr. rijst of griesmeel of haverhout of 600 gr. aardappelen en groenten.

De jagers, zoals trouwens alle soldaten, bestempelden hun voorgeschotelde avondgerechten als “ratatouille”, woord dat al sedert soldatengeheugenis in gebruik was en is. Waarschijnlijk werd het afgeleid van het Provençaals ‘ratatoulho’ wat stond voor een ragout van bedenkelijke kwaliteit.

In 1851 kostte de Belgische soldaat aan de Staat 181,75 fr per jaar, waarvan 91,5 fr aan soldij werd besteed en 42 fr aan het voedsel.

De soldij van 0,60 fr tot 0,75 fr; per dag was zeer hoog voor die tijd, zeker in vergelijking met de Pruisische en Nederlandse soldaat die 0,10 fr ontving, de Franse kreeg 0,07 fr!

Maar in België diende de soldaat zelf te voorzien in zijn onderhoud: kledij, uitrusting en maaltijden. Zo werd 0,28 fr per dag van de soldij afgehouden voor deze onkosten. Een korporaal verdiende 0,92 fr en een sergeant 1,67 fr per dag.

⁵¹ Een bataljon ontplooid in “front” had een flank rechts (vandaar de naam compagnie van rechts) en een flank links, het is dan ook mogelijk om de helft van het bataljon van rechts of van links aan te duiden.

De marketentsters

In ieder regiment waren de marketentsters⁵² nauw betrokken bij het dagdagelijkse leven van de soldaat. Meestal waren het echtgenotes van behoeftige soldaten van het korps, zij waren in de kazerne toegelaten om er "goede koffie" (deze drank werd niet door de militaire huishouding bezorgd) en om tijdens de rustpauzes van de oefeningen "goede absint-genever" te verkopen. In de kazerne was de verkoop van alcoholische dranken verboden. Zij konden ook tegen betaling de was verzorgen van de soldaten.

Slechts vanaf 1839 werden de marketentsters verplicht een uniform te dragen. Deze van het 1^e Jagers te Voet hadden een ronde hoed van duffelzijde met geel lint en met vlakke randen, een keurslijfje van groene merinoswol met een neergeslagen open kraag om plaats te maken voor een zijden zwarte das, een zwarte jurk van hetzelfde weefsel, een schort van wit katoen met zwart borduurwerk, witte of zwarte kousen, zwarte laarsjes.

Bij het overtreden van de opgelegde gedragsregels werden de betrokken dame alle winsten afgenomen. Haar echtgenoot kon zelfs gestraft worden! Tijdens de marsen was hun plaats achteraan in de colonne, tussen de adjudant onderofficier en de korporaaals die de gelederen sloten.

Deze vrouwen maakten in die tijd een wezenlijk en belangrijk onderdeel uit van de militaire gemeenschap. Het waren vrouwen die een kleurrijke taal spraken, die onmiddellijk een antwoord klaar hadden, van geen kleintje vervaard waren! Zij waren zeer nuttig en bedrijvig, in operaties getuigden zij van moed en moederlijke bekommernis. Om die dames te eren heeft de gemeente Leopoldsburg een standbeeld opgericht als blijvende hulde aan die koene en commerciële vrouwen. Het beeld siert reeds jaren de verkeersrotonde in het centrum van deze welbekende garnizoensstad

De messes

Het is moeilijk te achterhalen wanneer de kaders van het 1^e Jagers te Voet gezamenlijk hun maaltijd namen. Met grote waarschijnlijkheid is het gebruik in voege gekomen tijdens de kampperiodes vanaf 1835 te Beverlo waar het volledige regiment steeds verenigd was. Alhoewel het gebruik van officieren- en onderofficierentafels reeds bestond ten tijde van de Belgo-Nederlandse Afdelingen.

Bij de officierentafels werden er twee categorieën onderscheiden: de jongere luitenanten enerzijds en de oudere officieren kapiteins en majoors anderzijds. Eenmaal in de garnizoensstad werd er buiten de kazerne gegeten. Het is kolonel Capiaumont die vanaf januari 1839 zijn officieren verplichtte gezamenlijk aan tafel te gaan. Vanaf mei 1839 was het 1^e Jagers te Voet grotendeels in Antwerpen "gekazerneerd", de tafel voor de oudere officieren werd toen in het hotel De Zwaan (du Cygne) georganiseerd; in oktober 1840 was de locatie van een "luitenantentafel" om 13.30 uur in het hotel "Bien être de la Patrie", een tweede luitenantentafel, te samen met bepaalde kapiteins, had plaats om 14 uur in het hotel "du Temple".

Vanaf 5 juni 1841 werd de tafel van de kapiteins en majoors georganiseerd in het hotel "Bien être de la Patrie" (bij Corvilain). Het diner begon om 14 uur. De luitenanten hadden toen hun mess in het hotel "du Miroir".

Vanaf 1 januari 1844 werd er aan de officieren opgelegd het diner te nemen om 16 uur.

De onderofficieren hadden ook hun tafel buiten de kazerne onder de leiding van de adjudant. Helaas hebben wij hierover weinig informatie. De adjudant-majoor van het regiment had van Kol Capiaumont orders gekregen die de onderofficieren eveneens verplichtten tot het nemen van twee georganiseerde maaltijden per dag (de onderofficieren aten voordien slechts éénmaal per dag) bovendien moest de aanwezigheid gecontroleerd worden door een naamcontrole (appel).

⁵² Ten tijde van Lodewijk de XIVe verschenen er vrouwen die de Franse legerdetachementen tijdens hun campagnes volgden, meestal om een koene aanbieder te volgen, om dan, uit geldelijke noodzaak, wat versterkende alcoholrijke drank te verkopen. Het is begrijpelijk dat het voorbeeld aantekelijk werkte, vooral daar de prestatie zeer lucratief bleek te zijn! Vrouwen bij en rond de Franse legers werden een plaag voor de militaire chefs. Zij die betrappt werden in lieflijke omstandigheden werden voorbeeldig en lijflijk gestraft op bevel van de generaals. Na de revolutie van 1879 werden de Franse legers tijdens hun Europese campagnes nog steeds geplaagd door een horde van geïnteresseerde dames die tegen klinkende munt aan twee essentiële behoeften van de ruwe soldaten voldeden: alcohol en vrijage! Inzoverre dat de militaire tucht er zwaar onder leed. Zodat de militaire verantwoordelijken dringend maatregelen dienden te nemen.

Vanaf 1880 werden deze "cantinières" aan bepaalde regels onderworpen. Slechts echtgenotes, weduwen of zelfs moeders van soldaten werden toegelaten de troep te volgen, zij werden opgenomen in een korps van militaire marketentsters met een eigen statuut. Weldra volgde het uniform dat naargelang de eenheid verschillend was. Onze Belgische marketentsters waren een erfenis van de reglementeringen uit het Nederlandse bewind: per compagnie werd een dame, gehuwd met een soldaat of korporaal, aanvaard als wasvrouw.

De opleiding en de vorming

Wij hebben kunnen vaststellen dat in het prille begin van de totstandkoming van het jonge Belgisch veldleger het peil en de kwaliteit van het kader bedenkelijk laag was. De weinige officieren met enige ervaring waren oud-gedienden uit de keizerlijke legers van Frankrijk en zelfs uit de Oostenrijkse periode, sommigen kwamen uit de Belgo-Nederlandse eenheden. Bepaalde kaderleden waren bijdehandse avonturiers die zich geprofileerd hadden in de diverse vrijkorpsen als officieren zonder voorafgaande militaire vorming, maar die zich verdienstelijk en heldhaftig hadden gedragen tijdens de eerste weken van de Belgische afscheiding. Andere officieren werden aangeworven hoofdzakelijk uit Frankrijk, maar ook uit Polen en Pruisen.

In 1834 werd de Militaire School opgericht die gelast werd met de vorming van de nieuwe generaties officieren. De bevordering van de officieren werd door de kaderwet van 16 juni 1836 geregeld, doch verliep zeer traag. Stafofficieren werden gevormd door een bijzondere "navormingscursus" in de Militaire School.

Bij het Regiment Jagers te Voet (en later Jagers-Karabiniers!) werden er door de korpscommandant LtKol Capiaumont kaderlessen voor de officieren opgelegd. Maandag en zaterdag van 12.00 uur tot 14.00 uur was er theoretisch onderricht voor alle officieren gegeven door een hoger officier van het Regiment.

De rekrutering van de lagere kaders, de onderofficieren verliep op een analoge wijze. Aanvankelijk werden de vrijwilligers met enig gezag en gevechtservaring de eerste onderofficieren van de korpsen. De nieuwe onderofficierengeneratie kwam uit de regimentsscholen (of de schoolcompagnie) van de onderscheiden regimentendepots.

In 1847 werd de school van de "Legerkinderen" opgericht te Lier. Deze instelling, was door de militaire opleiding die er werd verstrekt, een basis voor de selectie van onderofficieren.

Wat de opleiding en training betreft kunnen wij kort zijn. Deze gebeurde in fasen en was relatief eenvoudig. De opleiding begon met de 'school van de soldaat' gedurende drie maanden, vervolgens sprak men van de 'compagnieschool' eveneens gedurende drie maanden, om dan tijdens twee maanden over te schakelen naar de 'bataljonsschool'. De opleiding werd afgesloten met een 'regimentsschool' en de manoeuvres te Beverlo.

Het schieten met het basisinfanteriewapen was de hoofdbrok van de opleiding, de bekroning was het salvovuren. Bij de opleiding hoorden ook de afgemeten troepenbewegingen en de schouder aan schouder stormlopen. Het is evident dat de reglementen van de garnizoens- en de inwendige dienst eveneens geliefkoosde onderwerpen waren van de opleiding. Wat de lichamelijke opvoeding betreft gebeurde er niet veel buiten de marsen.

Met de komst van kolonel Capiaumont bij het Regiment werd er meteen meer aandacht besteed aan de fysieke opleiding van de soldaat. Hij voerde het bajonetschermen in en was de eerste in het nieuwe Belgisch leger om in zijn bataljons een 'gymnastiekschool' en wapenzalen te openen voor zijn jagers.

Hij organiseerde gescheiden Vlaamse en Franse klassen voor de onderofficieren en korporaals, en naast de militaire lessen liet hij geschiedenis, aardrijkskunde en wiskunde onderwijzen. Zijn ongeletterde jagers en karabiniers werden het lezen, schrijven en de rekenkunde verplichtend bijgebracht. Met de vijf jaren actieve dienst was dit goed haalbaar en de resultaten waren verbluffend! Deze vorming bracht wat meer verfijning in het ruwe bestaan van de soldaat.

Het theoretisch militair onderricht omvatte de technische kennis en manipulatie van de bewapening en velduitrusting, alsook de reglementen over de signalen en de communicatieprocedures, de herkenning, de schildwachten en patrouilles te velde e.d. De officieren pelotonscommandanten, de onderofficieren en korporaals dienden bij het peloton te zijn tijdens het onderricht.

Het onderrichtsprogramma werd toen reeds aangevuld met regelmatige inspecties, enerzijds dagelijkse, anderzijds wekelijkse en maandelijks terugkerende controles uitgevoerd door de kaderleden met wekdienst volgens een vast ritueel. Zo was de zaterdagvoormiddag gevuld door de onderhoudsinspecties van de individuele en de korps (gemeenschappelijke) uitrusting..! Een oude en bekende geschiedenis...

Het kamp van Beverlo... een militair paradijs!

Onze Jagers-Karabiniers bezochten jaarlijks voor verschillende weken het ‘mekka’ van de militaire opleiding: het kamp van Beverlo... Het waren de jaarlijkse regimentmanoeuvres! Meestal werd de volledige brigade waartoe onze Karabiniers behoorden verzameld in het kamp. De toegang tot het kamp gebeurde vanaf de gemeente Beverlo, vandaar de naam.

In de eerste bestaansjaren van het jonge Belgisch koninkrijk was het kamp ontstaan uit de behoefte een aparte grote eenheid op te stellen in de omgeving van Diest, waar aanvankelijk een militair kamp was opgesteld, als afschrikking tegenover de bedreiging van het Nederlandse veldleger.

De grote onbewoonde heide in de buurt van Beverlo was echter de ideale plaats voor een permanent kamp dat in juli 1835 geopend werd. De vooruitstrevende visie van de “architecten” van het kamp hebben het mogelijk gemaakt dat dit kamp en oefenplein, meer dan 160 jaren na de inhuldiging, verrassend geschikt bleef voor een moderne gemechaniseerde brigade! Generaties karabiniers hebben het genoeg kunnen delen met ontelbare korpsen en militaire formaties van alle slag, om er met volle teugen de heidegeuren op te snuiven en dit gedurende anderhalve eeuw..!

De heide, zandgronden, duinen, bossen en beken, over kilometers uitgestrekt... waren een uitstekend kader voor de militaire evoluties en tactische toestanden ontsproten uit de rijke verbeeldingskracht van de opeenvolgende officieren gelast met de opleiding van de regimenten.

Het kamp heeft tevens altijd een belangrijke rol vervuld bij het schieten en de training met de lichtere oorlogswapens. Een grote verscheidenheid van afgebakende schiet- en gevechtstanden werden ontworpen en op een realistische wijze gebruikt.

Het permanent kamp werd gerealiseerd met een uitgestrekt wegennet dat de verschillende kwartieren en de oefenpleinen verbond. Progressief werden de woonblokken in baksteen gebouwd in vervanging van de lemen

Karabiniers op oefening in het Kamp van Beverlo in 1880 naar het schilderij van Van Severdonck. (KLM)

hutten en de houten barakken. Het infanteriekamp was het eerst klaar met logies voor vier bataljons, ieder bataljon bezette een gebouwenvierkant met een plein in het midden. De andere troepen kampeerden meer in de diepte achter de stenen kwartieren in barakken en tenten, en daarachter was dan het cavaleriekamp alsook dit van de genie, het koninklijk houten "paleis", de magazijnen, de kapel, de onderscheiden kantines voor de officieren, onderofficieren en troep.⁵³

De verschillende bataljons Jagers-Karabiniers verlieten bijgevolg ieder jaar hun garnizoenen om er zich na verschillende dagmarsen te verenigen als regiment. Van zodra er spoorlijnen bestonden werd er 'gespoord' tot Hasselt, de rest van de reis was een mars van 30 km tot aan het kamp.

Dit groots militair kamp in een verlaten gebied trok allerlei nevenactiviteiten aan. Commerciële geesten hadden onmiddellijk begrepen dat de soldatenstroom een onverwachte bron van inkomen kon betekenen. Snel ontwikkelde er zich in de nabijheid van het militair gedeelte, een nederzetting van kleinhandel, in 't bijzonder de drank- en eetgelegenheden. De "vrouwtjes van plezier" verschenen eveneens zeer snel in de kroegen.

Militairen betrokken bij het permanent onderhoud van de infrastructuur en de diensten, vestigden zich ook in en buiten het militair kamp. Kortom de burgergemeenschap groeide snel van een gehucht naar een dorp en later tot een bloeiende gemeente genoemd naar onze eerste Koning, Leopoldsburg.

Uit het boek van Dubrunfaut: 'Thouvenin à tige' karabijn (1850).

⁵³ Zie voor details het boek van Louis Leconte, "Les origines de nos Carabiniers", p.387, 388- Koning Leopold I was een regelmatige bezoeker van het kamp: hoge buitenlandse gasten en vorsten werden er ontvangen en rondgeleid. Belangrijke militaire oefeningen werden er eveneens door de Vorst kritisch gevolgd.

De troepenkinderen (enfants de la troupe)

In het Regiment waren er eveneens enkele kinderen opgenomen hoe vreemd dit vandaag ook mag lijken. Een Ministerieel Besluit van 9 maart 1838 liet per compagnie de opname toe van één 'troepenkind', wettelijk kind van een militair of van een marketenster.

Het kind, waarvan de vader zijn dienst vervulde bij het Regiment, kon vanaf zijn 8e levensjaar aanvaard worden, een volgend troepenkind kon pas twee jaren later opgenomen worden door dezelfde compagnie. Zij moesten minstens 1m30 meten; vanaf hun 14^e jaar konden zij opgenomen worden in een bataljon als hoornblazer en dit tot hun 18^e jaar. Hun uniform werd gesneden en genaaid uit te grote "afgelegde" uniformen. Het waren meestal behoeftige kinderen van "probleem"-ouders. Hun opvoeding was niet optimaal en werd dikwijls verwaarloosd. Hun morele en lichamelijke toestand liet veel te wensen over. Verschillende onder hen verlieten na een aantal jaren het korps om als vagebond verder door het leven te sukkelen.

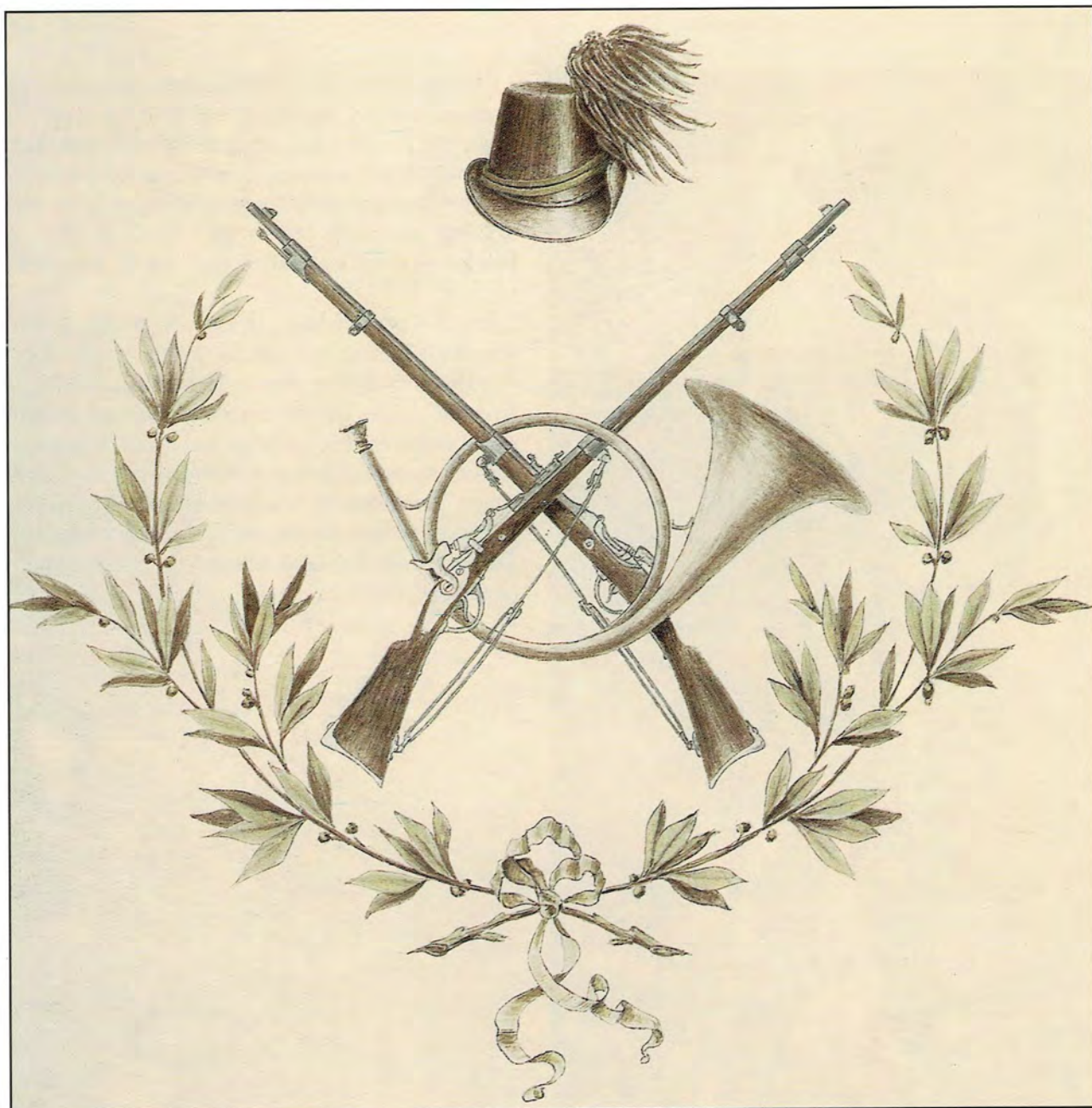
Bij de Jagers-Karabiniers trachtte de korpscommandant LtKol Capiaumont hun toestand te verbeteren. Hij plaatste deze troepenkinderen onder het toezicht van een sergeant en een korporaal, hun voeding en kledij werd aangepast, hun gedrag en opvoeding werd beter opgevolgd. Vanaf hun 16^e jaar konden zij in het korps korporaal benoemd worden.

In 1847 werden alle troepenkinderen van de verschillende regimenten samengebracht in een door Koninklijk Besluit opgerichte "School voor de legerkinderen" te Lier. Dit was een betere oplossing: de kinderen werden er beter opgevoed, hun materiële toestand verbeterde aanzienlijk door de verzorgde voeding en het behoorlijk uniform. De beste leerlingen werden voorbereid op het militair beroep, velen onder hen werden opgenomen als onderofficier, de meest dynamische klossen op tot officier.

Brons: Jager-Karabinier ± 1850
(bezit Regiment - bureau Korpscommandant).

Hoofdstuk 2

Het Regiment Karabiniers 1850-1894

Frontblad (schutblad) uit fotoalbum geschonken door de Offrn van de Karabiniers aan Kol. Lemoine (16 Okt 1878-23 Feb 1882).
Traditiezaal 1K-1Gr.

HISTORISCHE CONTEXT

De Belgische neutraliteitspolitiek

Het Belgisch koninkrijk leek na twee decades bestaan in een rustige stabilisatieperiode te belanden. Er was in 1839 een vredesbestand afgesloten met Nederland en de Europese grootmachten hadden België erkend. De voorwaarde en de garantie voor België's onafhankelijkheid was zijn neutraliteit opgelegd door de Conferentie van Londen de 21^e januari 1831.

Nochtans hadden de schermutselingen aan de zuidergrens bij Moeskroen (Risquons-Tout) bepaalde twijfels gezaaid, in 't bijzonder nopens de bedoelingen van de Franse machthebbers. België overleefde zonder hinder de Parijse opstand van juli 1848: Napoleon's neef, Lodewijk Napoleon, werd in hetzelfde jaar tot president van Frankrijk verkozen! Hij was een populaire figuur en kon in Frankrijk op ruime sympathie en steun rekenen. Tijdens een staatsgreep de 2^e december 1851, door Napoleon opgezet, ontbond hij het Parlement en stuurde vervolgens aan de "Moniteur" (Staatsblad) de tekst van een decreet waarbij de inlijving van België en van het Groot-Hertogdom Luxemburg werd aangekondigd, decreet dat op het laatste ogenblik met heel wat moeite werd ingetrokken! In 1852 liet Napoleon zich tot keizer Napoleon III aanstellen. Zijn verzuchtingen waren duidelijk: de sterkste militaire grootmacht van Europa worden en Frankrijk natuurlijke grenzen bezorgen in het oosten en in het noorden, vandaar zijn plannen tot annexatie van België en het Gr. H. Luxemburg.

Koning Leopold I reageerde door een commissie aan te stellen die de verdediging van België moest herzien. De besluiten van deze commissie leidden tot de organieke wet van 5 juni 1853 waarin de effectieven van het Belgisch leger werden vastgelegd op 100.000 man. Het principe van het inrichten van een defensieve gordel van vestingen rondom Antwerpen werd eveneens aanvaard: Antwerpen werd de strategische spil en het bolwerk van onze verdediging. De houding van Napoleon maakte van Frankrijk de vijandelijke bedreiging nummer één. Het behouden van een ultiem bastion te Antwerpen moest de verbinding en de hulp van Groot-Brittannië waarborgen.

Bij het leger zouden 60.000 man kunnen worden ingezet met operationele opdrachten, 40.000 man werden voorbestemd voor defensieve taken. Het duurde tot in 1859 voordat kapitein ingenieur Brialmont de opdracht kreeg het verdedigingsproject rondom Antwerpen uit te voeren. Deze gordel van vestingen was pas in 1868 klaar.⁵⁴

Het socio-economisch klimaat

Na 1830 was de economische toestand van België vrij slecht, meer dan de helft van de bevolking diende van de landbouw te leven. Het jonge België putte echter in zijn verworven onafhankelijkheid de kracht voor een sterke economische expansie. De mijnen, de staalindustrie en de spoorwegbouw ontwikkelden zich het meest spectaculair. Vanuit Mechelen, later Brussel, vertrok er zeer snel een net van spoorlijnen naar Duitsland, Oostende, Antwerpen en Frankrijk zodat het transitverkeer zich snel kon bewegen. Het bankwezen nam een hoge vlucht. De door koning Willem I in 1822 opgerichte Société Générale kende een explosieve ontwikkeling.

Er was een korte crisis in 1838 (door het oorlogsgevaar met Nederland) en ook in 1840 toen de Vlaamse vlasindustrie ineenstortte en zo Oost- en West-Vlaanderen in de ellende bracht. Er ontstonden emigratiebewegingen van Vlaamse gezinnen naar Henegouwen (landbouw en de mijnen), Verviers (textiel) en naar Noord-Frankrijk.

⁵⁴ Naast het nieuwe vestingsstelsel en de rol van Antwerpen, project beslist door de regering bij de discussie van de organieke wet van 5 juni 1853 werd er tevens bepaald welke verouderde vestingen ontmanteld zouden worden en welke gemoderniseerd. Slechts na lange discussies en jaren werd uiteindelijk door het Parlement in 1859 ingestemd met de vernieuwing van het volledig vestingsstelsel. Tegenover de vesting rondom Antwerpen werd de modernisering van bepaalde oude vestingen bevolen, zo op de Maas: Dinant, Namen, Hoei en Luik; op de Sambre: Charleroi en Bergen; op de Scheldelijn: Doornik, Oudenaarde, Gent, Dendermonde, Antwerpen; op de Rupel-Dijle-Demer-lijn: Antwerpen, Diest; op de kustlijn: Oostende en Nieuwpoort. Dit was het rechtstreeks gevolg van de expansiepolitiek van Napoleon III.

Het pauperisme in Vlaanderen, de zogeheten "Vlaamse ziekte" (le mal des flamands) uit het midden van XIXe eeuw was de echte aanleiding tot deze belangrijke emigratiegolf. De bruuske achteruitgang van de huishouding (weven) en van de landbouw verergerden de armoede en de werkloosheid.

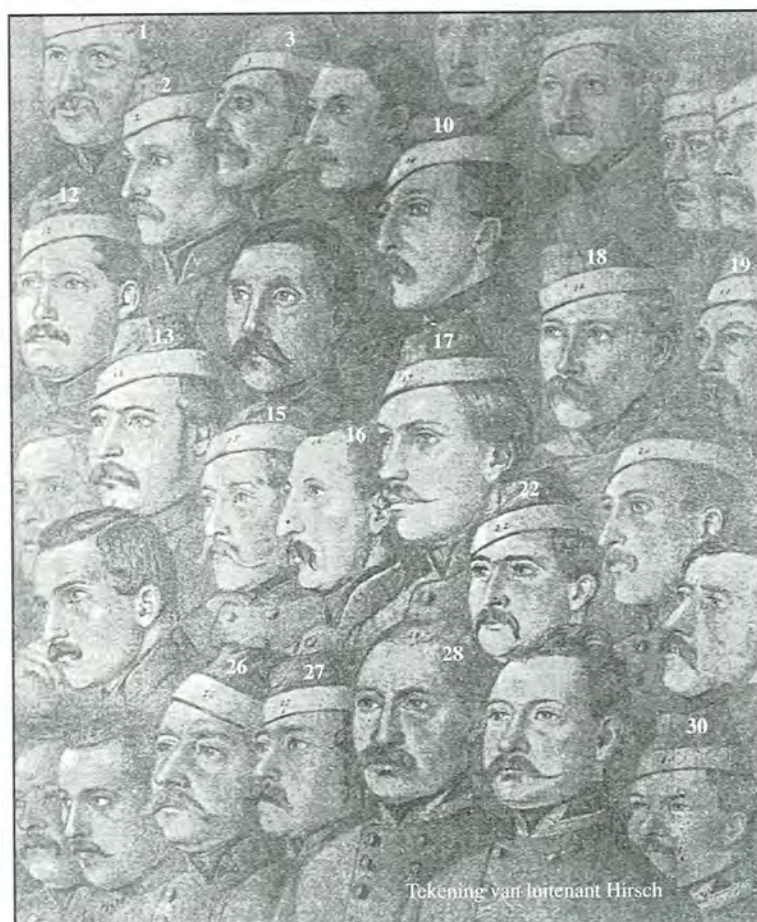
Vele van de jonge uitgelote miliciens waren desondanks gelukkig met de vier jaren actieve dienst gedurende dewelke zij van ondervoeding en werkloosheid gespaard bleven. De Vlaamse lotelingen uit die tijd waren in 't algemeen kleiner van gestalte dan de Waalse!

Ondanks de industriële groei, hoofdzakelijk in Wallonië, bleven de lagere klassen in een erbarmelijke toestand leven. Het dagloon was zeer laag, 0,5 fr tot 2 fr per dag voor een zeer lange werkdag. Kinderarbeid werd eveneens getolereerd! Maar de Belgische arbeiders waren niet veeleisend. Vanaf 1880 nam het socialisme duidelijk vorm aan door de stichting van de Belgische werklidpartij.

DE KARABINIERS TOT HET EINDE VAN DE XIXE EEUW

Brussel garnizoenstad

De reorganisatie van 5 maart 1850 had aan het Karabiniersregiment vijf bataljons toegekend, één bataljon voltigeurs uit het elite regiment (ex-Verenigde Grenadiers en Voltigeurs)⁵⁵ werd overgeheveld naar het Regiment Karabiniers als nieuw IVe bataljon, terwijl het reservebataljon te Hoei nu het V^e Bn werd.

Tekening van luitenant Hirsch

De officieren van het karabiniersregiment in 1850

Bron: "LES ORIGINES DE NOS CARABINIERS"
Louis LECONTE (Blz 497)

Namen van de officieren op de tekening van Hirsch

1. Gilain, luitenant
2. Baltia, luitenant
3. Mamet, kapitein
4. Mahieu, luitenant
5. Rifart, onderluitenant
6. Mayer, onderluitenant
7. Versé, regimentsdokter
8. Cartiaux, kapitein
9. Graven, kapitein
10. Didion, onderluitenant
11. Coosemans, luitenant
12. Lemarinel, kapitein
13. Paye, luitenant
14. Fourcault, luitenant
15. Nizet, luitenant
16. Hoeben, kapitein
17. Lemoine, onderluitenant
18. Parsy, luitenant
19. Bossut, luitenant
20. Duchêne, luitenant adjudant-majoor
21. Delhay, kapitein
22. Servant, kapitein
23. Montlibert, onderluitenant
24. Jette, kapitein
25. Hirsch, onderluitenant
26. Mazoor, kapitein
27. Jambers, majoor
28. Van Casteel, kolonel
29. Vandenberghe, majoor
30. Foury, majoor

⁵⁵ Op 8 mei 1837 werd er een eliteregiment gevormd door samenvoeging van alle elitecompagnieën van de IVe bataljons van de twaalf Linierregimenten, dit nieuwe regiment heette 'Verenigde Grenadiers en Voltigeurs' en had naast de Staf, twee bataljons grenadiers en twee bataljons voltigeurs. Bij de reorganisatie van 5 maart 1850 werd er één bataljon voltigeurs afgestaan aan de Karabiniers en werd er een nieuw Grenadiers Regiment opgericht bestaande uit drie actieve bataljons en één reserve bataljon.

- 1 juli 1850 4.196 karabiniers (waarvan 100 officieren) stonden op de slagorde van het Regiment. Het I^e, IIIe en IVe Bn waren te Brussel gekazerneerd, het IIe Bn was in Charleroi en het V^e Bn (reserve en depot) was te Hoei gelegd. De Regimentsschool of de Schoolcompagnie was in Luik. De 8e regimentscommandant was sinds 29 augustus 1847 Kolonel Van Casteel Ch.⁵⁶
- 4 juli 1850 Het Regiment werd uitgerust met een nieuwe karabijn model 1848, de "Thouvenin à tige"-karabijn. Een gedeelte van het IIIe Bn was er reeds mee uitgerust sinds februari 48 om het wapen te testen.
- 10 augustus 1850 Bij een Ministerieel Besluit veranderde het 1e Regiment Jagers-Karabiniers officieel van naam, het heette vanaf 10 oktober 1850: **Regiment Karabiniers!**
- januari 1851 Met een nieuw Ministerieel Besluit (MB Jan 51) werd de ontplooiing van het Regiment gewijzigd: de Staf en de IIe en IVe Bns bleven in Brussel, de I^e en IIIe Bns kregen Antwerpen als garnizoen, het reserve V^e Bn bleef in Hoei.
- 1 september 1851 Een Algemeen Dagorder (JMO 1 Sep 51) bracht hierin opnieuw verandering. Ter illustratie, de ontplooiing van het Regiment werd als volgt gewijzigd: het IIIe Bn werd naar Brussel gebracht, en het IVe nam zijn plaats in te Antwerpen. Dit over en weer bewegen van de bataljons leek een doodgewone zaak te zijn in die tijd daar deze bewegingen in de volgende jaren zich nog herhaalden.

Een nieuwe kazerne voor de Karabiniers: het Klein Kasteeltje (1852)

De legerings- en levensomstandigheden waren tijdens de eerste decades van het koninkrijk België niet bepaald schitterend voor onze karabiniers en soldaten in 't algemeen. De gemeentelijke autoriteiten waren niet zo happig om hieraan veel geld te besteden. In 1843 waren er tussen de betrokken ministers en de stad Brussel gesprekken gevoerd over de "zaak van de kazernes".

Klein Kasteeltje – Uit "De Legerbode".

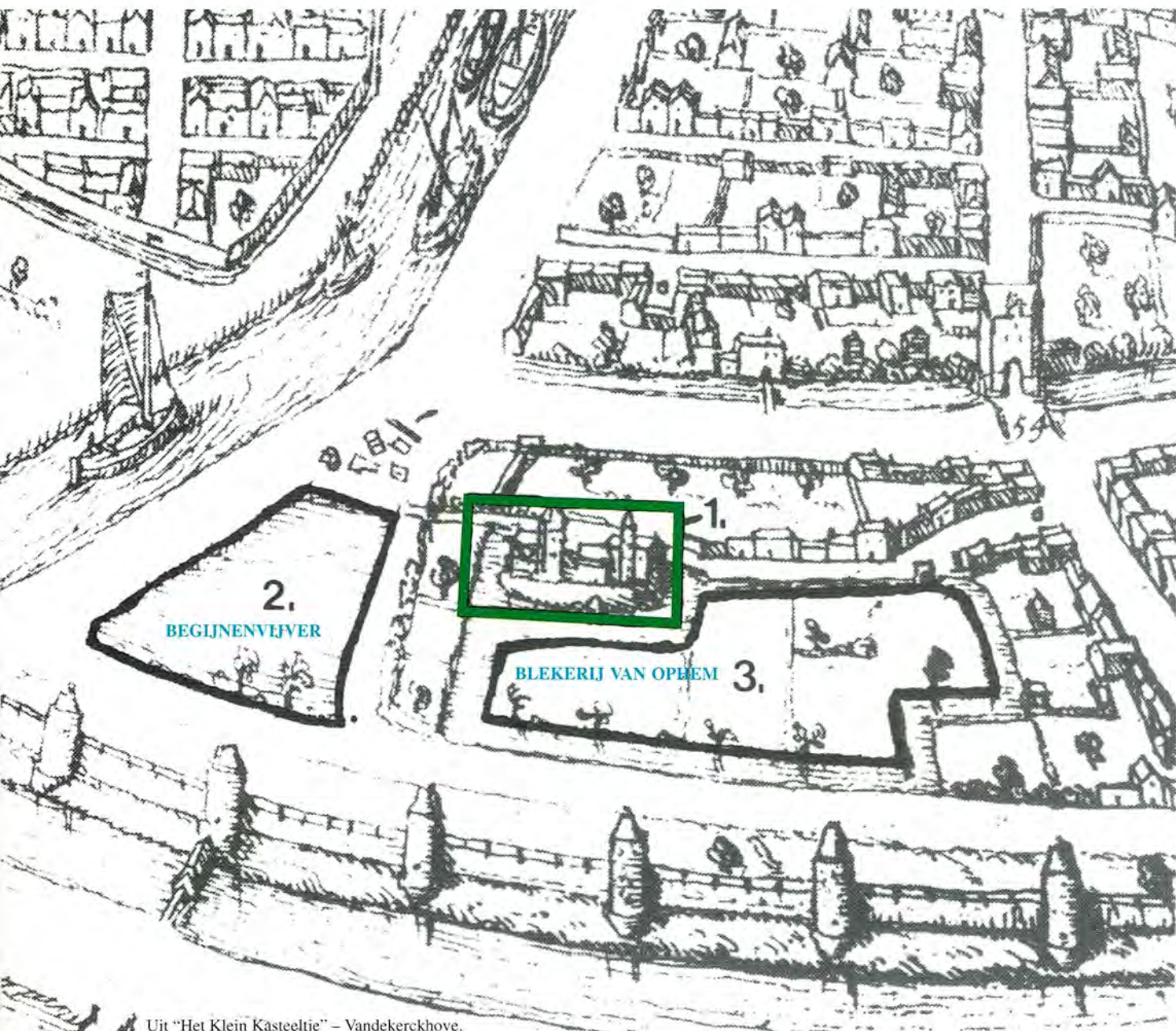
Sinds de XVIIIe eeuw was een gemeente wettelijk verplicht de militaire gebouwen op haar grondgebied te onderhouden. Bij de vraag of dat tevens inhield dat de gemeente nieuwe kazernes moest bouwen wanneer de oude niet meer te onderhouden was, werd er in de gemeenteraad een aardig boompje opgezet... Een zaak was echter voor iedereen in de Raad zonder meer duidelijk: dat er een nieuwe kazerne moest komen, en nog wel dringend! Na oeverloze palavers besloot de Brusselse gemeenteraad in 1847 een bedrag van 150.000 fr op haar

⁵⁶ Geboren te Doornik 19.09.1800, startte zijn militaire loopbaan in de 4^e Afdeling op 26.01.1817 en werd onderluitenant op 17.04.23; nam deel aan de Expeditie Divisie in Nederlands Indië begin 1827 en kwam terug in onze contreien als luitenant in maart 1830 bij de 17^e Afdeling. Had zich bij gevechten onderscheiden in Nederlands Indië.

Kwam in dienst van België op 3 november 1830 bij de capitulatie van de citadel te Gent en werd adjudant-majoor bij het 9^e Linieregiment. Vervulde staftaken bij de 3^e en 7^e Divisie van augustus 31 tot begin 1837. Werd majoor, bataljonscommandant van het I^e Bn van 9 Li op 1 maart 1837.

Werd luitenant-kolonel op 5 juni 1837 bij het 5^e Linie, muteerde naar het 2^e Jagers te Voet op 18 juli 1845, vervolgens naar het eliteregiment (Grenadiers en Voltigeurs) om op 29 augustus 1847 bij het 1^e Jagers Karabiniers te belanden als korpscommandant. Werd generaal-majoor, commandant van de 1^e Brigade op 8 maart 1854, beval later de 4^e Territoriale Divisie. Met pensioen op 13 juli 1866. Overleden op 3 februari 1878.

begroting te voorzien voor het optrekken van een kazerne. In 1848 werd er een overeenkomst gesloten tussen de Minister van Oorlog, de Minister van Binnenlandse Zaken en de stad. Er zou een kazerne gebouwd worden op de plaats van de oude kazerne "Klein Kasteeltje" te Brussel, huidige 9^e Linielaan, met een minimum capaciteit van 1.200 man.

Uit "Het Klein Kasteeltje" – Vandekerckhove.

Het terrein waarop de nieuwbouw moest komen, naast de oude gebouwen van de vroegere Oostenrijkse kazerne (ex-eigendom van de XVIe eeuwse familie Boots, later het kasteel Ansillon genaamd), was door de lage ligging en de nabijheid van de vroegere "Begijnenvijver" erg drassig. Naar de berekeningen van de architect kapitein Meyers uit Maastricht, werden er 2000 heipalen van 9 à 12 meter de grond ingestampt, en op 5 februari 1850 startte de eigenlijke bouw alsook de afbraak van de oude gebouwen.

Het bouwen van de nieuwe kazerne was dan ook voor onze karabiniers een ware gebeurtenis, immers zij zouden de eerste bewoners zijn! Vier dagen nadat Kol Van Casteel, met de staf van het regiment en twee bataljons in de moderne gebouwen hun intrek hadden genomen⁵⁷, werd op 23 september 1852 de kazerne Klein

⁵⁷ Het Klein Kasteeltje had slechts een capaciteit van ongeveer twee Bns plus de noodzakelijke diensten.

Kasteeltje plechtig en feestelijk ingehuldigd door de burgemeester van de stad Brussel, de heer de Brouckère, in aanwezigheid van koning Leopold I, de hertog van Brabant en kroonprins Leopold, de graaf van Vlaanderen Philippe, alsook de betrokken ministers.

5 september 1852 De ontplooiing van het Regiment was terug aangepast (JMO): het Regiment was met drie Bns in Brussel gekazerneerd, het I^e Bn te Antwerpen en het V^e te Mechelen.

Tot in 1894 zullen de Karabiniers de gebruikers blijven van deze voor zijn tijd, ultra moderne kazerne, die zowat 500.000 fr aan de stad Brussel had gekost. Vanaf de eerste dagen van de bezetting door de Karabiniers bleek het kazernecomplex reeds te klein. Er werd dus snel aan uitbreiding gedacht. In 1863 en 1867 werd er bijgebouwd.

Vanaf 1873 werd de Staat eigenaar van de kazerne door de wet van 22 juni waarbij de gemeenten ontheven werden van de verplichtingen t.o.v. de legering van de korpsen.

Het garnizoensleven

8 juni 1853 Het was vreedstijd, de militiewet werd aangepast: soldaten moesten nog twee en een half jaar actieve dienst vervullen. Er waren afwijkingen voor de bijzondere opleidingen van de speciale en de technische korpsen, zo moesten een karabinier en een grenadier drie jaren en vier maanden dienen in hun respectievelijk regiment!

Het is allicht onnodig te herinneren dat het Regiment jaarlijks deelnam aan een kampperiode te Beverlo, zo waren vanaf 16 mei 53 de I^e en IIIe Bns betrokken bij de divisie manoeuvres ter plaatse.

Sedert het Regiment te Brussel gekazerneerd was, moest het deelnemen aan de grote nationale gebeurtenissen en aan het sociaal leven van de hoofdstad. De Karabiniers hebben dan ook op 22 augustus 1853 de eer bewezen tijdens de plechtigheden georganiseerd bij het huwelijk van de Kroonprins, de toekomstige Leopold II, met de Aartshertogin Maria-Henrietta van Habsburg Lotharingen, achterkleindochter van Keizerin Maria-Theresia. Zij werd 17 jaar de dag na haar huwelijk.

31 augustus 53 In uitvoering van een K.B. werd de organisatie van het Regiment aangepast. Het 1e Regiment Karabiniers werd op zes bataljons gebracht waarvan twee in de reserve.

Deze organisatie liet aan het hoger commando toe om aan elke divisie één bataljon Karabiniers toe te kennen tijdens operaties en bij manoeuvres. Met hetzelfde K.B. werd het Regiment Karabiniers in de volgorde van de infanterie-eenheden als eerste gerangschikt.

begin 1854 Door het Ministerieel schrijven (MB 15 Okt 53) en de nieuwe organisatie was de ontplooiing van het Regiment als volgt: Staf en I^e, IIe en IVe Bn te Brussel, het IIIe Bn en de reserve Bns, V en VI, te Antwerpen, het Depot bleef in Mechelen.

17 maart 54 Generaal Majoor Van Casteel droeg het bevel van het regiment over aan kolonel Foury, F.L.⁵⁸, die de negende korpscommandant werd van onze Karabiniers.

Kolonel Foury

⁵⁸ te Namen op 23.09.1806. Was vrijwilliger bij een Naams vrijkorps vanaf 23.09.30, vocht te Brussel, werd onderluitenant bij het 7^e Linie te Antwerpen op 23.10.30. Werd Kapt. in het vrijwilligerskorps van Namen de 21.11.30. Dit korps werd opgeslorpt bij een reorganisatie, door het 12^e Linie (31.03.31). Muteerde op 05.08.37 naar het Verenigd Regiment Grenadiers en Voltigeurs, later het eliteregiment. Werd majoor bij het 1^e Jagers-Karabiniers op 10.12.47, beval er het IIe Bn; bij het 12^e Linie LtKol op 24.06.53. GenMaj op 31.12.62 en commandant van de 1^e Brigade op 06.01.63. Gepensioneerd op 26.12.69. Overleden te Luik op 23.05.79.

13 september 54 Het ontbijt werd van dan af ingevoerd als een verplichte maaltijd, meteen kwam de tweede maaltijd om 12 uur en de derde om 17 uur.

De officieren nuttigden gezamenlijk hun maaltijd in een restaurant in de stad. Het was de gewoonte dat zij de avond in het café 'Les Trois Suisses' doorbrachten.

1855 Er was opnieuw een herschikking van het Regiment (M.B. 1855): nu verbleef het IVe Bn te Antwerpen, te Mechelen hadden wij de twee reserve Bns, V^e en VIe, alsook het Depot. De rest van het Regiment was in Brussel.

21 juli 56 Het land vierde met praal de 25^e verjaring van de inhuldiging van Leopold I. De volgende dag had te Brussel een grote revue plaats van de burgerwacht en van het leger. De Koning was vergezeld van de Hertog van Brabant en van de Graaf van Vlaanderen, van de regerende Hertog van Saksen-Cobourg-Gotha en van de Prins van Saksen.

De invaliden en de houders van het "IJzeren Kruis" van 1830 zijn op het Paleizenplein verzameld samen met de afvaardigingen met vaandel van al de legioenen van de Burgerwacht en van al de regimenten van het leger. Na de wapenschouwing kwam het défilé van de troepen. Vooraan marcheerde de Militaire School onmiddellijk gevolgd door vier bataljons Karabiniers⁹⁹ en daarna drie bataljons Grenadiers, het 2e Jagers te Paard, de Gidsen, het 2e Kurassiers uit Leuven en vier batterijen artillerie. Ondanks de plassende regen werd de Koning warm toegejuicht.

22 december 56 Aartshertog Maximiliaan van Oostenrijk, verloofd met onze prinses Charlotte kwam op bezoek te Brussel. De Karabiniers bewezen de eer aan het Noordstation.

De Karabiniers werden eveneens telkens uitgenodigd om de processie te begeleiden van de St-Michiels- en St-Goedele-kathedraal tijdens de viering van het heilig sacrament. Telkens een militair detachement in die tijd een processie ontmoette, moest het stilhouden, front maken en geknield de eer bewijzen, en dit in toepassing van het decreet van 24 messidor jaar XII! De gewoonten zijn sindsdien heel wat veranderd.

Tot in het jaar 1860 bleven de Karabiniersbataljons verdeeld over Brussel en Mechelen. Deze laatste stad herbergde één actief en twee reserve Bns alsook het Depot met de schoolcompagnie. Vanaf 1860 zal het Regiment gegroepeerd zijn in Brussel, uitgezonderd het IIe Bn en het Depot die in Mechelen gelegerd bleven.

In 1862 was de ontplooiing gewijzigd: het IIIe Bn(-) was te Mechelen gekazerneerd met het Depot, een detachement van het IIIe Bn verbleef te Leuven (M.B. 1862).

Oprachten en tactiek voor onze Karabiniers

Wij hebben tot hertoe weinig over het tactisch gebruik van de Karabiniers geschreven. Zoals wij hebben kunnen vaststellen bij de lectuur van deze eerste hoofdstukken van onze geschiedkundige kroniek hebben de Karabiniers hun wortels bij de vrijwilligers op de Brusselse barricaden, bij het patriottenkorps van Borremans, de "Jagers van Brussel". Zij hebben zich onmiddellijk in het eerste uur van de Belgische omwenteling de benaming toegemeten van 'Jagers'. Dit heeft het karakter bepaald van hun verdere ontwikkeling.

'Jager' betekende: een bijzonder soldaat, elitair voor het 'sluw, snel en precies' soldatenwerk en liefst gecombineerd met het verrassend element van het bestoken van de flanken en het kwetsbare achtergebied van de vijand, lichte infanterie bewapend met een kleiner maar precies geweer: de karabijn. Eind september 1830 werd het vrijwilligerskorps, de Jagers van Brussel, erkend door het Voorlopig Bewind en opgenomen als de eerste eenheid van het nieuwe te vormen Belgisch leger. Zeer snel kreeg het een naam die hun 'Jagers'-zijn erkende: bij de betere structurering van het veldleger en bij de oprichting van de infanterieregimenten werd het oorspronkelijk bataljon "Jagers van Brussel (of Borremans)" herdoopt en verheven tot I^e Regiment Jagers te Voet. Van dan af was hun bestemming definitief vastgelegd.

⁹⁹ De I^e; IIIe en IVe Bns waren in Brussel gekazerneerd, de IIe, V^e en VIe en het Depot in Mechelen.

Jagerseenheden werden verondersteld lichte troepen te zijn die zich snel konden verplaatsen, die belast werden met voorhoede, flank- of achterhoedeopdrachten, die al dan niet versterkt werden met artillerie of cavalerie. Meestal werden de jagers ingezet per bataljon, of zelfs per compagnie zeker bij de beperkte opdrachten zoals voorposten, verkenners of flankbescherming. Wij hebben kunnen vaststellen dat het 1^e Jagers te Voet bepaalde roem geogst had tijdens de tiendaagse veldtocht in augustus 1831 met zijn onafhankelijke bataljons. In wezen hadden zij hun deel gehad van de gevechten bij de bewegingen van het zwalpende Maasleger waar de Jagers telkens, hetzij in voorpostenlinie, hetzij op de flanken (Maastricht, Houthalen) of in voorhoede (Kermp) en achterhoede (Kortesse) geconfronteerd werden met de oprukkende Nederlandse colonnes. Dank zij hun kranige houding kon het debacle van het Maasleger beperkt blijven.

Het is dan ook normaal dat de rekruteringsisen voor de inlijving bij de Jagers-Karabiniers hoger waren dan voor de Linierementen. Die trend is blijven bestaan zolang men bij de infanterie een onderscheid maakte tussen de categorieën van korpsen en hun opdrachten, voor de Grenadiers en de Karabiniers bleven de criteria op een hoger vlak in zoverre dat men verplicht was de inlijving te spreiden over het volledige grondgebied van België om voldoende kwaliteit te vinden. Bovendien was de actieve dienstplicht langer in tijd dan bij de Linien en de andere Jagersregimenten. Bij de keuring van de miliciens werd gelet op de fysieke conditie van de kandidaat alsook op de gestalte. Karabiniers waren robuust en maximum 1,68 m, groot, grenadiers minimum 1,70 m. De miliciens moesten ook van onbesproken gedrag zijn.

Capiaumont heeft in het extreme erg veel belang gehecht aan het schieten met de karabijn. Het laden van de getrokken loop van de karabijn langs de vuurmond was omslachtiger en nam meer tijd in beslag dan bij de langere gladde loop, de vuurkadans was dan ook automatisch trager maar hierdoor werd er bij de training meer aandacht besteed aan het precies vuren, met andere woorden van een karabinier werd er geëist dat hij de kwaliteiten had van een scherpschutter: ieder schot moest in principe doel treffen. De schootsopleiding was dan ook de hoofdprioriteit van het Regiment Jagers-Karabiniers.

Capiaumont hechte eveneens een groot belang aan het 'lijf aan lijf' gevecht, de officieren met de sabel, alle karabiniers met de bajonet. Talrijk waren de experimenten en studies in het regiment met nieuwe of aangepaste wapens om het hoogste rendement te bekomen. Hierdoor creëerden de Karabiniers zich een reputatie van een naar renovatie strevende eenheid bekend om zijn specialisten terzake. Bij legercommissies allerhande waren de karabiniers goed vertegenwoordigd.

De strenge militaire tucht die in het Regiment toegepast werd om de ruwe soldatenbonken in toom te houden was eveneens een permanente zorg bij de vorming van de karabiniers.

Naarmate de jaren verstreken, de bewapening en de technieken evolueerden, werd ons leger professioneler door de oprichting van de eigen scholen voor de vorming van haar kaders en evolueerde ook de tactiek. Onze karabiniers werden in principe zelden gegroepeerd ingezet. Hun bataljons werden verdeeld over de bestaande divisies als lichte keureenheid die in staat was:

- snel het vijandelijk dispositief af te tasten met kleine detachementen;
- geëigend voor de verdediging van de gevechtsvoorposten;
- getraind om de vijand te storen in de flanken of in het achtergebied;
- ingezet te worden om de vijand te misleiden of om de aanvalsvoorbereidingen van de bevriende troepen te dekken (maskeren);
- door een infiltratie of een 'raid' vijandelijke batterijen uit te schakelen;
- uiteindelijk belast kunnen worden met achterhoedegevechten...

Kortom een militaire terminologie en opdrachtenlijst die nog steeds vertrouwd in de oren klinken bij onze huidige ex-karabiniers!

Buitenlandse ervaringen voor onze Karabiniers: het Mexicaans avontuur

De economische recessie en de schijnbare vrede die er heerste met de buurlanden, -met Nederland verbeterden de relaties sinds 1839 progressief⁶⁰-, stelden besparingen van de uitgaven in het vooruitzicht. Het leger werd hierdoor het eerst getroffen. Onze militairen hadden behoefte aan uitlaatkleppen voor hun militaire dromen. Waar mogelijk werden aan onze Belgische soldaten en kaders de kans gegeven om uit te wijken naar buitenlandse spanningshaarden. Het Franse vreemdelingenlegioen had enig succes, Belgen dienden in Franse eenheden in Algerië, Belgische vrijwilligers waaronder karabiniers, streden in de rangen van de Pauselijke Zoveaven van 1860 tot 1870.⁶¹

Op 23 maart 1864 bracht het dagblad "L'Etoile Belge" het nieuws dat een Belgische wacht zou opgericht worden als bescherming van onze Prinses Charlotte, dochter van Leopold I en echtgenote van Aartshertog Maximiliaan van Oostenrijk, wanneer zij met haar gemaal de keizerstroon van Mexico zou bestijgen. "Wij zijn er van overtuigd", schreef dit blad, "dat de Belgische wacht even trouw, toegewijd en moedig zal zijn als de roemrijke Waalse Wachten..."

Op 1 augustus 1864 vestigde zich een aanwervingscommissie te Oudenaarde waar het korps werd opgericht. Er werd beroep gedaan op vrijwilligers om een expeditiekorps samen te stellen als begeleidings- en beschermingseenheid van Prinses Charlotte en haar gemaal die door de Europese mogendheden, in 't bijzonder onder druk van Napoleon III, werd aangesteld als keizer van Mexico!⁶²

Het korps was samengesteld uit een staf, een muziekkorps, één bataljon grenadiers en één bataljon voltigeurs, in totaal 1.600 manschappen. Dit expeditiekorps werd bevolen door de luitenant-kolonel baron Graves van der Smissen (was vroeger kapitein bij het 1e Regiment Grenadiers). De vrijwilligers die zich aanboden bij de commissie te Oudenaarde kwamen uit diverse eenheden van ons leger, maar verscheidene hadden nooit geëindigd en kwamen rechtstreeks uit het burgerleven gestapt aangetrokken door het avontuur en de verlokkelijke voorstelling van de expeditie. Ook een groot aantal karabiniers waaronder kapitein Loiseau namen dienst⁶³.

In de Kamers werd de oprichting niet eendrachtig toegejuicht. Generaal Chazal, minister van oorlog, moest de idee krachtig verdedigen en ging zelfs een duel met een jonge oproerkraai niet uit de weg!

Wat waren zij krijgshaftig en schoon, uitgedost in hun bijzonder "Mexicaans" uniform. Wij zouden waarschijnlijk spreken over een operette-uniform maar in die tijd viel het buitengewoon in de smaak van het grote publiek. Het uniform bestond uit een koningsblauw tuniek nauw sluitend aan de lenden en met tien "brandeburgs" versierd (witte voor de staf en het muziek, rode voor de grenadiers en groene voor de voltigeurs), uit een brede

⁶⁰ De Scheldetol geheven door Nederland als compensatie voor de vrije toegang naar Antwerpen werd in 1863 door België afgekocht voor 36 miljoen fr en dit na langdurige besprekingen. Niettemin werd de ontwikkeling van de haven van Antwerpen met argusogen bekeken door de Nederlanders, in 't bijzonder door de haven van Rotterdam. Op politiek vlak werden er scenarios bestudeerd, zo opperde Minister Charles Rogier de idee van een krachtige bufferstaat: België-Luxemburg plus een federatieve band met Nederland. Het bleef bij dromen... In 1869 sprak de Eerste Minister Frère-Orban over een verbroederingspolitiek met Nederland, na de gebeurtenissen van 1870 trachtte men te werken aan een gezamenlijke handelspolitiek en was er reeds sprake van een tolunie. Nederland hapte echter niet toe en in 1881 gaf Frère-Orban zijn plannen op.

⁶¹ De Belgische vrijwilligers waren aanvankelijk in één compagnie Tirailleurs ingedeeld, later in een Bataljon, zij werden ingezet onder een Frans hoger commando. 1634 Belgen waren erbij betrokken, vooral Vlamingen, 120 van onze vrijwilligers verloren er het leven.

⁶² Benito Juarez, sinds 1861 aan het hoofd van een verarmde staat, besliste zich te vergrijpen aan de rijkdommen van de kerk. Verder schorste hij de verdere afbetaling van de buitenlandse schuld aan de grootmachten. Frankrijk, Engeland en Spanje waren hierdoor het ergst getroffen. Een onderling akkoord met Mexico werd vreedzaam bereikt maar dit bleef een dode letter voor Juarez. De Conventie van Londen op 31 oktober 1861 besliste troepen te sturen naar Mexico om het geschil met de wapens op te lossen.

Volgde de Conventie van Soledad waar Mexico beloofde Engeland en Spanje terug te betalen. Snel werden de troepen van beide landen teruggetrokken terwijl de Fransen alleen achterbleven met hun probleem in Mexico. Napoleon III wou dan een katholiek rijk stichten tegenover het anglofoon en protestants Noord-Amerika, en dit in het bijzonder om zijn expansie-politiek in Centraal Amerika te steunen. Zo werd een keizerlijke Kroon aangeboden aan Maximiliaan van Oostenrijk. Op 10 april 1864 werd het verdrag van Miramar ondertekend waarbij Maximiliaan erkend werd als keizer onder bepaalde voorwaarden: het Franse leger zou in Mexico blijven tot het nieuwe Mexicaanse leger zou gevormd zijn, het Franse Vreemdelingenlegioen zou na het vertrek van de Franse troepen nog zes jaren in Mexico verblijven. Andere landen konden versterkingen sturen. Wat de Belgen dan weifelend...gedaan hebben!

⁶³ Geboren te Frahan-Corbion op 27 december 1832, nam dienst bij het 3^e Jagers te Voet op 05.04.1849. Werd onderluitenant de 01.04.55 en aangeduid voor het Regiment Karabiniers waar hij luitenant werd op 22.05.59, hij nam dienst bij het "Mexicaans legioen" de 19.11.64. Nam deel aan de volledige campagne in Mexico, onderscheidde zich bij de gevechten van 17 juni 66 bij Charco Redondo (citaat en ereteken). Keerde terug en werd opgenomen in zijn Regiment Karabiniers de 27.12.66, werd er kapitein benoemd op 18.04.68 en wat later aangeduid voor het 2^e Jagers te Voet. Hij keerde terug naar de Karabiniers op 22.10.69 om het definitief te verlaten bij de vorming van het nieuwe 1^e Jagers te Voet de 01.04.74. Hij eindigde zijn loopbaan als kolonel na een commando van het 4^e Linieregiment te Brugge. Hij werd gepensioneerd op 20.03.93 en ere-generaal-majoor benoemd. Hij overleed te Brugge 20.02.1900.

blauwgrijze "turco" broek die tegen de knie aansloot en tot halverwege de benen kwam, gele beenwindsels en witte beenstukken! Het hoofddekseel was typisch Belgisch en geleek erg veel op dat van onze karabiniers maar dan met platte boord versierd met linten, pompon en zwarte hanepluimen. Het basiswapen was de Engelse Enfield karabijn met dito bajonet "yatagan".

Na een intensieve opleiding te Oudenaarde werden vanuit de oude kloosters, tot kazernes aangepast, de voorbereidingen getroffen voor de afvaart met de weinig comfortabele Franse pakketboten. Op 13 oktober vertrok het eerste contingent, bestaande uit 600 manschappen verdeeld in vier compagnieën, uit Oudenaarde naar St. Nazaire, waar het de 16^e op het stoomschip "La Louisiane" inscheepte met bestemming Vera Cruz.

Vanaf 14 december 64 trokken zij verder te voet van Vera Cruz naar de hoofdstad Mexico in zeventien zware etappes. Daar werden zij bij aankomst geschouwd door de keizer en de keizerin terwijl het muziekkorps van het Franse vreemdelingenlegioen de "Brabançonne" speelde.

Het tweede contingent onder de leiding van commandant Loiseau kwam op 7 januari 1865 na de zeereis en over dezelfde route aan en werd ingekwartierd in een vleugel van het keizerlijke paleis waar het tegen...de ratten en de muizen te kampen had!

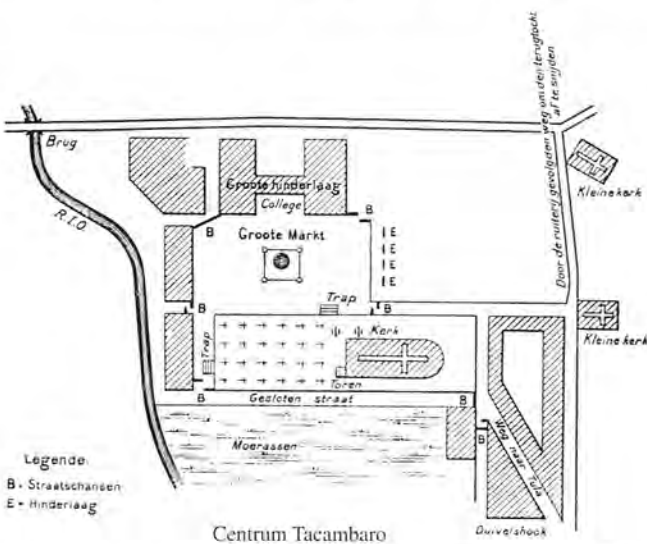
De aankomst op 21 februari van het derde contingent onder de leiding van majoor Tydgat liet toe het "Keizerin Charlotte Regiment" samen te stellen en meteen het bataljon "Koning der Belgen" en het "Keizerinne-bataljon", hetzij tezamen 1.542 manschappen en 15 marketensters.

Wij zullen niet dieper ingaan op de veldtocht van onze Belgen in Mexico, hierover bestaan er voldoende publicaties. Maar toch loont het de moeite om enkele belangrijke gebeurtenissen uit dit epos te herinneren, in 't bijzonder omdat er verschillende karabiniers bij waren.

Dit epos was in wezen een "calvarietocht" voor onze Belgen. Het begon in de Michoacan-provincie met het 81^e Franse Linie. Het waren onophoudelijke tochten door onmogelijke terreinen, zonder drinken, zonder voedsel, verpletterd door de vracht van hun uitrusting en de munitie, onder een loodzware zon, over de gloeiende rotsen,

doorheen verraderlijke bergengten, in een verbeterde achtervolging van de geslepen en wreedaardige bendes van de "guerrillero's", half soldaten, half bandieten van Castillo, Ugalde, Pueblito, Arteaga...

Een gedeelte van het Belgisch legioen onder het commando van majoor Tydgat had de opdracht bekomen om de stad Tacambaro te bezetten en te houden. Daar werd het detachement van de ongeveer 250 verdedigers overvallen door een grote overmacht van 3.500 Mexicaanse opstandelingen. Zij hielden heldhaftig stand in de stad ondanks de zware verliezen die zij leden, met de

bajonet op het wapen werden er lijf aan lijf gevechten gevoerd tot onze Belgen zich na vijf uren gevecht gewonnen moesten geven.

Die nederlaag werd drie maanden later te La Loma gewroken door het Keizerin Charlotte Regiment: een rebellenleger en de haar begeleidende artillerie, werd er in de pan gehakt. 400 Mexicanen werden gedood en 175 krijgsgevangenen genomen.

Uit "De Geschiedenis van het 6^e Linierregiment".

Na een volgende nederlaag en twee overwinningen werd het Belgische korps door een decreet van de keizer op 12 december 1866 ontbonden (hetzelfde gold voor alle buitenlandse korpsen). Het regiment scheefte op 20 januari 1867 in na een eervolle en opmerkelijke campagne doch met een trieste balans: 56 doden, 42 gewonden, 148 overledenen door ziekte. De Franse generaal Bazaine verklaarde aan de Belgen op 't ogenblik van het vertrek: "Gij hebt uw deel gehad van de opdrachten en gevechten tijdens de Mexicaanse oorlog, uw waarde tijdens de gevechten, uw tucht tijdens de vermoedens van de lange marsen hebben de naam van Belg alle eer aangedaan."⁶⁴

Loiseau zal de dienst hernemen bij zijn karabiniers, hij zal zijn loopbaan als kolonel beëindigen.

De periode van Koning Leopold II

- 6 januari 1863 Generaal Foury F.L. droeg het commando van het Regiment Karabiniers over aan kolonel Gillet Jacques M.⁶⁵ die de 10^e korpscommandant werd.
- 20 september 1864 Het Regiment Karabiniers was als volgt gekazerneerd: het zwaartepunt lag te Brussel met de Staf van het regiment en alle bataljons uitgezonderd het IIe Bn en het Depot die te Mechelen gelegerd waren.
- 25 juni 1865 Luitenant Kolonel Jorissen Arnold H.J.⁶⁶ nam het bevel over het Regiment Karabiniers, hij werd aldus de 11^e korpscommandant.
- 10 december 1865 Koning Leopold I overleed op 70-jarige leeftijd. Hij werd opgebaard te Brussel in het koninklijk paleis dat tot op de eerste verdieping met rouwgewaad bekleed werd.
- 16 december 1865 De uitvaart was indrukwekkend. De straten waar de rouwstoet voorbijtrok waren met zwarte doeken bekleed, de straatlantaarns met voile omfloerst, aan vensters wapperden rouwvlaggen. Een ontelbare menigte in rouwkledij verdroog zich op de voetpaden...

De eer werd bewezen door de 1e en 2e Brigade. De eerste brigade, bevolen door generaal Goethals, omvatte het Regiment Karabiniers (met vier bataljons uit Brussel en één uit Mechelen) en het regiment Grenadiers. De Europese vorstenhuizen en families waren talrijk vertegenwoordigd. België verloor zijn eerste geliefde vorst en Europa een invloedrijke staatsman, onze eerste Koning had met een zeldzame wijsheid en scherpzinnigheid zijn plicht als grondwettelijke vorst vervuld. Hij had er toe bijgedragen om onze onafhankelijkheid, veiligheid en democratie te verstevigen alsook om het welzijn van de Belgen te bevorderen.

- 17 december 1865 Zijn zoon, Leopold, de dertigjarige Hertog van Brabant, werd ingehuldigd als de nieuwe koning, Leopold II.

⁶⁴ De toestand van keizer Maximiliaan was hopeloos, de Fransen lieten al hun steun vallen. De laatste reguliere troepen moesten zich overgeven en Maximiliaan werd berecht en gefusilleerd op 19 juni 67 te Queretaro: keizerin Charlotte leefde afgezonderd in het domein van Boechout te Meise waar ze overleden is op 87 jarige leeftijd in 1927.

⁶⁵ Geboren te St Hubert de 26 maart 1805. Begon zijn militaire loopbaan in het Belgo-Nederlands leger bij de 12^e Divisie op 21.04.1825. Nam dienst in het nieuwe Belgische leger bij het 2^e Linieregiment de 01.10.1830, werd er onderluitenant op 27.10.30. Muteerde naar het gemengd regiment Grenadiers-Voltigeurs als luitenant op 11.05.37. Kwam als kolonel bij het Regiment Karabiniers om er op 06.01.1863 het bevel over te nemen. Werd gepensioneerd bij het einde van zijn commando de 17.06.65. Hij overleed te Leuven de 27.10.86.

⁶⁶ Geboren te Maastricht de 22 april 1812, begon zijn militaire loopbaan in het Belgo-Nederlandse leger de 03.06.1826. Werd aangeworven als sergeant-majoor bij het 1^e Linieregiment op 18.10.30 en werd er onderluitenant benoemd de 11.05.31. Werd benoemd tot LtKol de 08.05.1861 en aangeduid voor het 10^e Linie, werd de 11^e korpscommandant van het Regiment Karabiniers op 27.03.65 en benoemd tot kolonel de 24.06.65. Werd generaal-majoor benoemd en militaire commandant van de provincie Luxemburg de 31.03.1870, werd gepensioneerd de 21.04.72. Hij overleed de 25.04.1884.

Twee koninklijke stoeten vertrokken vanuit Laken naar Brussel. De eerste met galakoetsen getrokken door zes paarden, waarin de jonge koningin Maria-Henrietta en haar kinderen alsook haar gevolg hadden plaats genomen; deze stoet was voorafgegaan door een detachement bereden Gidsen.

Aan de Lakense poort stond een bataljon Karabiniers in vier gelederen opgesteld om de grote menigte op afstand te houden. De begeestering was niet te beschrijven. Over de ganse doortocht waren eenheden van het leger en de burgerwacht opgesteld. De tweede stoet met Leopold II en zijn broer te paard, gevolgd door de buitenlandse Prinsen en de hogere officieren, werd uitbundig toegejuicht. Al de huizen waren bevlagd met de nationale driekleur, het volk stond tot op de daken. Op het Natieplein stonden de invaliden van september 1830 op een ereplaats, in het Paleis der Natie was het een afvaardiging van officieren in wit uniform van het Oostenrijkse regiment "Koning der Belgen" die de eer bewees.

Deze twee bijzondere dagen zullen de karabiniers lang bijblijven. Internationaal hadden zij een grote weerklank. Zo schreef de chef van het Foreign Office te Londen: "Ik beschouw de bewonderenswaardige demonstraties van deze grootse dagen niet alleen als een bekroning van het gebeuren van 1830, maar vooral als de grootste waarborg voor het behoud van de vrede. Onder dit oogpunt is het een Europese gebeurtenis."

DE PERIODE VAN DE FRANS-DUITSE OORLOG VAN 1870-71

De internationale onrust: 1866-1870

Het jonge België keek met een bepaalde onrust naar de talrijke internationale spanningen die Europa teisterden. Napoleon III maakte nog steeds aanspraak op "natuurlijke grenzen" na zijn mislukte expansie-avontuur in Mexico. Het Ottomaanse rijk viel uiteen, Servië en Griekenland werden onafhankelijk, later ook Roemenië... Rusland had zijn Krimoorlog gehad. Pruisen stak de kop op met Otto von Bismarck als onbetwiste leider van de Duitse gemeenschap... met veldtochten zal hij de Duitse eenheid vervolledigen, in 1864 tegen Denemarken met de annexatie van Schleswig-Holstein en twee jaar later tegen Oostenrijk.

De verpletterende zegepraal van de Pruisen in 1866 op de Oostenrijkers bij de veldslag van Sadowa opende de ogen en vestigde de aandacht van onze vorst Leopold II en van zijn ministers op het Duitse gevaar. Plots hadden de Belgen twee bedreigingen: één uit het zuiden en één uit het oosten!

Na besprekingen tussen Bismarck en de Franse ambassadeur Benedetti was uitgelekt dat er sprake was om, als compensatie van de Duitse annexaties, België en het Groot-Hertogdom Luxemburg toe te kennen aan Frankrijk! In november 1866 verklaarde de koning: "de Belgische neutraliteit berust op de strijdkrachten!"

1867 zal niet minder kritiek zijn: het lot van het Groot Hertogdom en België stonden op het spel...gelukkig voor ons verloochende Bismarck zijn gedane beloften. Luxemburg werd zelfs aan België aangeboden door de Pruisen maar ons land weigerde uit vrees voor verwickelingen. Tenslotte werd het Groot-Hertogdom neutraal en onafhankelijk verklaard. Na een reis doorheen Europa waarbij al de grote hoofdsteden werden bezocht, schreef de Koning aan zijn regering een lange 'memorie'. Daarin kon men ondermeer lezen: "*moest ik in het begin van mijn bewind er niet in slagen mijn ministers te overtuigen dat de reorganisatie van ons leger een dringende noodzaak is, dan zou ik mijn leven lang mij moeten verwijten dat ik aan mijn plichten tegenover mijn land ben tekortgekomen*".

Een nieuwe commissie voor de defensie werd opgericht om de toestand te evalueren en om maatregelen voor te stellen.

In de wet van 05 april 1868 werd de militaire inspanning van België bepaald. Elke schending van ons grondgebied zou beantwoord worden door onze verdediging, die zo lang mogelijk een stevige weerstand zal bieden aan iedere vijand en die in geval van noodzaak zal terugtrekken op het vestingstelsel achter beide Netereivieren, om uiteindelijk gegroepeerd het leger te verschansen achter de gordel van vestingen rondom Antwerpen.

Om met succes deze strategie toe te kunnen passen werden de effectieven van het landleger opgevoerd tot 100.000 man met een bijkomende reserve van 30.000. De actieve en operationele strijdkrachten omvatten vier infanteriedivisies, twee cavaleriedivisies en drie artilleriebrigades. Drie infanteriedivisies (Inf Div) hadden twee Brigades (Bde), de vierde telde er drie. Bij de infanterie onderscheidde men veertien Linieregimenten, twee regimenten Jagers en één regiment Grenadiers elk met drie actieve bataljons en één reserve bataljon, uiteindelijk nog het Regiment Karabiniers met vier actieve en twee reserve bataljons.

Het hoofdkwartier (HK) van de 4e Inf Div was te Brussel gevestigd alsook haar 9e Brigade samengesteld uit de regimenten 3e Jagers te Voet, Grenadiers en Karabiniers.

Het Regiment Karabiniers telde op vredesvoet: 129 officieren, 1982 onderofficieren en karabiniers.

Nog enkele markante data:

- 1866 De cholera teisterde Brussel met duizenden slachtoffers, de oorzaak waren de overstromingen van de Zenne. Deze rivier werd dan ook overweld. Gedurende enkele jaren was Brussel een open bouwverf van noord naar zuid. De grote 'boulevards' werden gecreëerd onder het belangstellend oog van onze karabiniers.
- 1868 De percussiekarabijn van onze karabiniers werd vervangen door de 'snelvurende' Terssenkarabijn met 'achterlader' en een yatagan-bajonet⁶⁷ erop.
Tijdens hetzelfde jaar werden er reeds verbouwingen uitgevoerd aan hun kazerne het "Klein Kasteeltje", zo kwam er eveneens een gebouw bij voor gehuwde karabiniers met gezinslast.
- 12 november 1869 Een hogere krijgsschool voor de vorming van stafofficieren werd geopend te Brussel in de Naamsestraat.

Dreigend onheil, gevolgd door de mobilisatie van ons leger

De Franse regering poogde, door een verdrag af te sluiten met een Belgische spoorwegmaatschappij, alsook met een Franse en Luxemburgse, de controle te bekomen over onze bijzonderste spoorlijnen. België verhinderde de realisatie van dit verdrag door de wet van 23 februari 1869. Een gewapend conflict was dan de enige mogelijkheid voor Napoleon III om zijn plannen uit te voeren, stap die echter niet werd uitgevoerd.

- begin 1870 bij Ministerieel Besluit werden de bataljonswimpels gewijzigd qua kleur, voortaan zouden zij verschillend van kleur zijn: rood voor het I^e Bn, driekleurig voor het IIe Bn, geel voor het IIIe Bn, zwart voor het IVe Bn. Op deze kleine vlaggen, Bn wimpels, kwam telkens de jachthoorn voor met in het centrum het regimentsnummer.
- 31 maart 1870 Kolonel Jorissen verliet het Regiment Karabiniers, hij werd opgevolgd door Kolonel Libert Gustave.
- 11 april 1870 Kolonel Libert⁶⁸ nam het bevel over het Regiment Karabiniers en werd aldus de 12^e korpscommandant.

Kolonel Libert

⁶⁷ Deze bajonet geleeke op een Turkse sabel met een naar voren gebogen kling en een haakvormig gevest waardoor een karabinier in het gevecht de lans van een ruiter grijpen kon. De karabijn was 1,28 m. lang, woog 4,7 kg, de loop had een kaliber van 11 mm, men kon 14 schoten per minuut afvuren.

⁶⁸ Geboren te Namen op 21.11.1815, begon zijn militaire loopbaan in het 10^e Linieregiment op 09.06.1831, werd aldus gevormd in het regiment en werd er onderluitenant benoemd de 10.11.36 waarna hij mutatie deed naar het 9^e Linie. Werd adjudant-majoor en kapitein in het Eliteregiment (1846-53). Kwam als majoor naar het Regiment Karabiniers de 25.12.61 en werd er LtKol op 01.01.68 en tenslotte de twaalfde korpscommandant van het Regiment de 12.04.1870. Werd kolonel benoemd de 18.12.70. Werd Generaal-majoor benoemd de 18.02.1874 en verliet het Regiment en het leger om op pensioen te gaan de 21.03.1874. Hij overleed te St Joost-ten-Node op 19.02.1879.

Frankrijk had van Pruisen geëist dat er nooit een Hohenzollern zou regeren in Spanje waar de troon vacant was. In een te Ems gedateerde brief liet Wilhelm I weten dat hij over dit punt niet wenste te discussiëren. Napoleon III beschouwde dit antwoord als een belediging voor Frankrijk, hij kondigde op 14 juli 1870 de algemene mobilisatie af.

15 juli 1870 De Belgische regering kondigde eveneens mobilisatiemaatregelen af in drie schijven: de eerste oproeping op 15 juli, de volgende op 18 en 20 juli.

Het Regiment Karabiniers werd als volgt verdeeld: in het 1^e Legerkorps het I^e Bn Karabiniers bij de 1e Inf Div, het IIe Bn bij de 2e Inf Div, het VIIe Bn bij de 3e Inf Div; in het 2e Legerkorps: het VIe Bn Karabiniers bij de 5e Inf Div, het VIIIe Bn Karabiniers bij de tweede brigade, het Regiment Karabiniers met het IIIe, het IVe en V^e Bn tezamen met het Regiment Grenadiers in één brigade bij de 4e Div.⁶⁹

19 juli 1870 Frankrijk verklaarde de oorlog aan Pruisen.

Belgische reacties en de verdediging van onze neutraliteit

Eind juli 1870 werd door Engeland formeel de neutraliteit van België erkend. Indien één vreemde natie het Belgisch grondgebied zou schenden dan zou Engeland het de oorlog verklaren. Engeland eiste van Frankrijk en Duitsland een neutraliteitsverklaring voor België op. Begin augustus 1870 werd er door deze naties een verdrag in die zin ondertekend.

De mobilisatie van de Belgische eenheden was uitgevoerd op 04 augustus. Koning Leopold II had net als zijn vader het bevel genomen over het leger overeenkomstig artikel 68 van de Grondwet.

De generale staf van het Belgisch leger vestigde zich in de Krijgsschool in de Naamsestraat te Brussel. Onze strijdkrachten waren samengesteld uit twee legers: het vestingleger van Antwerpen in hoofdzaak reserve eenheden opgesteld bij de nieuwe vestinggordel, en het "observatieleger" onder bevel van generaal Chazal beschikkend over twee legerkorpsen, het eerste en het tweede.

Op 25 juli waren er 80.754 manschappen onder de wapens in plaats van de 104.000 voorzien. Het tekort was belangrijk. De vestingen rondom Antwerpen beschikten over 1.400 vuurmonden. De andere bolwerken Dendermonde, Gent, Diest, Namen en Luik waren in staat van verdediging gebracht.

Alhoewel ziek verliet Napoleon op 28 juli Saint Cloud om zich bij zijn leger te voegen, terwijl keizerin Eugénie het regentschap waarnam.

Beide belligerenten erkenden België's neutraliteit, België hield eraan zijn neutraliteit te laten respecteren en verzette zich tegen elke schending of beweging op zijn grondgebied.

De eerste gevechten tussen de Fransen en de Pruisen hadden plaats begin augustus bij Saarbrücken en Wissemburg, de 6^e augustus leden de Fransen bij Forbach en Wörth een zware nederlaag. Zij werden achtervolgd door de Pruisen die Frankrijk binnendrongen, de 16^e en 18^e augustus werden de Fransen nogmaals verslagen in de omgeving van Metz.

Ons leger volgde de mogelijke bedreiging die vanuit beide oorlogvoerende partijen kon komen. Tussen 5 en 8 augustus was het observatieleger ontplooid over Limburg, noord van Luik, Tienen en zuid van Brussel. Vanaf 9 augustus tot 24 augustus was het meer zuidelijk opgesteld vanaf de Samber, zuid van Leuven, over St-Truiden en Verviers.

Vanaf 20 augustus vorderden de belligerenten meer noordwaarts. Onze cavalerie met het Regiment Karabiniers (-) werden naar de zuid-oost grenzen gestuurd als bewakingsscherm. Het 1^e Legerkorps ontplooide

⁶⁹ Het veldleger op oorlogsvoet telde normaal 95.374 troep (Tp) en 2.603 officieren, na de mobilisatie telde het slechts 57.000 Tp. Als correctie werden er twee extra lichten opgeroepen hetgeen de cijfers op 68.000 Tp bracht. Het contingent van 1870 werd hieraan toegevoegd wat een totaal-cijfer gaf van 83.500 Tp maar met 20% niet opgeleide soldaten! In wezen kon het leger op 40.000 opgeleide Tp rekenen en 30.000 voor de reserve. Een spoedwerving van vrijwilligers in augustus 70 gaf het pover resultaat van 25 aanvullingen!! De kwaliteit van het geheel was niet schitterend. De reserve-eenheden hadden een groot tekort aan kaderleden, de desertie bij de opgeroepen was groot (5%), er was bovendien een belangrijk tekort aan trekpaarden (6.000) en aan logistiek vervoer.

zich in de Ardennen tussen Dinant en Arlon met voorposten op de Semois, het HK was te Namen, het 2e Legerkorps ontplooide op de hoogten van de linkeroever van de Maas en in het zuiden van Brabant. Eén Bn Karabiniers van de 4e Div werd opgesteld als voorpost aan de zuidgrens met Henegouwen.

Ondertussen werd een Frans leger van 124.000 man teruggedrongen te Sedan op een twaalfal kilometers van onze grenzen. Keizer Napoleon III had er zijn HK opgesteld. De Fransen waren omsingeld en met de vernietiging bedreigd.

Eind augustus vestigde het HK van ons observatieleger zich te Alle-op-Semois, dat van het 1^e Legerkorps te Poix. De 1^e Divisie was in de omgeving van Marche-Beauraing ontplooid, de 2^e in de omgeving van Bouillon-StHubert, de 3^e te Recogne-Chassepierre en Habay-la-Neuve. Het VIIe Bn Karabiniers van de 3^e Div bevond zich te Aarlen. Het 2^e Legerkorps had zich verplaatst tussen Samber en Maas met het HK te Philippeville. De karabiniers waren hier opgesteld op de voorposten.

Het was niet uitgesloten dat de oorlogvoerende legers België zouden binnentrekken, in 't bijzonder de in 't nauw gedreven Fransen. Een bevel van Gen Molke, hoofd van de Pruisische legerstaf, en gedagtekend 31 augustus, voorzag dat ingeval het Franse leger België zou binnendringen zonder ontwapend te worden door de Belgen, de Duitse legers de gevechten zouden verplaatsen naar ons territorium.

Onze soldaten hadden de handen vol met vluchtelingen met verdwaalde detachementen en verkenners uit beide legers die in contact kwamen met onze voorposten, 3.000 militairen werden aangehouden en ontwapend. Er moest voorkomen worden dat de Duitsers de achtervolging organiseerden of dat er geplunderd zou worden door terugtrekkende legereenheden. De gewonden werden opgevangen en verzorgd, burgers op de vlucht werd een onderkomen bezorgd. Noodhospitaal waren ter plaatse ingericht, het kasteel van Ciergnon werd eveneens ter beschikking gesteld.

Op 1 september 1870 stuurde keizer Napoleon een boodschap aan de koning van Pruisen Wilhelm I: "Aangezien ik te midden van mijn troepen niet heb kunnen sneuvelen, blijft er mij niets anders over dan mijn zwaard aan uwe majesteit te overhandigen." Deze laatste eiste de capitulatie zonder meer. Napoleon gaf zich vrijwillig gevangen in het kasteel van Bellevue waar dan ook de akte van overgave werd ondertekend.

De karabiniers, die op 3 september 1870 ten zuiden van de Semois de grenzen bewaakten, zagen de stoet van de gevangen Napoleon III voorbijtrekken. De tocht ging doorheen België begeleid door een Belgische escorte Jagers te Paard. Hij werd geïnterneerd te Kassel. Op enkele eenheden na belast met de beveiliging, werden vanaf 4 september de legerkorpsen terug naar hun vredesstandplaatsen gebracht. Vanaf 7 september werden de opgeroepen terug huiswaarts gestuurd. De 27^e september stond ons leger grotendeels op vredesvoet. Het IVe en V^e Bn Karabiniers werden aldus beperkt tot hun kaders en hun status van reserve Bns.

In Parijs werd de republiek uitgeroepen, maar de hoofdstad is weldra omsingeld en moet na drie maanden van beleg, ingevolge hongersnood en een opstand, capituleren op 28 januari 1871. Tien dagen later laat de koning van Pruisen zich in het paleis van Versailles uitroepen tot Wilhelm I, keizer van Duitsland.

Volgt nu een authentiek ooggetuigenverslag over de periode 1862-1872, het verhaal van "Le père Legardeur, Carabinier.", vertaling van een interview, tekst verschenen in het tijdschrift "De Karabinier" (7e jaargang Nr 6 juni 1935-Bulletijn van de Verbroedering 1 K- 3 K en 1e V.K.- p. 934).

Een reportage te Aarlen

VADERTJE LEGARDEUR

DE OUDSTE KARABINIER VAN BELGIE

Een kaartje, in typografische stijl, van Marcel Corvilain: "Indien doorheen Aarlen, bezoek vader Legardeur, de oudste karabinier van België. Bedankt en broederschap!"

Aarlen is een grote stad, maar iedereen moet er vader Legardeur kennen en weten dat hij de oudste karabinier van België is. Nou, het is warm, een goed gevulde "demi" in het hotel 'du Parc' dringt zich op, mijn vriend Feyder zal me inlichten.

- Zoekt ge vadertje Legardeur? 't Is hier dat hij woont.
- Geluk van 'n karabinier! Breng mij bij hem, onmiddellijk.

Zie hem nu naar mij toekomen met profijtge passen, licht gebogen, maar met levendige blik. En plots aangedaan, van mij in aanwezigheid te bevinden van deze man die 35 jaren voor ik het daglicht zag (en dit doet oud aan), reeds karabinier was. Ik hakkel wat bij het compliment dat ik hem geef als begin van ons gesprek.

- Verhef uw stem een weinig, klinkt het.

Vader Legardeur is een weinig doof, een ietsje. Men kan dit moeilijk een gebrek heten; buiten dat, eet, drinkt, leest en werkt hij nog steeds als een jongere. Ik bied hem een demi aan, wat hij graag aanvaardt, want hij kent geen beperkend regiem, vooral voor wat vloeibaar is.

- Ik ben nooit ziek geweest, zegt hij mij, en ik ben geboren de 17 oktober 1842. Ja, mijnheer, ik ben in mijn 93e jaar. Ik ken noch doctors noch medicijn. Ach ja! 'k heb een dag medicijn genomen, in het kamp van Beverlo, in 1862. 't Was de eerste keer dat ik er was. Daar was geen drinkbaar water in die tijd. Indien men slechts één glas van dit water durfde drinken, kreeg men daar een monsterkoorts. Een dag, het was zeer warm, had ik teveel dorst, ik zei bij mezelf: "Aïe, niks aan te doen". 'k Had prijs. Maar een kameraad kende een kok met een paarderemedie, krachtig en zeer afdoend. Hij bracht me een glas "schnick"(brandewijn) waarin peper en een dikke ajuin stak. 'k Heb alles in een dronk binnengeslokt. Daarna zweet men, dat men zich afvraagt van waar al dat vocht maar komt, maar de koorts was afgeneden beste karabinier! Probeer, ge zult zien.

Ik beken dat ik al zo lief een demi drink dan dit brouwsel.

- Vertel mij over uw militaire dienst.

- Daar is niet veel te vertellen. Ik ben in het Regiment Karabiniers binnengegaan de 29^e april 1862 om er pas uit te komen de 30^e september 1865. Dat zijn geen 8 en 10 maanden met vergunningen alle zaterdagen, nietwaar!

- Nou de dienst was misschien niet zwaar?

- De dienst was niet zwaar! men ziet goed dat ge nog jong zijt (voor vader Legardeur, ja) en dat ge die tijd niet gekend hebt. Men ging op wacht alle twee dagen.

- Alle twee dagen?

- Ja mijnheer. De wacht was bijna een regiment sterk, want toen, was Brussel vol van de schildwachten. Alle ministers hadden een schildwacht, en wat weet ik wie nog allemaal! Een veldwachter in Brussel kreeg een schildwacht! En men was zeer streng op de kledij. Het moest blinken van kop tot tenen, en daar waren zaken om op te frotten, 't is niet zoals nu. En buiten de wacht, waren het oefeningen, en theorie, de wapenzaal, de gymnastiek, de karweien, kom, de ganse bazaar!

- Waart ge goed gevoed?

- Goed gevoed! Dat moogt ge zeggen. Kijk, dit was de dagelijkse en onveranderlijke menu: 's morgens, brood met koffie of water, wat op 't zelfde neerkwam! Op de middag soep met rundsvlees en water. Om 4 uren de 'rata': aardappelen, kool of bonen, maar het was gans magertjes!

- En in 't kamp?

- Hetzelfde, behalve dat de varkens onze aardappelen niet zouden gegeten hebben, het zand verving het vet.

Vader Legardeur overdrijft waarschijnlijk een beetje. Gelukkig schijnt zijn maag niet te lijden gehad te hebben van dergelijk regime.

Hij heeft de Daillykazerne niet gekend. Het was in 't Klein Kasteeltje dat zijn regiment gekazerneerd was.

- En de tucht, vader Legardeur?

- Verbazend! Eerste klas; erg, jonge kerel, erg! Vooral moest men opletten om niet in het strafpeloton terecht te komen.

- Het strafpeloton? Wat was dat?

- Na de ratatouille moesten de gestraften zich verzamelen onder het bevel van Sgt Sacré, een 'pestkop' eerste klas. Hij deed hun twee uren lang in looppas rondlopen of zeer pijnlijke oefeningen uitvoeren met de rugzak, bajonet op de geweerloop, of uitpakkingen, nou een resem vuiligheden...Gelukkig ben ik er aan ontsnapt.

Van de chefs herinnerde vader Legardeur zich kapitein Didier, waarvan hij enig goeds en van kolonel Remy waarvan hij geen slecht kon vertellen. Het meest markante dat hij aanhaalde van de kolonel was dat wanneer hij brulde

in het Klein Kasteeltje men hem kon horen op het oefenplein van Etterbeek! (Brussel heeft waarschijnlijk meer dan één keer gesidderd). Nou, een goede muil!

Vader Legardeur had een aandoenlijke toewijding en sympathie voor zijn kleine karabijn. Hij sprak erover met ontzag als zijnde het beste wapen en bevestigde met overtuiging dat "de Albini, de Comblain en de Mauser slechts bocht waren tegenover zijn kleine karabijn". Ik geloof dat het zijne liefdevolle zorgen moet gekregen hebben.

Hij overhandigde mij zijn militair zakboekje. Twee zaken troffen mij. In het signalement, moest men niet alleen aanduiden van wie de soldaat de zoon was, waar hij geboren was, de gestalte, de kleur van zijn ogen, enz., maar tevens ...in welk jaar hij de pokken gehad had! Het antwoord is blank gebleven voor onze brave karabinier. Zijn signalement leert mij dat milicien Legardeur 1,66 meet, ideale maat voor een karabinier van voor de oorlog.

Maar hetgeen mij vooral treft is dat zijn militair zakboekje samengesteld is uit 50 bladzijden...boekhouding. 't Is eerder een trouwboekje. "Te betalen" links, "Te ontvangen" rechts. Helaas voor vaders Legardeur, naar het schijnt zoals bij de meeste soldaten van die tijd, is het "Te betalen" propvol en het "Te ontvangen" eerder dunnetjes gevuld! Al wat de soldaat bezat als uitrusting werd hem aangerekend, evenals alle herstellingen en de...slijtages. Enkele plezante voorbeelden na meer dan 70 jaar interval: een paar sokken kostte: 1,22 fr; een paar handschoenen: 1,45 fr; de katoenen muts: 0,54 fr; de kam: 0,11 fr; de kleeborstel: 0,23 fr; schoenborstel: 0,17 fr; verborstel: 0,09 fr; geweerborstel: 0,19 fr. Er was een "zweepje" (gebruikt waarschijnlijk door de sergeant Sacré) kostte 0,40 fr Vervolgens een "geduldspel" (kaarten) voor 0,05 fr (wat weinig was voor meer dan drie jaren dienst). Het boekje op zich zelf kostte 0,40 fr zonder het schietboekje te vergeten: 0,25 fr.

Wat de herstellingen betrof, een vest omdraaien kostte: 1,01 fr; de broek keren: 0,87 fr; een voorstuk plaatsen: 0,23 fr en een achterstuk oplappen: 0,46 fr. Als twintigjarige groeide men nog, wat vervelend was, het kostte geld en in januari 1863 reeds, moest onze karabinier, ondanks de magere ratatouille, zijn broek met 5 cm verlengen, waarvan kost: 0,45 fr, of 9 centiemen per cm, waarom geen 10? Vraag het aan de officier betaalmeester.

Natuurlijk werden de schoenen beschadigd. Het bovenleder hernaaien: 0,05 fr; twee stukken oplappen: 0,22 fr. De sukkels die regelmatig kennis maakten met het peloton van sergeant Sacré om er supplementaire uren rond te lopen moesten allicht meer dan vader Legardeur laten noteren: een paar schoenen 0,52 fr.

Kwam men met het schietijzer bij de wapenmaker -sorry vader Legardeur, met de karabijn- en wat erbij hoorde, moest men terug betalen. Ik lees: 2 vijzen herstellen: 0,10 fr; de kepen van de kern bijvijlen: 0,15 fr; tanden bijvijlen: 0,11 fr; de onderbescherming bijvijlen: 0,25 fr; hout vervangen: 0,15 fr. Welk hout? mysterie.

Vader Legardeur had nare dromen en ontregelde zijn bed door zijn draaien en keren want in april 1863 werd hij gedebiteerd van 0,57 fr voor een te hermaken matras. De 30 mei 1865 onderging het arme bed, gemarteld gedurende drie jaren, een broodnodige herstelling van de vering, kost: 0,20 fr.

En zo zijn er bladzijden en bladzijden!⁷⁰

Onze oude karabinier werd verschillende keren opgeroepen. Tijdens de oorlog van 1870 wandelde hij aan de grenzen. Hij was in Bouillon bij het debacle van Sedan, de Franse en Pruisische gevangenen en gekwetsten opvangend. Hij had kunnen vrijgesteld worden in 1870 maar hij wou er bij zijn om "de oorlog te voeren" verklaarde hij. Te vroeg, vaders Legardeur, het was te voorbarig, nog 44 jaren scheidden ons van 1914.

Zijn kolonel heette hem "de oude moustache"; hij is er nog steeds fier over.

In 1870 had men de "plaatsvervangers" opgeroepen, weet ge deze die de arme vervangers betaalden om de militiedienst te doen in hun plaats. Ik geloof niet dat deze rechtvaardige maatregel genomen werd in 1914.

Vader Legardeur herinnerde zich Leopold I nog goed "die zeer eenvoudig was en altijd teken deed aan de opgestelde wacht om terug binnen te gaan."

- Wat was uw beste herinnering aan het regiment?

- De dag dat ik de eerste prijs zang behaalde: 25 fr Onmiddellijk heb ik een vat bier betaald, wij hadden een flink stuk in de kraag!

Men toonde mij een relatief recente foto van onze karabinier. Vier eretekens sieren zijn borst. Het zijn de Palmen van Leopold I, het ereteken Leopold I, het ereteken Leopold II en de medaille van de oorlog 1870-71. Vader Legardeur

⁷⁰ Deze voorschriften hadden tot doel de gebruiker aan te zetten om meer zorg te dragen voor zijn uitrusting. Slechts in 1899 werden de kostenberekeningen van uitrustingsvoorwerpen, kledij en beddegoed gestopt en werd de soldaat ontslagen om deze te vergoeden met een gedeelte van zijn soldij. Bij bewust verkeerde manipulaties of vernielingen kon de militair geldelijk verantwoordelijk worden gesteld.

vertrouwt mij toe dat het zijn kinderen zijn die hem verplicht hebben dit blikwerk uit te stallen toen ze de foto genomen hebben. Want voor zich zelf, geblaseerd, hecht hij er geen enkel belang aan: "wat brengen die zaken op", zegde hij mij, "wanneer ge dood zijt spelen de kleine kinderen ermee. Zie, toen de kantinehouder van de karabiniers gestorven is, was ik in 't regiment. De marketenster- die geen kinderen had- heeft de medailles van haar man verkocht omdat er zilveren bij waren! Ach! moesten het oorlogsdecoraties zijn zoals de uwe!

- De karabiniers hebben goed gevochten, vader Legardeur.
- Ik weet het en ik ben er fier op, antwoordde hij.

Hij is eveneens fier over een brief die kolonel Dewaele geschreven had naar de directeur van het dagblad "Les Nouvelles" uit Aarlen, in dewelke hij verwees naar het feit dat te Aarlen de oudste Karabinier van België in leven was. Hij toonde mij de inhoud:

"Ik verneem met plezier dat de heer Legardeur, veteraan van de Karabiniers, een gelukkige en vredige oude dag beleeft in uw mooie en fiere stad.

Het is van harte dat ik in naam van de officieren, onderofficieren en soldaten van het Regiment Karabiniers 'Prins Boudewijn' u beleeft verzoek om aan de heer Legardeur onze innigste wensen van gezondheid en geluk over te maken, met de goede hoop hem gedurende vele lange jaren nog te mogen tellen bij de grote familie van de Karabiniers." (Getekend: Dewaele.)

- Ondanks al wat ik u verteld heb hou ik van mijn regiment Karabiniers!

Bij mijn ontroering voor deze karabinier van 93 jaar, zò groen, zò gehecht aan zijn regiment, laat ik mij gaan en ik betrek er de Verbroedering bij door aan vader Legardeur te vragen of het hem zou bevallen, als oudste karabinier van België, erelid te zijn van onze Verbroedering en tevens het Bulletin te ontvangen.

- Steeds karabinier, antwoord hij me...en daarom betaal ik alle demi's die we gedronken hebben (wij waren inderdaad niet bij onze eerste gebleven, u kunt denken).

'k Heb onze veteraan gelukgewent in uw aller naam en de wens uitgedrukt hem zo kranig terug te zien op zijn honderdjarige viering hetgeen dan alle karabiniers zullen vieren met vreugde.

Karabiniers op doortocht te Aarlen, stop aan het hotel du Parc. Het is het adres van vader Legardeur, die gelukkig zal zijn om met u een goede demi te drinken en om honderd-uit over ons Regiment te spreken.

*Alphonse DANTINE
(deze tekst werd geschreven in 1935)*

Vaalen | 3000000 | overtoed te Aarlen de 11 | 1935

NA DE DUIJS-FRANSE OORLOG VAN 1870-71

Terugkeer naar de dagelijkse routine (1870-1890)

Vanaf 3 maart 1871 is het Belgisch leger volledig op vredesvoet gebracht. Vanaf 1870 werd de dienstplicht 'onder de wapens' verminderd: 26 maanden voor de Linie-troepen, 3 jaar voor Karabiniers, Grenadiers en Geniesoldaten, Cavalerie en de bereden Artillerie 4 jaar.

Per dagorder (AJO) van 26 mei 1871 kondigde de Minister van Oorlog nieuwe aanpassingen aan aan de ontplooiing van de eenheden. Sinds de demobilisatie van ons leger was men teruggekeerd naar een territoriale ontplooiing met gebieden voor de divisies. Elke divisie had twee infanteriebrigades die op hun beurt elk over twee regimenten beschikten. Zo bestond de 4e Div uit de regimenten 2e en 3e Jagers te Voet, de Grenadiers en de Karabiniers. Zoals vroeger zullen bij kamperiodes, manoeuvres en mobilisatie aan alle divisies bovendien één bataljon Karabiniers toegevoegd worden voor bijzondere opdrachten.

Bij beslissing van 31 januari 1872 werden de maten en afmetingen van het uniform van de karabiniers en van de jagers uit de Jagersregimenten op de standaardmaten gebracht van deze van de andere infanterieregimenten. De shako en de hoed van de karabiniers zal voortaan van een lichter model zijn.

In 1872 was het Regiment als volgt ontplooid: Staf en I^e, IIIe, IVe en V^e Bn te Brussel, het IIe Bn te Mechelen en te Vilvoorde, het Depot en de regimentsschool te Mechelen (M.B. 1872).

1872: de Karabiniers ontvingen hun vaandel ..!

Daar onze Karabiniers tijdens veldtochten, operaties en manoeuvres, per bataljon werden ingezet telkens met bijzondere opdrachten, hadden de militaire chefs het niet nodig geacht hen een vaandel toe te kennen. En nochtans, een vaandel staat symbool voor de fierheid en de kracht van de natie, waarrond een korps zich schaart klaar om aan iedere vijandelijke agressie een antwoord te geven, om het patrimonium te verdedigen, om de bevolking, indien vereist, met volle inzet te beschermen en te helpen. Bij hun oprichting hadden de meeste korpsen een vaandel of standaard ontvangen: onze fiere karabiniers bewust van hun elitair karakter, ontstaan op de barricaden van de revolutie te Brussel, erkend als eerste militair korps van het nieuwe Belgisch veldleger hadden dit symbool nog steeds niet in hun rangen. Zij behielpen zich met kleinere eenvoudige bataljonsvlaggen.

Tijdens de periode van de Frans-Duitse oorlog had na de mobilisatie het Regiment zich quasi verdubbeld tot acht bataljons. Vijf bataljons werden verspreid over de vier bestaande divisies en één infanteriebrigade van de Legerreserve, telkens werd er één bataljon toegekend. De drie resterende Bns bleven gegroepeerd in het Regiment Karabiniers. Dit maakte deel uit van een divisie, de reserve van het opperbevel. Bijgevolg kon een embleem aan het Regiment zonder bezwaar worden toegekend. Zo schreef "La Belgique Militaire" in het nummer van zondag 1 september 1872: "*...Aujourd'hui, par suite des progrès de la tactique, toute l'infanterie est appelée à combattre dans le même ordre, sauf les Carabiniers; mais ce corps spécial, en doublant ses bataillons, en conserverait quatre réunis, pour faire part de la réserve d'élite de l'armée.*"

20 augustus 1872 was de grote dag. De overhandiging van het vaandel had plechtig plaats in het koninklijk kasteel van Laken. De regimenten van het 2e Jagers en het 3e Jagers te Voet, werden eveneens vereerd met een regimentsvaandel. Per eenheid was er een afvaardiging uitgenodigd, voor de Karabiniers Kolonel Libert, een officier vaandeldrager en de begeleidende onderofficieren. De kolonel ontving het vaandel uit de handen van koning Leopold II. Woonden eveneens de plechtigheid bij: de vleugeladjudanten en ordonnansofficieren van de Koning, de generaal-gouverneur van de koninklijke residentie, LtGen Guillaume Minister van Oorlog, LtGen Goethals commandant van de 4^e Div, generaal-majoor Schlobas commandant van de 8^e Infanteriebrigade en de kolonels commandanten van de verschillende regimenten uit het garnizoen Brussel.

Het karabiniersvaandel⁷¹ was van zijde met gouden franjes en mat 90 x 85 cm. Op het uiteinde van de vlaggestok was er een vergulde leeuw met sokkel met opschrift "Regiment Carabiniers" op de ene kant en "L'union fait la force" (Eendracht maakt macht) op de andere.

Bij de plechtigheid van de overhandiging hield de Koning een korte toespraak. De korpscommandanten antwoordden ongeveer in dezelfde bewoordingen: dat zij fier waren en verheugd dit vaandel uit de handen te mogen ontvangen van hun doorluchtige vorst, dat die bijzondere dag gegrift zal blijven in de annalen van hun regiment en blijvend herinneren aan een vruchtbaar koningschap van weldaden voor de natie en het leger in 't bijzonder. "*Wij zullen ons altijd herinneren dat wij, door het in ontvangsnemen van deze glorierijke vandenels de verplichting hebben aangegaan ze intact te bewaren om ze vrij van alle smet te kunnen overhandigen aan dezen die ons opvolgen. Wij allen hebben éénzelfde hart en éénzelfde geest om deze symbolen te verdedigen en om ze te torsen op de weg van eer, zoals wij slechts één hart en geest hebben om onze geliefde vorst, zijn verheven dynastie en ons geliefd België te dienen, te eren en te beminnen.*"

Het officiële gedeelte werd gevolgd door een intieme lunch met deelname van de korpscommandanten.

⁷¹ Het origineel embleem bleef bewaard in het Regiment tot 1961, toen werd er één kant van het vaandel hernieuwd. De oude originele zijde werd bij de herstelling ingesloten als binnenvesteviging.

Een detachement van het Regiment stond opgesteld vòòr het paleis. Terwijl de troep het geweer presenteerde weerklonk klaroengeschal, een eerste "aan het vaandel!". Met het vaandel in de rangen marcheerden onze karabiniers fier door de stad naar hun kazerne begeleid door hun muziekkorps. In het Klein Kasteeltje stond het volledige Regiment met de wapens, keurig opgesteld en 'in houding'. Het vaandel werd hen voorgesteld, kolonel Libert sprak zijn karabiniers ongeveer als volgt toe:⁷² *"Officieren, onderofficieren, korporaals en karabiniers, de Koning, onze doorluchtige vorst, heeft mij opgedragen u in zijn naam dit vaandel toe te vertrouwen. U zijt de eerste karabiniers die het edel privilege hebben om vanuit uw rangen dit symbool van ons land toe te juichen. Wij zullen ons blijvend deze memorabele en unieke gebeurtenis van het Regiment herinneren. Door uit de handen van onze Koning het vaandel te aanvaarden hebben wij de verplichting op ons genomen het te dienen met ijver en patriotisme, het ten alle prijs en opofferingen te verdedigen, zelfs ten koste van ons leven. Dit vaandel dat de edelste gevoelens oproept voor ons dierbaar België is een nieuwe band die het Regiment Karabiniers verbindt met zijn geliefde koning, met zijn verheven dynastie en met ons vaderland. Laat ons nu gevolg geven aan de onweerstaanbare drang die onze harten beroert door uit alle macht onze Koning en zijn doorluchtige familie toe te juichen."*

Een langdurig gejuich beantwoordde de toespraak.

Een groots feestmaal werd opgediend in de mess officieren, terwijl de onderofficieren en de soldaten eveneens verwend werden met een bijzondere maaltijd.

Overzicht van gebeurtenissen...

Een reorganisatie van het Belgisch leger doorgevoerd in 1873 bracht het op 100.000 man, jaarlijks werden er ongeveer 12.000 miliciens ingelijfd⁷³. De militaire verplichtingen bleven bepaald op 8 jaren. Met de wetten van augustus en september '73 werd de actieve dienstdaag voor de infanterie op 28 maanden, voor de karabiniers en de grenadiers op 36 maanden gebracht. Door deze maatregelen werden er drie nieuwe regimenten opgericht nl. het 13^e en 14^e Linie alsook een nieuw 1^e Jagers te Voet (K.B. van 29 januari 1874).

Bovendien nam sinds 22 juni '73 de Belgische Staat alle kosten met betrekking tot de legering van de militairen op zich. De bestaande kazernes werden door de Staat van de gemeenten overgenomen, bovendien werden de gemeentelijke autoriteiten van alle financiële militaire lasten ontslagen. Van dan af werd de bouw van nieuwe kazernes door de militairen bestudeerd.

26 maart 74 Kolonel Desavoye Charles⁷⁴ nam het bevel over het Regiment Karabiniers en werd aldus de 13e korpscommandant.

01 april 1874 Het regiment 1e Jagers te Voet werd in Bergen (Mons) opgericht met de aanbreng van compagnies uit het 2e en 3e Jagers te Voet, alsook vijf compagnies uit het Regiment Karabiniers. Alle infanterieregimenten telden nu drie actieve bataljons en één reserve Bn ieder beschikkend over 4 compagnies, bovendien beschikten de regimenten over een depoteenheid. Het Regiment Karabiniers was het enige regiment met vier actieve bataljons en twee reserve Bns en een Depot. Het volledige Regiment was gekazerneerd te Brussel uitgezonderd het Depot en de Regimentsschool die te Mechelen gelegd waren.

⁷² Teksten uit het tijdschrift 'Carabinier' van Jan.1975-46^e jaargang-Nr.1-p.2. Aut.: J. Cleeremans.

⁷³ Het was pas in het jaar 1879 dat een jaarlijks contingent van 12.000 man werkelijk regel werd.

⁷⁴ Geboren te Ath de 04.08.1820 werd gevormd in de pas opgerichte Militaire School waar hij de 28.09.37 zijn studies begon, hij werd onderluitenant benoemd de 02.01.1840 en dan aangeduid voor het 10e Linie. Hij werd op 13 mei 49 vleugeladjutant van de Generaal Chassée, nam hetzelfde jaar dienst bij het Eliteregiment(Grenadiers) tot eind september 1852 om studieinspecteur te worden in de Militaire School. Hij werd eveneens ordonnansofficier van ZKH de Hertog van Brabant, de toekomstige Leopold II, en dit vanaf 24.04.53. Majoor benoemd de 21 09.63 en op 27.12.64 werd hij aangeduid voor het Regiment Karabiniers. LtKolonel 31.03.1870. Kreeg het bevel over het 2^e Linieregiment op 25.12.70 waar hij op 08.04.72 kolonel benoemd werd. De 26 maart 1874 nam hij het bevel over het Regiment Karabiniers. Werd generaal-majoor en commandant van de 6e Inf.Brigade de 24.12.75. Als commandant van de 3e Inf.Div werd hij op 24.12.79 LtGeneraal benoemd. Hij overleed kort nadien de 18 februari 1880.

ARMÉE BELGE

3.

Lithographie Ratinckx frères Anvers.

Déposé.

Braud de Let lith.

CARABINIERS.

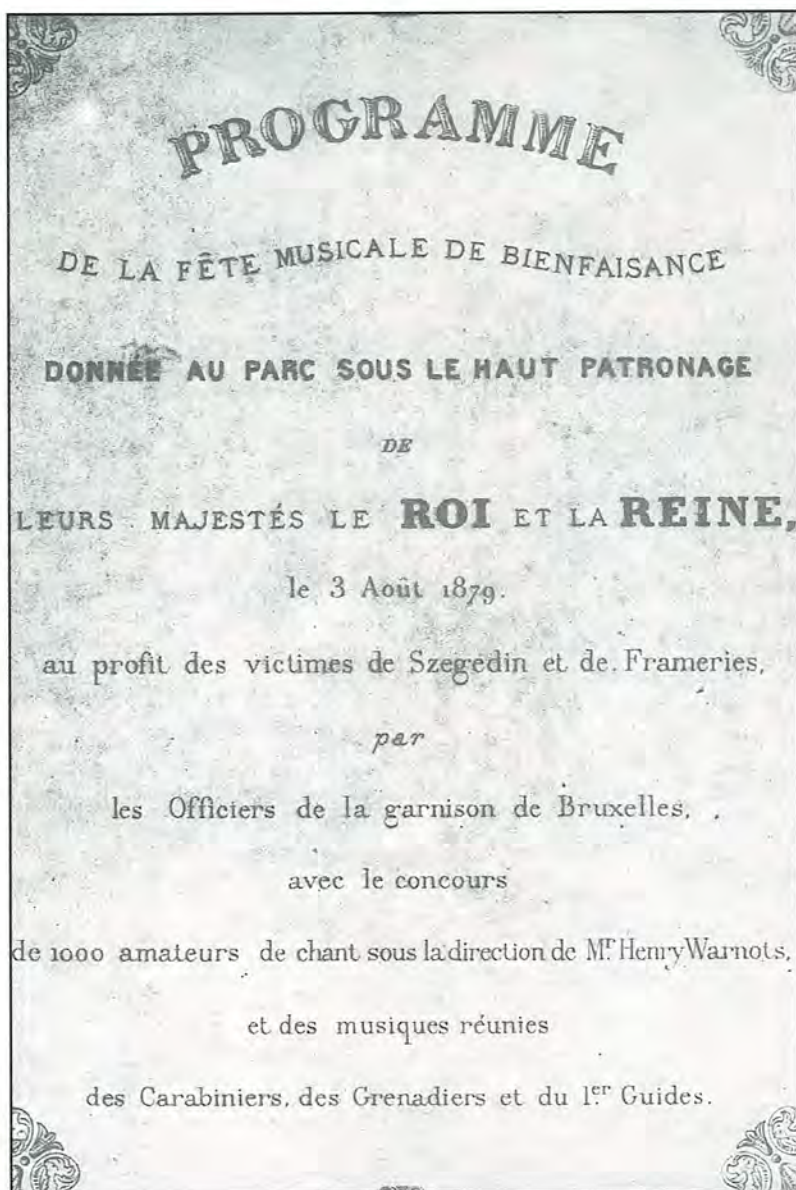
in de kosten van het onderhoud van de regimentsmuziekkapel, voor de medische verzorging, voor een abonnement van de "Société militaire" en voor de 'Kas van weduwen en wezen'. Bevorderingen waren zeer traag hetgeen de betrokken ongefortuneerde officier in een hopeloze toestand kon brengen.

Een onderofficier kon slechts onderluitenant worden na 9 tot 12 jaren vlekkeloze dienst. In 1873 namen 53 van de 95 tot infanterieofficieren gepromoveerde onderofficieren ontslag wegens een te lage wedde en een uitzichtloze toekomst!

Filantropie bij de Karabiniers...

En desondanks werd er aan filantropie gedaan in het Regiment. Regelmatig werden er geldinzamelingen georganiseerd om tegemoet te komen aan hulpacties voor bijv. in 1879 de getroffen en van overstromingen in Oostenrijk-Hongarije, dichterbij, van Vorst en Hombeek-Mechelen, alsook voor de slachtoffers van de mijnramp te Frameries. Concerten en geldinzamelingen brachten een bedrag op van 100.000 fr, waarvan 39.000 fr geschonken werd aan de Hongaren, 39.000 fr aan de mijnwerkersgezinnen en het overige aan de getroffen uit de Zennevallei. Te Brussel deed de pers een beroep op de troepen van het garnizoen ten einde in de behoeften van de allerarmsten te voorzien. Met toelating van de Minister van Oorlog werd er een comité gesticht bestaande uit een kapitein van het Plaatscommando, een Grenadierskapitein en verder luitenant Fourdin van het Regiment Karabiniers. Dit comité had de opdracht een voedselbedeling te organiseren.

Vanaf december 79 schoven de ongelukkigen aan voor de kazerne Klein Kasteeltje om een warme maaltijd te ontvangen uit de keuken-'stampot'. Bij de Grenadiers startte de bedeling vanaf januari 80.

Gebeurtenissen en ...festiviteiten

Sinds 1877 was de regimentsschool verplaatst naar Waver, het Depot bleef in Mechelen (de toestand, zes Bns in Brussel, bleef zonder wijzigingen tot in 1889).

Eind augustus '78 de zilveren bruiloft van koning Leopold II en koningin Maria-Henrietta werd vijf dagen gevierd met verlichtingen, vuurwerk, troepenschouwingen en optochten waaraan onze karabiniers deelnamen.

2 oktober 1878 Er was opnieuw een plechtige bevelsoverdracht in het regiment: kolonel Lemoine Hubert J. A.⁷⁶, werd de 15^e korpscommandant.

1880 Was het jaar van de vijftigste verjaardag van het koninkrijk België en tevens voor ons Regiment de herdenking van vijftig jaar officieel bestaan sinds de revolutionaire onafhankelijkheidsstrijd op de barricaden!

Kolonel Lemoine

Het werd een jaar van vieringen. De 16^e juni huldigde Leopold II, omringd door de volledige koninklijke familie, de tentoonstelling in die opgericht was op de plaats van het oud oefenplein van de burgerwacht (het huidig Jubelpark) in aanwezigheid van een enorme menigte verzameld uit alle hoeken van het land. De koninklijke stoet, geëscorteerd door een detachement van het cavalerieregiment van de Gidsen, kwam ter plaatse langsheen de Wetstraat waar de troepen, waaronder onze karabiniers, de erehaag vormden.

Een cantate van Peter Benoit, opgevoerd door een geheel van muziekkorpsen en koren, geleid door de meester zelf, verheerlijkte op een grandioze wijze de gebeurtenis. De zangkoren leverden 250 zangers van elke groep tenoren, bassen, sopranen en altten, begeleid door de muziekkorpsen van de Karabiniers en de Grenadiers.

18 juli 1880 Te Brussel had een grote wapenschouwing plaats waaraan 15.000 militairen deelnamen. Vele eenheden waren uit Beverlo teruggeroepen voor de plechtigheid, eveneens het IIe Bn Karabiniers dat voor de gelegenheid in Waterloo bivakkeerde.

Op bewuste dag werd vanaf 8.30 uur de infanterie van de gemengde divisie van Lt Generaal Boucher geconcentreerd in de Groendreef waar brood, vlees en bier werden uitgedeeld.

Omstreeks 10.00 uur werd de afwachtingszone ontruimd en de troepen namen hun plaats in voor de revue, nagevolgd door deze van het garnizoen Brussel. Om 11.30 uur begon de Koning de schouwing van de keurig opgestelde troepen en beëindigde deze om 14.00 uur om zich dan naar het Paleizenplein te begeven waar het defilé moest beginnen. De Burgerwacht marcheerde 'op kop' gevolgd door de troepen 'op kamp', de gemengde divisie die ondanks de vermoeidheid onberispelijk in volgende orde defileerde: 5e en 6e Linieregimenten, ons IIe Bn Karabiniers, 7e en 8e Linie, de Genie, de 'caissons' van de eenheden, het 2e Jagers te Paard en vier divisionaire batterijen. Nadien volgden de eenheden van het garnizoen bevolen door generaal-majoor Sierzaeck in de orde: muziekkorps van de Karabiniers, de Militaire School, het Regiment Karabiniers met drie bataljons, het Regiment Grenadiers, Gidsen en 27 batterijen 'rijdende artillerie'. Het defilé duurde vijf uren!

21 juli 1880 In het park van Laken werd het monument, ter nagedachtenis van Leopold I, ingehuldigd.

1 augustus 1880 Het "Paleis van Schone Kunsten" werd eveneens met ceremonieel ingehuldigd (huidig museum der Oude Kunsten in de Regentschapsstraat).

16 augustus 1880 Opnieuw een grootse plechtigheid met militair vertoon waaraan onze Karabiniers deelnamen: de wetgevende Kamers, de constituerende korpsen, en veertien leden, nog in leven, van het Voorlopig Bewind in 1830, werden geëerd. Na een academische zitting in het Paleis der Naties trok de grote stoet door de straten van Brussel.

⁷⁶ Deze militaire loopbaan was een bijzondere: alle rangen van de militaire hiërarchie werden doorschreden zonder enige academische vorming, om te eindigen met de graad van generaal-majoor!

Geboren te Sippenakken (Teuven, Prov. Luik!) op 06.12.1824. Werd aanvaard als "legerkind" bij het 15^e reserve Regiment de 11.04.1838. Werd er zeer snel 'tamboer' (06.12.38) op 14 jarige leeftijd, korporaal-foerier de 26.12.38 en sergeant-foerier de 16.12.39. Muteerde naar het 6^e Linie de 21.05.41 en later naar het Keurregiment (Grenadiers) de 18.12.42, werd er Sgt, Sgt.Maj. en uiteindelijk onderluitenant benoemd op 15.02.1850 en meteen gemuteerd naar ons I^e Regiment Jagers-Karabiniers op 19.02.50. Hij werd er luitenant benoemd de 24.06.53. Hij vergezelde zijn korpscommandant kolonel Van Casteel als vleugel-adjutant bij diens benoeming tot generaal-majoor commandant van de I^e Brigade, op 17.03.54, en dit tot de op rust stelling van zijn generaal (30 juni 1866). Kapitein Lemoine keerde terug naar ons regiment, werd er majoor en luitenant kolonel en verliet kort daarop het regiment voor het 12^e Linie. Hij keerde terug naar zijn Regiment Karabiniers om er als kolonel het commando te nemen op 02.10.1878, hij werd generaal-majoor benoemd op 23.02.82 en verliet het regiment om het commando te nemen over de 5^e Infanteriebrigade. Hij werd gepensioneerd de 25 juni 83 en overleed kort nadien de 18.09.84.

Eens karabinier steeds karabinier...

Het zelfde jaar (1880) overleed te Gent, na een val te paard, majoor Laviolette, oud-karabinier in dienst bij het 3^e Linieregiment. Tijdens de begrafenis sprak majoor Muller, in naam van de Karabiniers, de lijkrede uit. Het stoffelijk overschot werd overgebracht naar Brussel waar het door de officieren van het Regiment Karabiniers alsook door de karabiniers van zijn vroegere compagnie werd opgewacht en begeleid naar zijn laatste rustplaats. In die periode maakten de Karabiniers deel uit van de 9^e Infanteriebrigade te Brussel samen met de Regimenten Grenadiers en 3^e Jagers te Voet.

1 maart 1881 Een Ministerieel Besluit, verschenen in het Staatsblad, bepaalde de lijst van de erkende makelaars (rondselaars) die toelating hadden plaatsvervangers te zoeken voor de bemiddelde miliciens die aan hun militaire dienstplicht wilden verzaken. Voor het jaar 1880-81 telde men op die lijst 1.312 namen, waaronder 2 gemeenteschepenen, 7 onderwijzers, 3 stationchefs, 2 deurwaarders, 2 haarkappers, 183 politieagenten, veldwachters en rijkswachters! De premie voor een vrijwilliger-plaatsvervanger bedroeg 1.600 fr, de makelaar ontving bovendien 200 fr ereloon. Een aardige bijverdienste voor die heren!

Het blad "Belgique Militaire" schreef: Men is door stomme verbazing en afkeer getroffen wanneer men vaststelt dat ambtenaren belast met het doen eerbiedigen van de wetten, zich aansluiten bij mensenmakelaars en dat de regering zulke daden duldt en aanmoedigt.⁷⁷

- 15 juli 1882 Kolonel Sterckx Théodore F.⁷⁸ werd de 16e korpscommandant en nam het bevel over het Regiment Karabiniers.
- 7 juli 1884 Na amper anderhalf jaar verliet kolonel Sterckx het Regiment (26.12.83) en werd kolonel Poplimont Emile E. F.⁷⁹ de 17e korpscommandant van de Karabiniers.
- 1 juli 1885 Op initiatief van Koning Leopold II werd de onafhankelijke Congostaat opgericht. Aan de oproep om mee te werken aan het beschavingswerk in Congo beantwoordden vele karabiniers spontaan.
- 5 november 1885 Kolonel Renson Victor A. F.⁸⁰ nam het bevel over het Regiment Karabiniers en werd er de 18e korpscommandant.

⁷⁷ Het probleem van de "plaatsvervangers" kwelde de legerleiding. Na het conflict van 70/71 was één van de besluiten van de Defensie Commissie van 1871 dat de "verplichte persoonlijke dienst" moest worden ingevoerd...hetgeen door het Parlement systematisch afgestoten werd.

⁷⁸ Geboren te Brussel op 05.09. 1829. Begon zijn militaire loopbaan als soldaat van een linieregiment op 13.06.48, werd leerling aan de Militaire School de 26.04.50 en promoveerde er als onderluitenant op 06.07.52 om dan mutatie te doen naar het Regiment Karabiniers, werd vleugel-adjutant van Gen. baron Chazal tot 29.05.74 met de rang van majoor. Hij werd Lt.Kol. benoemd op 26.07.79 en nam het bevel over het Regiment Karabiniers de 15.07.82. Werd kolonel benoemd de 28.07.83 en verliet het Regiment op 26.12.83 om Directeur te worden van het personeel. Werd generaal-majoor benoemd de 28.06.87 en Lt.generaal op 25.12.92, met pensioen de 13.12.94. Overleden in Frankrijk de 06.05.95.

⁷⁹ Geboren te Gent de 25.11.1829. Begon zijn militaire loopbaan bij het 4^e Linie de 14.10.47 en werd er onderluitenant de 12.05.51, majoor de 18.12.70, LtKol de 26.12.76, kolonel de 14.04.79 en commandant van het 8^e Linie, nam op 07.07.84 het bevel over het Regiment Karabiniers. Werd generaal-majoor benoemd op 08.10.85 en verliet het Regiment, overleed de 21.11.85 te St.Joost-ten-Node.

⁸⁰ Geboren te StGeorges (Luik) de 19.02.1834. Begon zijn militaire loopbaan bij het 1^e Linie de 14.03.50 en werd er onderluitenant op 24.06.53. Ging over naar de Grenadiers als luitenant de 21.09.66, werd majoor en aangeduid voor het 6^e Linie de 26.12.74, kolonel de 17.10.85 en commandant van het Regiment Karabiniers op 05.11.85, Gen. majoor de 26.06.90, pensioen op 18.12.91. Overleed te Elsen 23.07.98.

1885 De gebroeders Schmid, beiden kapiteins, de ene bij de Grenadiers, de andere bij de Karabiniers schreven een onderrichtsboekje bestaande uit een reeks beschrijvingen van de diverse dienst-kledijen, de graden, de veldwerken en geïmproviseerde versterkingen, de marsdispositieven en de handelingen van de compagnie in voorhoede. Titel van het werk: "Instruction intuitive pour le soldat."

Over de vorming van de kaders

De officieren werden gevormd in de Militaire School; een tweede maar tragere mogelijkheid was de vorming in het regiment waar de betrokkene, meestal een verdienstelijk en tuchtvol onderofficier, na een opgemerkte en goede dienst en na stages in de regimentsschool, de verschillende graden van zijn categorie doorliep om dan uiteindelijk na 9 à 12 jaren bevorderd te worden tot onderluitenant. Hij werd dan gehecht als beroepsofficier aan de overeenkomstige sessie van officieren gevormd in de Militaire School.

De officieren voorbestemd om hogere staffuncties te bekleden kregen een vorming in de Belgische Krijgsschool die eind 1869 werd opgericht in de Naamsestraat te Brussel.

In 1882 werd er een school voor de vorming van de onderofficieren opgericht te Hasselt, en vanaf 14 september 1883 werd de School van de Legerkinderen omgevormd tot de Pupillenschool die op haar beurt kandidaat-onderofficieren produceerde⁸¹. Een "Centrale School" werd voor onderofficieren geopend als voorbereiding tot de Militaire School. Pas in 1897 werd de Kadettenschool te Namen opgericht eveneens als voorbereiding tot de Militaire School en dit voor humanioraleerlingen die het inzicht hadden een officierenloopbaan uit te bouwen.

Aanpassingen en reorganisatie van het veldleger

Het jaarlijks contingent van miliciens werd op aandringen van de Minister van Oorlog, op 30 december 1882 door de regering, van 12.000 tot 13.146 man verhoogd, en voorgesteld aan het parlement. Dit voorstel werd echter pas op 27 december 1884 gestemd en bleef dan ook behouden tot in 1909. Andere problemen voor de Minister van Oorlog waren: de versterking en de herziening van het vestingsstelsel van België⁸², en het aanleggen van een reserve van ongeveer 30.000 man. Vandaar de maatregel tot verhoging van het jaarlijks contingent.

Bij ons Regiment Karabiniers werden het V^e en VIe Bn gevormd door de laatste zes militieklassen; bij een eventuele mobilisatie werden de bestaande bataljons niet meer ontubeld.

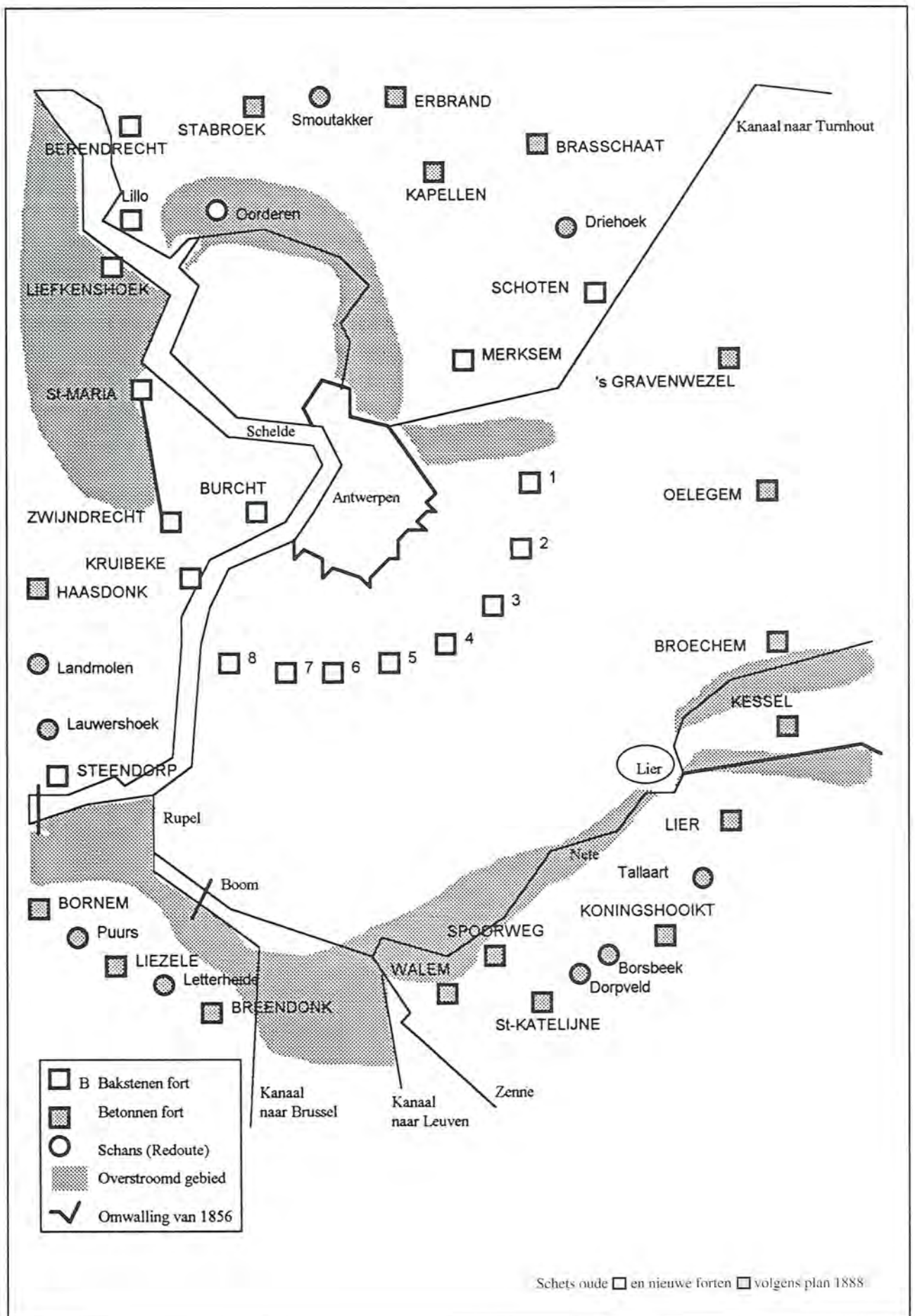
In 1886 was de verdeling van de Karabiniersbataljons als volgt: bij het 1^e Korps in de 1^e Div het I^e Bn Karabiniers, in de 2^e Div het IIe Bn Karabiniers; bij het 2^e Korps in de 3^e Div het IIIe Bn Karabiniers, in de 4^e Div het IVe Bn Karabiniers; bij de garnizoenstroepen van de vesting Antwerpen in de 5^e Div het V^e Bn Karabiniers, in de 6^e Div het VIe Bn Karabiniers.

Door de beperkte ruimte in de kazerne 'Klein Kasteeltje' was men in die tijd verplicht het IIe Bn Karabiniers onder te brengen in de mansarden van de kazerne van het 1^e Regiment Gidsen te Etterbeek.

23 juni 1889 - Er kwam een nieuwe militiewet alsook een aangepaste omschrijving van de Belgische defensieinspanning. De militieverplichtingen werden op dertien jaren gebracht en hierdoor kon de getalsterkte van het leger opgetrokken worden tot 130.000 man. De infanterieregimenten kregen een nieuwe structuur, er kwam een reservebataljon bij. De vesting Antwerpen werd vergroot en kreeg meer diepte door de inplanting van nieuwe forten. De versterkingen te Luik, Namen en Hoei, Dendermonde en Diest werden gemoderniseerd.

⁸¹ In 1887 telde de pupillenschool ongeveer 600 leerlingen, kinderen van militairen en van ambtenaren van de staatsdepartementen. Bij de aanvaarding waren zij 11 à 13 jaar oud, bij het beëindigen van de studies waren zij ongeveer 16 jaar oud. Jaarlijks werden er ongeveer 200 naar de legereenheden gestuurd voor de aanvulling van de lagere kaders. De goede elementen konden nog verder hun opleiding verbeteren naar hogere rangen toe. De school bevond zich toen te Aalst en had één afdeling in Namen.

⁸² De forten van Kruikeke en Zwijndrecht waren klaar in 1880, dit van Merksem in 1882. Drie nieuwe forten werden bovendien in de defensieve gordel van Antwerpen ingeschakeld, nl. te Schoten, te Lier en te Walem (operationeel in 1884); bovendien werd de bouw begonnen van een vesting te Rupelmonde en Hingene als dubbel bruggenhoofd op de Schelde, dit geheel was klaar in 1890.

Aanpassingen aan het uniform en de bewapening

De 19^e oktober 1885 werd er besloten dat de onderofficieren karabiniers naast de politiemuts, tijdens de 'niet-gewapende dienst' een lichte cilindervormige vilten hoed, met een zwarte wasdoek 'overtrek', zouden dragen.

Drie jaren later zullen de onderofficieren en de soldaten karabiniers, en de jagers te voet, als kenteken op de politiemuts, respectievelijk de jachthoorn en het nummer van het regiment dragen. In 1889 zal men een nieuw model van kapootjas en vest voor de infanterie aannemen: blauw laken voor de linieregimenten en zwart laken voor de karabiniers en jagers te voet.

Het Regiment Karabiniers werd betrokken bij allerlei testen en proefnemingen met militaire uitrustingen, zo een nieuw type van schoenen met aangehechte beenstukken, verschillende types van repeteer geweren zoals de Oostenrijkse Mänlicher, de Nagant, de Pieper, de Schulhof en de befaamde Duitse Mauser geweren. In januari 1888 werd er een commissie onder de leiding van LtGen Van der Smissen naar het kamp van Beverlo gestuurd om de verschillende wapens te testen. In deze commissie zetelden de volgende karabiniers: kolonel Renson, Maj Van der Dussen, Kapt Cdtm Schmid, Janssens, Van Vinkeroy en de wapenmaker van het regiment, Lt Toussaint. Verschillende wapens en munitie vertoonden tekortkomingen en haperingen, zodat er nieuwe testen werden georganiseerd in mei en augustus 89. De commissie oordeelde uiteindelijk met 5 stemmen tegen 2 dat het Mauser-geweer de beste keuze was.

De 28^e oktober 1889 werd de infanterie uitgerust met een repeteer geweer, de Mauser, doch het model 1882, kaliber 7,65 dat een kogel met gleuf aan de voet van de huls kon afvuren. Dit wapen werd reeds door het Duits leger sinds 1871 aanvaard. De karabiniers behielden voorlopig hun karabijn.

Sociale onlusten in België op het einde van de XIXe eeuw

Door de heersende werkomstandigheden, de armoede en de werkloosheid en de opkomst van het socialisme braken er regelmatig stakingen uit in België. De sociale onrust hield vooral aan in Wallonië. De regering had onvoldoende maatregelen getroffen om de miserabele toestand van de arbeidende klasse ietwat te verbeteren.

In maart 1886 was het leger bijna op oorlogsvoet wegens de revolutionaire toestand in het zuiden van het land. De militieklassen '82 en '83 werden opgeroepen. Het Regiment Karabiniers was eveneens betrokken bij de ontplooiingen voor de ordehandhaving: twee bataljons werden tijdens de nacht van 26 op 27 maart '86 naar Charleroi gestuurd⁸³. Ongeveer 45.000 militairen werden in Henegouwen en te Luik ingezet. Ongelukkiglijk vielen er slachtoffers bij de burgers: er waren verschillende gewonden te Luik, vier doden te Doornik en twee doden en vijf gekwetsten te Bascoup. In Charleroi schoot een peloton van het 2^e Jagers in de menigte met vreselijke gevolgen: 12 gekwetsten en 12 doden bij de revolterende betogers.

DE KARABINIERS EN HUN PRINS BOUDEWIJN

De prille jeugd van de Kroonprins Boudewijn

In 1880 was de prins 11 jaar oud⁸⁴. Zijn week werd gevuld met veertig uren les, waaronder 4-10 uur gewijd aan het Frans, 3 uur aan het Nederlands (Vlaams), 5 uur aan het Duits, 1 uur aan het Engels,

⁸³ Uittreksel uit het boek "L'an 14" van Prof. Henri Bernard waar hij op p.16 over zijn vader schrijft: "...En 1886, le sous lieutenant Bernard, tres bien noté au 1er de Ligne, est muté pour le régiment des Carabiniers. Dès son arrivée à Bruxelles en cette année 1886 Arsène participe avec son régiment à la 'repression' des gigantesques grèves du Hainaut et de la région liégeoise, qui ont ébranlé, pour la première fois, la citadelle censitaire. Mon père garda de ces journées un affreux souvenir. La dureté avec laquelle réagit le régime capitaliste, la férocité de l'odieux général Vander Smissen, la façon inhumaine et arbitraire dont furent traités et jugés ces pauvres grévistes crève la faim, ne constituent certes pas une page glorieuse de notre histoire..."

⁸⁴ Koning Leopold II had geen mannelijke afstammeling, de hoop van de dynastie was dan ook gevestigd op Prins Boudewijn, oudste zoon van Filips, Graaf van Vlaanderen, broeder van de Koning. De Prins werd geboren te Brussel op 3 juni 1869 als Hertog van Saksen, Prins van Saksen-Coburg-Gotha. Door de afstand van de opvolgingsrechten door zijn vader Prins Filip, Graaf van Vlaanderen, werd Prins Boudewijn de troonopvolger. Zijn opvoeding werd dan ook zeer vroeg afgestemd op zijn toekomstige taak.

3.30 uur aan het latijn en 4 uur aan militaire oefeningen en onderricht. Zijn vakanties bracht hij door in het kasteel "Les Amerois" in de Ardennen en te Sigmaringen⁸⁵, het gebied van zijn grootouders aan moederszijde. Het overige van het jaar verbleef hij in het Paleis van de Graaf van Vlaanderen, Regentschapstraat te Brussel.

De 11^e mei 1884, hij was 15 jaar oud, vervolgde hij zijn studies aan de Militaire School met de 35^e promotie. Zijn schoolprogramma omvatte 42 lessen naast een bijzonder programma van 6.30 uur met militair onderricht, paardrijden, schermen, tekenen en dans. De lessen begonnen om 7 uur 's morgens en eindigden omstreeks 21.30 uur 's avonds.

In november 84 was het zo koud dat er kon geschaatst worden op de vijvers van het Terkamerenbos, Boudewijn en de koningin namen ook deel aan de pret!

Op 8 juli 1885 werd de Prins uitgenodigd op het diner in het koninklijk paleis ter gelegenheid van het bezoek aan België van Prinses Stephanie, dochter van Leopold II, en haar gemaal aartshertog Rodolf.

Prins Boudewijn, Grenadier

Op 5 mei 1886 werd hij tot onderluitenant bevorderd in het Regiment Grenadiers, hij was toen 17 jaar oud. In front van het regiment had de plechtige eedaflegging plaats de 6^e mei, in de toenmalige kazerne St. Elisabeth, Zandstraat te Brussel⁸⁶. De ceremonie had de voormiddag plaats in aanwezigheid van de koninklijke familie, vele hoge gasten en een talrijk publiek.

Na de eedaflegging werd de Prins, erkend als onderluitenant Grenadier, door de korpscommandant kolonel baron van Rode.

Tijdens de plechtigheid verklaarde de Koning de diepe betekenis van de eedaflegging als volgt: *"Het is niet zonder een diepe ontroering dat ik me vandaag herinner dat ikzelf, ongeveer veertig jaren geleden -in 1847- hier op dezelfde plaats, voor hetzelfde regiment der Grenadiers de grondwettelijke eed aflegde. Mijn gestalte maakte mij misschien die eer waardig.*

Het leger, mijne heren, is een grote nationale instelling. Op dagen van rouw vertrouwt het vaderland haar de verdediging toe van het grondgebied, van zijn instellingen en de zorg over zijn eer:

Omdat de Prinsen de eerste dienaars van het land zijn, nemen zij allen plaats in de rangen van het leger:

Na schitterende studies aan de Militaire School, de instelling die al zovele uitstekende officieren aan het land heeft gegeven, is mijn geliefde neef zojuist op zijn beurt in uw rangen getreden.

Uw nieuwe kameraad deelt volledig in de gevoelens die ik zojuist heb uitgedrukt en net als ik, mijne heren, zal hij zich zijn gehele leven, tot zijn dood, aan het vaderland wijden." (tekst uit de 'Historiek van de Belgische Grenadiers', zie voetnoot⁸⁶)

Kort daarna schreef de Prins aan een vriend: *"Ik ben dus voortaan op eer aan de koning en het vaderland verbonden. Wanneer een jonge officier de eed aflegt, treedt hij een nieuwe loopbaan binnen, hij wordt man en voelt dat het vaderland op hem rekent om het te verdedigen en te beschermen."*

In 1887 nam de Prins verrassend het woord in het Vlaams hetgeen aanleiding gaf tot een algemeen enthousiasme.

De 26^e december 1888 werd hij tot luitenant bevorderd en verliet hij de Grenadiers om in de rangen te treden van de Karabiniers!

⁸⁵ Duits stadje aan de Donau in Baden-Württemberg, hoofdstad van het voormalig vorstendom Hohenzollern.

⁸⁶ Voor details zie het werk "Historiek van de Belgische Grenadiersregimenten", deel I (1837-1910) Aut. Kol.SBH b.d. A. Massart, Ed. Mil.drukkerij Evere.- p.75 tot 77.

Prins Boudewijn, Karabinier

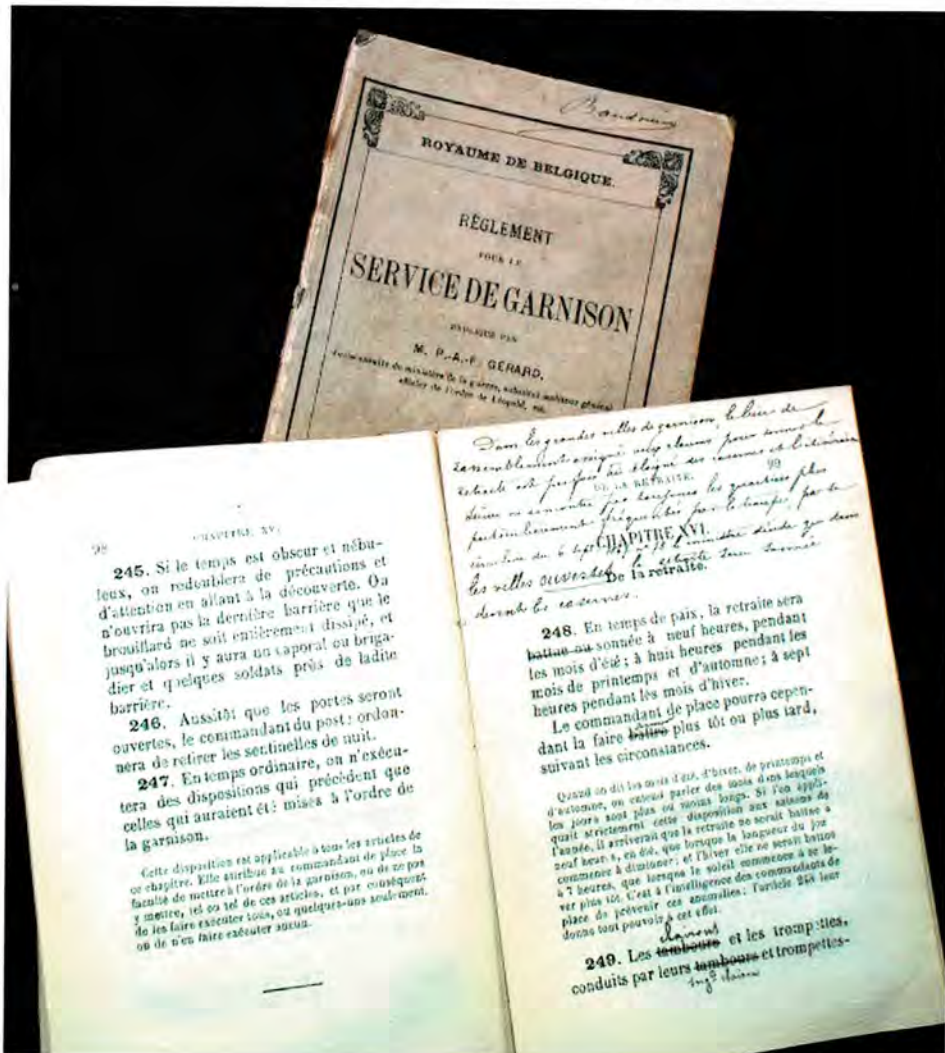
(Vrije vertaling van een tekst destijds verschenen in het tijdschrift "La Belgique Militaire")

Het Klein Kasteeltje beleefde op donderdag 10 januari 1889 een grootse dag! De kazerne midden in een volkswijk van de stad Brussel had een feestelijk uitzicht. Op de muren van rode baksteen zag men slechts banieren en wimpels. Van buitenuit zag men onmiddellijk dat er een feestelijk gebeuren op til was. Maar het winterweer was grijs en somber, de lucht zag er dreigend en regenachtig uit. Doch het kon de feestvreugde niet bederven. Vanaf tien uur kwam de menigte aan: al de officieren van het Regiment, inbegrepen deze die men slechts zag tijdens 'grote' dagen. Enkele genodigden namen plaats aan de vensters van de gangen om de plechtheid van de 'ontvangst' bij te wonen.

Bij het klaroensignaal "verzameling!", bevolen door de kapitein met weekdienst Lenssens, stelden de compagnies zich op in de binnenplaats van de kazerne. Zij werden na enige tijd versterkt door het IIe Bn dat aanmarcheerde komende van Etterbeek met aan het hoofd zijn chef, majoor Mailly.

Een geïnteresseerde rumoerige maar sympathieke menigte verdrong zich in de omgeving van de kazerne en werd in bedwang gehouden door enkele soldaten met wachtdienst, bevolen door onderluitenant Pourveur. De jonge officier was de promotie-oudste van de promotie waartoe Prins Boudewijn behoorde in de Militaire School. De volledige politiewacht stond aan de ingang, maar buiten het kwartier, zij zou dan ook de eerste zijn om de Prins te begroeten.

Reglement "SERVICE DE GARNISON" van Prins Boudewijn.
Traditioneel Regiment Carabiniers Prins Boudewijn-Grenadiers

Elf uur: de klaroenen van de wacht bliezen het "Te velde". Een gesloten koets reed de poort binnen: de Prins stapte uit vergezeld van luitenant-kolonel Donny en kapitein Terlinden. Kolonel Renson, korpscommandant, had reeds de wapens laten 'presenteren' en de muziekkapel onder de leiding van haar chef, M. Steenbruggen, hief het vaderlands lied aan.

De Prins werd, naar militaire traditie, onmiddellijk erkend als luitenant karabinier. Gans het regiment had de ogen gericht op deze grote, slanke, blonde jongeling, zeer elegant in zijn brandnieuw uniform. Maar indien de karabiniers gelukkig en fier mochten zijn de waarschijnlijke troonopvolger in hun rangen te tellen, dan mocht de natie zich met hen verheugen. Immers, ons land was nogmaals getuige van de affectie die hun vorsten hadden ten opzichte van de Belgen alsook van de eerbiediging van hun tradities. Zonder de uitstekende waarde van de andere korpsen in twijfel te trekken, kon men duidelijk verklaren dat geen enkel regiment in wezen meer populair en nationaal was dan het Regiment Karabiniers. Het Regiment herinnerde niet alleen aan de glorierijke dagen van 1830 met de Jagers van Brussel, het incorporeerde zowat alle belangrijke vrijwilligerskorpsen als deze van Grégoire, Aulard, de Schelde Tirailleurs, en de beruchte partizanen van Capiaumont. Het riep zelfs herinneringen op uit een verder verleden zoals de gemeentegilden: zijn karabiniers niet de rechtstreekse afstammelingen van boog- en kruisboogschutters uit de XIIIe en XIVe eeuw?

Na de Prins werden de pas bevorderde officieren erkend, nl. eerste kapitein Mailly die de eerste compagnie van het I^e Bn zal bevelen waartoe de Prins behoorde, majoor Dulière, die de belangrijke functie van adjudant-majoor van het regiment afstond aan kapitein Cuvelier.

De Prins schouwde het Regiment, groette het vaandel met als vaandrig luitenant Vinckier; vervolgens werden alle officieren aan hem voorgesteld.

Om halftwaalf was het ceremonieel beëindigd: de doorluchtige Karabinier trok zich terug. Op de koer werden de troepengelederen 'gebroken'. Iedereen bleef wat verweesd achter onder de indruk van de afgelopen plechtigheid.

De banden die de dynastie en het leger verbonden schenen nog dichter aangehaald. Door van de Grenadiers naar de Karabiniers te muteren, met de belofte om nog in andere regimenten te dienen, bevestigde de Prins zijn persoonlijk verlangen om de grote familie van het leger beter te leren kennen. Een edele beslissing hem waardig, hij die eens geroepen zou zijn om te regeren en die besepte dat de natie op ieder ogenblik over de goede en trouwe diensten van het leger kon beschikken.

Dezelfde dag om 18 uur werd Prins Boudewijn ontvangen door zijn nieuwe kameraden-officieren van het Regiment. Bij die gelegenheid was de mess rijkelijk en smaakvol versierd. Aan het einde van een feestelijk diner, bij het nagerecht, werden er door kolonel Renson toasts uitgebracht, eerst op de Koning hem dankend voor de eer die hij de Karabiniers aandeed door toe te staan dat de Prins een vormende stage in hun midden doorbracht. Een tweede toast van de kolonel was ditmaal gericht aan de koninklijke genodigde en luitenant karabinier: "*Hoogheid, sta mij toe U te zeggen hoe gelukkig en erkentelijk wij zijn door U tot onze rangen te zien toetreden. Er bestond een leemte in ons midden; nu dat een lid van de koninklijke familie het zich vergevaardigd heeft bij ons te dienen, is deze leemte verdwenen!*".

Men dronk op de Prins die daarop onmiddellijk antwoordde: "*Kolonel, ik dank U zeer voor de vriendelijke woorden die U mij toestuurde en ik ben zeer getroffen door de hartelijke ontvangst die deze heren mij aanbieden. Ik ben fier het uniform te dragen van de Karabiniers die, met reden, zo populair zijn. Ik ken U heren, ik ben op de hoogte van uw krijgshaftige en roemrijke tradities...en ik drink dan ook op het welzijn van ons mooi regiment Karabiniers!*".

De geestdrift beschrijven die deze woorden uitlokten was onmogelijk. Alleen zij die op het feest aanwezig waren konden de indruk die Z.K.H. Prins Boudewijn op zijn nieuw regiment maakte vertolken.

Om dit beknopt ooggetuigenverslag te besluiten publiceren wij (La Belgique Militaire) volgend sonnet als onze bijdrage tot deze heugelijke gebeurtenis:

(Getekend L.C.)

LES CARABINIERS ET LEUR PRINCE

*Convenez qu'ils sont beaux sous les armes: jamais,
Quand le contentement dans tous les coeurs domine,
Qu'un légitime orgueil fait rayonner les traits,
Guerriers victorieux n'eurent plus fière mine.*

*Voyez-les tous rangés, immobiles, muets,
Ces fils des partisans, qu'un regard discipliné:
Le souffle du matin agite les plumets,
Le yatagan d'acier luit sur la carabine,*

*La fanfare, au quartier, jette ses clairs éclats,
Et tous ils sont émus, vieux et jeunes soldats,
Car l'honneur qu'on leur fait aujourd'hui n'est pas mince;*

*Car les carabiniers sont fier de voir le Prince,
S'abritant avec eux sous le même drapeau,
Porter la fourragère et le petit chapeau.*

Vederbos van het hoofddeksel van Prins Boudewijn.
(Traditiezaal Regiment.)

Prins Boudewijn als kapitein bij 1e Karabiniers (KLM).

DE KARABINIERS EN HUN PRINS (VRIJE VERTALING)

*Geef toe dat ze mooi zijn onder de wapens: nooit,
Als blijdschap in alle harten heerst,
En een gewettigde fierheid de trekken doet stralen,
Hadden zegevierende strijders een fierder voorkomen.*

*Zie ze gelijnd staan, onbeweeglijk, stil,
Deze partizanenzonen, met gedisciplineerde blik,
De morgenwind speelt met de pluimen,
De stalen yatagan schittert op de karabijn,*

*De fanfare, in 't kwartier, klinkt met schetterende tonen,
En allen zijn zij ontroerd, oude en jonge soldaten,
Want de eer die men hen vandaag betoont, is niet gering:*

*Immers de karabiniers zijn fier de Prins te zien,
Die, met hen onder hetzelfde vaandel geschaard,
De schoudernestel en de kleine hoed draagt.⁸⁷*

⁸⁷ Deze teksten uit "La Belgique Militaire" verschenen eveneens in het tijdschrift "De Carabinier" van de V.Z.W. Intercarabiniers en werden door de heer Cleeremans Jean verzameld en opgesteld. Zie 49^e jaargang, nummer 2 van april 1978.

De bevelvoering van de Prins als compagniecommandant

Prins Boudewijn aan het hoofd van de 1 Cie van de 1^e Karabiniers in het Klein Kasteeltje (Traditiezaal Regiment).

- 3 juni 1889 Prins Boudewijn werd tot kapitein bevorderd op zijn twintigste verjaardag.
- 21 juli 1889 Prins Boudewijn werd bevorderd tot kapitein-commandant. Hij zal ook erkend worden als commandant van de eerste compagnie Karabiniers.

Régiment des carabiniers. 225	
LISTE, PAR RANG D'ANCIENNETÉ, DES CAPITALNES COMMANDANTS.	
6 DEPLANCHON (D. A.), ✱, ✱.	25 mai 1882.
42 LANSSENS (L. E. V.), ✱.	20 déc. 1884.
50 CORNER (J. B.), ✱.	25 mars 1885.
<i>au ministère de la guerre.</i>	
61 CEUSTERS (H. P. L. A.),	17 oct. 1885.
82 JACQMAIN (E. A. L.),	30 déc. 1885.
86 VANVINKEROY (M. D. A. E.), ✱,	6 avril 1886.
89 NORTIER (H. N. G.),	id.
95 GREGOIR (G. J. B. J.),	id.
111 FONTAINE (C. L.),	id.
130 FOURDIN (L. J.), M. E. M.,	25 sept. 1886.
170 DE HOLLAIN (E. A. J.) (Ecuyer),	28 juin 1887.
184 WIDY (N. L. J.), D. C. 4 ^e cl., M. E. M.,	26 déc. 1887.
188 REMY (E. J.),	26 mars 1888.
191 RENAUX (L. A. E.),	id.
203 OVERLOOP (C.),	8 juill. 1888.
212 WYNANTS (C. A. E.),	25 sept. 1888.
226 MAILLY (P. A.),	26 déc. 1888.
231 CRABBE (P. L. L.),	id.
S. A. R. le Prince Baudouin , G. C. ✱, G. C. B. Et., H. S. 1 ^{re} cl., G. C. T. E.,	3 juin 1889.
252 LEGROS (A. L.),	29 juin 1889.
<i>au ministère de la guerre.</i>	
267 CUVELIER (P. L. G.),	21 juill. 1889.
adjutant-major de régiment.	
272 SOLEIL (B. F. F. P.),	id.
commandant l'école du régiment.	
279 DE MACAR (A. H. A.), H. C.,	id.
289 DETHIEU (V. J.),	id.
319 RUWET (G. A.),	26 déc. 1889.

*Goffin
Fieret
Durville - aide de camp.*

Boek "ANNUAIRE OFFICIEL DE L'ARMÉE BELGE (1890)", blz 225.
(Traditiezaal Regiment.)

In augustus was de Prins met het Regiment op manoeuvres en woonde hij daarna de Duitse manoeuvres bij in de omgeving van Hannover. Na de vakantie hervatte hij zijn dienst op 17 oktober en ging hij elke morgen naar de kazerne. Zijn compagnie had rekruten in opleiding, taak die hij met enthousiasme opnam. Tweeëndertig nieuwe manschappen waren opgenomen in de compagnie, zij waren in twee groepen ingedeeld, één voor elke landstaal. De opleiding had plaats op een oefenterrein aan de Koekelberglaan. Eén van zijn soldaten overleed, de Prins hield eraan de begrafenis bij te wonen. Hij volgde de lijkwagen te voet, weigerde de plaats in te nemen die hem was voorbehouden in het koor van de kerk, en bleef tijdens de lijkdienst bij de andere officieren van het Regiment.

Als commandant van de eerste compagnie vervulde hij zijn functie gewetensvol, met kennis en bevoegdheid.

Zoals zijn collega's van de andere compagnieën bracht hij dagelijks verslag uit bij de adjudant-majoor, tekende hij de administratieve stukken, wanneer noodzakelijk deelde hij straffen uit aan zijn karabiniers, en hij gaf persoonlijk de vergunningen. Dikwijls na een lange mars, betaalde hij aan zijn karabiniers een 'pint' in een herberg van de buitenstad. Hij kende ze bij naam en voelde zich met hen diep betrokken en verenigd.

Statieportret van Z.K.H Prins BOUDEWIJN als Kapitein van de Karabiniers in grote tenue (1890).
Het schilderij werd in 1919 geschilderd door L. CORTHALS.

1 november 89 Bij een zoveelste hervorming (K.B. van 20.07.89) werd het Regiment als volgt samengesteld: de regimentsstaf, het I^e tot en met het VIIe bataljon waren ontplooid te Brussel, het Depot te Mechelen, de regimentaire school te Waver. Het Regiment omvatte aldus vier actieve Bns en drie reserve Bns, andere regimenten hadden er respectievelijk 3 en 2. De 1 sergeanten-majors en de 1 sergeanten kregen toelating om de sabel met lederen schede te dragen op het uitgaansuniform, de andere onderofficieren mochten de bajonet dragen.

De maand januari 1890 is voor de koninklijke familie en hun verwanten* even tragisch als die van het jaar voordien. Er woedde een brand op het kasteel van Laken en één gouvernante liet er het leven.

In het begin van het jaar heerste er een griep epidemie te Brussel. Prins Boudewijn is er licht door aangetast, maar zijn ouders, zijn broeder Prins Albert en zijn leermeester, de heer Bosmans, waren er slecht aan toe. Hoewel groot en flink gebouwd, is de Prins snel verkouden en werd hij vaak geplaagd door keelpijn.

24 april 1890 Het Regiment Karabiniers nam deel aan een feest in het park van de "Cinquantenaire", feest dat bijgewoond werd door Prins Boudewijn en georganiseerd was te voordele van de ramp van St. Etienne en van het Rode Kruis van Congo.

De 3e juni 1890 werd de Prins meerderjarig. Van toen af beschikte hij over zijn privé flat in het paleis van de Regentschapsstraat, terwijl zijn broeder Albert, 15 jaar oud alsook zijn zusters Henrietta en Josephine in het familieappartement op de tweede verdieping woonden.

6 juni. de Prins vertrok voor een drie-weken kuur naar Bad-Ems. In een brief, gedagtekend 21 juni, drukte hij de hoop uit dat hij voortaan gevrijwaard zou blijven van verkoudheden.

Ems, le 28 juin 1890.

Mon cher Général,

J'ai eu appris aujourd'hui votre promotion et je vous prie d'agréer à cette occasion mes meilleures félicitations. J'espère pouvoir bientôt vous les renouveler de vive voix et aussi vous dire combien je regrette que

notre élévation au grade de général entraîne son exil au régiment des carabiniers. Je vous serai très reconnaissant de bien vouloir féliciter de ma part tous les officiers du régiment qui auraient été l'objet d'une promotion.

Je termine aujourd'hui ma cure à Ems qui m'a fort bien réussi, mais avant de rentrer en Belgi-

que je ferai encore un petit tour de huit jours en Allemagne. Je serai probablement à Bruxelles le 7 juillet.

Recevez, mon cher général, l'expression de mes sentiments très dévoués.

Boudewijn.

Brief van Prins Boudewijn, geschreven te Ems de 28 juni 1890, gericht aan zijn korpsComd kolonel Renson, pas bevorderd tot GenMaj. De originele brief werd door Maj Horion, korpsComd in 1956, aan Koning Leopold III geschonken. (Bron: archief museum 1K/1Gr.)

* De kroonprins van Oostenrijk en de mooie en jeugdige gravin Vetsera, pleegden zelfmoord (het drama Meyerling). Aangezien de kroonprins de gemaal is van Stephanie, dochter van Leopold II, begaven de Belgische vorsten en Prins Boudewijn zich naar Wenen voor de uitvaartplechtigheid.

28 juni 1890

Kolonel Denis Léon J.⁸⁹ nam het bevel over het Regiment Karabiniers. Hij werd de 19e korpscommandant. De vorige korpscommandant, kolonel Renson was bevorderd tot generaal-majoor.

Kolonel Denis

De bevelsoverdracht aan kolonel Denis werd begin juli gevierd in de mess van het Klein Kasteeltje met een groot feestmaal waaraan 118 genodigden deelnamen. Nadat generaal Renson een toast op de koning had uitgebracht, nam de Prins het woord in naam van zijn vrienden officieren om de generaal te feliciteren met zijn bevordering en om hem te bedanken voor zijn vijf jaren onverdroten inzet voor de Karabiniers. Prins Boudewijn stelde het tafelgezelschap voor de generaal toe te juichen *“met de opgewekte kracht die de karabiniers kenmerkt!”*.

De generaal dankte en gaf toe dat hij destijds met enige vrees het commando over het Regiment had genomen. Maar de toewijding en de intelligentie van de officieren hadden die vrees vlug verdreven, hij had zichzelf snel kunnen overtuigen dat hij geluk had dergelijk elitekorps te kunnen bevelen. Het zal de grote eer blijven uit zijn loopbaan, des te groter omdat hij heeft kunnen dienen tesamen met een koninklijke Prins in de Karabiniersrangen.

Prins Boudewijn wenste eveneens de nieuwe korpscommandant welkom: *“Sedert uw aankomst bij ons zijn er slechts weinige dagen verlopen maar zij volstaan om ons het gevoel te geven dat het Regiment onder uw commando zijn bijzondere en mooie faam zal behouden. Wees ervan overtuigd kolonel dat U in ons, toegewijde officieren zult vinden, klaar om zich in alle omstandigheden en waar de dienst het vereist, rond het vaandel te scharen, bezielde met de kracht en de overtuiging, niet te verzaken aan de taken opgelegd door de natie”*.

In juli 90 was Prins Boudewijn op kamp met het Regiment, maar niet voor lang, vermits de Karabiniers dienden terug te keren naar het garnizoen, om beschikbaar te zijn voor de ordehandhaving in het vooruitzicht van mogelijke onlusten gekoppeld aan de sociale onrust en de werkstakingen.

Op 21 juli 90 defileerde Prins Boudewijn aan het hoofd van zijn eerste compagnie Karabiniers, warm toegejuicht en bewonderd door de Brusselse bevolking!

Einde augustus vertrokken de Karabiniers naar Ieper om deel te nemen aan de ‘grote manoeuvres’ die in West-Vlaanderen moesten plaatsgrijpen. De officieren, ook de Prins, waren ingekwartierd in het hotel “La Tête d’Or”, de troepen betrokken de hallen.

Twee partijen kampten tegen elkaar in de streek van Roeselare. De Karabiniers, het 1^e Bn, vormden de voorhoede van de 1^e Divisie. Een aanval werd opgezet en het was de eerste compagnie die deze meesterlijk leidde, zij slaagde erin door te breken waar een vorige aanval was afgeslagen. Na de manoeuvres

Z.K.H. Prins Boudewijn, aan het hoofd van de 1^e Compagnie van het F Bataljon van het Regiment Karabiniers, op oefening in de heide van Beverlo (1890) – Schilderij KLM.

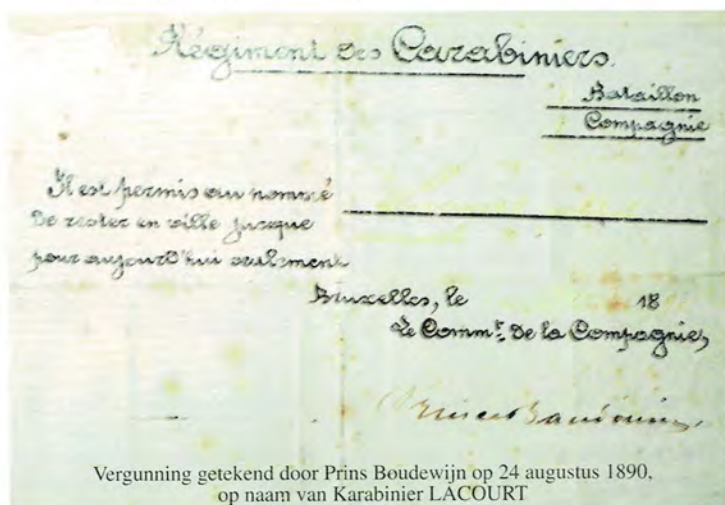
⁸⁹ Geboren te Mechelen op 15.12.1835. Begon zijn militaire loopbaan als leerling aan de Militaire School 24.12.52 en werd er onderluitenant 24.01.55 bij het 2^e Jagers te Voet, werd majoor de 24.12.79 en Lt.kolonel de 30.12.85; op 30.03.89 werd hij kolonel benoemd en op 28.06.90 nam hij het bevel over het Regiment Karabiniers. Op 28.12.93 werd hij commandant a.i. van de 5^e InfBde en de 28.03.94 commandant, werd generaal-majoor de 25.06.94 en Mil. Comd. van de provincie, en later de 01.04.97 Comd. van de Circonscription. Werd Lt.generaal benoemd op 18.09.97. Met pensioen de 20.03.1901, hij overleed de 13.10.1919 te Brussel.

defileerde het Regiment te Roeselare vòòr de generaal en de toegestroomde bevolking. De Prins werd er warm toegejuicht, zijn populariteit groeide, in 't bijzonder door zijn eenvoud en door zijn kennis van het Nederlands. Hij vond er genoeg in om met eenvoudige mensen te spreken, men zag dat hij aandachtig luisterde, de pijp in de mond en volledig ontspannen, een glas bier in de hand.

Z.K.H. Prins Boudewijn tijdens een koffiepauze met zijn collega's Offrn van 1^e Karabiniers in het kamp van Beverlo (museum 1K/1Gr).

Na de verlofperiode hernam hij opnieuw zijn dienst en volgde terug nauwgezet de opleiding van zijn nieuwe rekruten. Zijn officieren-kameraden en zijn karabiniers aanbaden hem. Een onderofficier schreef: "Het is niet te begrijpen wat een achting wij voor hem koesteren omdat al zijn aandacht naar de nederigen gaat, naar de soldaten en de onderofficieren. Wij kunnen hem aanklampen zonder schroom: hij heeft voor elkeen een vriendelijk woord. Vaak heb ik hem zijn pijp zien aansteken met behulp van deze van een van mijn gezellen. Hij komt dikwijls met ons een praatje houden en aan de ene of de andere inlichtingen vragen over de familie, over de toestand van onze ouders, het leven thuis en wanneer hij verneemt dat wij bezorgd of bedroefd waren om de oudjes die wij hadden achtergelaten, zocht

hij een middel om ze op een of andere wijze ter hulp te komen. Ik kan verschillende vrienden noemen wiens ouders op die wijze door de Prins geholpen werden. En hoeveel straffen heeft hij niet doen opheffen!"

De Prins was een jonge knappe man, met een bescheiden en in wezen een bedeesde houding; hij had een zachte stem, was verstandig en moedig. Kortom een goed karakter en bovendien godsvruchtig. Hij werd geprezen door het personeel van het paleis en Koning Leopold was fier over zijn neef en opvolger.

In oktober 90 vertrok hij naar Sigmaringen om er de inhuldiging bij te wonen van het standbeeld van zijn grootvader Karel-Antoon von Hohenzollern. Hij verbleef er maar korte tijd daar hij in Brussel wenste te zijn voor de volgende inlijving van de rekruten van zijn regiment.

De 29^e van dezelfde maand schreef hij: *"Tot hertoe ontsnappen wij aan verkoudheden, maar ik vrees dat wij er ons nu mogen aan verwachten. Het mooi seizoen is voorbij, goed voorbij!"* Zijn zus Henrietta begon toen een reeks van verkoudheden die gans de familie zou treffen...

De fatale winter van 1890-91

Het was bijzonder koud toen de Prins eind november 1890 zijn compagnie aanvoerde tijdens een oefening in de omgeving van Brussel. Waarschijnlijk trof hem, tijdens die bewuste oefening, de kwaal die hem later fataal werd.

Kolonel Denis had beslist dat ieder kapitein-commandant een belangrijke oefening zou organiseren. Toen het de beurt was aan de Prins vroor het dat het kraakte (de lippen van de klaroenblazers kleefden aan hun kopers!). Kort voor het vertrek van zijn eenheid sprak hij tot zijn karabiniers: "Het is wat frisjes dat geeft wat vaart: is het niet zo, dat ge dit liever hebt dan regen?"

Het thema van de oefening dat Prins Boudewijn met zorg had voorbereid was als volgt: een Belgische divisie marcheerde langsheen de Leuvense baan naar een vijand toe die uit het N.O. kwam. Een bataljon Karabiniers was in voorhoede. Aangekomen ter hoogte van St Stevens-Woluwe viel het onder vijandelijk vuur. Het Bn nam zijn gevechtdispositief aan om de opstelling van de artillerie op de heuvel 76 ten N.O. van de baan mogelijk te maken. De karabiniers ontplooiden zich: de 1^e Cie rechts van de baan, de twee andere Cies links en de vierde Cie in reserve. De oefening was een succes. Na de oefening had de Prins de officieren uitgenodigd om hun te bedanken voor het fijne samenwerken, op een etentje in het cabaret "Les deux maisons" in de buurt van de oefenzone.

Begin december ontving het officierenkorps van het Regiment een delegatie officieren van het 37^e Oostenrijks Infanterieregiment. De maaltijd werd voorgezeten door Prins Boudewijn met aan zijn rechterzijde de ambassadeur van Oostenrijk-Hongarije. Het diner werd opgeluisterd door de muziekkapel van het Regiment onder de leiding van de kapelmeester Luitenant Pourbaix. Zij voerden "La triboulette" op, een muziekstuk gecomponeerd door hun luitenantdirigent. De Prins bracht een toast uit op Keizer Frans-Jozef, de ambassadeur toastte op de Koning der Belgen en de militaire attaché op onze Prins.

De 16e december was de Prins present op de plechtige opname van zijn broeder Albert in de Krijgsschool. 's Anderendaags schreef hij aan luitenant Miller van zijn compagnie: *"Ik heb gisteren een kou gevat in de krijgsschool tijdens de voorstelling van mijn broer en tegen de avond voelde ik een hevige keelpijn vergezeld van een quasi totale afonie. Ik moest dus mijn kamer houden, en ik vrees dat ik ook morgen niet in de kazerne zal kunnen komen. Tenzij anders wordt beslist zal ik donderdag op post zijn"*.

Begin januari 1891 moesten Albert en zijn zuster Josephine de kamer houden wegens een zware verkoudheid. Prins Boudewijn en Henrietta waren aanwezig op de nieuwjaarsreceptie, tijdens dewelke ze vijf uren moesten recht blijven staan. Toen een afvaardiging van geneesheren hun wensen kwamen aanbieden zei Boudewijn tot zijn zuster: "Hun wensen zullen niet beletten dat er dit jaar mensen zullen sterven".

De 3^e januari hield hij een opgemerkte voordracht voor de officieren van zijn regiment. De 5^e januari diende Boudewijn zijn dienst in de kazerne te staken maar hij bleef in contact met zijn militaire chefs en met zijn vrienden officieren bij middel van briefwisseling. Al zijn afwezigheden werden opgetekend in het controleregister en de majoor, commandant van het bataljon, alsook de adjudant-majoor van het Regiment werden op de hoogte gehouden over de evolutie van de gezondheidstoestand van de Prins door de getuigschriften van dokter Mélis. De geneesheren Mélis, Martigny en Hayoit kwamen in consultatie bij de verschillende zieken aan het Hof.

Het bal van het Hof op 10 januari werd afgezegd daar Prinses Henrietta ernstig ziek was. Verschillende leden van het personeel werden ook aangetast door dezelfde kwaal.

De 17e januari was Prins Boudewijn opgestaan, maar moest zich onmiddellijk weer te bed leggen. De Gravin van Vlaanderen werd werkelijk ongerust, ze ging van ziekbed tot ziekbed. De 19^e stuurde de secretaris van Boudewijn volgend telegram aan vleugeladjutant, kapitein-commandant Oscar Terlinden: "*Geen verbetering, aanhoudende koorts. Geneesheren niet ongerust. Get. Bosmans*".

Op 20 januari 91 schreef de Graaf van Vlaanderen aan zijn broeder de Koning: "*Gedurende de dag heeft hij veel geklaagd over pijn in de zijde. Men heeft dan moeten vaststellen dat er ter hoogte van de linkerlong wat longontsteking aanwezig is. Tot zover geen ernstige verwikkeling*". De toestand van Prins Boudewijn evolueerde echter niet zo gunstig.

22 januari 91 - 13.30 uur, Dr. Mélis stelde een bloeduitstorting van de nieren vast en riep Dr. Mullier en Dr. Rommelaere in consult. Allen bevestigden om 17.30 uur dat de toestand van de Prins zeer ernstig was. Aan pastoor Van Roey die Prins Boudewijn kwam voorbereiden tot het ontvangen van de laatste sacramenten, verklaarde de zieke: "*Laat ons tot alles voorbereid zijn: kom terug in één uur en U zal me gereed vinden*", en aan zijn trouwe dienaar Jules Procureur, zegde hij: "*Wees maar niet bedroefd...U zal zien dat ik daarna beter word*".

Om 20 uur werd hem het laatste oliesel toegediend in het bijzijn van zijn ouders en familie en van zijn onmiddellijke entourage.

23 januari 1891 - 01.45 uur in de nacht, was het ogenblik van zijn dood. Zijn moeder sloot zijn ogen. Hij liet zijn naasten en het paleis in een radeloos verdriet achter.

Tijdens de nacht bereikte de droeve mare de kazerne van de Karabiniers. In de kamers van de eerste compagnie verlieten de soldaten hun bed en bespraken, diep onder de indruk, met betraande ogen het vreselijke nieuws.

Kort na de middag, pas terug van een begroeting van het levenloze lichaam van de Prins, liet Kolonel Denis, de officieren bijeenroepen om hen het treurig nieuws van het overlijden van Prins Boudewijn mee te delen.

De manschappen van de Prins hadden bij een collecte 37 fr verzameld voor bloemen om het doodsbed van hun geliefde compagniecommandant te sieren.

Het officiële document van het Hof met de omstandigheden van het overlijden werd dezelfde dag in de kazerne bezorgd. Het gelaat van de overledene werd door Juliaan De Vriendt met potlood getekend en door Vital Keuller met het penseel vereeuwigd. De beeldhouwer Vinçotte heeft met die trekken het marmeren borstbeeld van de Prins gebeeldhouwd. (De Graaf en de Gravin van Vlaanderen hebben aan het regiment een exemplaar van het borstbeeld geschonken dat op 17 februari 1898 in de nieuwe kazerne werd ingehuldigd.)⁹⁰

Het lichaam van de Prins werd gebalsemd en gekleed met zijn uniform van kapitein-commandant van de Karabiniers versierd met het groot lint van de Leopoldsorde. Het vaandel van het Regiment, omfloerst met zwarte voile, was aan het hoofdeinde van zijn ligplaats opgesteld. Officieren van de Karabiniers vormden tot op de dag van de uitvaart, een waardige doch bedroefde erewacht bij hun opgebaarde Prins.

Zondag 25 januari defileerden de leden van de pers in de rouwkamer en brachten een laatste groet. 's anderendaags was het de beurt aan de onderofficieren karabiniers en aan de officieren van het garnizoen om afscheid te nemen, gevolgd door een lange sliert van de Belgische bevolking. De 27^e 's avonds werd het lijk gekist en op donderdag 29 januari had de uitvaart plaats, op wens van Koning Leopold II, met koninklijke praal.

⁹⁰ Voor alle details over de omstandigheden van het overlijden van Prins Boudewijn, alsook over de begrafenis en de nabeschouwingen, zie de teksten verschenen in het tijdschrift "Carabinier" van de V.Z.W. Intercarabiniers jaargangen 1976 en 1977. Teksten zijn van de hand van de heer Jean Cleeremans. Zie tevens de bijzondere bijlage aansluitend op onze kroniek.

Het stoffelijk overschot van Z.K.H Prins BOUDEWIJN omringd door officieren van de Karabiniers.
Origineel bevindt zich in vitrine in zaal Capiaumont (1K/1Gr).

Op het einde van de voormiddag verliet de rouwstoet het paleis van de Regentschapsstraat (waar thans het Rekenhof zijn zetel heeft) terwijl het Regiment Karabiniers (zijn regiment!) 't geweer presenteerde, de karoenen het "Te Velde" bliezen en de kanonnen dof bulderden. Op de doodskist, gedragen door onderofficieren karabiniers, lag een uniform van de overledene. Vooraan stapten kapitein Terlinden, vleugel-adjutant, de heer Bosmans, zijn leermeester, gevolgd door Koning Leopold II, de Graaf van Vlaanderen zijn vader en Prins Albert zijn broeder, allen zwaar aangedaan en ontroerd; verder tal van vertegenwoordigers uit het buitenland, waaronder Prins Heinrich van Pruisen, broeder van de keizer van Duitsland, aan 't hoofd van een delegatie van het 16^e Regiment Hannover-Dragonders, waarvan Prins Boudewijn ere-officier was.

Achter de kist stapte, onder geleide, het geliefde paard van de Prins.

De kerkdienst vond plaats in de collegiale St.Goedelekerk. Te Laken werd de lijkstaf door karabiniersofficieren gedragen en in de crypte neergezet.

De heer Bosmans bleef in dienst van de Graaf van Vlaanderen die hem het volgende schreef: *"Ik hoop dat U aan Albert het zelfde uitmuntend onderricht zal willen geven zoals U aan zijn diepbetreunde broeder hebt verstrekt. U kunt mij ook ware diensten bewijzen vooral wat betreft het Nederlands dat een belangrijk element geworden is voor het leven in ons land"*.

Tijdens de twee jaren dat de Prins bij de Karabiniers verbleef, slaagde hij erin door zijn schranderheid, zijn zachtmoedig karakter, zijn belangstelling en zijn inzet, zijn eenvoud en zijn afkeer voor officiële drukdoenerij zowel bij de troep als het officieren- en onderofficierenkader van het regiment een uitzonderlijke sympathie en bewondering te verwerven. De verslagenheid bij zijn overlijden was dan ook algemeen. De nooit geziene belangstelling in de straten van de hoofdstad bij de begrafenisplechtigheid getuigde van de sympathie die de Prins ook in de brede lagen van de bevolking genoot.

Tijdens de huldezitting in de Kamer van Volksvertegenwoordigers belichtte de Minister van Buitenlandse Zaken, Graaf de Merode, de figuur van de Prins als volgt: *"De jonge Prins bereidde zich sedert zijn jeugdjaren voor op de taak met de vlijt en de zelfverloochening die wij allen gekend en bewonderd hebben. De zwaarste studies noch de hardste oefeningen schrikten hem af. Onlangs nog hebben wij hem tijdens de manoeuvres toegejuicht aan het hoofd van zijn compagnie. Slechts één zaak telde voor hem: de plicht, uitsluitend de plicht onder al haar vormen. De dood trof hem kalm en vol levenskracht"*.⁹¹

Ieder jaar op 23 januari wordt de Prins door zijn oud Regiment plechtig herdacht. Tot 1940 werd er die dag een Requiem-mis opgedragen in de St-Jacob-op-Coudenberg kerk in de tegenwoordigheid van talrijke personaliteiten. In de kazerne van het Daillyplein bracht een herdenkingsplechtigheid het volledig regiment tezamen voor een hulde aan het borstbeeld van de Prins.

DE LAATSTE VIER JAREN VAN DE KARABINIERS IN HET KLEIN KASTEELTJE

Congo, Karabiniers betrokken bij het beschavingswerk

Tijdens de regeerperiode van Leopold I hadden onze karabiniers de kans buitenlandse ervaringen op te doen, zo hebben wij gezien dat verschillende onder hen, naast beperkte buitenlandse zendingen, betrokken waren bij acties van het Franse vreemdelingenlegioen, bij de pauselijke zoeaven en in 't bijzonder bij het avontuurlijke expeditiekorps in Mexico.

Door toedoen van Leopold II waren er mogelijkheden ontstaan in Centraal Afrika. Onze vorst had altijd de droom gekoesterd om aan zijn land een koloniaal gebied te bezorgen. Sinds 1875 drongen er na de zendingen

⁹¹ Deze bovenstaande paragraaf komt uit "De Carapat" korpsblad van het Regiment Karabiniers, een speciale editie verschenen in 1980 ter gelegenheid van het 150 jarig bestaan van het Regiment, titel: Historisch overzicht 1830-1980 – Regiment Carabiniers Prins Boudewijn, p. 21.

van Livingstone, verhalen door in België over de toestanden in Centraal Afrika en over de slavenhandel die er woerde. Internationale conferenties in Brussel bespraken de problemen onder het voorzitterschap van Leopold II.

Expedities gefinancierd door onze koning en geleid door Stanley met Belgische medewerkers doortrokken het gebied van de Congostroom en vestigden verschillende posten na het afsluiten van vriendschappelijke verdragen met de verschillende inlandse chefs (1879/81). Vandaar uit werden er andere gebieden op dezelfde manier doorkruist en verzekerd van Belgische posten. De Conferentie van Berlijn (1884/85) aanvaardde de onafhankelijke Congostaat onder de soevereiniteit van Leopold II. Het Belgisch parlement stemde hiermee in en op 1 augustus 1885 gaf de Koning aan de mogendheden kennis van zijn troonbestijging over een onafhankelijk Congo. Een van de eerste taken was de strijd tegen de Arabische slavendrijvers, de actie was het hevigst in het Tanganika-gebied. Belgische militairen kregen de kans om als vrijwilliger hieraan mee te doen. Hiervoor werd een "Openbare Weermacht" (Force Publique) gecreëerd.

De kruistocht tegen de slavenhandelaars had plaats van 1891 tot 1894. De karabiniers beschouwden het als hun plicht eraan deel te nemen. Bepaalde namen zijn ons bekend.

Kapitein Bodson Willem J. O., karabinier, sneuvelde nabij Bunkeya (Katanga) op 20 december 1891, hij was een van de grote baanbrekers van ons koloniaal werk. Zijn graf werd met een eenvoudige gedenkplaat, ter plaatse opgericht. Hij had de opdracht om de lokale potentaat Msiri te overmeesteren. Bodson die door de dwingeland tijdens een gevecht rechtsreeks bedreigd werd, schoot hem neer, doch werd weldra zelf het slachtoffer van één van de zoons van de potentaat, de genaamde Masoenka. Deze laatste werd een weinig later door de soldaten die Bodson begeleidden, neergeschoten.

Kapitein Bodson

Ook andere karabiniers waren betrokken bij de slavenbestrijding. Onderluitenant Beirlaen E. vertrok in

Kapitein Bauduin

1892 naar het Congogebied, hij keerde terug in 1894. In 1893 hebben wij kennis van het afreizen van de 1e sergeant Van Balberghe, de onderluitenant Gérard en de luitenant Bauduin, terwijl luitenant Dejaiffe terugkwam uit Congo. Het volgende jaar 1894 was het de beurt aan majoor Halet en kapitein Weyns om te vertrekken.

Kapitein Bauduin V. stierf in 1896 als lid van de 'Force Publique' aan boord van de zinkende "SS Espérance". Kapt Cdt Langhans sneuvelde in 1898 te Simorane aan het hoofd van zijn detachement.

Deze namen zijn slechts enkelen van de vele karabiniers die betrokken waren bij het beschavingswerk in Congo.

1890: een innovatie exclusief bij de Karabiniers: de militaire wielrijders!

Wij hernemen de draad van onze kroniek bij de commandowissel van 28 juni 1890 toen kolonel Denis het bevel overnam van generaal Renson. De nieuwe korpscommandant, reeds geconfronteerd met de aanwezigheid van Prins Boudewijn in de rangen van de karabiniers en de hieraan verbonden particuliere verantwoordelijkheden, kreeg een bijzonder probleem. Een Ministerieel rondschriften van 11 november 1890 droeg aan de korpscommandant van het Regiment Karabiniers op om in de schoot van het Regiment een experimentele sectie militaire wielrijders op te richten. Zij zouden worden aangewend als estafette in het eerstvolgend divisie-manoeuvre.

Aan deze beslissing ging heel wat 'gepalaver' vooraf! In 1880 werd in Engeland de eerste fiets gebouwd met twee identieke wielen met holle velgen en opblaasbare banden, een recht kader, een centrale krachtoverbrenging met ketting en tandrad en een stuur dat draaide op een kogellager. Van dan af werden in verschillende legers de fietsen uitgetest.⁹² Toch duurde het nog tien jaren voordat constructeurs in ons land de uitdaging aannamen om fietsen op de markt te brengen. Niemand van de hogere militaire chefs was enthousiast om de fiets als een nuttig vervoermiddel op te nemen in militaire toepassingen. Slechts de jongere generatie officieren zag er de voordelen van in. De Karabiniers bekend om hun vroegere testen en innovaties met de bewapening en het tactisch gebruik ervan werden aldus belast met de studie van het nieuwe lichte transportmiddel. Zij dachten onmiddellijk aan snelle jagersopdrachten met de fiets, hun studie moest zich echter beperken tot het uittesten van verbindings- en estafetteopdrachten...

Het was in de Regimentsschool van de Karabiniers te Waver, onder de leiding van kapitein-commandant Barthelemi Soleil, commandant van deze schooleenheid, dat de Sectie Wielrijders eind 1890 werd opgericht. De bedoeling was ieder jaar 25 cyclisten-estafetten te vormen. De opleiding startte met 12 karabiniers, geselecteerde korporaals "vélocipédistes militaires", onder het bevel van de onderluitenant Kessler P. Hun eerste richtlijnen voor de velddienst beperkten zich tot post- en telegramdienst, planton- en verbindingsdienst! Daarom werden zij grondig opgeleid in het kaartlezen.

Heel wat officieren en onderofficieren vonden buiten de diensturen hun vermaak in fietstochten. De wielersport werd een feit en militaire wielerverenigingen voor vrijetijdsbeoefening werden opgericht. De militaire autoriteiten waren verplicht om voorschriften uit te vaardigen over de kledij bij het fietsen, alsook over de omstandigheden waarbij de fiets door een kaderlid kon worden gebruikt!

Verdere chronologie van feiten tot 1894

Het jaar 1891

- 9 april 91 Het Regiment nam deel aan de schouwing en aan het defilé georganiseerd te Brussel ter gelegenheid van de verjaardag van de Koning.
- einde mei 91 De experimentele sectie karabiniers-wielrijders in de regimentsschool was klaar voor een operationele inzet. Hun eerste belangrijke tocht was een 85 km-rit naar het kamp van Beverlo. Nochtans hadden de fietsen enige schade geleden van de rit: de volle gummibanden waren beschadigd. In het kamp (onze kandidaat-wielrijders bleven er tot 23 juni) werd een beter type 'bulge', holle banden die de trillingen opvingen, getest. De regimentsschool vormde drie officieren, twee onderofficieren en zestien karabiniers tot wielrijders die aan de gestelde eisen voldeden.
- 28 mei 91 Het volledige Regiment Karabiniers volbracht haar jaarlijkse oefen- en manoeuvreperiode in het kamp van Beverlo tot 23 juni.

⁹² Het Italiaans leger gebruikte sinds 1875 fietsen voor liaisonopdrachten; de Fransen startten de discussies in de Militaire School van St Cyr vanaf 1878; Duitsland vormde vanaf 1887 cyclisten in het leger eveneens voor verbindingsopdrachten; Engeland richtte een cyclistenregiment op vanaf april 1888 nl het 23^e Middlesex Cyclist; het Deens leger beschikte in 1890 over 1100 cyclisten en had bovendien een opleidingsschool geopend.

3 juni 91 Blijkbaar bleken de eerste wielertesten voldoening te hebben geschonken daar er bij wet, de oprichting aangekondigd werd van het korps der militaire wielrijders. Zij zullen gevormd worden in de regimentsschool van de Karabiniers te Waver. De kandidaat-fietsers zullen zelf hun fiets moeten leveren, maar worden met een revolver en een verrekijker uitgerust. Nochtans waren de voorziene en te vormen effectieven belangrijk, 15 karabiniers-wielrijders zouden afgedeeld worden bij de Algemene Staf van het leger, 8 bij de staf van de legerkorpsen, en 15 bij elke divisie.

3 juli 91 Bij Ministerieel Besluit (M.B.) werd het Regiment Karabiniers opgelegd een tocht van 3 à 4 dagen te organiseren met een ploeg van 7 wielrijders, één luitenant onderrichter, twee onderofficieren en vier korporaals.

Hun kledij was eveneens bepaald: veldmuts, een 'flanellen' borstrok, een linnen broek met beenstukken en indien vereist een beschuttende 'nek'lap (!) te bevestigen aan de muts... en als reserve kledij een vest, een linnen broek en een flanellen hemd!

De deelnemers kregen 1,25 fr per dag voor 'kost en inwoon', bovendien werd er een supplement toegekend: voor de onderofficieren 2,25 fr; voor de korporaals 1,25 fr. Onze luitenant werd het best beloond, hij kreeg 4 fr extra per dag. Het detachement moest logies zoeken in de burgersector.

De expeditie werd gepland met vertrek op 31 augustus. De start werd gegeven om 5.30 uur aan de regimentsschool te Waver. De eerste etappe eindigde te St. Ghilain om 13.15 uur. De verdere etappes gingen, meestal in de kletsende regen, over Doornik, Menen en Oudenaarde. Vertrokken uit deze laatste halte om 10 uur kwam onze koe-ploeg karabiniers-wielrijders, in optimale conditie, te Waver aan op 3 september na een tocht van 351 km.

15 juli 91 Het IVe Bn van het Regiment had op zijn beurt een kampperiode te Beverlo en dit tot 9 augustus.

In het jaar 1891 telde het Regiment op het vlak van de officieren: 1 kolonel, 1 luitenant-kolonel, 7 majoors bataljonscommandanten, 1 kapitein adjudant-majoor van het regiment, 5 tweede kapiteins adjudant-majoors van de bataljons, 5 officieren betaalmesters, 1 luitenant vaandrig, 1 eerste kapitein kwartiermeester, 1 kapitein administratie voor de kledij, 5 officieren geneesheren, 1 luitenant chef van het muziekkorps, 25 kapitein-commandanten, 1 kapitein, 13 tweede kapiteins, 38 luitenanten en 42 onderluitenanten! Het regiment had bepaald meer officieren ter beschikking dan dit nu het geval is.

eind december 91 Het Regiment leverde een detachement van 160 man om de eer te bewijzen bij de begrafenis van de Belgische staatsman en Minister van Staat Philippe Jacobs (1838 - 20.12.91).

Het jaar 1892

Het garnizoen Brussel organiseerde een concert ten voordele van de slachtoffers van de koolmijn te Anderlues. De organiserende commissie was voorgezeten door de karabinier majoor Schmit, tijdens de gala voorstelling ontving hij prins Albert. De karabinier luitenant Gauthier verwezenlijkte de illustraties van het programmaboekje.

Het Regiment Karabiniers werd aangeduid om het nieuw model '89 van het Mauser-repetitiegeweer uit te testen. Hiervoor werden er in het Regiment door de regering zeven militieklassen opgeroepen. Op 16 mei 1892 vertrok het I^e Bn Karabiniers naar het kamp van Beverlo voor de schiettesten. Tijdens de juli-maand verbleef gans het Regiment Karabiniers, quasi op oorlogsvoet, gedurende 26 dagen in het kamp. Het was verrassend vast te stellen dat er slechts zeven opgeroepen ontbraken op de 2100. Twintig konden niet deelnemen wegens ziekte of gevangenschap! Het trainingskamp verliep vlekkeloos zonder grote overtredingen.

De testen waren overtuigend: de Mauser '89 was een merkwaardig wapen van grote preciesheid, slechts 25 van de slagpinnen en van de 'uittrekkers' waren gebroken of beschadigd. Men verhielp hier onmiddellijk aan en weldra gaven de herstelde wapens volledige voldoening.

In 1892 noteren wij een moedige daad van een karabinier: soldaat Roefs redde een kind dat in het kanaal van Brussel terecht was gekomen, van de verdrinkingsdood.

Kolonel Sterckx Théodore was de 16e korpscommandant van juli 1882 tot eind 83, hij werd op 25 december 1892 benoemd tot luitenant-generaal. Dergelijke gebeurtenis ging niet onopgemerkt voorbij in het Regiment. Begin 1893 werd er een banket ter zijner ere ingericht hetgeen hem de gelegenheid gaf woorden van lof over de Karabiniers uit te spreken: "Ik ben gelukkig te kunnen vaststellen dat er in dit mooi regiment, nationaal symbool bij uitmuntendheid, een korpsgeest heerst die de kracht en de grootheid uitmaken van de karabiniers. Een korpsgeest, steeds even levendig, waarvan U verschillende keren, en jammer genoeg ook bij buitengewone en droevige omstandigheden wanneer uw meest geliefde chefs verdwijnen, ontegensprekelijke bewijzen hebt gegeven". Bij het einde van zijn toespraak onderstreepte hij tevens de kwaliteiten van de ongeëvenaarde karabiniers, steeds zeer bewonderd door de buitenlandse officieren die de militaire manoeuvres in België bijwoonden.

Luitenant Beirlaen Gaston⁹³, een fervent verdediger van het tactisch gebruik van de fiets in gevechtssituaties, was medestichter van het tijdschrift "La Pédale Militaire". Het verscheen vanaf 21 februari 93 en het was voor hem een middel om de militaire verantwoordelijken voortdurend te wijzen op de nuttige rol die goed getrainde militaire wielrijders konden vervullen in operaties.

1893 was gekenmerkt door de talrijke protestmanifestaties georganiseerd door de Belgische Werklieden Partij samen met de vooruitstrevende liberalen, naar aanleiding van hun actie voor het algemeen stemrecht. De militaire autoriteiten van de provincie Brabant ondervroegen de toenmalige korpscommandanten over de penetratie van de socialistische propaganda en ideeën in de Brusselse kazernes.

Antwoord van de Commandant 1K aan de Plaatscommandant Brussel

REGIMENT DES CARABINIERS

N° 533

Réponse au N° 2^e

du 4 mars 1893

Bruxelles, le 9 mars 1893

Monsieur le Colonel

En réponse à votre lettre inconnue ci-contre j'ai l'honneur de vous faire connaître qu'il résulte des minutieuses investigations faites par les commandants de compagnies que je crois pouvoir affirmer qu'il n'existe point de groupe socialiste au régiment sous mon commandement: tout au contraire démontre qu'aucune propagande n'y est faite. Je puis affirmer qu'il ne pénètre à la caserne aucun journal, aucune publication, patronné par le "Février" en préconisant des doctrines socialistes. J'ai avisé que les commandants des diverses unités usent discrètement de tous les moyens pour connaître la conduite privée de leurs subordonnés et peut être informés éventuellement de toutes tentatives faites pour répandre dans le régiment des doctrines.

Le Colonel Commandant

(Le) L. Denis

De hevige socialistische propaganda lokte stakingen uit in de omgeving van Luik, Charleroi, en Mons, stakingen die gepaard gingen met gewelddadige acties zoals plunderingen en vernielingen. Ook Brussel en Antwerpen werden niet gespaard. De grote magazijnen zoals de 'Bon Marché' werden geplunderd, burgemeester Buls van Brussel werd door de manifestanten met stokslagen geveld!

Twee militieklassen werden terug opgeroepen door de regering. De Karabiniers zoals de andere regimenten werden ingezet bij de ordehandhaving. De Kamers stemden voor de nieuwe wet over het algemeen stemrecht, gematigd door het meervoudig kiesrecht, hetgeen de rust herstelde in het land.

⁹³ Karabinier sinds 1879, werd er officier. Was de zoon uit een officiers- en kunstenaarsfamilie. Buiten zijn militaire dienst was hij hoofdredacteur van het tweemaandelijks tijdschrift La Pédale Militaire, waarin hij jarenlang artikelen zou publiceren die aandrongen bij de militaire verantwoordelijken, bij allen die met de defensieproblematiek betrokken waren, tot het oprichten van een specifiek regiment of eenheden van militaire wielrijders, met het doel deze in te zetten in aangepaste tactische opdrachten. Stichtte met enkele vrienden de 'Touring Club de Belgique' op 21.02.1895; hij werd de eerste President! Overleed 08.01.1936.

Vanaf 1893 werd het Regiment Karabiniers volledig uitgerust met het geweer Mauser gewijzigd model '89⁹⁴ dat de oude karabijn, in dienst sinds 1868, verving. Ergens verloren onze karabiniers door de technische evolutie, hier iets van hun typische eigenheid, waar zij zo fier over waren: de jagers-karabijn!

Het jaar 1894

28 juni 1894 Kolonel De Ketelaere Désiré Joseph⁹⁵, werd de nieuwe bevelhebber van het Regiment Karabiniers, hij was de twintigste korpscommandant in de rij.

1894 werd een belangrijk jaar voor onze Karabiniers: een tijdperk van hun geschiedenis werd afgesloten. De kazerne van het Klein Kasteeltje werd verlaten na 42 jaren bezetting en geruild voor de splinternieuwe kazerne aan het Daillyplein. Sinds 1888 waren de werken gestart door een programma van modernisering van de diverse militaire kwartieren. Op de plaats van de oude nationale schietstand van de Burgerwacht te Schaarbeek moest de nieuwe kazerne voor onze karabiniers verrijzen.

Op 9 september 1894, twee dagen vòòr de bezetting van de kazerne op het Daillyplein, waren de officieren van het Regiment Karabiniers voor een laatste maal in de mess van het Klein Kasteeltje verzameld. Tijdens het afscheidsbanket werd door de korpscommandant, kolonel De Ketelaere, een dronk uitgebracht ter ere van kapitein Willems en luitenant Fraikin, beiden pionieren van de nieuwe kazerne. Commandant Renaux, oudste van de officieren, nam eveneens het woord: "*Het is niet zonder enige beklemming van ons hart dat wij vaarwel zeggen aan de kazerne van het Klein Kasteeltje, getuige van zoveel goede en mooie herinneringen...de tranen zijn voor het Klein Kasteeltje... de lach... voor de kazerne Prins Boudewijn!*"⁹⁶

Volgt nu de vrije vertaling van een tekst in het Frans opgesteld en verschenen in een tijdschrift (waarschijnlijk het orgaan van de Belgische Touring Club ter gelegenheid van de 60^e herdenking van de oprichting van de vereniging) en getekend "Bradwell".

DE "TOURING CLUB VAN BELGIE" EN DE KARABINIERS

Het was de karabinier, luitenant Gaston Beirlaen, die de eigenlijke stichter was van TCB

Dikwijls in de regimentsmess vertelde hij met een buitengewone geestdrift, over zijn tochten in de omgeving van Brussel en van zodra tijdens de gesprekken de gelegenheid zich aanbood, hemelde hij "de excursie-drift" op als een bron van vreugde en gezondheid... Hij had veel aanhangers gewonnen bij de officieren van de Karabiniers zodat hij op sommige zondagen, een tiental van zijn kameraden betrok bij de ontdekking van landschappen of bezienswaardigheden rondom de hoofdstad.

Dit verklaart waarom men op de allereerste ledenlijst (1895) van de Touring Club, zoveel karabiniers terugvond! Generaal Meiser, op rust en burgemeester van Schaarbeek, had eens hierover een veelzeggende boutade: "*De Touring Club? Maar deze was een echte filiaal van de Karabiniers!*" Hij kon erover meespreken, want in de tweede ledenlijst van de TCB kon men lezen: kapitein Meiser, karabinier en directeur van de Schermschool...

En luitenant-generaal Meiser, held van Tervaete, herinnerde er graag aan dat hij één van de stichters was van de schermkring van de TCB.

Een andere volgeling van luitenant Beirlaen was onderluitenant Louis Leconte, aanhanger van de "vélocipède" en die later het eerste peloton karabiniers-wielrijders beval. Zeker was hij niet bewust, toen hij lustig trapte, dat hij ooit de hoofdconservator van het Legermuseum zou worden!⁹⁷

⁹⁴ Dit verbeterd Mausergeweer Mod'89 werd in de FN-fabrieken te Herstal vervaardigd. Na het Regiment Karabiniers, volgde de uitdeling in de rest van het leger pas in 1909.

⁹⁵ Geboren de 24 juli 1836, begon zijn militaire loopbaan als vrijwilliger bij het 8^e Linie en werd er na opleiding bevorderd tot onderluitenant de 08.04.59. Werde majoor de 17.10.85, luitenant-kolonel en aangeduid voor het Regiment Karabiniers de 28.06.91, werd kolonel bevorderd en aangeduid als korpscommandant op 28.06.94. Met pensioen de 22.09.96 en werd ere-generaal-majoor de 26.09.96. Overleden te Brussel op 20.06.1907.

⁹⁶ De nieuwe kazerne werd gedoopt naar hun doorluchtige, te vroeg ontvallen, kapitein-commandant Prins Boudewijn.

⁹⁷ Louis Leconte, onze eerste gewaardeerde kroniek- en geschiedschrijver van de Karabiniers. Zie onze bibliografie.

Onderluitenant Salkin behoorde eveneens tot de stichters van de TCB. Het was met overtuiging dat hij de wegen en de paden van het Zoniënwood doorkruiste om de meest pittoreske routes te noteren. Als luitenant-generaal op rust, vond hij op een goeie dag zijn oude notitieboeken terug. Het was met vreugde dat hij zijn jeugdtochten kon overdoen!

Kapitein-commandant baron de Jamblinne de Meux was eveneens een lid van het "team Beirlaen", en kort voor zijn dood als luitenant-generaal, herhaalde hij aan zijn ex-ordonnansofficier die hem kwam bezoeken: *"Wij hoorden allen bij die grote familie karabiniers en wij ondersteunden elkaar. Zo, toen Beirlaen de 'Touring' stichtte, hebben wij ons, praktisch allen, ingeschreven."*

Bij de eerste verjaardag van de oprichting, tijdens een banket dat 120 discipelen verenigde, kondigde luitenant Beirlaen het enorme cijfer aan van 5.000 leden, waaronder 130 karabiniers! Dit wil zeggen het quasi totaal van de officieren van het Regiment. Het was de 1 maart 1896. En de 1^e mei van hetzelfde jaar telde de TCB zijn achtduizendste lid!

Geldprijzen van vòòr 1914

Twee officieren van de Karabiniers, leden van de TCB sinds 6 maanden opgericht, wilden de dienstverlening van de TCB op de proef stellen. Zij lieten zich een "reisroute en een verblijf in Spa" uittekenen en voorstellen. Kwestie van een goeie hap gezondheid op te doen vòòr hun vertrek naar Afrika.

TCB bezorgde hen een voorstel en duidde hen een hotel aan in Spa. Wanneer wij de prijzen zien van toen kunnen wij slechts dromen... Spa: hôte des Arcades-kamer 2 fr; ontbijt: 0,75 fr; diner: 1,5 fr; souper: 1,25 fr Berging (hangar) en "donkere kamer": gratis!

Onze "karapatten" verwezenlijkten hun ambitie. Hun reis heen en terug, hun verblijf en al hun uitgaven, kostte hen de aardige som van 210,77 fr! En zij vertrokken voldaan en gelukkig naar het avontuurlijke Afrika.

Dertig wandelingen...

Toen de Touring Club zijn dienst voor reisroutes organiseerde waren het de officieren karabiniers die belangeloos hun medewerking verleenden aan dit initiatief. In de mess hoorde men slechts discussies over oorden, afstanden en wegen, onbekende en merkwaardige paden. Men sprak slechts over toeristische routes, alsof alle officieren van het regiment zich zouden omschakelen tot gidsen zoals er bestonden bij Cook. Dikwijls tijdens marsen en kampperiodes, zag men een of ander officier een notaboekje uit zijn tuniek halen om een merkwaardig detail te noteren, hetgeen dan ook dezelfde avond werd medegedeeld aan de TCB.

Onderluitenant Lehardy de Beaulieu, schreef met ironie: *"Wij zijn nu aan dertig 'wandelingen' rond Beverlo! En zij zijn allen verschillend!"*

Zestig jaren geleden waren de Karabiniers "Touring-minded". En op mijn woord, de traditie is blijven bestaan!

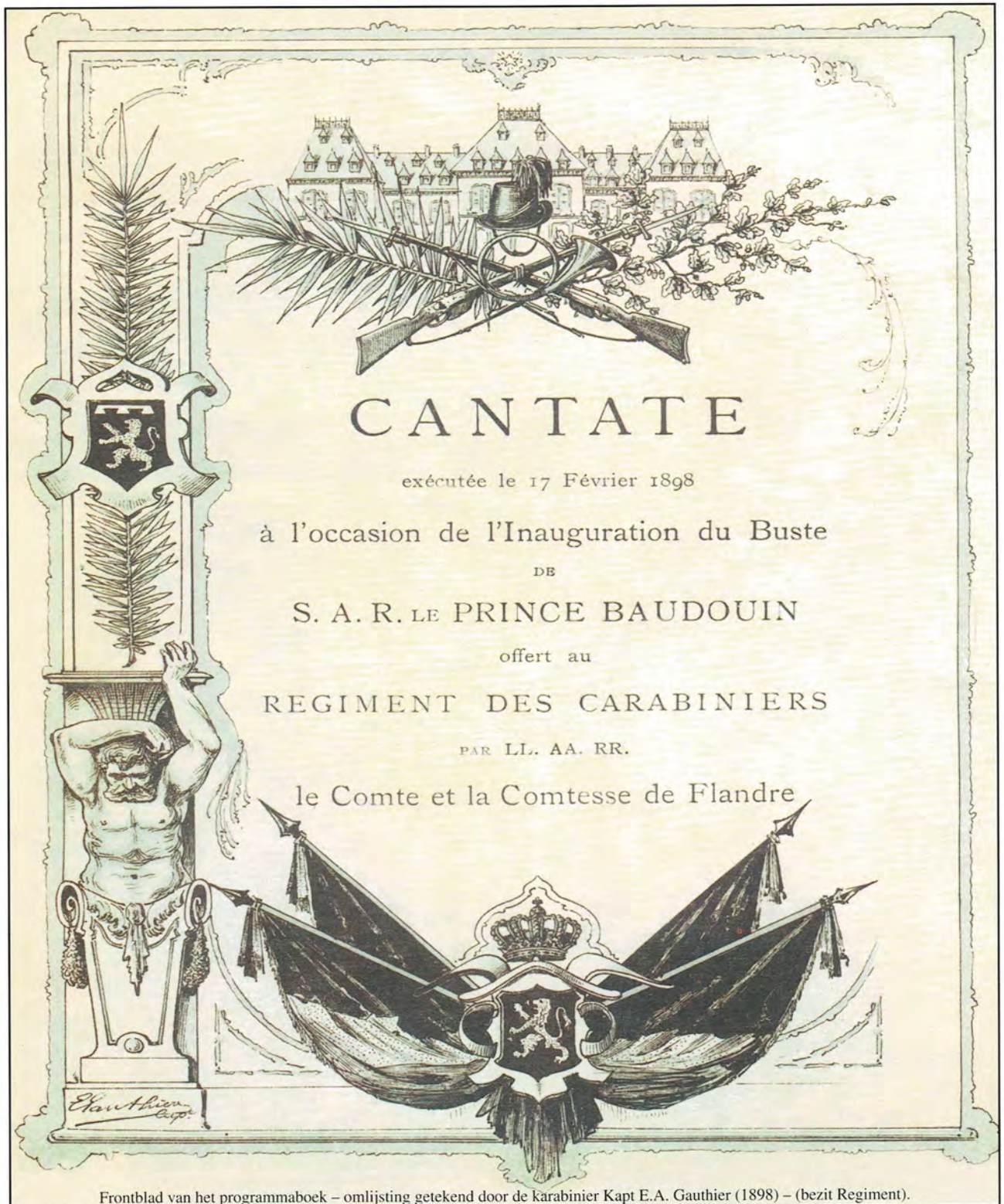
(getekend: Bradwell)

Keramieken kunstwerken
gemaakt door de
Hoofdaalmoezenier
en karabinier
Georges Herregods.
(Bezit Regiment.)
Expressieve 'Epoque'
karabiniers.
klein maar dapper!

Hoofdstuk 3

Het Regiment Karabiniers 1894-1910

Frontblad van het programmaboek – omlijsting getekend door de karabinier Kapt E.A. Gauthier (1898) – (bezit Regiment).

DE KARABINIERS NAAR EEN NIEUWE KAZERNE AAN HET DAILLY-PLEIN

Voorafgaand

Pas sinds 1873 nam de Staat de verplichting van de kosten van het beheer van kazernes op zich. Zo werd er een plan voor de bouw en herstructurering van militaire gebouwen uitgewerkt. In de Brusselse regio werd er in 1888 een nieuw militair hospitaal in gebruik genomen, werd er volop gebouwd aan nieuwe kazernes voor de Grenadiers en voor het garnizoen van Laken, bestonden er plannen voor de bouw van een nieuwe Militaire School en was de werf geopend van de nieuwe kazerne voor de Karabiniers op de terreinen van de verouderde Nationale Schietstand van de Burgerwacht te Schaarbeek.

We naderden een nieuwe eeuw met een snel evoluerende maatschappij. Ons Regiment had nieuwe, preciese, repteer Mauser-geweren ontvangen. De militaire wielrijders (cyclisten), een nieuw begrip, werden door de Karabiniers gevormd, zij werden bij hen een vertrouwd beeld, zij lokten bij hun kaders discussies uit over hun tactisch gebruik, over hun mobiliteit in het gevecht, over de voortzetting van hun 'Jagers-zijn' in de getrouwste 'Capiaumont-geest'.

Generaal Wanty schreef in zijn boek "Le milieu militaire belge de 1830 à 1914", waarin hij het Regiment Karabiniers situeerde bij het einde van de XIXe eeuw: *"De Karabiniers vormden een troep van een uitzonderlijk type, zij werden per onafhankelijk bataljon afgedeeld bij elke divisie. Van gemiddelde gestalte, opgeleid tot het uitvoeren van snelle en soepele marsen en interventies, werden zij zo licht mogelijk uitgerust. Zij droegen met fierheid hun cilindervormige hoed, bij bijzondere gelegenheden met pluimen getooid. Zij werden tactisch ingezet als steun aan de cavalerie en bewogen zich halfweg tussen de twee wapensystemen (Inf-Cav) met hun traditionele zin voor zelfstandige operaties; zij konden etappes aan van 32 km met een snelheid van 7 à 8 km per uur"*.

Nog enkele gegevens die de sfeer van toen typeerden: op het einde van de XIXe eeuw ontving een infanterist 0,78 fr per dag voor zijn persoonlijke 'verbruiken', 0,30 fr werd afgehouden voor de uitrusting en de kledij, 0,20 fr voor 300 gr vlees, wat groenten, aardappelen, koffie, zout, peper, verwarming, haarkapper en schoensmeer! Het brood, 750 gr daags, werd gratis geleverd. Uiteindelijk behield onze karabinier zo wat 7 à 8 centiemen voor ontspanning en supplementen!

Ongelukkige karabiniers vertellen ons: Honger en dorst en geen 'cens'!

En dan schreef een Frans tijdschrift: “de Belgische soldaten worden vertroeteld als juffrouwen in een kostschool!” In die periode telde ons leger, op vredesvoet, 3390 officieren, 46219 onderofficieren en soldaten waarvan 10667 vrijwilligers, 5452 vrijwilligers met de premie van plaatsvervanger en 30100 dienstplichtigen. Sedert 1884 bedroeg het jaarlijks contingent 13300 rekruten met ongeveer 500 vrijgestelden; dit contingent bedroeg slechts 25% van de opgeroepen voor de loting.

Ergens in die jaren, luitenant-generaal Pontus⁹⁸ moet toen Chef van het ministerie van Oorlog geweest zijn, verdwenen de marketensters uit de eenheden in navolging van wat er in 1890 in Frankrijk beslist was. Jammer, want die dames van het open en rake woord, maar meestal met een gouden hart, hadden allicht goede en verzorgende diensten kunnen bewijzen aan het front van de IJzer waar onze soldaten toen met een bepaalde nostalgie zongen: “Quand Madelon vient nous servir à boire...”!

In een voorschrift van mei 1894 werden de selectiecriteria nog eens speciaal beklemtoond voor de aanwerving van onze karabiniers en...grenadiers: *“Het is van belang om voor het Regiment der Karabiniers of dat der Grenadiers slechts mannen aan te duiden, begaafd met een stevige lichaamsbouw en met een vlekkeloos verleden: voor die korpsen moet men elementen zoeken van wie de grootte, de borstomvang en het lichaamsgewicht zo dicht mogelijk het gemiddelde benaderen dat aangeduid is door de inspecteur-generaal van de Gezondheidsdienst.”*⁹⁹

Met het K.B. van 27 september 1894 werd de getalsterkte van de karabiniers-compagnie als volgt bepaald: 1 kapitein-commandant, 3 luitenanten of onderluitenanten, 1 sergeant-majoor, 1 eerste sergeant, 1 sergeant-foerier, 5 sergeanten, 10 korporaa's, 3 klaroenblazers en 103 karabiniers.

De nieuwe kazerne

De kazerne was in september 1894 klaar voor bezetting en gebruik. Het was een imposant rechthoekig gebouwencomplex, 3 ha 50 groot! De aanpalende straten, de Charbo-, Mahillon- en Marchallanen waren nog steeds onbebouwd. Het hoofdgebouw bevond zich aan de voorrand van het complex met uitzicht op het Daillyplein (ex-burgemeester van Schaarbeek), twee evenwijdige blokken waren achteraan gebouwd, tussenin bevonden er zich langs weerszijden van de erekoer twee gebouwen loodrecht op de drie andere.

Kazerne 1K aan de Place Dailly te Brussel

⁹⁸ Generaal Pontus was Minister van Oorlog van juni 1884 tot en met mei 1893.

⁹⁹ Citaat uit “Historiek van de Belgische Grenadiersregimenten” Eerste deel.-p.92 -Ed. Mil.drukkerij Evere

De vier actieve bataljons (met vier compagnies) waren elk in afzonderlijke gebouwen ondergebracht. Enkele lokalen van Blok II en III waren voorbehouden aan het V^e en VIe reserve Bn, slechts enkele gegradueerden en klaoenen waren in vredestdjd met dienst. Het VIIe reserve Bn, opgericht in 1889 na het begin van de werken, werd ondergebracht in enkele lokalen van de zolderverdieping van blok I.

De onderofficieren van de reserve Bns alsook deze van de actieve Bnstaven hadden hun logies in de vleugels van de blokken II en III. Drie uitspringende constructies van het frontgebouw gaven uit op het Daillyplein: in de rechtervleugel was een paviljoen voorbehouden voor de officierenmess, in de linkervleugel een paviljoen voor gehuwde militairen, het middenpaviljoen omvatte de hoofdingang en huisvestte de verschillende stafdiensten.

In de bataljonsblokken logeerden de soldaten van twee compagnies op het gelijkvloers, deze van de twee andere compagnies op de eerste verdieping. De tweede verdieping bevatte zolderkamers bestemd om de effectieven van mogelijk wederopgeroepen militieklassen op te vangen. De slaapkamers van de soldaten waren zeer ruim en boden plaats aan 21 karabiniers, voor ieder militair was er ongeveer 19 à 20 kubieke meter lucht! Iedere kamer had aan de buitenzijde 2 grote vensters die men kon openen, aan de binnenzijde van het gebouw (kant van de luchtige gang) had men de toegangsdeur tot de kamers, ingewerkt in een geheel van vensters. Alle lokalen waren met keramieke tegels gevloerd, de muren en de plafonds bepleisterd om jaarlijks gekalkt te worden zoals het de regel was in alle militaire gebouwen.

Op iedere verdieping was er een groot lokaal voorbehouden als refter die dan ook dienst deed als theoriezaal, reserveerde men één lokaal als kantoor voor de administratie van de compagnie en waren er drie kamers voor het logies van onderofficieren. Op de zolderverdieping trof men enkele kleinere lokalen die gebruikt werden als compagniemagazijn of werkplaats. Een leegstaand lokaal op de hoogste verdieping werd eveneens gebruikt als droogplaats voor gewassen of door regen natte kledij.

In iedere blok was er op het gelijkvloers een gemeenschappelijke, ingerichte wasplaats voor de dagelijkse wasbeurt, op de eerste verdieping had men een cursuszaal voor de ongeletterden die 'na-scholing' kregen.

In het frontgebouw waren er naast de messes eveneens de keukens en de voorraadkelders voor de officieren

en gegradueerden, alsook een eetzaal en ontspanningszalen voor de onderofficieren.

Bovendien was er in dit groot gebouw een wapenzaal (ten behoeve van de 'schermers') en trof men aan de hoofdingang het wachtlokaal en een spreekkamer voor de bezoekers. In het centrum van het gebouw huisden op de verdiepingen de diensten van het commando en de staf van het regiment.

Het IVe Bn Karabiniers van het regiment, had reeds enkele dagen voor de aankomst van het gros, bezit genomen van de nieuwe kazerne om de verhuizing voor te bereiden.

Bruxelles – Caserne Prince Baudouin – Cuisine à Café
 Brussel Prins Baudewijn Kazerne – Koffiekeuken

Postkaarten van ± 1925.

Caserne des Carabiniers Cantine.
 Kazerne der Carabiniers Kantien.

De intocht van het Regiment Karabiniers te Schaarbeek

12 september 1894 was dé grote dag van de intocht van het Regiment Karabiniers langs volgende marsweg: Rogierplaats, Liedtsplaats, Colignonplaats, St-Mariekerk, Haachtsesteenweg, Rogierstraat en Daillystraat... Het was een héél bijzonder gebeuren, laten wij hierover de redacteur van de krant "Le Soir" aan het woord die het toen nauwkeurig beschreef:

"De triomfantelijke intocht van de Fransen te Milaan zou niet luidruchtiger geweest zijn dan deze van de Karabiniers in de voorstad Schaarbeek. Het was precies 2 uur toen het Regiment, muziek op kop, aankwam in de Brabantstraat onder de triomfboog met de woorden 'Salut aux Carabiniers'. Deze boog was opgericht op de grens tussen de gemeenten St. Joost-ten-Node en Schaarbeek. Het feestcomité en een groep van haar commissarissen, waarvan enkelen te paard, wachtten het Regiment op terwijl de Schaarbeekse verenigingen als volgt waren opgesteld: het muziekkorps van de Burgerwacht, de Instrumentale Kring 'L'Avenir', de Dramatische Kring 'L'Echo de l'Est', de 'kinderen van St.Cecilia', de 'Harmonie', de 'Verenigde Vlamingen', de 'Weberkring', de St.Sebastiaangilde, het Brandweerkorps en de 'Vereniging van Oud-Militairen'.

Na het gedrang, veroorzaakt door het voorbijtrekken van de 'ketjes' en van de 'capons' van de havensjouwers die de militaire muziekkorpsen voorafgingen, kwam de stoet zoals opgesteld in beweging, het Regiment sloot de mars, onder de opgewekte tonen van de muziek en onder de enthousiaste toejuichingen van duizenden Schaarbekenaren, samengeschoold aan hun vensters!

Overall op de doortocht van de Karabiniers wapperde de nationale driekleur en hingen er panelen, het Regiment prijzend, zelfs met lyrische teksten. De lampionslingers beloofden een buitengewone en feestelijk verlichting voor de avond.

De menigte, samengestroomd uit alle stadsdelen was enorm. Van het Noordstation tot het Daillyplein, over de lange wirwar van straten waar de optocht doortrok waren de voetpaden zwart van het volk en de toejuichingen weerklonken enthousiast.

Het was ongeveer 3.30 uur toen het Regiment op het Daillyplein aankwam en op de tonen van hun oude vertrouwde regimentsmars namen de Karabiniers bezit van hun nieuwe kazerne. Het Regiment pakte zich ordelijk samen op de erekoer, 'presenteerde' de wapens voor hun vaandel, terwijl de muziekkapel het vaderlands lied speelde.

Kolonel de Ketelaere, omringd door zijn officieren, hoorde de voorzitter van het feestcomité aan die de Karabiniers gelukwensde omdat zij Schaarbekenars geworden waren. De kolonel, in naam van zijn Karabiniers, dankte de leden van het feestcomité.

De officieren en de genodigden hebben dan de prachtige installaties van de kazerne doorlopen."

(Vrije vertaling van de teksten uit 'Le Soir' 13 (?) september 1894, opgenomen in het tijdschrift 'Carabinier' van de V.Z.W. Intercarabiniers 50e jaargang Nr. 3 van juli 1979.)

Van 16.00 tot 22.00 uur was er op het Daillyplein een groots feest met opeenvolgende optredens van de verschillende muziekkorpsen. De ganse wijk was verlicht, een vuurwerk sloot die grote feestdag af.

Rondom het Klein Kasteeltje heerste er duisternis en verslagenheid. Iedereen treurde om het vertrek van hun karabiniers, die er de 'kinderen' van de wijk waren. De dag voordien hadden vele onderofficieren, korporaals en soldaten hun afscheid gevierd in de herbergen van de Stapelhuislaan, de Ophemstraat, de Karabinierstraat, de straat van het Klein Kasteeltje en de Vlaanderenstraat, evenals van de Schipperskaai...

Men dronk wat meer dan naar gewoonte om het soldatenverdriet weg te spoelen...en men beloofde elkaar terug te zien...

De 21^e september verlieten 20 karweimannen het Daillyplein om hun oude kazerne wat uit te vegen en om er te helpen bij de intrede en installatie van het 9^e Linierregiment.

Acht dagen later werden de officieren karabiniers op het gemeentehuis van Schaarbeek door de Burgemeester, het Schepencollege en de gemeenteraadsleden ontvangen. De brandweermannen in groot ornaat, vormden de erehaag aan de hoofdtrap naar het perron van het imposante stadhuis. De zalen, elektrisch verlicht, waren prachtig versierd met bundels bajonetten, trofeeën en bloemen.

Om 20.30 uur werd de kolonel, vergezeld van het volledig officierenkorps, aan de ingang opgewacht door de heer Laude, burgemeester, en de schepenen. Mijnheer Laude wenste een hartelijk welkom aan de "meest geliefde officieren van alle regimenten", de kolonel dankte voor de warme ontvangst en zei dat de Karabiniers gelukkig en fier waren omdat ze voortaan geadmistriseerd zouden worden door een gemeente waar de bevolking en de autoriteiten hun zo sympathiek waren.

Tussen de genodigden merkte men de aanwezigheid op van de generaals Sterckx (16^e korpsComd) en Pontus alsook de Chileense generaal del Canto.

Er was een concert om het geheel op te luisteren tijdens hetwelke mejuffrouw Bender, dochter van de inspecteur van de militaire muzieken, en Nestor Massart, tenor, oud-luitenant karabinier, een optreden verzorgden, beiden zongen het gelegenheidslied "Schaerbeek aux Carabiniers".

Wij zouden hier kunnen afsluiten voor wat de intocht van de Karabiniers in hun nieuwe Prins Boudewijnkazerne betreft, maar deze gebeurtenis moet toen werkelijk een uitzonderlijke betekenis gehad hebben en voor de ganse gemeente Schaarbeek en natuurlijk ook voor ons Regiment, zo komt het dat wij niet kunnen nalaten u te laten genieten van een artikel, opgesteld in het Frans en verschenen in 1907, dertien jaren na de gebeurtenis, in een lokaal tijdschrift "Schaerbeek, en avant!..". De intocht van de Karabiniers moet in 1894 een onvergetelijke indruk nagelaten hebben!

"...Ce fut une radieuse journée!

Sous un soleil rayonnant, rehaussant chaudement l'éclat de nos couleurs nationales et communales arborées avec enthousiasme, Schaerbeek en fête, faisait un triomphal accueil au pimpant régiment créé par Capiaumont.

Colonel en tête, nos alertes carabiniers, que précédait la musique du régiment jouant ses airs les plus entraînants, firent leur entrée dans notre commune, littéralement encadrés dans une foule compacte, grouillante, qui, sur tout le parcours suivi pour arriver place Dailly, ne cessa d'ovationner nos vaillants petits troupiers.

Nous voyons encore le Colonel arrivant place Colignon. Faisant sentir l'épéon à son cheval, qu'il enleva dans un temps de galop, il vint, superbe de militaire crânerie, saluer du sabre les Autorités communales -le Bourgmestre Laude, en tête- rangées sur le perron de l'Hôtel de ville.

Inoubliable aussi est, pour nous, l'accueil fait, rue Royale-Ste-Marie, au populaire régiment, dont le colonel fut, à certain endroit, véritablement enseveli sous une avalanche de petits bouquets de fleurs!

Tous ces souvenirs nous repassaient en la vision, ces jours derniers, lors d'une fatale nouvelle circulant dans la commune.¹⁰⁰...

...Ceci se passait encore le jour de l'entrée des Carabiniers à Schaerbeek.

En qualité de membres du Comité de la Presse locale, organisateurs des festivités de la réception, nous avions à haranguer le Colonel à son arrivée à la caserne. L'un de nous trois: M. l'avocat Taquet, s'avancait donc vers le chef du régiment, à sa descente de cheval, lorsque le Colonel de Ketelaere très poliment dit à notre porte-parole: "Permettez, M. l'avocat!.. que je m'enquiers d'un simple renseignement!" Et ce renseignement consistait à savoir si la "popote" était prête pour "ses" hommes. Tranquillisé sur ce point, le Colonel se retourna vers nous, disant: "Et maintenant, Messieurs, je suis tout à vous!.."

¹⁰⁰ Deze tekst verscheen na het overlijden van LtGen De Kegelaere in juni 1907.

DE PERIODE VAN “BELLE EPOQUE” EN “ART NOUVEAU”

Het dagelijks leven werd hervat...

Onze luitenant Beirlaen Gaston, ging in 1894 de sportieve toer op. Hij organiseerde onder de auspiciën van ‘La Pédale Militaire’ een eerste militair ‘wielerkampioenschap’, een wegwedstrijd tussen Brussel en Antwerpen over Aalst, Dendermonde en Boom. Ondanks de bezwaren van generaal Pontus bij de voorbereiding in 1893, hij wou de wedstrijd verbieden, vond hij toch plaats en werd het een succes. Het was de onderluitenant Van Herck van het 6^e Linie die de 93 km in 4.37 uur ‘afkoerste’ met een fiets ‘Trent’ van 17 kg!

Tijdens de septembermanoeuvres van 1894 werden negen karabiniers-wielrijders uit de regimentsschool, ingezet als estafetten bij de 2^e CavDiv, de 3^e en 4^e Legerdivisies.

27 september 1894 Bij K.B. werd de infanteriecompagnie gereorganiseerd zoals reeds in het begin van dit hoofdstuk vermeld, met een totaal van 128 manschappen.

Het jaar 1895

In januari 1895 De mess officieren werd in het kwartier prins Boudewijn officieel ingehuldigd. Bij deze gelegenheid werd een feestelijk diner georganiseerd dat 158 deelnemers verenigde, de tafel werd voorgezeten door prins Albert.

Bij die gelegenheid opende het Regiment haar Gulden Boek, de eerste bladzijden werden door de prominente gasten getekend¹⁰¹.

Vele personaliteiten hadden er aan gehouden deze bijeenkomst met hun aanwezigheid op te luisteren, zo de generaals Sterckx, Van Rode, Marchal en Denis (19^e korpsComd.), de burgemeester van Brussel en het schepencollege van Schaarbeek.

Na de toast aan de koning hief kolonel De Ketelaere het glas ter ere van zijn prinselijke gast die als volgt antwoordde: *“Mijne heren, op dit inhuldigingsbanket van uw prachtige kazerne hebt u er aan gehouden mij uw verknoktheid en sympathie te betuigen. Ik ben er u zeer erkentelijk voor. Ik hoef nauwelijks te zeggen dat ik voor het Regiment Karabiniers een zeer speciale achting koester in herinnering aan mijn betreurde broeder die zo graag in uw midden verbleef en aan wiens herinnering uw harten trouw gebleven zijn. Ik hield er aan al de officieren te leren kennen van dit elite-regiment, van dit regiment dat zo een hoog aanzien heeft. Ik drink op het Regiment!”*

03 juni 95 Koning Leopold II bezocht de nieuwe kazerne Prins Boudewijn aan het Daillyplein.¹⁰²

Bijzonderheden over het bezoek zijn ons onbekend maar die dag zal het Regiment Karabiniers zoals steeds, er terug feestelijk bij gestaan hebben! De enige richtlijnen die wij teruggevonden hebben waren de persoonlijke notities van de Koning: *het bezoek zou gebeuren in de ‘kledij van de dag’, de volgende dag moest het zondagsdienst zijn (de afwezigen of diegene die met dienst waren moesten hun vrije dag op een andere dag nemen...), er werd door het Hof een som van 1.500 fr geschonken voor de behoeften van de troep en een som van 500 fr voor deze van de onderofficieren...*

Het Gulden Boek van het Regiment verwijst naar de gebeurtenis: koning Leopold II heeft het getekend op de tweede pagina met datum van 3 juni 1895.

Eveneens in juni werd LtGen Van der Smissen (een oud-grenadier) te Brussel begraven. Hij was de oudcommandant van het Belgisch expeditiekorps dat in Mexico roem oogstte. Op de begrafenis waren prins Albert

¹⁰¹ Het titelblad van het eerste Gulden Boek van het Regiment draagt de datum van 7 februari 1895 en verwijst naar de inhuldiging van de mess officieren, de derde pagina is getekend door ZKH Prins Albert zonder dagtekening, gevolgd door Henriette de Belgique, Duchesse de Vendôme en haar gemaal Duc de Vendôme. De vierde pagina draagt 15 handtekeningen van hoge gasten, de zesde en zevende pagina's dragen deze van de officieren van het Regiment, allen aanwezig op de inhuldiging. Alle pagina's zijn in perkament, bij een herstelling van het Gulden Boek in de zestigerjaren zijn er onbetwisbaar fouten gebeurd bij de rangschikking van deze.

¹⁰² Referte Nr188 uit de “Inventaris van het archief van de grootmaarschalk van het Hof. Regering Leopold II”, in het archief van het Koninklijk Paleis (Mil.huis).

en zijn vader, de Graaf van Vlaanderen, eveneens aanwezig. De Karabiniers vormden de erehaag aan de Regentlaan tot aan de protestantse tempel in de Belliardstraat, daar werd de kist binnengedragen door officieren van de Gidsen, de Karabiniers en de Artillerie. Een detachement karabiniers groette met een geweesalvo bij het binnentreden van de tempel, een tweede detachement van het Regiment herhaalde na de eredienst de eregroet op het rond punt van de Wetstraat.

September 1895 Tijdens de jaarlijkse legermanoeuvres werd het IIe Bn van het Regiment afgedeeld in een kantonnement te Brasschaat in de omgeving van het oefenplein.

In 1895 was er voor het Regiment, het vertrek naar Congo van drie sergeanten, één sergeant-majoor en één luitenant, allen karabiniers.

Terugkerende filantropie bij de karabiniers...en participatie aan het sociaal leven in het Brusselse.

Steeds vrijgevig, richtte het Regiment een volksfeest in ten bate van de goede werken van de gemeente Schaarbeek, hetgeen 3.600 fr opbracht, wat voor die tijd een aardig bedrag was. De Vereniging van de oud-onderofficieren van het Regiment organiseerde op haar beurt een grote liefdadigheidsvertoning ditmaal ten bate van de Voorzienigheids- en Hulpkas voor de slachtoffers van arbeidsongevallen (Kas gesticht door koning Leopold II).

La Société des anciens sous-officiers des carabiniers

La Société des Anciens sous-officiers du régiment des carabiniers organise, au bénéfice de sa caisse de secours, le dimanche 5 juin, à 3 h. 1/2, au Théâtre Lyrique, place du Marché, une grande fête artistique et militaire, avec le concours du 9e régiment de ligne et de la société de musique L'Harmonie de Molenbeek-St-Jean.

Des intermèdes, comprenant des concours vélocipédiques, esorime et attractions diverses, y seront exécutés.

A 8 heures, grand bal, dans la salle et dans les jardins.

En cas de mauvais temps, la fête aura lieu dans les locaux.

"Le Peuple" 3 juni 1898

Deze geest van filantropie herhaalde zich in januari 1896 wanneer de Belgische Vereniging van oud-officieren en oud-onderofficieren van het Leger, met een sterke participatie van karabiniers, een gala-avond inrichtte met het doel het steunfonds 'van de oudstrijders van 1830 en van de kinderslachtoffers' te spijzen. Dit gala werd opgeluisterd door de muziekkapel van het Regiment Karabiniers die met haar concert een welverdiend succes oogstte.

Het volgend jaar organiseerden de oud-onderofficieren van de Karabiniers in het Leopold Park te Brussel een groots volksfeest met medewerking van het Regiment. Honderdvijftig karabiniers bevolen door twee eerste-sergeanten voerden een zeer gesmaakte demonstratie uit met de wapenstok en daarna volgde het bajonetschermen. Zij voerden ook schijn aanvallen uit onder leiding van kapitein Aerts. De voorstelling besloot met een concert van het muziekkorps van de Karabiniers om te eindigen met een vuurwerk.

Het jaar 1896

1896 was het jaar van het ongelukkig overlijden (6 mei) tijdens een reis in Frankrijk, van LtGen Sterckx, oud-karabinier. Het nieuws werd getelegrafeerd naar het Regiment waar LtKol Pioch, commandant a.i., de opdracht kreeg de weduwe en de twee zonen te verwittigen. Deze hoofdofficier was de meest bekende persoonlijkheid van het leger: "*Karabinier van de oude stempel, doordrongen van de goede tradities die namen als Capiaumont, Fleury-Duray, Van Casteel, Doutrewe en Lemoine kenmerkten*", aldus een kroniekschrijver uit die tijd.

Het was eveneens het jaar van de doorbraak van de karabiniers-wielrijders. Luitenant Beirlaen Gaston was er in geslaagd Generaal Brassine¹⁰³, Minister van Oorlog, te overtuigen van het nut van de fiets als tactisch vervoermiddel. Doch daar wijden wij later een bijzondere paragraaf aan. Vermelden wij eerst nog drie feiten:

- de officieren waren toen niet tevreden met een aanpassing van het reglement dat de 'inwendige dienst' regelde. Het tijdstip van de verplichtte 'officierstafel' (diner) werd vastgesteld op 17.00 uur in plaats van 12.30 uur! Voordien waren zij in wezen tijdens de namiddag vrij en konden zij zich in de stad begeven. Het nieuwe voorschrift verplichtte hen zich in uniform naar de mess te begeven en belette hen deel te nemen aan het mondaine leven, theatervoorstellingen bij te wonen, en wat erger was, naar zij beweerden, thuis te werken! Zij hebben zich moeten aanpassen, allicht met licht gemor...

26 september 1896 Kolonel Ninitte Théophiles Ch.J.¹⁰⁴, nam het bevel over het Regiment Karabiniers en werd de 21e korpscommandant.

Dit jaar werden twee bataljons Karabiniers betrokken in een beperkt vuurmanoeuvre te Diegem. Tesamen met twee bataljons Grenadiers stonden zij onder het bevel van kolonel Droomers. Bij de uitvoering van de vuren stond het ene deel, de Karabiniers, onder het bevel van kapitein-commandant Keucken, het andere deel stond onder het bevel van prins Albert, toen compagniecommandant bij het Regiment Grenadiers. Na zeven uren oefening en een mars van 20 km marcheerden de karabiniers gezwind en al defilerend hun kwartier Prins Boudewijn aan het Daillyplein binnen.

Kolonel Ninitte

De oprichting van een eerste Belgische testcompagnie militaire wielrijders

10 augustus 1896 Bij Ministerieel Besluit werd het bevel gegeven aan luitenant Beirlaen om een testcompagnie wielrijders samen te stellen voor de duur van de manoeuvres van september.

Dit was de gedroomde kans voor onze karabinier om zijn ideeën in daden om te zetten. Maar de termijnen voor de voorbereidingen waren meer dan krap!

De 17 augustus nam Lt Beirlaen in Beverlo het bevel over de voorlopige compagnie. De getalsterkte moest beperkt blijven tot 120 man. In zes dagen verzamelde onze luitenant karabinier, 70 militairen uit verschillende eenheden, vrijwilligers en eigenaars van een fiets. Hij kon rekenen op de steun van zijn Regiment en beroep doen op twee officieren van de karabiniers, Lt Tollen en onderluitenant Christophe. Zijn onderofficieren kwamen uit zijn Regiment, alsook uit Jagers te Voet en Linierementen. Onze gedreven compagniecommandant had juist geteld zeven dagen de tijd om van dit amalgaam een echte compagnie te maken.

De kleine eenheid werd ter beschikking gesteld van de generaal Van Alderwerelt, commandant van de 3^e Legerdivisie (Blauwe partij). Het wantrouwen van de divisiecommandant bleek duidelijk uit het Order nr. 1,

¹⁰³ Generaal Brassine was de Minister van Oorlog van 4 mei 1893 tot en met 4 augustus 1899.

¹⁰⁴ Geboren te Gent op 18.05.1840. Werd toegelaten tot de School van de Legerkinderen te Lier de 03.10.1850, werd Sgt foerier bij het 1^e Linierement op 27.02.57 en toegelaten tot de Militaire School de 17.09.57, werd onderluitenant benoemd en aangeduid op 19.03.1860 voor het 9^e Linie. Werd als luitenant opgenomen in de Krijgsschool de 23.09.73. Werd majoor benoemd en aangeduid als 2^e Comd van de Mil.School op 06.04.86. Werd als LtKol overgeplaatst naar het Regt Grenadiers de 29.06.92, werd kolonel en commandant van het 8^e Linie op 27.03.95 en muteerde naar het Regiment Karabiniers om er het bevel te nemen op 26.09.96, werd stafchef van de 4e Mil Circonscription de 23.10.97 en benoemd tot generaal-majoor, Comd van de Provincie op 26.06.98. Werd LtGen de 26.09.1901 en Comd van de Mil Circonscription. Was gepensioneerd de 13.09.1905, overleed te Brussel op 24.07.1921.

waarvan uittreksel: “*La compagnie de cyclistes armés se portera lundi 24 courant de Bourg Leopold à Alken. L’itinéraire à suivre est laissé au choix du commandant de façon à ne pas gêner la marche des autres troupes...*” De generaal sprak over hen als “*fantassins à roulettes*”!

Groep militaire wielrijders.

1128. - *ARMEE BELGE. Groupe de Carabiniers cyclistes*

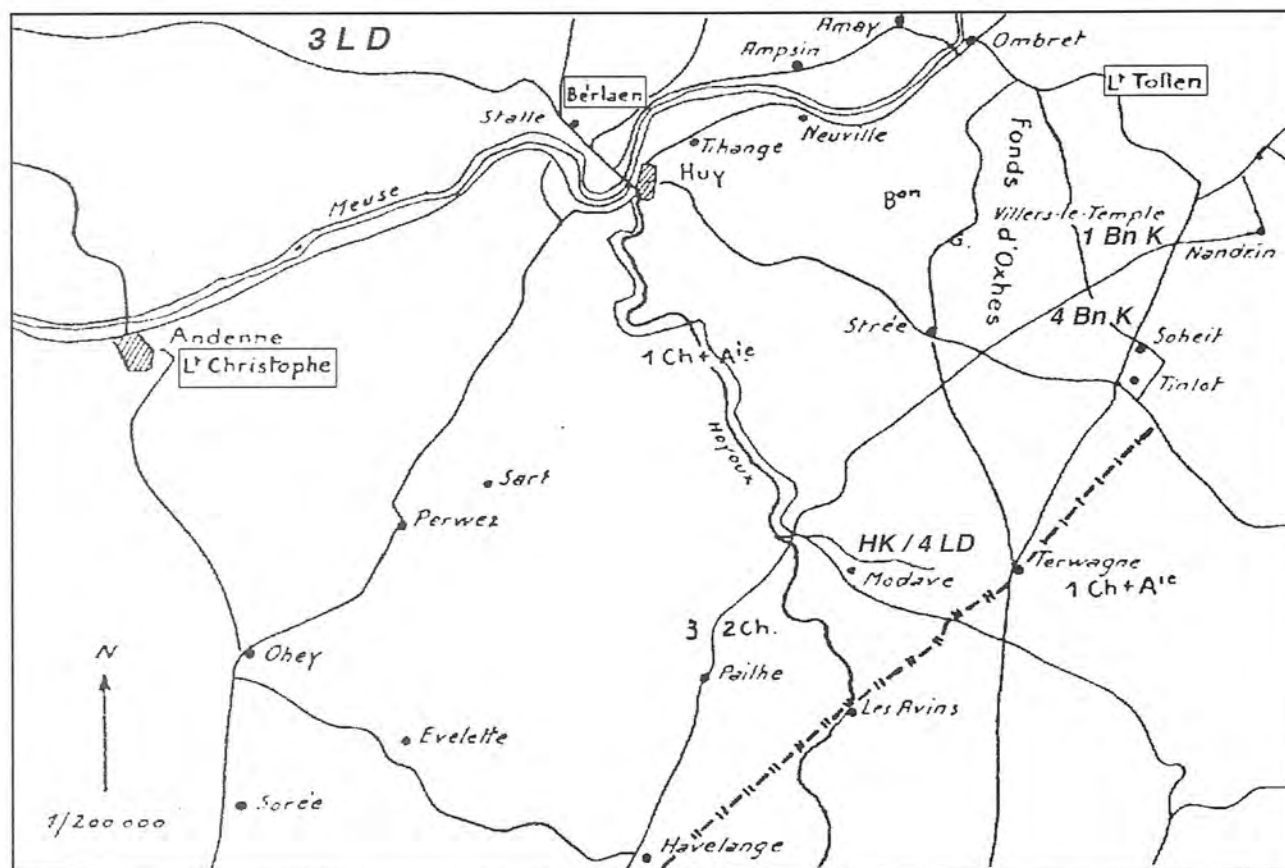
Het manoeuvre had plaats in het gebied van Haspengouw tot de Condroz, tussen St Truiden, Hoei en Marche. Een divisie in het noorden (de 3^e L.D.) en een andere (de 4^e L.D.) in het zuiden gingen zich de overgangen van de Maas betwisten tussen Hoei en Ampsin.

In het kader van het manoeuvre werd de compagnie als volgt opgesplitst:

- 15 wielrijders met onderluitenant Christophe in Andenne,
- 15 wielrijders met luitenant Tollen te Ombret,
- de rest van de compagnie in Hoei.

De detachementen kregen hun waarnemingsrichting, de te bezetten punten en de te leveren inlichtingen. Aanvankelijk leek het succes uit te blijven, maar weldra doorbraken de wielrijders het observatiescherm van de vijandelijke cavalerie en konden aldus van dichtbij de ontplooiingen van de 4^e Legerdivisie (rode partij) waarnemen. Zij slaagden erin hun commando op de hoogte te houden van de bewegingen van de tegenpartij en waren in staat om de defensieve stellingen af te tasten. Maar ook als gevechtselement kwamen zij aan hun trekken door o.a. zich snel en ongezien te verplaatsen om nadien een hinderlaag te spannen. Zij namen de tegenstander onder vuur, verdwenen ongezien om dan snel op een andere plaats een nieuw beperkt manoeuvre op te zetten. Tijdens de einderemonie van 3 september te Havelange erkende de divisiecommandant de onschatbare waarde van de militaire wielrijders “*Vous aviez joliment bien rempli votre mission et vous nous aviez rendu les signalés services. Sans vous, nous eussions été dans une ignorance à peu près complète de la situation de l’ennemi.*”

Na de manoeuvres werd de compagnie ontbonden te Hoei de 3e september 1896. Luitenant Beirlaen kreeg een nieuwe opdracht van het Ministerie van Oorlog, hij werd naar Frankrijk gezonden bij het 87e Régiment d’Infanterie

waar Capitaine Gérard, de Franse militaire specialist wielrijder en realisator van de vouwfiets (pliante Gérard), verbleef. Bij zijn terugkeer uit Frankrijk schreef Beirlaen zijn rapport voor de Minister van Oorlog met voorstellen over een organisatie en de uitrusting van een eenheid wielrijders in België. Het zijn die voorstellen die later aan de basis lagen van de beslissing in 1898 tot de oprichting van de eerste Belgische wielrijderscompagnieën.

Het jaar 1897

Onze karabiniers, Belgische pioniers van de soldaat-jager te fiets, hadden, door hun doorzetting en de efficiënte demonstratie van de tactische mogelijkheden tijdens de manoeuvres van augustus 96, de sceptici, de militairen, de pers en het Ministerie van Oorlog, overtuigd! Met een ministerieel 'aanschrijven' (M.A.) werd de oprichting van een commissie belast met een testprogramma bevolen, waaraan verschillende types van fietsen, in 't bijzonder de Franse vouwfiets Gérard, onderworpen zouden worden.

De commissie was samengesteld uit drie officieren karabiniers, specialisten van het wielrijden: kapitein adjudant-majoor Hildebrand, luitenant Beirlaen en luitenant Tollen. De 26 voorgestelde types van fietsen werden aan zeer strenge proeven onderworpen: het gewicht, het gemak van voortbewegen en de snelheid, de weerstand, het gemak van dragen enz. werden uitgetest in de zanderige en moerassige terreinen van Beverlo. De keus viel op op een Belgisch fabrikaat, de vouwfiets Belgica, van de firma van de heer L. Mettwie. Het was een onbetwistbaar succes voor onze nationale industrie.

Postkaarten uit de privéverzameling van ere LtKol Jean Verlinden.

De sectie wielrijders van de Regimentsschool werd opgedoekt en vervangen door een experimentele compagnie karabiniers-wielrijders. Opnieuw nam zij succesvol deel aan de legermanoeuvres van september 1897 die doorgingen in Vlaanderen. De legerleiding was er meer en meer van overtuigd dat de operationele inzet van gewapende en goed getrainde wielrijders een pluspunt waren in operaties. De 'bereden infanterie' verscheen naast de cavalerie op het mogelijke slagveld...

Na de Frans-Duitse oorlog van 70/71 was onze onafhankelijkheid schijnbaar niet meer bedreigd. Niettemin klonken de stemmen van de Duitsers ietwat onheilspellend: zij drukten het verlangen uit om de mondingen van de westelijke stromen te veroveren, hun bezit moest de overheersing op zee verzekeren. Tegenover de steeds toenemende bewapening van onze bureu, ijverde koning Leopold II tot het einde van zijn regering zonder ophouden voor de versteviging van onze militaire organisatie. In 1887 werd met de goedkeuring van beide Kamers besloten, de Maaslinie te versterken: Luik en Namen werden omringd met nieuwe forten en werden aldus strategische spillen, die het manoeuvre van het Maasleger moesten ten goede komen. Na deze beslissing startten reeds de debatten over de modernisering en versterking van de vesting Antwerpen, het bolwerk van onze verdediging.

Koning Leopold II spande zich ook in om de afschaffing te bekomen van het asociaal stelsel van de vervangers bij de loting, -discussiepunt sinds 1871- hij wou komen tot de invoering van de verplichte 'persoonlijke'-dienst. De heersende politici volgden hem niet... In 1890 publiceerden vier oud-officieren, behorende tot de rechtervleugel van het Parlement, de heren van der Burch, Terlinden, d'Oultremont en Jacqmart een oproep tot de bevolking. Dit 'Manifest van de vier generaals' ontketende hevige woordentwisten die het oordeel van de meerderheid in het Parlement niet kon beïnvloeden. De Minister van Oorlog, generaal Brassine, spande zich in om in 1896 een verhoging te bekomen van het contingent in ruil voor een vermindering van diensttijd. Doch tevergeefs.

De sociale en politieke hervormingen hadden toen alle aandacht (met reden!), defensie werd stiefmoederlijk behandeld (zoals meestal het geval is tijdens periodes van schijnbare rust).

Op 13 juni 1897 kwamen te Brussel verschillende tienduizenden oud-militairen op straat, voor de invoering van de persoonlijke militaire dienstplicht. Oudstrijders van 1830 en 1870/71, leden van verenigingen van oud-gedienden organiseerden een voor die dagen imposante en gedisciplineerde betoging. De oud-onderofficieren karabiniers, hadden als teken van protest tegen de onwil van de politici, hun vlaggen met zwarte strikken omfloerst en aan het paleis neergelegd.

Als gevolg van deze indrukwekkende demonstratie werd het weekblad "La Belgique Militaire.-Organe de l'Armée, met de leuze: Si vis pacem para bellum." (gesticht in 1871), het orgaan van de Nationale federatie van 52 Verenigingen en Kringen van oud-militairen! De Federatie opende een steunlijst waarop iedereen een bijdrage kon storten om de propagandacampagne voor de 'persoonlijke dienst' te helpen betalen.

Bij de Karabiniers, getrouw aan hun wat 'stormachtig' verleden, hadden 88 kaderleden zich onmiddellijk gemeld, bij de Grenadiers 32, bij het 5e Linie 50, bij het 1e Artillerie een 30-tal.

1897 was ook, bij ons weten, het jaar van de oprichting van de eerste vereniging (later 'verbroedering' geheten) van oud-karabiniers: "Société des Ex-Caporaux et Soldats des Carabiniers de Bruxelles" (02.08.1897)¹⁰⁵. De eerste president was de heer Clerfeyt, deze 'kring' was eveneens aangesloten bij de "Fédération Nationale des Sociétés d'Anciens Militaires du Royaume"; de 'Société' van karabiniers, had twee erkende eretekens die aan verdienstelijke leden, ex-karabiniers, werden uitgereikt. Dit voorbeeld werd door de ex-gedienden van andere regimenten gevolgd.

23 oktober 1897 Kolonel Timmermans Paul¹⁰⁶ nam het bevel over het Regiment Karabiniers en werd de 22e korpscommandant.

¹⁰⁵ Een bijzondere bijlage over de historiek van de verenigingen en verbroederings van ex-karabiniers zal later in deze kroniek aan bod komen.

¹⁰⁶ Geboren te Gent op 27.11.1842. Startte zijn militaire loopbaan als leerling aan de Militaire School de 14.11.60. Werd onderluitenant benoemd op 14.12. 62; na enkele jaren bij de cavalerie geweest te zijn werd op 27.04.67 aangeduid voor de Grenadiers om twee jaren later over te gaan naar de artillerie, maar steeds in stafdienst; vervulde als kapitein de functie van vleugeladjutant bij verschillende generaals; Werd majoor op 07.04.86, LtKol de 26.12.93, Kol de 25.06.95 en werd commandant van de Karabiniers op 23.10.1897. Werd generaal-majoor de 26.03.1900, LtGen de 25.09.1915, gepensioneerd op 19.05.1918. Overleden in 1925.

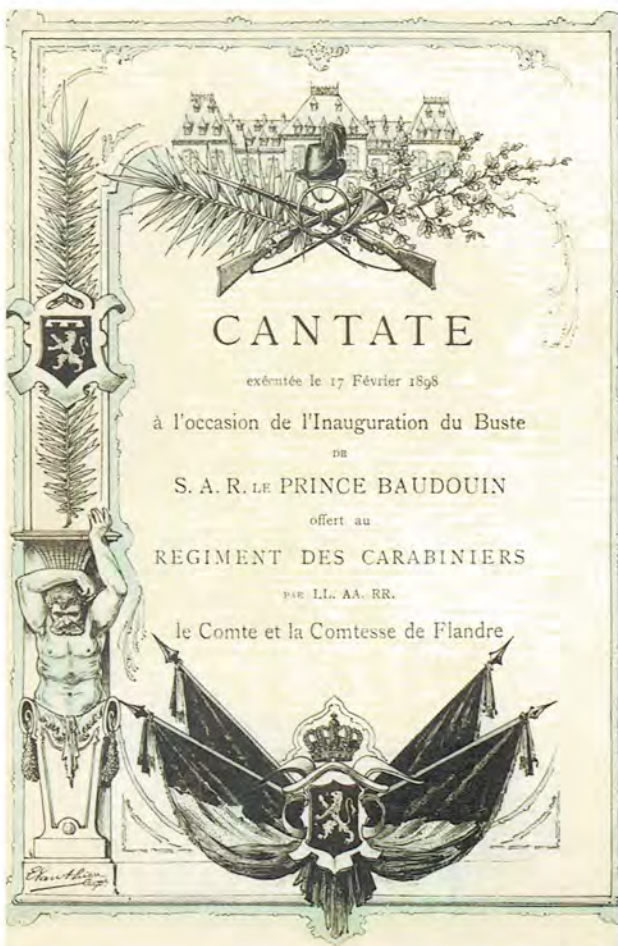
Het jaar 1898

17 februari 1898 – De Graaf en de Gravin van Vlaanderen schonken aan het Regiment een borstbeeld van hun zoon Prins Boudewijn als blijvende herinnering aan zijn commandoperiode als compagniecommandant bij het Regiment Karabiniers. Beide koninklijke hoogheden waren aanwezig bij de inhuldigingsplechtigheid in het kwartier Prins Boudewijn. Bij deze gelegenheid voerden de karabiniers een geslaagde cantate uit.

(Op het tweede perkament blad van het eerste Gulden Boek van het Regiment herkent men de handtekeningen van Philippe, Comte de Flandre en van Marie, Comtesse de Flandre et Princesse de Hohenzollern.)

LtKol Mailly P. (onderluitenant bij de Karabiniers in 1870, bleef er onafgebroken tot zijn benoeming als majoor in 1896), was een bekend kunstschilder, schonk eveneens twee geschilderde landschappen aan de mess officieren. Majoor Duflos, ook een 'ancien', had een tekening geschonken die ophing in de mess.

Steeds in 1898 besliste de Minister van Oorlog in ieder bataljon Karabiniers één compagnie wielrijders

Het origineel borstbeeld van Prins Boudewijn van het Regiment geschonken op 17 februari 1898.

op te richten. De vierde compagnie van elk Bn werd hiervoor aangeduid. Men startte deze hervorming bij het IIIe en IVe bataljon, deze van het I^e en IIe Bn zouden in een tweede fase uitgevoerd worden. De bestelling van de vouwfietsen werd geplaatst bij de firma N.V. Belgica. De karabiniers-wielrijders bekwamen als individueel wapen de karabijn 'Comblain'.

Bij de opdrachten hoorde: steun verlenen aan de cavalerie en aan de voorwaartse ontplooiende batterijen, verkenningen uitvoeren in de diepte van de vijandelijke stellingen, als verbinding optreden tussen de cavalerie en het gros, ...

In juni 1898 nam het Regiment deel aan een schiet- en oefenperiode bij Aarlen (Schietveld Lagland). Het transport geschiedde per spoor, het Regiment werd aan het station van Aarlen ontvangen op de tonen van haar vertrouwde regimentsmars uitgevoerd door het muziek van het 10e Linieregiment. De staf en twee Bns werden in de stad ingekwartierd, de twee andere Bns erbuiten.

Koning Leopold II schonk een vlag aan de 'Société des Ex-Caporaux et Soldats des Carabiniers de Bruxelles'. De kleine plechtigheid had plaats in het koninklijk paleis, een delegatie van de vereniging ontving uit de handen van generaal Chapelier de nieuwe vlag.

29 juni 1898 Kolonel Timmermans nam reeds afscheid van zijn regiment en werd opgevolgd door kolonel Pioch Joseph A.¹⁰⁷ die de 23^e korpscommandant werd.

Eind 1898 hield de 'Vereniging van de oud-Onderofficieren van het Regiment Karabiniers' een feest in de salons van 'L'Union' in de Fabriekstraat. Tijdens deze avond werd er een omhaling gehouden ten bate van het monument voor Sgt De Bruyne, gesneuveld in Congo onder het vuur van de slavendrijvers, nadat hij geweigerd had, ondanks het feit dat hij het bevel had gekregen terug te keren, zijn gevelde chef, luitenant Lippens, te verlaten.

Kolonel Pioch

In juli 1899 beleefde het Regiment Karabiniers de regelmatig terugkerende kamp- en schietperiode te Beverlo.

¹⁰⁷ Werd geboren de 31.03.1843 te Elsene. Nam dienst bij het 11^e Linie op 27.10.59, werd toegelaten tot de Mil.School de 03.03.62 en werd tot OLT bevorderd de 15.03.64, studeerde aan de Krijgsschool vanaf 28.09.71. Werd majoor benoemd op 26.12.89 en werd op 28.06.90 aangeduid voor het Regiment Karabiniers. Werd er LtKol de 08.03.95 en kolonel en commandant van het Regiment Karabiniers op 27.06.1898. Werd GenMaj en ProvincieComd op 26.09.1901. Werd Comd van de 3^e Circonscription de 27.12.1904 en LtGen de 25.09.1905, werd gepensioneerd op 25.06.1908. Overleden te Schaarbeek de 02.02.14.

Het jaar 1900

In juli had de inhuldiging plaats van het monument Sgt De Bruyne. Ieder regiment mocht een delegatie sturen van vijf onderofficieren. Voor het Regiment waren eveneens kolonel Pioch, zijn adjudant-majoor commandant Godts en verschillende karabiniers-officieren present als toeschouwer.

Luitenant Thomas Charles van de Karabiniers werd vereremerkt met het Burgerlijk Kruis 1^e Klas voor een daad van moed. Met ware doodsverachting had hij zich vóór een bespannen brouwerskar geworpen om de op hol geslagen paarden in te tomen. Hij werd meer dan 50 meter meegesleept over de Leuvense steenweg. Uiteindelijk slaagde hij erin de dolle paarden te bedwingen, hij was ernstig gekwetst aan zijn handen.

De compagnie karabiniers-wielrijders van het IVe Bn nam in juli deel aan de manoeuvres van de 2 Cav Div te Beverlo. De afstand Brussel - Beverlo werd probleemloos in één etappe afgefietst door de compagnie. Tijdens de grote legermanoeuvres in augustus/september was het IIIe Bn volledig toegekend aan de 3e LD (legerdivisie) waarvan het HK opgesteld was te Lobbes, terwijl het IIe Bn met haar compagnie wielrijders afgedeeld was bij de 4e LD met HK te Annevoie.

Wat later nam het I^e Bn Karabiniers met haar Cie wielrijders deel aan een korte oefening van dezelfde 4^e LD ten ZW van Brussel.

Een actiefoto voor het nageslacht van onze karabiniers-wielrijders op oefening.

In die periode bedroeg het contingent miliciens toegewezen aan het Regiment Karabiniers 576 manschappen terwijl de andere infanterieregimenten zich moesten behelpen met 468 miliciens.

Het jaar 1901

Een nieuw type rijwiel werd uitgetest: het was goedkoper (265 fr), steviger (een versterkt kader) was lichter en met volle banden.

Kapitein Natalli van het 7^e Italiaans Bersaglieregiment kwam op stage bij de wielrijders van de karabiniers.

26 juni 1901 Kolonel Regibo Charles¹⁰⁸ nam het bevel over het Regiment Karabiniers en werd de 24^e korpscommandant.

Een karabinier, kapitein Verstraeten, commissaris-generaal van de Onafhankelijke Staat Congo, keerde na acht jaren dienst in Afrika, terug naar zijn vaderland.

Onlusten...

Een campagne voor de invoering van het "algemeen stemrecht" en voor de afschaffing van de loting bij de rekrutering van het contingent, veroorzaakte spanningen bij de politici. Zij gaf ook aanleiding tot een gespannen sfeer bij de bevolking. Een klimaat van anti-militarisme stak de kop op.

Toen het hotel 'Continental' te Brussel aan het Brouckèreplein in oktober afbrandde, werd er beroep gedaan op het piket van de Regimenten Karabiniers, Grenadiers en 9e Linie, om de zenuwachtige massa toeschouwers in bedwang te houden. Burgemeester De Mot van Brussel stuurde een bedankingsbrief aan de korpscommandanten waarin hij de snelle interventie alsook de ijver en de energie van de militairen prees. De kroniekschrijvers van die tijd voegden er aan toe dat de menigte de "Carmagnole"¹⁰⁹ en de "Internationale" zong terwijl zij de soldaten beschimpten en zelfs trachtten het troepenkorps te doorbreken. De 16^e oktober schreef een links dagblad: *"Enige gegalonneerde bruten, deze wilden, hebben al hun dapperheid teruggevonden om in ons te sabelen en vrouwen en ontwapende mannen te slaan."*

Het jaar 1902

Het jaar werd opnieuw gekenmerkt door de hevige betogingen voor het algemeen stemrecht die vooral plaats hadden van 10 tot en met 14 april. Tijdens zware rellen tussen rijkswachters en oproerkrakers vielen er verschillende doden en gekwetsten. Vanaf 13 april werden er twee militieklassen wederopgeroepen om de orde te helpen handhaven, onze Karabiniers werden eveneens ingezet.

De betogingen waren een dankbare aanleiding om de politici te overtuigen van enkele noodzakelijke hervormingen bij het leger. Onder het impuls van de Katholieke Partij werd het vrijwilligerschap bij het leger ingevoerd. De loting bleef echter behouden om het contingent op peil te houden. De rekrutering van vrijwilligers gaf geen goede resultaten, het bleef bij een aanwerving van ongeveer 1.000 vrijwilligers per jaar!

De wet van 24 november 1902 bepaalde de getalsterkten als volgt: op oorlogsvoet 187.000 man (dit cijfer werd reeds sinds 1896 gevraagd door opeenvolgende Commissies), door beperkingen in de diensttijd viel het legereffectief op vredesvoet tot 40.000 man! Bij de infanterie had ieder regiment naast zijn staf, drie actieve bataljons en één reserve Bn, plus twee vestingBns te mobiliseren. Voor de Karabiniers was het: vier actieve Bns, één reserve Bn plus drie vestingBns. Bij ieder Bn Karabiniers was er organiek één compagnie karabiniers-wielrijders, de andere drie compagnies bleven onveranderd. Bij mobilisatie werden de drie vesting Karabiniers-Bns, het 6e, 7e en 8e, gegroepeerd in één Vesting Regiment.

¹⁰⁸ Werd geboren op 18.07.1844 te Brussel. Begon zijn militaire loopbaan bij het 3e Linie de 27.04.63. Werd toegelaten tot de Militaire School op 14.01.65 en werd er O.Lt de 23.05.67, bij de Karabiniers vanaf 1868, toegelaten tot de Krijgsschool de 26.12.70, gebreveteerd Stafadjuut de 03.08.74 en werd aangeduid voor het 1^e Jagers te Voet. Maj de 26.06.92, terug bij de Karabiniers op 12.05.95, werd LtKol de 26.06.98 en kolonel, commandant van het 12^e Linie de 26.09.1900. Kwam terug naar het Regiment Karabiniers als korpscommandant op 26.06.1901. Werd GenMaj benoemd op 26.09.1903, gepensioneerd de 20.03.1905. Overleden te Brussel de 16.02.1906.

¹⁰⁹ Bekende Franse revolutionaire zang en dans sinds 1792 en gezongen door het volk bij de gebeurtenissen van 1793.

Om de regimenten op oorlogsvoet te brengen werden de zes jongste militieklassen opgeroepen, voor de reserve Bns de 7^e en 8^e militieklas, en voor de vestingseenheden de 9^e tot en met de 13^e militieklas! Op het vlak van de ontplooiing bleven alle eenheden in het garnizoen Brussel, de Regimentsschool te Waver en het Depot te Mechelen. Deze aanpassingen bezorgde de regimenten grote kopzorgen: de effectieven van de actieve eenheden bleven van dan af onderbezet!

26 juni 1902 LtKol SA Rosart muteerde van het 2^e Jagers te Voet naar het Regiment. Hij was reeds als majoor bij de Karabiniers van 1898 tot 1900.

Een nieuwe functie werd gecreëerd: de militaire commandant van het Paleis der Natie (het Parlement). De eerste militaire commandant, tussen de vele kandidaten, die de functie werd toegewezen was de karabinier kapitein-commandant Henkart C.

Bij een natuurramp (8 mei 1902) in de Martinique besloot de regering hulp te bieden aan de zwaar beproefde bevolking van de stad St-Pierre, verwoest door de uitbarsting van de Peléeberg. De militaire overheid organiseerde een weldadigheidsfeest om fondsen te verzamelen. Bij deze gelegenheid voerde het Brussels garnizoen een groots spektakel op aan het Jubelpark (Cinquantenaire) dat de belangrijke som van 50.000 fr opbracht. Onze Karabiniers namen er aan deel met hun muziekkorps onder de kundige leiding van hun chef, luitenant Turine. Vierenzestig karabiniers-wielrijders verzorgden een carrousel demonstratie en leverden er een schijngevecht met de cavalerie.

Ditzelfde jaar werd onze kapelmeester Lt Turine uitgeroepen als laureaat van de bekende internationale wedstrijd voor compositie te Genève, waarvoor hij twee van zijn werken instuurde.

1902 was ook het jaar waar de elektriciteit voor het eerst verscheen in een militair complex. Dank zij de inzet van KaptCdt S.A. Bernard en de gemeentebesturen van Waver werd de kazerne van de Regimentsschool als eerste ingericht voor de elektrische verlichting zodat de leszalen en het onderricht duidelijk verbeterden.

Het jaar 1903

De samenstellers van deze kroniek zijn er niet in geslaagd veel informatie terug te vinden over de zuiver militaire activiteiten van het Regiment tijdens de tweede helft van de XIXe eeuw. Slechts van kolonel S.A. Rosart Adrien, die in 1903 het bevel zal nemen over ons Regiment Karabiniers, hebben wij een gedeelte van zijn persoonlijk archief kunnen raadplegen. Deze documenten berusten voortaan in het archief van het Regiment, zij hebben ons geholpen om een beeld te schetsen van de toenmalige tijdsgeest alsook van de toen geldende militaire gewoontes en opleidings schemas. De weinige gegevens over het Regiment waren slechts te vinden in de gepubliceerde persartikelen van die tijd (1890/1910). Daarom beperken wij ons tot deze voor de invulling van onze kroniek. Wij zullen later in dit hoofdstuk bepaalde militaire gebruiken of thema's algemeen verklaren uit wat wij gelezen en aangevoeld hebben...

In de loop van het jaar namen de Karabiniers deel aan verschillende manifestaties. Zo werd het officierenkorps uitgenodigd op een ontvangst in het stadhuis van Brussel ter gelegenheid van de algemene vergadering van de Vereniging van de Oud-Onderofficieren van het Regiment Karabiniers die toen als ere-voorzitter en ere-ondervoorzitter respectievelijk generaal-majoor Pioch en kolonel Regibo gekozen hadden.

Dezelfde officieren storten toen hun verzamelde bijdrage van 300 fr voor de oprichting van een monument ter ere van generaal Brialmont¹¹⁰ die kort voordien overleden was!

De Engelsen beschuldigden Leopold II en de Belgen met dienst in de Onafhankelijke Congostaat van een schandalige behandeling van de inlanders, hetgeen heel wat verontwaardiging opwekte in België, in het bijzonder in het leger waarvan verscheidene leden zich in moeilijke omstandigheden ten dienste hadden gesteld van de nieuwe Staat. Verschillende bijeenkomsten werden door oud-militairen ingericht om de laster en de kiperijen van de Engelsen te weerleggen en de kop in te drukken.

¹¹⁰ Het monument staat te Brussel op het plein gevormd door de kruising van de Koninklijke straat, de Onderrichtsstraat en de Leuvense straat.

Door de vermindering van de dienstdaag en het behouden van het contingent, bovendien door de mislukte aanwervingscampagne van vrijwilligers, kampte ons leger met een nijpend tekort aan soldaten en kaders. De effectieven van de regimenten daalden dramatisch. In zoverre dat er bij de erkenning van de nieuwe korpscommandant op het oefenplein van Etterbeek (26.09.1903: *Kolonel S.A. Rosart Adrien*¹¹¹ werd de 25^e korpscommandant van de Karabiniers) twee derden van de officieren buiten de rangen stonden zonder troep! De pelotons telden amper tien karabiniers!

Kolonel Rosart

30 september 1903 plechtigheid bij het Regiment Karabiniers voor het afscheid van kolonel S.A. Regibo.

De plechtigheid begon om 11.00 uur met een keurig opgesteld Regiment in "grote tenue" op de binnenplaats van de kazerne Prins Boudewijn. Maj S.A. Baix G., commandant van het IIIe Bn stelde het Regiment voor aan Kol Rosart. Daarop nam de kolonel het bevel over zijn Karabiniers en op zijn beurt stelde hij het Regiment voor aan Kol Regibo, die weldra de graad van generaal-majoor zou dragen. Beiden hebben het Regiment te paard geschouwd: de plechtigheid eindigde met een defilé geleid door Maj Baix vòòr de afscheidsnemende korpscommandant. Later werd het officierenkorps in de mess voorgesteld aan generaal Regibo, 's namiddags werd de zondagdienst ingesteld en kregen de gestraften vrijstelling van straffen. Een welbekend patroon voor de anciens!

Diezelfde dag was tevens de aankomstdag en terugkeer van LtKol S.A. Gobeaux A. die de functie kwam opnemen van tweede commandant en hiervoor mutatie deed uit het 2^e Jagers te Voet uit Bergen (Mons). Hij had reeds de befaamde en benijdenswaardige karabiniers sfeer geproefd, hij was collega BnComd geweest van het IIe Bn ten tijde van Maj Rosart.

15 oktober 03 Er was veel te vieren bij het officierenkorps. Kolonel Rosart organiseerde zijn eerste groots banket in de mess officieren van de Karabiniers om naast zijn aankomst, de benoeming en het afscheid van Gen Regibo te vieren. Er waren 125 deelnemers, waaronder de LtGen Rouen, commandant van de 4^e Circonscription - met pensioen- en LtGen Wahis.

Bij het "uur van St. Marceaux" (term van onze kroniekschrijver uit die tijd¹¹²) nam Kol Rosart het woord voor een indrukwekkende reeks van toasten...op de Koning, op generaal Rouen, op generaal Ninitte, ex-karabinier en opvolger van Rouen, op het heil van het Regiment... En dan volgden de bedankingen...luitenant Rondayd van het 1^e Gidsen, op stage bij de karabiniers, bedankte eveneens voor de eer en het geluk dat hij had om bij de Karabiniers stage te lopen!

09 november 03 Een erediens "Obiit fraternel" werd opgedragen voor alle Belgische officieren, onderofficieren en soldaten overleden in dienst tijdens het jaar 1902/03 in België en Congo, in een volle collegiale St.Michiels-St.Goedele te Brussel.

Vooraan bemerkte men de vertegenwoordiger van de Koning, de ordonnansofficier Lt Binjé, op de eerste rij LtGen Cousebant d'Alkemade, Minister van Oorlog, de generaals Daelman, Wahis, Hellebaut, Boon en Mersch, baron Van Eetvelde, Minister van State, ridder de Cuvelier, staatssecretaris van Congo, LtGen Verstraete van de Burgerwacht en vervolgens de garnizoenskorpscommandanten: de kolonels graaf van der Burch, 1e Gidsen; Fivé, 2e Gidsen; baron de Heusch, Grenadiers; Bonhomme van de artillerie; Guiette, 9e Linie en uiteindelijk onze kolonel Rosart! Het muziekkorps van het 2e Gidsen luisterde de erediens op.

¹¹¹ Geboren te Brussel op 07.02.1851. Begon zijn militaire loopbaan als soldaat bij de Grenadiers de 02.05.67, werd opgenomen als leerling in de Militaire School de 13.02.70. Werd onderluitenant benoemd op 08.04.72 en begon als jonge officier bij het 2^e Jagers te Voet. Was reeds de 22.09.74 stagiair in de Krijgsschool, en bekwam het brevet van staf-adjunct op 10.12.77. Was luitenant in juli 78 en vervulde stafdienst bij de Lansiers en de Artillerie om op 04.10.80 als Lt bij de Karabiniers te belanden, was een tijdje vleugeladjutant van generaal Lemoine als karabinier, werkte eveneens bij de minister van Oorlog en na een passage bij de Jagers te Voet en het 3^e Linie kwam hij terug bij de Karabiniers als majoor commandant van het I^e Bn de 27.05.98. Werd nog stafchef van de Circonscription alvorens terug te keren naar zijn regiment op 03.09.1900. Hij werd er LtKol benoemd op 26.09.01, en kolonel de 26.09.1903 om uiteindelijk het bevel te nemen over het Regiment op 26.09.1903. Hij werd generaal-majoor benoemd de 26.09.1908, werd gepensioneerd de 27.09.0909. Overleden te Brussel de 19.11.1928.

¹¹² Het was een gewoonte uit die tijd. 'St Marceaux' zou een allusie zijn op een wijnsoort.

16 november 03 Prins Albert had de wens uitgedrukt om de Karabiniers te bezoeken in hun kazerne Prins Boudewijn. Maandag 16 november was het zover, het kwartier was in feeststemming!

Om 14.30 uur werd de Prins, vergezeld van generaal Jungbluth, ontvangen door kolonel SA Rosart. Op de ruime binnenplaats van het flink bevestigd kwartier stond het Regiment keurig opgesteld, terwijl het muziekkorps het nationaal volkslied speelde bij het binnentreden van de Prins. Hij schouwde met de kolonel het front van de troepen, aangetreden in 'grote tenue'.

Na de schouwing woonde hij in de wapenzaal een schitterende demonstratie bij van verschillende "wapenaanvallen" geleid door KaptCdt Meiser Jean, bekend om zijn kennis terzake daar hij vijftien jaar lang de directeur was van de turn- en scherm school.¹¹³

Ondertussen was er een feestprogramma uitgewerkt voor de soldaten in verschillende lokalen van het kwartier met o.a. een opvoering van goochelkunst. Aansluitend was er een lunch voor de Prins in de mess officieren en meteen gelegenheid om kennis te maken met het officierenkorps van het Regiment Karabiniers. Om 17.00 uur nam de Prins afscheid na het Regiment gefeliciteerd en bedankt te hebben voor het uitzonderlijk en hartelijk onthaal. Een detachement en het muziek van de Karabiniers bewees de eer bij het vertrek.

22 november 03 een zondag: de muziekkapel van de Karabiniers had de eer een plechtigheid, georganiseerd door het Rode Kruis van België, op te luisteren in de grote zaal van het Academiënpaleis te Brussel. Prins Albert reikte er de diplomas uit aan de nieuw gepromoveerde ambulanciers. Kolonel Rosart was tussen de vele prominenten aanwezig.

Het jaar 1904

04 januari 04 Met een JMO (omzendbrief van het Ministerie van Oorlog) werden er aanvullende aanduidingen gegeven over de legerstructuur op oorlogsvoet: er was één GHK (generaal hoofdkwartier), met twee cavaleriedivisies (CD) en vier legerdivisies (LD), ieder met twee actieve brigades en één reserve brigade.

14 januari 04 De korpscommandant organiseerde een diner ter ere van de burgemeester en de schepenen van Schaarbeek. De heer Huart-Hamoir, was pas aangesteld als burgemeester en werd aldus gehuldigd door de officieren van de Karabiniers.

Het diner begon donderdagavond om 19.00 uur Volgens de kroniekschrijver van "L'Etoile Belge" was de maaltijd *'zeer aangenaam en geanimeerd, men verveelde zich niet op deze korpsbanketten!'* De heer De Mot, burgemeester van Brussel, was eveneens van de partij. De muziekkapel van de Karabiniers verzorgde een begeleidend muziekprogramma. En opnieuw, bij "l'heure de St. Marceaux" werd er duchtig getoast op de burgemeesters, de pas bevorderde Maj Meiser en Cdt Balle, op de verermerkte officieren als ridders in de Leopoldsorde: de Cdt Van der Elst en Delmaere, alsook Lt Turine. Een welkomstdrink werd opgedragen aan Lt S.A. Uyterhoeven (2 A), Coquet (1 A) en Morissens (4 L), allen op stage bij de Karabiniers! De bedankingen volgden, de heer De Mot met woorden van verheerlijking over het leger en de karabiniers; de heer Huart-Hamoir voor de filantropie van de karabiniers t.o.v. de sociale werken van Schaarbeek.

Ter gelegenheid van de nationale feestdag op 21 juli had de Brusselse Vereniging van de oud-militairen in het Jubelpark een feest ingericht waarop tienduizend toeschouwers aanwezig waren. Deze manifestatie werd opgeluisterd onder andere door het muziekkorps van de Karabiniers onder de evidente

Luitenant in 'grote tenue',
aquarel van Jean Droit.

Menukaart

¹¹³ De officiële benaming was "Ecole Normale de Gymnastique et d'Escrime", deze school stond onder het directe gezag van de Minister van Oorlog, en had een beperkt maar select kaderpersoneel. Deze instelling had tot doel één onderofficier 'wapenmeester' per Brigade en per jaar te vormen. Cdt Meiser Jean had het commando over de school van 1887 tot 1902.

en kundige leiding van Lt Turine, en zoals bij een vorig optreden, kon men opnieuw de kunsten bewonderen van onze karabiniers-wielrijders deze keer onder het bevel van luitenant Lehardy de Beaulieu!

Kort daarop moest het IIe Bn Karabiniers bevolen door majoor baron Jamblinne de Meux een schietperiode van één maand uitvoeren te Aarlen. De oefeningen gingen door op het militair terrein van Lagland...zaliger gedachtenis voor alle kaders van de infanterie: zon, brem, drassige greppels, bosjes en schietstanden! Nog beter, de verplaatsing geschiedde, goed bepakt, onder vorm van dagmarsen vanuit Brussel naar Aarlen per etappes van gemiddeld 26 Km... Wat een weldadig marsfeest, de twee laatste haltes met bivak waren te Bouillon en dan te Izel. Dat er wat pret afkon bewees de grote halte te Florenville, bakermat van de karabinier kolonel S.A. Cuvelier L., sinds 1889 bij het Regiment en toen directeur van het Personeel en de Recruitering op het Ministerie van Oorlog. Onze karabiniers, allicht het kader, werden uitgenodigd bij de zusters van de kolonel voor een verfrissing. Aan de soldaten werd er in het hotel dranken aangeboden door de gemeenteraad die de Karabiniers hadden verwelkomd aan de grens van de gemeente.

Karabiniers waren door de jaren heen goede schutters, ten slotte waren zij, niet voor niets, jagers! Geen wonder dat luitenant Fleuracker G. bij de categorie van de officieren de eerste prijs behaalde voor het geweeschieten op 300 m en 600 m! Hij ontving zes zilveren bestekken en een eremedaile. Bij de categorie soldaten en onderofficieren, was het karabinier Kets C. die de erepalm wegkaapte.

De Regimentsschool van de Karabiniers genoot ook een goede faam. Zo had zij in 1904 vier Zweedse onderofficieren als stagiair om hun Frans bij te schaven opdat zij in staat zouden zijn de cursussen te volgen aan de koloniale hogeschool. Dit gaf een supplementaire internationale toets aan onze karabiniersonderrichters die later nog andere kandidaten voor het taalonderricht kregen.

23 september 04 KaptCdt Herman De Broux, sinds 22 jaren karabinier en vereerd met het Militair Kruis, werd door de regering en de voorzitter van de Kamer benoemd tot 'Militaire commandant van het Paleis der Natie', in navolging van onze karabinier KaptCdt Henkart die bevorderd werd tot majoor.

Karabiniers en de Belgische militaire missie in Peking

In september van 1904 kreeg de Belgische militaire missie voor China (Détachement de garde et d'escorte de la Légation belge à Péking)¹¹⁴ definitief vorm. De wacht telde slechts 21 leden; één officier commandant van het detachement en 20 onderofficieren en soldaten. De eerste officier die de leiding kreeg was de luitenant de Wouters d'Oplinter van het 2e Gidsen. Eén karabinier hoorde bij de geselecteerden als enige infanterist, nl. soldaat Docquier E. (22 jaar oud), elf anderen behoorden tot de Genie (bewust gekozen, deze soldaten waren meestal vakmensen geschikt om allerlei karweien en herstellingen uit te voeren), zes waren artilleristen, de pelotonsadjunct was eveneens van het 2^e Gidsen, en een laatste soldaat behoorde tot de militaire slagerij! Zij werden vòòr hun vertrek en tijdens hun voorbereidingen verzameld bij het Regiment Karabiniers waar zij alle materiële en logistieke steun ontvingen. De uitgaanskleiding

"La Vaillance" bronzen beeld geschenken door LtKol Baron de Jamblinne de Meux – Museum Regiment 1K/1Gr.

¹¹⁴ Zie voor details het eindwerk van de onderluitenant-leerling Koen Sybens, 125^e Prom. 'Alle wapens' van de K.M.S. Academiejaar 1988/89. Ter beschikking in de bibliotheek van de KMS.

Erewacht aan de legatie te Peking (1900) – Foto Museum 1K/1Gr.

vertoonde trouwens veel gelijkenis met deze van de karabiniers.¹¹⁵ Gedurende hun ganse opdracht werden zij vanuit het Regiment bevoorrad, wat de paardenuitrusting betrof was het Regiment 2^e Gidsen verantwoordelijk.

In 1906 was er een aflossing, Docquier keerde terug bij de Karabiniers, terwijl zijn collega's korporaal Genin J. en Sdt Raemackers zich bij de wacht voegden. In 1907 hernieuwde karabinier Docquier E. zijn verblijf met een nieuwe termijn van twee jaren bij de wacht in Peking, terwijl een volgende karabinier Piron Ch. (22 jaar oud) bij de aflossende groep hoorde. Met hetzelfde schip reisde de nieuwe detachementscommandant luitenant Lambert van het 2^e Gidsen alsook marinesoldaten van de Duitse kruiser die in Chinese wateren voor anker lag. De 18^e maart 1909 ontscheepten Docquier en Raemackers in Antwerpen: zij waren teruggestuurd om disciplinaire redenen..., op 22 januari 1910 was het de beurt aan Kpl Genin om voet te zetten op de kade van Antwerpen. Karabinier Piron verlengde vanaf 1910 zijn verblijf met een nieuwe verbintenis tot 1913, twee karabiniers, Sdt Maas en onze korporaal Genin zouden zich bij hem voegen op 5 december '10!

Het detachement keerde terug uit China bij het uitbreken van de oorlog in 1914. Deze Belgische wacht zou heropgericht worden in 1919 met als detachementscommandant de karabinier luitenant de Prelle de la Nieppe, R.

1904 werd beëindigd met een dansavond die plaats had in het "Hof van Engeland". Het geheel was georganiseerd door de Vereniging van de oud-onderofficieren van het Regiment Karabiniers. Deze vereniging had haar zetel op de Grote Markt Nr. 11 te Brussel.

1905: Het jubeljaar van de 75e verjaardag van het Regiment en van de onafhankelijkheid van België!

Twee markante feiten typeerden het jaar 1905: het trieste, schrijnend tekort aan militairen in de rangen en het blijde herdenken van het 75-jarig bestaan én van het Regiment Karabiniers én van België! Twee tegengestelde feiten waarvan het eerste waarschijnlijk een grote domper was op het enthousiasme van de militaire chefs.

¹¹⁵ Lt Koen Sybens, schrijft in zijn eindwerk op p.57, Hfdst.V.-... "Om de soldaten een gemakkelijk en een praktisch uniform te geven, zonder het nationaal karakter uit het oog te verliezen, werd gekozen voor het uniform van de karabiniers. Hieraan werden kleine aanpassingen aangebracht zodat we kunnen spreken van een uniek uniform. Het uniform van de karabiniers in grijs en groen met gele distinctieven en de Corsikaanse hoed met gekrulde rand was trouwens al uniek in Europa, zodat het beeld van de Karabinier het symbool werd van het Belgisch leger. De cavaleristen hadden dezelfde uniformen als de infanteristen, behalve de uitrusting die noodzakelijk was voor het paardrijden."

Het loont de moeite om een krantenknipsel verschenen in 1905 (terugggevonden in de archieven van kolonel Rosart) aan te halen. De journalist schreef dat er bij de Karabiniers zodanige tekorten waren dat de kolonel verplicht was om tijdens bepaalde oefeningen op het oefenplein van Etterbeek (omgeving van het huidige radio- en televisiegebouw van onze niet -commerciële zenders, het Karabiniersplein!) de ontbrekende onderdelen voor te stellen met linten (*exercices de régiment à cordeaux!*). Schamper voegde er onze reporter aan toe: wat een fraai spektakel voor de voorbijgangers...

En in de editie van "Le Carillon d'Ostende" van donderdag 13 april 1905 verscheen een artikel over de ervaringen van een zekere 'Gaston de Westende' bij zijn uitstap naar Brussel. Toen hij in de beurt kwam van het Parlement werd hij verrast door het voorbijtrekken van een militair défilé. En hij schreef: "...ce 'streep' défilé dans les rues de Bruxelles m'a prouvé une fois de plus que nous avons rudement raison de crier casse-cou au sujet de notre malheureuse organisation militaire." Hoe kan het anders vervolgde hij, er zijn te weinig soldaten in onze regimenten, de weinige die er zijn hebben verlof, of hebben wachtdienst of voeren karweien uit... De opleiding van de officieren gebeurt zonder soldaten...enz. enz.

Verder had onze verontwaardigde Belg in zijn tekst het over de begrotingsproblemen, over de misleiding van de natie over de waarde van het leger, over de verantwoordelijkheid van de politici! Voor onze Karabiniers eindigde hij zijn relaas op een goede noot, hoe kon, kan het anders: "...Pour en revenir à notre défilé, disons que l'Ecole Militaire s'est très bien présentée; mais c'est encore le colonel Rosart et ses petits Carabiniers qui ont produit la meilleure impression. Bravo, les Carabiniers!"

Nou, nou...

De anciens van de Karabiniers hadden besloten dit jubeljaar op een waardige wijze te vieren. Gevolg gevend aan een oproep van generaal De Ketelaere en van de heer Blaes, respectievelijk ere-voorzitter en voorzitter van de "Vereniging van de oud-korporaals en soldaten karabiniers" was er een grote menigte verzameld in "De Witte Roos" op de Grote Markt te Brussel. Mr. Chomé, directeur van "La Belgique Militaire", schetste bondig de geschiedenis van het Regiment en herinnerde er aan dat de oerkern van het Regiment gevormd werd tijdens de zomer van 1830. De vrijwilligers lieten zich toen reeds opmerken door in de bomen te klauteren om van daaruit op de Hollanders te schieten die hun maaltijd bereidden en totaal verrast uitriepen: "godv...ze schieten uit de lucht!..." Daarna overliep hij de reeks korpscommandanten en onderstreepte hij de sympathie die de karabiniers in de Daillybuurt genoten en in 't bijzonder bij het vrouwelijk schoon.

Generaal De Ketelaere, langdurig toegejuicht, nam daarna het woord om een bladzijde, die hij kort geleden geschreven had over de 'gematigde tucht', toe te lichten: "Het was mijn testament toen ik mijn geliefde karabiniers verliet." verklaarde hij zeer ontroerd, om te eindigen met de oproep: "strijd zonder verpozen tegen de anti-militaristen tot de algemene dienstplicht door de natie aanvaard wordt."

4 mei 05 Die donderdag was het te Antwerpen de afvaart van de "Leopoldville" naar de Onafhankelijke Congostaat. Dit was een belangrijk gebeuren, de moeite waard om er even bij stil te staan en de sfeer van dergelijk vertrek te schetsen.

De karabinier kapitein Borremans O., ex-vaandrig van het Regiment, vertrok voor de grote reis, maar hij was niet de hoofdvedette van die afreis. Die eer viel generaal baron Wahis¹¹⁶ te beurt als gouverneur-generaal van de Congostaat.

De reis begon voor beiden op het perron van het Noordstation om 7.53 uur waar zij uitgewuifd werden door vele sympathisanten, generaals en het volledige officierenkorps van de Karabiniers, verschillende gezanten van de "Afrikaanse Kring" en verder door ex-"Congolezen" ...Verschillende onder hen vergezelden het gezelschap tot op de kade te Antwerpen. Bij het vertrek van de trein was er hoera-geroep!

Het was een groots en emotioneel spektakel. Het grote stoomschip was opgesmukt met talloze wimpels, de kade en de wandeldijken zagen zwart van het volk. Een muziekkorps hield er met zijn marsmuziek de moed in. De officieren, in uniform, en de officiële waren in een beschermde en aparte ruimte verzameld. De verenigingen van oud-grenadiers en van de anciens van het Mexicaans Legioen, waren omnipresent, alsook kolonel

¹¹⁶ Ex-korpscommandant van de Grenadiers en ex-officier van het Mexico-legioen.

Rosart en een belangrijke delegatie karabiniers. Generaal Timmerman hield een afscheidsspeech en sprak over het vijfde bezoek van de generaal Wahis aan Congo en dit aan de vooravond van de viering van onze onafhankelijkheid. Hij citeerde generaal Wahis als de verpersoonlijking van het begrip "dienen" en van de toewijding aan onze vorst Leopold II en diens levenswerk Congo.

Op de tonen van de "Brabançonne" gespeeld door de muziekkapel vaarde de stomer om 10.30 uur af. (Relaas uit 'L'Etoile Belge' van 05 mei 1905.)

De 16^e juli organiseerde de regimentsschool een militair feest op de Zavelplaats te Waver. Het Regiment nam ook deel aan de fakkeltochten van 17 juli en later op 21 augustus. De 20e juli verzekerde het Regiment, gezamenlijk met de Grenadiers en het 9e Linie, de ordedienst te Laken tijdens de herdenkingsmis ter nagedachtenis van de overleden leden van de koninklijke familie. 's Anderendaags bewees één compagnie van de Karabiniers de eer vòòr de collegiale kerk St. Goedele, terwijl het muziekkorps van ons Regiment het vaderlands lied speelde, toen de Koning te midden van een enorme menigte, zijn intrede deed om het Te Deum bij te wonen.

In de namiddag vormde het Regiment, samen met de andere garnizoenseenheden, de erehaag vanaf het Koninklijk Paleis tot aan het Poelaertplein waar een grootse nationale manifestatie plaats greep. Dit gebeuren werd bijgewoond door 13.000 personen die plaats genomen hadden op verschillende tredes. Onder hen 1.800 burgemeesters, 2.500 verdienstelijke werknemers, de laatste anciens van de revolutie van 1830 en afvaardigingen van de verschillende regimenten en korpsen. Voor de karabiniers waren er de kolonel, een majoor, een KaptCdt, een kapitein, een luitenant en een onderluitenant, drie onderofficieren, twee korporaals en twee karabiniers. Al de regimentsvaandels waren present. De avond voordien werden ze in het Paleis der Natie samengebracht onder de hoede van onze karabinier KaptCdt de Broux, militaire commandant van de Kamers.

Ter gelegenheid van de 75^e verjaardag van onze onafhankelijkheid schreven de Belgische bisschoppen een herderlijke brief die niet onopgemerkt bleef: *"de mens moet ten dienste staan van zijn vaderland, op elk ogenblik moet hij klaar staan om zijn goud, zijn diensten en zijn krachten te geven, onbaatzuchtig stelt hij zijn talenten, zijn activiteiten en zijn invloed ter beschikking. Wanneer de natie zich in moeilijkheden bevindt is hij het de prijs van zijn bloed en zelfs van zijn leven verschuldigd."* (vrije vertaling)

Viering van 75 jaren 'jagers'-karabiniers...

Op 27 juli 1905 was het feest in het kwartier Prins Boudewijn. De kazerne was overvloedig bevlagd en bood een feestelijke aanblik.

Weken bij voorbaat waren er bijzondere richtlijnen uitgevaardigd door kolonel Rosart. Door de officieren was er aangedrongen op de organisatie van een "militair feest gevolgd door een ontvangst (raout) voor families en kennissen in de officierenmess"; hiervoor werd de toelating bekomen van de generaal, commandant van de 4^e Militaire Circonscription. Het mocht doorgaan de 27^e juli om 15.00 uur.

De regimentscommandant, na samenspraak met de messcommissie, had een voorschrift uitgevaardigd met de bepalingen voor de deelname:

- alle militairen en hun familie (de echtgenote en de kinderen boven 10 j.) hebben het recht er aan deel te nemen;
- worden door het Regiment uitgenodigd: de burgerlijke en militaire autoriteiten aangeduid door de commissie;
- uitnodigingen voor de officieren zijn gebonden aan volgende regels:
twee kaarten voor de officieren-jonggezellen voor hun ouders, broeders of zusters; slechts één kaart voor de officier-jonggezel die geen ouders uitnodigt. Aanvullende kaarten worden uitgereikt mits betaling van 5 fr en mits opgave van de naam en de 'status' van de genodigde aan de korpscommandant. Uitnodigingen ten gunste van de onderofficieren zijn eveneens onderworpen aan bijzondere richtlijnen.

Kolonel Rosart ontving onder andere, volgende autoriteiten: de generaals Ninitte, de Heusch, Donny, Bruylands, Pioch, Cuvelier, Beline. De Ketelaere, generaal Verstraete van de Burgerwacht, burgemeesters De Mot (Brussel), Huart-Hamoir (Schaarbeek), Depotter, verder de Engelse en de Zweedse militaire attachés, en delegaties van al de garnizoensregimenten.

Het feest begon met de spetterende inzet van het muziek van de Karabiniers, een "Marche Triomphale" een compositie van de kapelmeester luitenant Turine. En dan volgden een reeks demonstraties: de leerlingen van de Regimentsschool met het Zweeds turnen; vervolgens de uitvoering van een Cantate, een poëtisch werk van L. Art; verder door het Regiment een grootse demonstratie van het bajonetschermen, en dan evoluties op de fiets van de karabiniers-wielrijders bewapend met hun karabijn die allen een zwarte, of gele, of rode wimpel droegen zodanig dat op het einde, bij de vereniging van de groep, de Belgische driekleur onder een enthousiast applaus verscheen!

De "Brabançonne", versie 1831, gezongen door al de karabiniers, besloot dit grandioos feest. De toeschouwers werden uitgenodigd in de mess waar zij ontvangen werden door kolonel Rosart en waar zij konden genieten van de "raout".

Dit feest was de aanleiding tot vele lovende commentaren in de geschreven pers, de journalisten informeerden ook hun lezers over de glorierijke oorsprong en de tradities van het Regiment Karabiniers, vanaf de barricaden te Brussel, over de integratie van roemrijke vrijkorpsen vrijwilligers, deze van Grégoire, Aulard en Duquesne, over de campagne van 1831 en over de beruchte partizanengeest die nog steeds in dit vermaard en fier Karabinierskorps heerste.

Na de feestdagen schreef een oud-onderofficier van de eerste compagnie van het IVe Bn Karabiniers enkele beschouwingen in "Le Journal de Bruges" (08 augustus 1905), waarin hij zijn spijt uitdrukte over het feit dat er door het Regiment niet meer publiciteit gevoerd werd om alle mogelijke oud-gedienden van de Karabiniers de kans te geven op deze heuglijke dag terug de sfeer op te snuiven van hun geliefd regiment !... "*Régiment qui est toujours resté à Bruxelles, et dont les Bruxellois sont fiers.*" ...Alleen in Brussel moeten er toen zowat 4.000 oud-onderofficieren en 7.000 korporaals en soldaten, allen karabiniers, gewoond hebben!

Dit zou het karakter van de viering wat meer democratisch gemaakt hebben, was zijn oordeel¹⁷. Het was immers een gelegenheid om collega's en vrienden te ontmoeten. En hij, die toevallig het feest kon bijwonen, citeerde diegenen die hij met vreugde gegroet had de 27^e juli: LtKol Schmid, Maj De Smet, Lt Sayoen, de kapiteins Van Dionvent, De Broux, Thomas, Delmaere. Het was eveneens spijtig te moeten vaststellen dat de Minister van Oorlog niet present was...

In het tweede gedeelte van het artikel schreef hij over de karabiniers die hij gekend had in 1880 en later, zo zijn opeenvolgende compagniecommandanten Kapt jonker de Hollain (werd commandant van de Regimentsschool) en Kapt Schmid, en de luitenanten Gobeaux, Deudon, Pourbaix, Braconnier, Detail... "*het was zo'n goeie compagnie!*"

In het jaar 1905 werd het Gulden Boek van ons Regiment vereerd en opgesmukt met de handtekeningen van Leopold II en van de Graaf en Gravin van Vlaanderen, de ouders van de overleden Prins Boudewijn.

Het jaar 1906

Wij kennen zowat de problemen en activiteiten van onze Karabiniers in het begin van de XXe eeuw. De militairen kampten met een belangrijk tekort aan effectieven, de regimentscommandanten hadden moeilijkheden om hun bataljons als gehelen te laten functioneren. Het was schijnbaar 'vredestijd': door onze politici werd er nog niet onmiddellijk aan een bedreiging gedacht, de economie was nog niet gezond, de industriële ontwikkeling kwam pas goed op gang, de arbeidersklasse structureerde zich beter door de socialistische actie, het algemeen stemrecht werd opgeëist alsook de algemene dienstplicht, Koning Leopold II had grootse bouw- en urbanisatieplannen, en tenslotte had men rekening te houden met de ontwikkelingen in de onafhankelijke Congostaat! Deze waslijst van problemen volstond voor het Parlement om weinig rekening te houden met de verzuchtingen van het leger en haar Minister van Oorlog.

Parallel aan de industriële revolutie had men de technische evolutie. Slechts met mondjesmaat, en steeds jaren na onze buurlegers, verschenen de technische verbeteringen bij onze eenheden en in de kazernes. De Belgische militaire uitrusting was bescheiden en verouderd, en waar bepaalde nieuwe uitrustingen werden ingevoerd was het meestal in onvoldoende aantal. En nochtans kondigde de mechanisatie zich onweerstaanbaar aan.

¹⁷ De "open-deur"politiek was er in die tijd nog niet ingeburgerd bij militaire plechtigheden. Let tevens op de vele beperkingen die opgelegd werden aan de officieren en onderofficieren karabiniers, over mogelijke uitnodigingen voor de families van soldaten weten wij niets af.

Deze feiten hadden een impact op de ingesteldheid van de militaire chefs: er trad een zekere lankmoedigheid op wat zich vertaalde in de houding en het optreden van de eenheden. Keurkorpsen zoals de Karabiniers en de Grenadiers trachtten bij de infanterie de motivatie hoog te houden en slaagden erin de schijn te redden. Met de beperkte middelen waarover zij beschikten werden nog waardevolle prestaties verwezenlijkt. Sociale en sportactiviteiten, of fysieke prestaties zoals kampen en marsen, hielpen om het eergevoel van de karabiniers in stand te houden. Want in deze domeinen konden zij ondanks alles schitteren!

24 januari 1906 Sinds 1900 hield een commissie zich bezig met de studie van het verdedigingssysteem van België, pas in 1905 werd er een wetsvoorstel ingediend dat betrekking had op de organisatie van onze vestingordels op en nabij de Maas en de Schelde. De 24^e januari werd de wet gestemd en pas afgekondigd op 30 maart 1906, zes jaren hadden de discussies aangesleept!

De afschaffing van de vestingen van Diest en Dendermonde werd bekrachtigd. De regering dacht dat het verdedigingsstelsel van de Maas het behoud van de neutraliteit zou verzekeren (t.o.v. Frankrijk en Duitsland), terwijl het verdedigingssysteem van de Schelde zou zorgen voor de nationale onafhankelijkheid. De werken die voorzien waren voor de uitbreiding van de vesting Antwerpen, een gordel van negentien vooruitgeschoven zwaar bewapende forten, waren bij het uitbreken van de oorlog in 1914 nog niet voltooid! In 1906 beschikte België over een vesting Antwerpen, over twee 'stop'-plaatsen Luik en Namen, en over een alleenstaand fort Hoei.

20 februari 06 Het ganse regiment woonde de begrafenis bij van generaal Regibo, oud-korpscommandant. Kolonel Rosart, in naam van de Karabiniers, las de lijkrede.

Tijdens het internationaal schermtoernooi van Tourcoing verdedigde sergeant Hanlet de kleuren van het Regiment Karabiniers, hij behaalde de eerste prijs bij de 'militaire amateurs'.

13 april 06 Naar aanleiding van een tactische oefening gevolgd door het schieten met oorlogsmunitie kende generaal-majoor de Heusch, Brigadecommandant, een namiddag zondagsdienst toe als beloning. Naar zijn zeggen was de uitvoering van de oefening perfect, hadden de karabiniers correct hun wapens benut en enthousiast aan de oefening deelgenomen. Dit onbeduidend feit om aan te tonen dat na een zware inspanning, het systeem van belonen door de hogere militaire chef, reeds toen bestond.

Even de vijand verrassen

Volgt een plezante noot uit "Au service de trois rois. Les carnets du lieutenant-général André Lesaffre, présentés par Guy Weber". De jonge onderluitenant André Lesaffre behoorde tot het 1e Linië en moest met zijn bataljon wachtprestaties uitvoeren in Beverlo (1905/1906). Wij laten hem aan het woord:

"In de lente, voegde het gros van het 1e Linieregiment, dat zijn kamp en manoeuvreperiode met de 1e Legerdivisie had beëindigd, zich bij de troepen in het kamp Beverlo. Wij hadden als onmiddellijke buur het 1^e Bataljon Karabiniers dat een tent had opgesteld die dienst deed als mess en bar. Wat een luxe voor die tijd..."

Lesaffre die wat graag in het Regiment Karabiniers gediend had vernam enkele maanden later tijdens de trimestriële korpsmaaltijd van zijn korpscommandant: "De onderluitenant Lesaffre verlaat ons om zich bij de Karabiniers te voegen, in dit grote 'leger' van Brussel dat een leger is in het Leger..."

14 april 06 L'Etoile Belge schreef in een van haar kolommen: "Weet men hoeveel mannen er nu in de rangen van de karabiniers zijn? Iets meer dan vierhonderd!..." Dit was natuurlijk weinig voor een regiment met vier actieve Bns! Volgens een officier konden de karabiniers nog defileren zoals het hoort met de weinigen die ze waren, maar oefenen was quasi onmogelijk. En onze correspondent besloot met de opmerking dat die belabberde toestand voor alle regimenten gold!

Oefeningen hadden toch plaats in 1906. Allicht werden de effectieven aangevuld met wederopgeroepen en konden de bataljons aldus met voldoende getalsterkte deelnemen aan de zomerkampen en aan de grote manoeuvres.

03 augustus 06 De vierde compagnie karabiniers-wielrijders van het IVe Bn verplaatste zich 'bereden' naar het kamp van Beverlo in één etappe. De rest van het Regiment Karabiniers min het IIIe Bn en met de Regimentschool voerde de verplaatsing uit per spoor.

Na de voorbereidende oefeningen begonnen, als bekroning van het onderricht, de schietperiodes met de Bns-gehelen vanaf 16 augustus om te eindigen op 28 augustus.

Onmiddellijk daarop volgden de grote tactische manoeuvres vanaf 29 augustus tot en met 7 september. Deze keer gingen de manoeuvres door in het gebied tussen Hasselt en Bastogne. Twee partijen werden ontplooid: de 3^e Legerdivisie met de 5^e en 6^e Inf Bde en het IIIe Bn Karabiniers (dat eveneens in Beverlo aangekomen was met drie compagnies) tegenover de 4^e Legerdivisie met de 7^e en 8^e Bde en het IVe Bn Karabiniers (drie compagnies). Bleven ter beschikking van de manoeuvre-redirectie: het Regiment Karabiniers met het I^e en IIe Bn. Elk met vier compagnies; verder de vierde compagnies wielrijders van het IIIe en het IVe Bn Karabiniers. Beide partijen, rood en blauw, werden versterkt met een viertal bereden artilleriebatterijen en een genie-eenheid.

Na het einde van de manoeuvres werden de troepen terug per spoor naar hun garnizoenen gebracht, op één uitzondering na. Het IIIe Bn Karabiniers werd op de trein gezet en spoorde op 7 september naar Arlon voor haar oefen- en schootsperiode te Lagland en dit tot 29 september 1906.

Om de werksfeer uit die tijd beter teschetsen volgen nu enkele vrije vertalingen van gedeelten uit het boek "Au service de trois rois" van André Lesaffre, hoofdstuk 5 'Les Carabiniers'¹¹⁸. Onderluitenant Lesaffre was ingedeeld bij de 2e Compagnie van het IIIe Bn Karabiniers ergens vanaf mei 1906:

Ik was bij het IIIe Bataljon, bevolen door Majoor Pourbaix, de schoonzoon van de befaamde distillateur van het "Dayman Bitter", drankje erg in de mode in die tijd.

Mijn Compagnie, de 2^e, was bevolen door de commandant Verstraeten, een vrijgezel, oud-koloniaal die een klein fortuin verzameld had en die zichzelf een goed bestaan toemat. Hij bewoonde een comfortabel huis waar hij zijn minnaressen ontving. Daar hij kandidaat-majoor was, had hij zich een paard aangeschaft om zijn ruiterkwaliteiten te onderhouden. "Dégo" was vermaard in het Regiment. Hij logeerde in de stal van de kazerne.

Henri Kessler was de oudste luitenant: gedistingeerd officier, mooie persoon. Hij nam Pruisische allures aan.

¹¹⁸ André Lesaffre.- Au service de trois Rois. - Les carnets du lieutenant-général Lesaffre, présentés par Guy Weber.- Ed. André Boland, rue J. Dubois 9, 5720 Namur-Flawine 1985.

¹¹⁹ 16.02.1882 - overleden 03.1982 als honderdjarige LtGen op rust. Eedaflegging als Olt in 1903.

Louis van Tilt was de tweede luitenant. Zijn ooms, eigenaars van de brouwerij van Tilt, hadden een loge in de Munt. Louis hield van de jacht en het kleiduif schieten. Met zijn vriend Barbançon, rijke eigenaar in Luxemburg, was hij steeds naar alle kanten op stap, en niet te vinden in de kazerne waar wij meestal zijn dienst deden.

Albert Poureau was de onderluitenant van de compagnie. Hij bereidde het ingangsexamen van de krijgsschool voor.

De 4^e Compagnie van de bataljons waren cyclisten. Deze van mijn bataljon had als luitenant, Pioch, zoon van een oud-korpscommandant van de Karabiniers. Bijzonder man, hij was verzot op het andere geslacht. Zijn grote hond was berucht in het Regiment.

Pioch handig, had een dispositief uitgevonden dat hem toeliet om bij brand veilig te ontsnappen door het venster van zijn appartement op de eerste verdieping. In het huis rechtover het zijne woonde een mooie vrouw wiens aandacht hij wou winnen. Hij vond niets beter dan het dispositief voor haar ogen uit te testen, maar het was catastrofaal en hij viel zwaar op de stenen. Vandaar de boutade: "Pioch daalt uit de vensters!" (Pioch descend des croisées!)

Een dag dat ik aan de commandant de toelating vroeg om 's namiddags bij mijn militaire kleermaker Simons, Tweekerkenstraat, te gaan, vertelde hij mij dat hij eveneens juist die dag een afspraak had. "Wees niet verwonderd wanneer gij me ziet met een mooie dame want ik vind dat vrouwelijke aanwezigheid noodzakelijk is bij een pasbeurt".

Het Regiment, samengesteld in bataljons, had regelmatig een marstraining. Het verliet de kazerne om 6.00 uur voor een bestemming die dan pas in de orders gegeven werd. Amper acht dagen in het Regiment, was ik aangeduid om aan dergelijke oefening deel te nemen. Ik wou niets veranderen aan mijn gewoonte om de avond door te brengen in de stad, vertrouwend op de kwaliteiten van mijn wekker; maar voor meer veiligheid had ik deze laatste geplaatst op mijn omgedraaide waterkom naast mijn nachttafel. Maar... niks gebeurde en in plaats van wakker te worden om 5.00 uur, opende ik pas de ogen om 6.00 uur ogenblik waarop het Regiment zich in beweging zette. Ik kleeedde mij vlug aan en snelde per fiets naar de kazerne, maar de sergeant met wacht kon mij geen aanduidingen bezorgen over de marsweg van het bataljon. Ik was bijgevolg verplicht om voorbijgangers te ondervragen en bij benadering slaagde ik erin de richting te vinden. Gelukkig vond ik het bataljon bij de eerste uurhalte, en ging ik deer nisvol tot bij de majoor S.A. Tilleux die het bevel voerde. Ik verwachtte van hem een flinke terechtwijzing. Hoe groot was mijn verwondering toen ik hem hoorde zeggen: "Ik ben ook jong geweest en ik begrijp de toestand. Ga u aanmelden bij uw commandant!"

In 1906 hadden de grote manoeuvres plaats in de provincies Luxemburg en Luik. Luitenant generaal Pioch, oud-korpscommandant van de Karabiniers, beval de Partij Oost met de 3^e Legerdivisie waartoe mijn bataljon behoorde. Dit laatste vertrok een bepaalde dag zeer vroeg uit het "moederhuis" van de Jezuiten te Neufchâteau. Wij trokken op naar het plateau "Les Failles" ongeveer veertig kilometer verder. Wij volgden de cavalerie die wij dienden te steunen. Het waren vermoeiende dagen maar wij werden op het einde van onze etappes beloond met slaapgelegenheid in kastelen waar jonge juffers ons uitnodigden om tennis te spelen...ondanks het feit dat wij 40 Km in de benen hadden.

Er heerste een fantastische korpsgeest in dit bataljon. De majoor droeg een monocle. Bij onze kasteelrecepties die steeds eindigden met champagne maakten wij monocles van de ijzerdraad van de champagneturken. De onderluitenanten werden tijdens de manoeuvre opgedragen een bericht te brengen tot bij de majoor, zij hadden de verplichting zich aan te bieden met een monocle in de oogkas, en moesten hem de vraag stellen: Moet men zeggen 'wat antwoord mij die schone?' of 'wie antwoord mij die schone?' Zinspeling op een stuk opgevoerd te Brussel, vòòr de manoeuvres, bekende opvoering waarvan men wist dat de majoor deze had bijgewoond. "Smeer 'm, smerige gasten!" (Foutez-moi le camp, sales gamins!) was de reactie van de majoor.

Na de manoeuvres diende het bataljon op kamp te gaan in Lagland bij Aarlen. Louis van Tilt, veel op jacht met zijn vriend Barbançon, werd aangeduid als messbeheerder. Dit bezorgde hem vrije tijd en meteen was de mess rijkelijk bevoorraad in wild.

Terug in het garnizoen, had ik de gelegenheid om paard te rijden. Kolonel S.A. Rosart, korpscommandant, ontving regelmatig uitnodigingen van zijn collega van het 1^e Gidsen om deel te nemen aan "paper-hunts". Hij stuurde mij in zijn plaats en zorgde ervoor dat ik een goed paard ter beschikking kreeg.

Ik had ook in mijn klienteel de hoofdofficieren toen deze afwezig waren. Majoor S.A. Collyns die een prachtige woning had in de Munthofstraat, had voor zijn paard een modelstal ingericht. Het haverrantsoen daalde in de stal met een goederenlift!

In 1909 was mijn bataljon zoals ieder jaar op kamp. Mijn commandant bezat nog steeds zijn paard Dégo. Kapitein S.A. de Gerlache die ook een compagnie beval, had een volbloed in persoonlijk bezit. De 3e Compagnie kwam vrij en werd toevertrouwd aan kapitein Robin, komende van de Grenadiers. De vooravond van het vertrek zag majoor Pourbaix terwijl hij zijn bataljon schouwde twee van zijn commandanten te paard en de derde te voet. "Robin, zei hij, ik hoop dat ge morgen bij het inschepen u ook zult aanbieden te paard?"

Robin trok dus naar de manege in de Tweekerkenstraat en kocht er een paard. 's Anderdaags presenteerde hij zich in het zadel.

Eenmaal in het kamp moesten de majoor en zijn commandanten naar Brussel om er te stemmen. Bij de eerste schietoefening voorgezeten door een generaal-majoor uit Brugge, presenteerden de luitenanten te paard, hun compagnie, tot grote verwondering van de generaal die zulks nog nooit had meegemaakt! Men verklaarde hem dat bij de Karabiniers de compagniecommandanten bereden waren in oorlogstijd, maar dat in het bataljon Pourbaix zij het reeds waren in vreedestijd.

Het jaar 1907

Wij maleren in onze kroniek, met tasse schrijden, het einde van een "époque"! Zoals reeds aangeduid (trachten wij, met de historische gegevens en feiten waarvoor wij beschikken, de geest te schetsen van die tijd. De bewustwording van de komst van een grote ramp voor België groeide zeer traag...

Zoals alle regimenten kampten de Karabiniers met grote personeelstekorten in het bijzonder bij de soldaten. De politici achtten het leger een overbodige en geldverslindende instelling. Er waren geen grote uitdagingen voor onze Karabiniers, men trok zich op aan de tradities en de grote gebeurtenissen uit het verleden; de jonge officieren poogden, waar mogelijk, innovaties in te voeren (karabiniers-wielrijders), trachtten met sportactiviteiten de faam van het Regiment hoog te houden. Kortom onze karabiniers voelden zich verplicht hun roemrijk verleden en status van keureenheid alle eer aan te doen en zetten zich dan ook volledig in om in alle domeinen van het militair leven aan de top te staan van de regimenten.

Als voorbeeld schetsen wij een sociaal gebeuren: hoe verliep een representatief banket in de mess officieren van de kazerne Prins Boudewijn? Velen onder ons zullen het schema herkennen, het was een wijze van naar buiten treden om met panache de publieke relaties te bewerken. Een zaterdag, 12 januari 1907: Kolonel SA Rosart en zijn officieren nodigden hun gasten uit op een nieuwjaarsbanket onder heren, in de opgesmukte salons en zalen van de mess officieren. Het was een belangrijk sociaal evenement met als bedoeling de lokale autoriteiten te eren, de internationale betrokkenheid van het Regiment te beklemtonen, de pas bevorderde officieren te feliciteren, afscheidnemende officieren feestelijk 'uit te zwaaien', buitenlandse officieren met stage te eren, en in 't algemeen het kader te motiveren en de korpsgeest te activeren.

Er waren 170 deelnemers waaronder, om slechts de belangrijkste te noemen, de burgemeesters van Brussel en Schaarbeek, respectievelijk de heer De Mot Emile, tevens senator, en de heer Huart-Hamoir, tevens provincie raadslid; de Deense ambassadeur, de heer W. de Grevenskop Castenskjold; de heer Schollaert, voorzitter van de Kamer der Volksvertegenwoordigers; de militaire attachés van Duitsland, Frankrijk en Rusland; de generaals Ninitte, oud-korpscommandant, en Cuvelier; kolonel Keucker van de Grenadiers. Ieder officier van het Regiment kon sympathisanten of vrienden uitnodigen. Helaas is het menu van het banket ons niet bekend; eveneens konden wij niet achterhalen hoe de financiële participatie van de deelnemers werd geregeld.

Bij het einde van het diner kwam onvermijdelijk het ceremonieel van de "toasten" en speeches aan bod. Aan de lange rij van huldgingen en uitgebrachte toasts, gevolgd door de enthousiaste toejuichingen, kon men merken dat de heren karabiniers aardig wat konden 'verzetten'. Die bewuste zaterdag werden er achtereenvolgens twaalf maal geklonken op de gezondheid van de verschillende groepen van feestelingen...

De eerste toast werd woordelijk door Kolonel Rosart op volgende wijze uitgebracht aan ZM de Koning¹¹⁹: *“Messieurs, j’ai l’honneur de vous convier de boire à la santé du Roi. Le Roi est le chef de l’armée; nous lui devons fidélité et obéissance; nous lui avons donné mieux; nous lui avons donné nos coeurs et nous sommes prêts à lui donner notre vie. La santé du Roi est la première et la plus acclamée. Je lève mon verre en l’honneur du Roi!”*.

En dan volgden, telkens met de aangepaste bewoordingen en een groeiend enthousiasme, de heildronken op de leden van de Koninklijke Familie; de minister ambassadeur van Denemarken en de heren officieren militaire attachés; de Voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers; de heren burgemeesters; de generaals; de officieren van het Geniekorps, aanwezig om hun dankbaar aanvaarde materiële hulp in het kwartier; de afscheidnemende officieren van het Regiment, de pas opgenomen ‘nieuwkomers’, en op luitenant Bureau een karabinier met opdracht in Turkije bij de Ottomaanse Regering; volgden dan de pas bevorderde officieren en de stagelopende Nederlandse luitenant Ruys, onze ‘broeder’ uit het Noorden (!); en om te besluiten hief kolonel Rosart een toast op alle genodigden.

De feestelijke bijeenkomst eindigde met een klein ceremonieel: de heer burgemeester De Mot werd tot erkorporaal karabinier bevorderd en kreeg hiervoor de strepen opgespeld alsook een diploma van erkenning, de heer burgemeester Huart-Hamoir van Schaarbeek werd verheven tot de rang van ere-karabinier 1^e klas met nog open promotiekansen bij een volgende gelegenheid... Hierop volgden nog twee bedankingstoasten van beide heren. De heer De Mot zei onder andere: *“Brussel is ondenkbaar zonder de Karabiniers... De Karabiniers zijn ondenkbaar zonder Brussel en de Brusselse dames...”* In een zeer geanimeerde en ‘geestrijke’ sfeer werd het banket gesloten...

Dit sociaal gebeuren kreeg een grote weerklank in “Le Journal de Bruxelles” en in “Le Soir”. Kort daarop werd kolonel Rosart ere-1^e klerk van de stad Brussel en ere-adjunct bibliothecaris van Schaarbeek!

22 maart 07 “Le Matin de Bruxelles” signaleerde een voordracht, als laatste van de garnizoenscyclus 1906/07, over ‘Het gebruik van Cyclisten en hun opdrachten’ met als spreker: kolonel Rosart.

Hij vergeleek met voorbeelden uit het verleden hoe de infanterie steeds de cavalerie had moeten ondersteunen in het gevecht, en eindigde zijn inleiding met toepassingen bij de legers van Napoleon. “Hoe kunnen onze karabiniers in dit opzicht handelen? Door terreinen te bezetten zo dicht mogelijk bij de cavalerie om hun veiligheid te verzekeren. Vandaar de noodzaak van snelle verplaatsingen, een uitstekende taak voor de lichte infanterie met een jagers ingesteldheid zoals de karabiniers, en zeker nu met onze bereden infanterie van karabiniers-wielrijders. Het is nodig om het aantal cyclisteneenheden te verhogen. Frankrijk heeft reeds een Bn wielrijders bij de cavaleriedivisie.” En hij besloot zijn exposé met te onderstrepen dat de verbondenheid en de samenwerking tussen beide wapenstelsels, cavalerie en lichte infanterie, de sleutels zijn tot het succes.

Tussen de vele toehoorders herkende men de generaals baron de Wahis, baron de Heusch, baron de Bonhomme en Storms.

12 april 07 Tijdens de zitting van de Kamer van de Volksvertegenwoordigers werden er parlementaire vragen gesteld aan de Minister van Oorlog die betrekking hadden op onze Karabiniers. Een vraag was waarom kolonel Rosart zijn onderofficieren verzameld had om hun aan te zetten het leger te verlaten? Een volgende ging over het feit dat er in één der compagnies schijnbaar te veel straffen uitgesproken werden, en een derde vraag ging over bezwaren van de karabiniers omdat zij de hiërarchische keten moesten volgen om hun problemen voor te leggen... Wij blijven u het antwoord schuldig!

7 mei 07 Het Regiment Karabiniers nam in volledige mobilisatiekledij deel aan een garnizoensmanoeuvre met dubbele actie op de baan Brussel-Leuven. De hoofdactie verliep op de terreinen tussen Nossegem en Kortenberg. Het geheel stond onder de leiding van generaal baron de Heusch, commandant van de 5e Infanteriebrigade.

¹¹⁹ In die tijd werd er bij elke plechtige en formele gebeurtenis getoast, nu wordt er in principe slechts een heildronk uitgebracht op de Koning, ter gelegenheid van de verplichte bijeenkomst voor het kader op 15 november of Koningsdag.

De Rode Partij, met één Bn Grenadiers, één compagnie Karabiniers-wielrijders, twee eskadrons van het 1e Gidsen, één batterij van 3 A, werd bevolen door GenMaj Storms. Zij vorderden richting Leuven.

De Blauwe Partij bevolen door kolonel Rosart, commandant van het 1e Karabiniers, omvatte ons Regiment met drie Bns, twee compagnies wielrijders, het 2e Gidsen met drie eskadrons, en tenslotte twee batterijen van 3 A. Zij vorderden richting Brussel.

Een derde sterk detachement van de Rode Partij met het 9e Linie (drie Bns), één peloton 1e Gidsen en één compagnie Karabiniers-wielrijders, twee batterijen 3 A, stond onder het commando van LtKol Warnant van 9e Li. Deze groep op mars naar Haacht, werd vanaf Diegem afgeleid naar de baan van Leuven om de Rode Partij aldaar te versterken en dan onder het bevel te komen van generaal Storms.

De Rode Partij, aangevallen door een superieure Blauwe Partij, stelde zich defensief op in Nossegem met de Grenadiers, om tijd te winnen opdat die versterkingen het operatietoneel zouden kunnen bereiken. De Blauwen trachtten Nossegem te omtrekken langs het zuiden over Achter-den-Berg, terwijl de Blauwe cavalerie zich naar de Woluwe snelde om de terugtocht van de Roden naar Brussel af te snijden. Bij aankomst van de versterkingen, wierp Gen Storms met een aanval van de nieuwe krachten de Blauwe Partij achteruit. Dit beëindigde het manoeuvre om 11.00 uur. De uitvoerders en de scheidsrechters werden te Nossegem uitgenodigd voor een 'debriefing' met de eerste vaststellingen en lessen. Ondertussen was er deconcentratie van de troep die na drie uren mars hun kwartieren bereikten. Het manoeuvre had in totaal negen uren geduurd en de karabiniers hadden flink bepekt meer dan 30 Km in de benen.

8 mei 07 In de Regimentsschool te Waver werd de officiële voetbalploeg van de Karabiniers boven de doopvont gehouden. Kapitein Bernard, commandant van de school nam het ere-voorzitterschap waar van de "F.C. Baudouin".

Het Regiment had reeds de eer gehad om in 1907 een Nederlandse militaire voetbalploeg logies te verschaffen, deze waren zeer ingenomen met het onthaal van de karabiniers. Waarschijnlijk was dit de aanleiding tot het oprichten van een voetbalploeg waar vooral onderofficieren en leerlingen van de school deel van uitmaakten.

Ergens eind juni 1907 had de begrafenis plaats van generaal De Ketelaere, oud-korpscommandant van het Regiment. Het weekblad "Schaerbeek, en avant!.." wijdde haar hoofdartikel aan de herinnering van Kolonel SA De Ketelaere en eindigde de tekst met "*Le brave et digne homme qu'incarnait le Général s'en est allé dormir de l'éternel et mystérieux sommeil, sans que nous, qui l'estimions profondément, nous ayons pu l'accompagner au champs de repos. A défaut de cette suprême satisfaction, nous avons celle de pouvoir, dans les colonnes de notre journal, rendre un dernier hommage à celui dont le nom fut synonyme de droiture et de justice!*" Wat opnieuw bewees hoe ingeburgerd, aanvaard en geacht onze karabiniers waren in Schaerbeek.

7 juli 07 In het Koninklijk Paleis had er een ontvangst plaats van de nieuwe Japanse ambassadeur, de minister Z.E. Akiozuki en van de Japanse vice-admiraal Goro Ijuni. Om 19 u. verzamelden vele hoge gasten voor een diner op het Paleis ter ere van de Japanse gasten.

Ministers, Staatssecretarissen van Congo, financiers en hogere officieren waaronder kolonel SA Rosart waren uitgenodigd, evenals de leden van het Huis van de Koning. Om 19.15 uur werden de plaatsen ingenomen aan tafel en voegde koning Leopold II zich bij het gezelschap. Het diner was beëindigd om 20.30 uur, tijdens de koffie in het nabije salon wandelde de vorst van groep tot groep en sprak kort met zijn gasten. Om 21.00 uur verliet hij het gezelschap en konden de deelnemers huiswaarts keren. (Bericht uit 'L'Etoile Belge' van 07.07.1907.)

23 september 07 Over de bedevaart van de anciens "Strijders van 1830" bij de herdenking van hun gevallen kameraden tijdens de septemberdagen in 1830, een traditionele en jaarlijkse plechtigheid op het Martelarenplein.

Om 9.30 uur was het verzameling op de Grote Markt te Brussel. Het begon met een kleine ceremonie op de binnenplaats van het stadhuis waar een afgevaardigde van de regering een vlag overhandigde aan de de Vereniging van de "Kinderen van de Strijders van 1830". Wat later kwam de stoet in beweging: Associaties van Oud-militairen, scholen, de Burgerwacht, afvaardigingen van de onderofficieren en de soldaten van de garnizoensregimenten. Drie oudstrijders van 1830 waren nog present, verder delegaties van de gemeentebesturen

uit het Brusselse, alsook enkele muziekverenigingen. Kolonel Rosart en zijn officieren waren natuurlijk van de partij.

11 uur - De stoet belandde na zijn tocht aan het monument en de crypte op het Martelarenplein waar Dhr. Dubois, voorzitter van de oudstrijders van 1830 (en 93 jaar oud!) het woord verleende aan zijn zoon om de kameraden van 1830 te memoriseren.

De plechtigheid, of wat zij de bedevaart heetten van de Anciens, eindigde met een banket waarbij speeches en heildronken elkaar opvolgden. Kolonel Rosart, na een patriotische speech, toastte op de gezondheid van de enkele oudstrijders.

Ergens begin september 1907 had er een grootse viering plaats die het tienjarig bestaan van de "Société des ex-Caporaux et Soldats des Carabiniers de Bruxelles" herdacht. In hun vertrouwde kazerne Prins Boudewijn werd er met medewerking van het Regiment een plechtigheid georganiseerd op de binnenplaats, nadien werden de ancients door kolonel Rosart uitgenodigd op een ontvangst.

Augustus en september 1907: maanden van grootse sportprestaties voor onze kranige karabiniers!

Tijdens de zomer van 1907 deden de Karabiniers hun reputatie en faam alle eer aan: zij wonnen zowat alle sportcompetities bij de militairen.

4 augustus 07 Te Beverlo, op een zondag, had de finale plaats van het militair voetbal-kampioenschap van de 4^e Legerdivisie.

De ploeg van onze Karabiniers speelde de finale van het tornooi in groene shirt met een gele hoorn op de borst, tegen de imposante Grenadiers. Deze laatsten werden verslagen met 5-3. Generaal baron de Wahis schonk de ere-schaal aan de Karabiniers onder het enthousiast gejuich van de karabinierssupporters. Het muziek van de Karabiniers speelde heldhaftig de mars van het Regiment en begeleidde in triomf de voetbalhelden en hun supporters karabiniers naar hun 'carré' in het kamp. Wat een feest!

1 september 07 Te St.Gillis (Brussel) had de finale plaats van het kaatsspel (pelote-balspel) tussen de militaire kaatsers van de Karabiniers, Grenadiers en 9e Linie voor de ogen van ongeveer 8.000 toeschouwers.

De wedstrijden begonnen om 14.30 uur en eindigden pas om 19 uur. De ploeg van de Karabiniers ging met de Prijs van de Koning naar huis, het was luitenant Laloyaux, ploegleider, die de schaal in ontvangst mocht nemen.

LE SPORTSMAN

Vendredi 9 Août 1907

FOOTBALL

CONCOURS DE FOOTBALL DE LA
4e DIVISION D'ARMEE

*Carabiniers, Grenadiers, 1er, 2e et 3e Chasseurs
à pied)*

Brillante victoire des Carabiniers.

Dimanche 4 août avait été fixé pour la finale du concours de foot ball qui devait décider du vainqueur des matchs engagés entre les régiments de la 4e division pendant sa présence au camp de Beverlo.

Après des matchs les plus intéressants, au cours desquels les carabiniers ont battu le 1er chasseurs à pied par 3 goals contre 0, nos courageux carabiniers sont arrivés à devoir lutter au concours final contre les grenadiers,

qui avaient battu le 3e chasseurs à pied par 4 goals contre 2.

A 4 heures de l'après-midi, la place du Canon était noire de militaires. La plus grande partie de la division tenait à assister à cette lutte d'où venait sortir le champion.

Le Lieutenant-Général Baron Wahis, Aide de Camp du Roi, commandant la division, entouré de nombreux officiers supérieurs et de la plus grande partie des officiers de la division assistaient à ce concours final. La musique des carabiniers prêtait son concours.

A 4 h. 10, par une température relativement chaude le premier coup de ballon était joué. Une ardeur prodigieuse est développée dans les 2 camps, dès le début. Les carabiniers dans un costume élégant, aux couleurs du régiment, font preuve d'un courage, d'une tactique, d'un coup d'œil et d'un esprit de combat merveilleux.

De l'avis général, c'est une jeune équipe qui promet.

Les grenadiers non moins énergiques les combattent avec acharnement, mais souvent sont astreints à la défensive.

Après une heure et demie d'un combat offensif et sans relâche, l'équipe de notre vigoureux corps des carabiniers remporte une victoire éclatante : 5 goals contre 3. L'enthousiasme est à son comble, c'est un enthousiasme délirant qui s'empare de cette foule militaire. La musique entonne la marche du régiment des carabiniers et par une vibrante brabançonne clôture cette fête si bien réussie.

Le Lieutenant-Général complimente chaleureusement l'équipe victorieuse, qui rentre, musique en tête, aux carrés accompagnés de leurs camarades qui les acclament.

Fête pleinement réussie à laquelle nous avons été heureux d'assister, à laquelle nous applaudissons tout en adressant aux vainqueurs nos chaleureuses félicitations.

11 september 07 "L'Etoile Belge" meldde in haar kolommen een sterke ongeëvenaarde prestatie van het IIIe Bn Karabiniers op kamp te Beverlo.

De verwondering van de generaal, directeur van het manoeuvre, en van de militaire waarnemers was groot toen het Karabiniersbataljon, in gevechtsgedij, opeenvolgende etappes van 15 à 20 km aflegde aan de verbaazingwekkende snelheid van 8,5 km per uur!

De laatste zondag van september 1907, 's namiddags, had er een groots militair sportfeest plaats in en om het Heyselpark te Laken. De publieke belangstelling was groot ondanks de lichte regen. De ordedienst werd door de gemeente verzorgd met 50 politieagenten, 80 rijkswachters en 70 brandweermannen! De tribune was bezet door het voltallig gemeentebestuur, natuurlijk ook de verschillende militaire autoriteiten uit de 4e Militaire Circonscription en talloze officieren. Het organiserend Comité was samengesteld uit karabiniersofficieren: majoor Meiser J., Cdt Tollen F., Cdt Lauwens F., Lt Van Tilt L., Lt Kesseler P., Lt Laloyaux C. en Lt Van Doren H., sommigen reeds bekende namen voor ons.

De Schaal "Prijs van de Koning" werd betwist tijdens een wielervedstrijd met zeven militaire ploegen van zes renners. Tijdens de 'koers' werd er door de uitgezette brandweermannen bij de komst van de renners aan een gevaarlijk punt op de omloop, met de klaroen geblazen als verwittiging voor het publiek... De begeerde prijs ging naar de Karabiniers, gevolgd door de Grenadiers, het 3e Jagers te Voet, het 2e Jagers t.V., het 1e Jagers t.V., het 2e Gidsen en uiteindelijk het 3e Artillerie. Drie individuele medailles werden uitgereikt aan de drie beste tijden, nl. de karabiniers Crihin, Verhulst en Beulé.

De tweede wedstrijd was uitsluitend bestemd voor de karabiniers-wielrijders, in feite een intercompagnie wedstrijd voor onze karabiniers in veldkledij op de fiets. De omloop bedroeg 6 km met gedeelten waarbij de fiets werd opgeplooid op de rug om wat verder ontvouwd te worden en terug in het zadel te springen! De Schaal van Generaal baron de Wahis, commandant van de 4^e Militaire Circonscription, werd gewonnen door de 1^e compagnie cyclisten, vòòr de 4^e, de 2^e en 3^e Cie. De karabinier De Backer had de beste tijd verwezenlijkt over de omloop...wij kunnen allicht veronderstellen dat hij zowat de eerste cyclo-crosser was maar dan in veldkledij! Tweede werd karabinier Albert, en verder Gens (3^e) en Sgt. Marck (4^e).

Om het sportfeest te besluiten kwam er nog een massaveldloop. Karabinier Van Cauwenbergh kwam als eerste over de eindmeet terwijl de Grenadiers de ploegenrangschikking wonnen. Dit sportfeest eindigde met de uitreiking van de prijzen. Tijdens de speeches werd het leger geprezen om het initiatief, dat jaarlijks kon terugkeren, en dat een echte promotie was voor de verbetering van de fysieke conditie van onze militairen.

Het jaar 1908

Een Ministerieel Besluit van 1907 bepaalde de samenstelling van het Regiment Karabiniers als volgt: een Staf, vier actieve bataljons (I à IV), een vijfde reserve bataljon (Ve), drie op te roepen Vestingbataljons (VI à VIII), allen te Brussel gevestigd, plus het Depotbataljon te Mechelen gekazerneerd en de Regimentsschool te Waver. Deze organisatie zal zo blijven tot 1912.

26 januari 1908 In het kader van het militair kampioenschap van de 4e Militaire Circonscription¹²⁰ te Ukkel, op een schamel voetbalveld, een weide rechtover de brouwerij "Le Merlo", had de voetbalwedstrijd plaats tussen de Karabiniers (FC Baudouin) en het 11e Linieregiment (Vilvoorde). Na een weinig genietbare partij op een nauwelijks bespeelbaar veld was de eindstand 3-3.

Volgende karabiniers speelden in groene shirt met een gele hoorn op de borst: Crabbe, G.; Bosni en Gomré, B.; Ottoy, Mergeay P., Tirens H.B.; Bruylants, Versluys, Debrauwere, Vandemaele, Mergeay F.

F.C. Baudouin werd in de pers vergeleken met de beste burgervoetbalploegen van de toenmalige IIe divisie. Onze Karabiniers hadden het inzicht om het volgend seizoen in competitieverband te spelen onder de hoede van de federatie "Union belge des Sociétés de Sports Athlétiques" (U.B.S.S.A.).

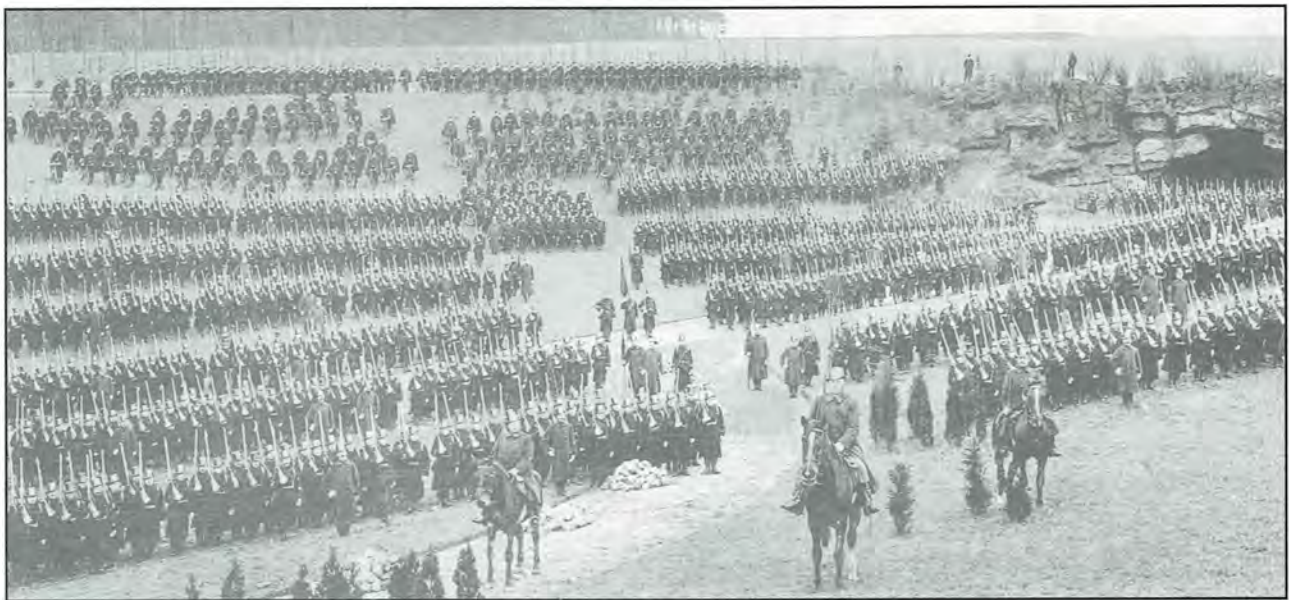
¹²⁰ Ongeveer de Provincie Brabant.

Begin april 1908 Koningin Wilhelmina van Nederland kende aan Kol SA Rosart het Lint toe van Commandeur in de Orde van Oranje-Nassau, de karabinier KaptCdt Collyns ontving het Kruis van Officier in dezelfde Orde, terwijl de 1 Sgt Maj Robert vereremerkt werd met de Gouden Medaille.¹²¹

Volgt een vrije vertaling uit het Oostendse dagblad "Le Carillon" van 11-12 april 1908:

9 april 1908 Alle garnizoenstroepen werden op die bewuste dag onder een stralende lentezon geschouwd door generaal baron Wahis. De publieke belangstelling was groot om de schitterende Brusselse regimenten toe te juichen! Het defilé had plaats op het Poelaertplein. Opnieuw vielen de belachelijk lage effectieven op van de defilerende compagnies. Alle rekruten waren opgetrommeld om de rangen te vullen hetgeen de lijning niet ten goede kwam... Onze kranige karabiniers, zoals steeds, defileerden prachtig, zodat het publiek uiteindelijk enthousiast kon reageren bij het voorbijtrekken van de 'groenen' van Kol Rosart.

De artillerie die voor het eerst haar nieuwe kanonnen kon voorstellen kreeg eveneens veel belangstelling.

Het Regiment verzameld (uit "Régiment des Carabiniers - 1908")

26 juni 1908 Kol Rosart werd benoemd tot generaal-majoor, commandant van de 9e Infanteriebrigade. Begin juli had een groot banket plaats die alle officieren van het Regiment Karabiniers in de mess verenigde om afscheid te nemen van hun zeer gewaardeerde korpscommandant en om hun nieuwe korpscommandant te huldigen.

Luitenant-kolonel S.A. Vanden Bogaerde, vanaf de graad van luitenant meer dan twintig jaren grenadier, werd aldus enkele maanden later bij zijn benoeming erkend als 26e korpscommandant van de Karabiniers!¹²² Was het een beloning of een beproeving? In een krantenknipsel uit die tijd vond men volgende zin: "*il prenait avec quelque fierté le commandement du beau régiment des carabiniers.*"¹²³

Kolonel Vanden Bogaerde

¹²¹ KB Nederland 29.02.1908. Deze eretekens werden waarschijnlijk geschonken als hoge blijk van waardering voor de bewezen diensten door de Karabiniers bij de opleiding van Nederlandse militairen (waaronder luitenant Ruys) met stage in het Regiment.

¹²² *07.08.1855 te Gent. Begon zijn militaire loopbaan bij de genie de 06.09.1871, studeerde aan de Militaire School vanaf 01.04.78, begon zijn officierenloopbaan als onderluitenant bij het 12^e Linieregiment. Na zijn studies aan de Krijgsschool werd hij aangeduid als luitenant Staf-Adjunct bij het Regiment Grenadiers vanaf 30.12.82. Hij bleef, een paar kleine onderbrekingen uitgezonderd, grenadier tot zijn mutatie naar het Regiment Karabiniers als LtKol.

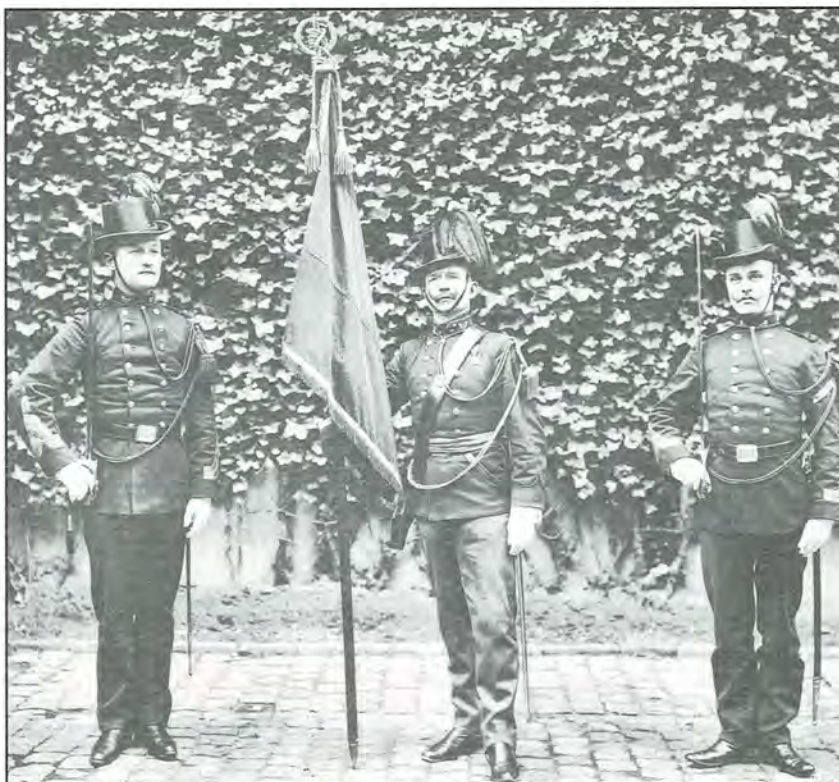
Hij overleed te Brussel na drie jaren bevelvoering bij de karabiniers op 10 augustus 1911.

¹²³ 'L'Etoile Belge' van 9 juli 1908.

30 augustus 1908 In Leopoldsburg (kamp vroeger bekend als Beverlo) werd het monument van generaal Chazal, oud-minister van Oorlog, ingehuldigd in aanwezigheid van de eenheden met kamperiode, waaronder de Karabiniers. De plechtigheid greep plaats bij hevig onweder en onder een gutsende regen, maar de zon scheen op het ogenblik van het defilé van de cavaleriedivisie, een anderhalve artilleriedivisie en van het Regiment Karabiniers met zijn wielrijders en zijn schoolcompagnie 'universitaires', gevolgd door ongeveer 2.000 oud-militairen!

26 september 1908 Had de officiële erkenning plaats van de 26e korpscommandant van het Regiment Karabiniers, kolonel S.A. Vanden Bogaerde Edmond.

Op het einde van het jaar 1908 richtten de officieren van het Regiment met medewerking van 'de schermvereniging der Belgische officieren', in de kazerne Prins Boudewijn, een inter-regimentair tornooi in voor sabel. Het was prins Albert die de beker alsook de gouden plaketten overhandigde. De kampioenen van de 5^e reeks waren de karabiniers luitenant Laloyaux C. (vaandrig van het Regiment), de onderluitenanten Godefroid J. en Van de Putte M. Al de deelnemers werden ontvangen in de salons van de mess officieren. Uit erkentelijkheid voor de zeer goede ontvangst en organisatie, schonk de vereniging aan het Regiment een bronzen beeld dat jaarlijks in competitie moest gebracht worden tijdens een regimentaire wedstrijd op sabel, foret en degen. De winnende officier werd er gedurende één jaar bezitter van en zijn naam werd in het voetstuk gegraveerd.

Vaandel met escorte – vaandrig Lt Laloyaux IK.

25 december 1908 Kerstdag: de korpscommandant bood aan zijn korporaals, klaroenen en karabiniers in de zaal "Barnum Excelsior" een filmvoorstelling aan, hetgeen in die tijd een hele gebeurtenis was!

In 1908 erkende een onderzoekscommissie de volledige mislukking van de rekrutering van vrijwilligers voor het leger. In ruil voor de afstand van Congo aan België eiste koning Leopold II van zijn eerste minister Schollaert de inschrijving van de persoonlijke dienst op het regeringsprogramma waardoor de vervangingspraktijk zou afgeschaft worden. Eén zoon per gezin zou zijn legerdienst moeten vervullen en het contingent kon hierdoor opgedreven worden tot 20.000 manschappen.

Het jaar 1909

7 maart 1909 - Het Regiment nam deel aan een militair feest dat ingericht werd door het Brussels garnizoen ten voordele van de talrijke slachtoffers van de aardbeving in Calabrië en Sicilië.

augustus 1909 De Karabiniers onderscheidden zich tijdens de internationale schermwedstrijd te Antwerpen. Bij de wedstrijden voor amateurs behaalden ze de 3^e prijs met de degen en de 5^e met het floret, terwijl ze in de wedstrijd der 'meesters' de 1^e prijs verworven met adjudant Van de Wiele en verder nog de 3^e prijs.

Kort daarop muteerde majoor S.A. Delmaere C. naar de Kadettenschool om er korpscommandant te worden, hij bleef echter op de slagorde van het Regiment staan als commandant van het V^e Bn (reserve).

De getalsterkte van 124 manschappen in een compagnie karabiniers en grenadiers werd dit jaar herleid tot amper 89 man als gevolg van de heersende personeelstekorten. Bij de linieregimenten kwam men eveneens van 101 tot 89 man.

Na lange en hevige debatten werd op 18 november 1909 de persoonlijke dienst aangenomen en het gehele project van een nieuwe militaire wet werd op 1 december door de Kamer goedgekeurd met 104 stemmen vòòr en 53 tegen. De 14e december volgde de goedkeuring door de Senaat. België aanvaardde aldus het principe van de persoonlijke militaire dienst (één zoon per familie) op voorwaarde dat deze dienst teruggebracht werd tot 15 maanden.

Onze Koning geopereerd en gekluisterd op zijn ziekbed, vond de kracht om de wet, die al zijn energie geëist had, diezelfde 14e december 1909, te tekenen. Hij overleed in de nacht van 16 op 17 december..

België verloor een groot vorst...

Na 40 jaar koningschap stierf Leopold II op de verjaardag van zijn kroning. Hij werd op luisterlijke wijze begraven niettegenstaande hij in zijn testament de wens uitgedrukt had in de vroege ochtend begraven te worden zonder praal en slechts in aanwezigheid van zijn neef Albert, de kroonprins, en de leden van zijn Huis.

17 december 1909 Op de avond van zijn overlijden werd zijn stoffelijk overschot naar het Paleis van Brussel gebracht. Dit gebeurde in het licht van toortsen en geëscorteerd door afdelingen van de Rijkswacht en de Burgerwacht alsook afvaardigingen van alle regimenten waaronder dit van de Karabiniers, samengesteld uit de korpscommandant, een officier van elke graad en het omfloerste vaandel.

In de rouwkapel, waar gedurende twee dagen 50.000 mensen een laatste groet kwamen brengen, waren de regimentsvaandels van het garnizoen opgesteld. Verschillende bloemenkransen, waaronder die van de Karabiniers, werden vòòr de katafalk neergelegd.

Tijdens de nacht van 22/23 december was er een afgrijselijk onweer. Stormwinden, regen en wolkbreuken geselden de Brusselse agglomeratie, maar dit kon de toeloop van duizenden naar het centrum van de stad niet beletten.

23 december 1909 Vòòr het Paleis, dat door verbouwwerken herschapen was in een bouwwerf, vormden de Karabiniers de erehaag en verlengden deze samen met het 9^e Linieregiment tot de Sint-Goedelekerk. Zwarte sluiers hingen door de vensters van de huizen en over de volledige weg verdrong zich een grote menigte. In de hoofdkerk werd de ordedienst verzekerd door de leerlingen van de Militaire School terwijl in de kerk van Laken, waar de absouten gezongen werden, de Grenadiers opgesteld waren.

Koning Albert I, de nieuwe koning.

Reeds 's anderdaags 24 december begon de regering van Koning Albert die op het laatste ogenblik besloot de grondwettelijke eed eveneens in het Nederlands af te leggen.

De koninklijke stoet verliet Laken en volgde de Antwerpse steenweg, de Lakenstraat, de Nieuwstraat en de Madeleinestraat. Deze volgweg was overvloedig bevlagd en afgebakend door een erehaag gevormd door de Burgerwacht en het Leger, waarachter zich een grote en geestdriftige menigte verdrong. De Karabiniers waren opgesteld op de Hofberg. Zij zagen eerst zeven koetsen en de koninklijke berline, waarin Koningin Elisabeth en haar twee zonen plaats genomen hadden, voorbij rijden. Enige minuten later trok een tweede gevolg voorbij samengesteld uit de Koning, de buitenlandse Prinsen en de hoofdofficieren. Zij waren allen te paard en werden uitbundig toegejuicht.

Op het Natieplein waren 42 afvaardigingen van de Burgerwacht en van de regimenten opgesteld. Deze van de Karabiniers bestond uit de korpscommandant Kol S.A. Vanden Bogaerde omringd door vier officieren en de onderluitenant-vaandrig begeleid door twee onderofficieren.

25 december 1909 Het Regiment leverde een piket dat de wacht verzekerde aan de zij-ingang van Sint-Goedele waar de Koning een Te Deum diende bij te wonen.

Wij eindigen het jaar 1909 met de vermelding dat majoor S.A. Collyns J., commandant van de 1e Compagnie Wielrijders van het Regiment, in het Paleis der Academiën een garnizoensvoordracht hield over het tactisch gebruik van de compagnie wielrijders en dat hij over het zelfde onderwerp een boek publiceerde.

De toenmalige Cdt SA Collyns met zijn Compagnie wielrijders (4e Cie) – (uit "Régiment des Carabiniers - 1908").

Een vermeldenswaard feit: de eminente en zeer gewaardeerde Chef van het muziekkorps van de Karabiniers, Lt Turine verliet het Regiment om van een welverdiende rust te genieten. Zijn opvolger werd M. Mahy, broeder van de chef van de 'Harmonie communale de Bruxelles'.

Het muziekkorps van het Regiment met op de voorgrond (midden) zijn chef, Lt Turine – (uit "Régiment des Carabiniers - 1908").

HET AFSLUITEN VAN DE “BELLE EPOQUE”

Over de defensiepolitiek (1880-1914)¹²⁴

Het militair leven in de kazernes evolueerde in functie van de politieke beslissingen van onze regering; het was evident dat de Belgische politieke beslissingen beïnvloed werden door de politiek gevoerd door onze grote buurlanden, de Europese machthebbers die na de val van Napoleon over de bestemming van België als neutraal onafhankelijk land beslisten.

Na de Frans-Duitse oorlog in 1870/71 was Pruisen erin geslaagd de Duitse eenmaking te realiseren, hetgeen de grootmacht Duitsland met wereldomvattende ambities op het Europees toneel bracht, zodat Engeland, in mindere mate, Frankrijk en Rusland de bedreiging aanvoelden van een te grote Duitse hegemonie, in 't bijzonder door de uitdrukkelijke wens van Duitsland om meester te worden op de wereldzeeën. Engeland voelde zich niet zo direct bedreigd, het had voldoende problemen in Zuid-Afrika (de Boerenoorlog) en in de rest van zijn Imperium, maar keek waakzaam toe naar wat er zich afspeelde op het continent. Frankrijk had Elzas-Lotharingen verloren bij het conflict van 1870/71 en likte zijn wonden, het zocht steun in een toenadering met Rusland en sloot in 1894 een verbond met de Tsaar. Als reactie hadden Oostenrijk, Italië en Duitsland eveneens een pact gesloten in 1894. Uiteindelijk bereikten Engeland en Frankrijk een akkoord dat in 1904 de “Entente cordiale” heette.

Al deze gebeurtenissen waren een aanleiding voor onze beleidsmensen om zich te bekommeren om de Belgische veiligheid. Natuurlijk waren de politici niet happig om veel geld te spenderen aan de Belgische defensie, het duurde jaren alvorens er beweging kwam in het dossier. Het resultaat was dat ons leger achterop hinkte t.o.v. de klassieke drie ‘groten’ rondom ons en dat de getroffen maatregelen té laat kwamen en onvoldoende waren om enig effect van afschrikking te hebben op potentiële agressors. Het standpunt van de Belgische regering en Koning was dit van de eerbiediging van de absolute neutraliteit. Bovendien waarschuwde België de grootmachten dat elke schending van de Belgische soevereiniteit als een vijandige daad zou aanzien worden en met geweld zou beantwoord worden.

Bijgevolg werd de noodzaak van de verdediging van het grondgebied uiteindelijk toch aanvaard door de verantwoordelijke ministers en werden er na langdurige discussies in het Parlement de minimum geachte maatregelen genomen voor de verdediging. In 1906 werd volgende defensiepolitiek aanvaard die stoelde op enkele principes:

- (1) een voldoende sterke legermacht operationeel houden die een afschrikkingswaarde heeft op de Franse en Duitse belligerenten;
- (2) twee hypothesen weerhouden.

Een eerste hypothese, was het gebruik van de invalswegen in het zuiden van ons land door: of de Fransen die naar de Rijn zouden aanvallen, of de Duitsers die Parijs als objectief zouden nemen.

In dit geval zou ons veldleger de invalsweg van de Maasvallei ontzeggen aan de agressor, gebruik makend van de versterkte bruggehoofden te Luik, Namen en Hoei; bovendien zou ons leger op de rechteroever van de Maas het gebied ontzeggen aan de aanvallende en dit vanaf de lijnen Marche-Rochefort, Ourthe en/of Libramont-Recogne.

Een tweede hypothese was deze waarbij België aangevallen en veroverd zou worden door één van de partijen.

In dit geval zou ons veldleger, te licht geacht, zich beperken tot een hergroepering achter de Rupel en de Nete en op deze lijn bruggehoofden behouden aanleunend op een fortengordel. Daar zou dan het defensief gevecht gevoerd worden met opeenvolgende stellingen van forten desnoods tot de ultieme vesting Antwerpen.¹²⁵

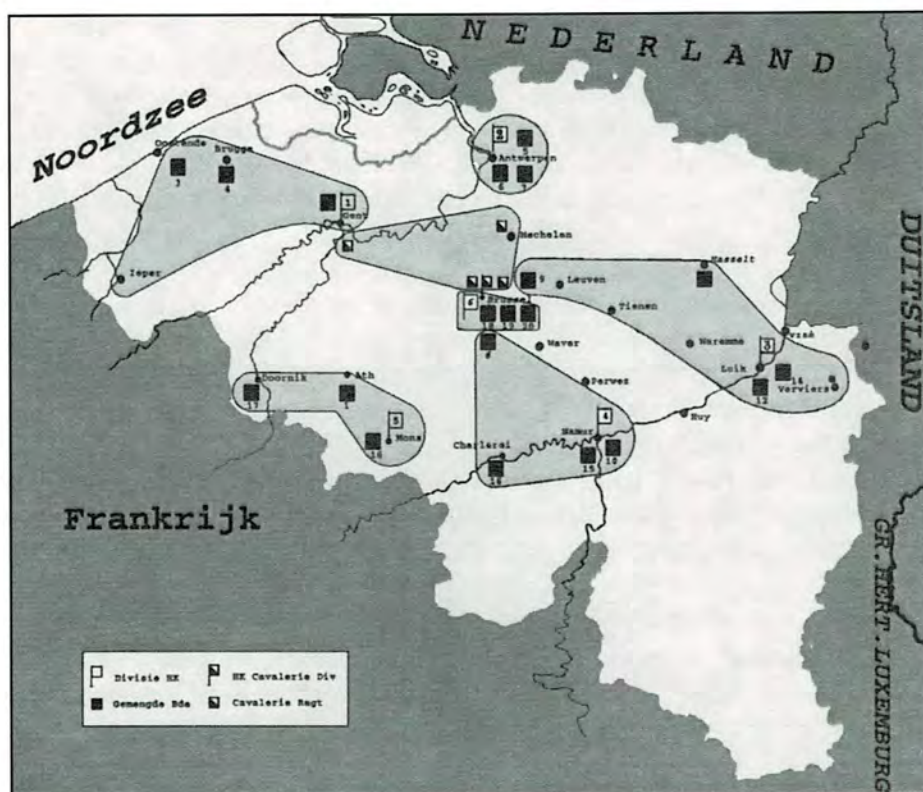
¹²⁴ Een studie van de “Defensiepolitiek van België (1830/1914)” werd gepubliceerd in het Tijdschrift ‘Contact’ van Belgische Krijgsschool in de nummers 67 en 69, auteur KolSBH Henri De Smedt.

¹²⁵ Het probleem van de laatste vesting Antwerpen, de defensieve werken althans, werd gekoppeld aan de plannen voor uitbreiding en modernisering van de haven tot een wereldhaven.

In beide hypothesen werd het veldleger gemobiliseerd in de vierhoek Leuven-Brussel-Vilvoorde- Mechelen.

Deze strategie verklaarde de genomen beslissingen in 1906 qua fortbouw en uitbouw van het defensief apparaat. Hetzelfde jaar werden er door de regering openlijk gesprekken gevoerd met de Britse regering om te bekomen dat in geval van een Duitse agressie een Brits expeditiekorps (± 100.000 man) ons land ter hulp zou snellen over de havens van Noord-Frankrijk en België.

De machinaties van de buitenlandse diplomatie en politiek leidden in 1908 tot een afkoeling van de betrekkingen tussen Engeland en België. De Britse regering weigerde de overname van de Onafhankelijke Congostaat door België, te erkennen! Koning Leopold II verplichtte meteen zijn Minister van Oorlog een derde hypothese uit te werken in het defensieplan: deze van een schending van het grondgebied of van de territoriale wateren door Engeland, geallieerde van Frankrijk.

Om de Belgische neutraliteit te beklemtonen, herhaalde onze Koning in 1912 de waarschuwing dat België iedere schending van het grondgebied zou aanzien als een oorlogsdaad en bijgevolg deze met geweld zou bestrijden, welke natie het ook zou zijn.

Gedurende jaren (1870 à 1900) hebben de opeenvolgende Ministers van Oorlog gepoogd het Parlement te overtuigen van de noodzaak om het defensief potentieel van België te verbeteren. Koning Leopold II oefende de vereiste druk uit, maar de heersende politieke klasse volgde niet. Er heerste bij hen een klimaat van antimilitarisme, hetgeen graag overgenomen werd door de lagere klassen van de bevolking. De politici oordeelden dat België's onafhankelijkheid en neutraliteit geëerbiedigd zouden worden door de grote buurlanden, zij wensten slechts een leger dat nuttig was voor de ordehandhaving bij betogingen. Het kwam zelfs tot een breuk in 1896 toen geen enkele generaal bereid was het ministerambt van defensie op te nemen... Gedurende drie jaren heeft de Minister van de Spoorwegen de verantwoordelijkheid in cumul moeten dragen. Na de verkiezingen had men in 1900 opnieuw een generaal als Minister van Oorlog, zodat er een Commissie werd ingesteld met de opdracht het defensieprobleem te analyseren. De conclusies gaven aanleiding tot de beslissingen van 1906. Een belangrijke stap was de wet van 1902 met betrekking tot de rekrutering, op basis van het vrijwilligerschap aangevuld met miliciens om het jaarlijks contingent van 13.300 te bereiken. De aanvullende miliciens

zouden door het lot aangeduid worden maar mochten zich niet meer laten vervangen (persoonlijke dienst). Op oorlogsvoet (OV) telde het leger 180.000 man; dit vereiste de oproeping van 15 militieklassen! De effectieven op vredesvoet (VV) tussen 1904 en 1908 daalden jaar na jaar. De aanwerving van vrijwilligers was een mislukking!

Slechts in 1909 stemde het Parlement er uiteindelijk mee in om de verplichte, persoonlijke dienst van één zoon per gezin in te voeren. De wet werd gestemd op 1 december 1909, de duur van de militaire dienst werd respectievelijk bepaald op 15 maand voor de infanterie en op 24 maand voor de cavalerie. De wet werd door Koning Leopold II, die gedurende zijn regering er voor had geijverd, getekend op 14 december 1909, drie dagen vòòr zijn dood.

De jaarlijkse lichte zou 19.000 miliciens treffen en zou progressief het deficit moeten delgen. Koning Albert I volgde de denkplaatjes van zijn oom doch met meer discretie dan de oude verbitterde en ontgoochelde monarch die Leopold II was op het einde van zijn regering. Koning Albert drukte echter wel zijn stempel op de inhaalbeweging en de maatregelen die vanaf 1909 werden getroffen om de defensie van België op te krikken.

De internationale toestand in Europa werd alarmerend hetgeen aanleiding gaf tot een nieuwe wet de 29^e mei 1913 die een jaarlijks contingent voorzag van 33.000 man om de OV-sterkte van het leger op te drijven tot 340.000 troep. Dit had evidente gevolgen op de kaderwet officieren en zo kwam men tot een plotse verhoging van 105 hogere officieren en generaals, en van 735 lagere officieren... Op materieel vlak was er ook heel wat te doen, grotere effectieven eisten meer uitrustingen, in 't bijzonder de artillerie vroeg om meer middelen.

De technische vooruitgang introduceerde vanaf 1912 in ons leger nieuwe afdelingen zoals telegrafie, luchtwaarneming (kabelballonnen) en luchtvaart. Het waren echter de eerste bescheiden stappen die te laat kwamen om ons leger voldoende voor te bereiden voor de grote confrontatie die ons wachtte.

Qua bewapening had ons leger sinds begin 1900 het Mousergeweer, in 1912 werd de mitrailleur Maxim 7,65 mm aangekocht, de veldartillerie beschikte sinds 1907/09 over het 'snelvurend' kanon Krupp 75 mm als ook over het zwaardere kanon Krupp 87 mm, beiden met voldoende munitie. Het nieuw aangekocht materieel was echter in onvoldoende aantal aanwezig en er was tevens een gebrek aan opgeleid personeel.

In september 1913 trachtte men door extra uitgaven bepaalde lacunes weg te werken op het vlak van de bewapening, munitie, transport en uitrustingen. Plots moest er een inhaalbeweging gebeuren qua defensiemiddelen en werden de fondsen hiervoor vrijgemaakt.

Het mobilisatieplan werd eveneens aangepast: het zou zich preventief en progressief voltrekken in de garnizoenen met een ontubbeling van de bestaande regimenten, bij voorkeur vòòr de agressie. De Legerdivisies (LD) op OV zouden verspreid worden in verschillende zones om tegen iedere bedreiging te kunnen ageren: drie divisies naar de lijn Luik, Namen en Ath; drie volgende divisies in de driehoek Brussel-Asse-Leuven.

In 1914 werd het plan nogmaals aangepast in hoofdzaak tegen een Duitse bedreiging: het veldleger werd gepland te ontplooiën met vier divisies op de lijn St.Truiden, Houtain L'Evêque, Hannut, L'Eglise, verder twee divisies in een tweede lijn Tienen- Hoegaerden. De cavaleriedivisie bij Braives om het Maasdispositief te beschermen. Het vestingleger bij haar vestingen.

Een interessant feit dient nog aangehaald. In 1913 erkende Engeland de annexatie van Congo door België, wat de Engelse loyaliteit t.o.v. België veilig stelde. Het waren tevens de Britten die Frankrijk wezen op de gevaren van een voortijdige ontplooiing van middelen op het Belgische territorium. Duitsland zou dan kunnen België 'ter hulp snellen'...! Groot-Brittannië bood als eerste hulp aan België in de namiddag van 4 augustus 1914 en na de inval van de Duitsers.

Het sociaal leven bij het Regiment Karabiniers bij de eeuwwisseling

Vanaf 1890 werd onze kroniek goed gevuld door verwijzingen naar verschillende militaire plechtigheden en feestelijke gebeurtenissen. Onze bronnen over die periode beperkten zich grotendeels tot wat er in de pers verscheen, gelukkig voor ons, was de publieke interesse schijnbaar groot! Het tekort aan oorspronkelijke archieven van ons Regiment

over de 'inwendige dienst', de garnizoensprestaties, de opleiding en training, de logistieke problemen, de infrastructuur, is allicht de reden waarom wij regelmatig kleine 'faits divers' aanhaalden, die dan toch helpen om een beeld te vormen van het militair leven. Gelukkig bezit het Regiment in haar archieven een map met enkele orders over de organisatie van de opleiding en oefeningen; ook lessen getrokken uit oefeningen en manoeuvres; richtlijnen over de werking van de messcommissie; eveneens krantenknipsels over plechtigheden, sommige zelfs met kritiek op genomen beslissingen van de korpscommandant. De kolonel die dat toen zo keurig bijhield en bewaarde was Rosart: dank zij hem kunnen wij beter de sfeer van in het begin van de XXe eeuw beschrijven. In de werkschemas van toen, in het messgebeuren herkennen wij nu nog bepaalde eigenheden!

Plechtigheden, filantropie en feesten

De Karabiniers en hun muziekkorps werden regelmatig ingezet bij protocolaire en bij patriotische plechtigheden. Bij bezoeken van buitenlandse autoriteiten aan België of aan onze Koning, werden de garnizoensregimenten, en in 't bijzonder de keurige Karabiniers met hun opvallende kledij, ingezet om de eer te bewijzen. Tijdens banketten, ontvangsten en huldigingen werd er meestal beroep gedaan op de participatie van een militair muziek voor de muzikale omlijsting. Luitenant Turine, de gereputeerde en eminente kapelmeester van de Karabiniers, had aldus een druk programma van buitenhuis optredens. Bovendien, telkens het Regiment of een bataljon Karabiniers uitmarcheerde hielp het muziek hen de eerste en laatste kilometers beter te verteren...

Ondanks de karige lonen van de militairen werd er waar mogelijk een feestelijke activiteit opgezet door de Karabiniers of door de oudgedienden van het Regiment, om fondsen te verzamelen voor één of ander sociaal werk. De trekpleisters van het programma waren de compagnies karabiniers-wielrijders, het Zweeds turnen, het bajonetschermen en natuurlijk het muziekkorps! Bij bijzondere gelegenheden was er altijd een karabinier in staat om een Cantate te schrijven en te wijden aan het gebeuren, en in samenwerking met onze componistkapelmeester Turine werd de uitvoering ingestudeerd. Het was eveneens een routineklus geworden voor de Karabiniers om bij plechtigheden de "Brabançonne" in koor te zingen..!

Bij al deze activiteiten waarbij het Regiment naar het publiek toetrad, lieten de oudgedienden van het Regiment zich niet onbetuigd. Vanaf 1897 vonden wij sporen van Verenigingen van Anciens, zowel bij de onderofficieren als bij de troep. Deze kringen van vrienden karabiniers waren in feite de voorlopers van onze huidige verbroederings van oudstrijders karabiniers. Zij hadden een bestuur, een lokaal en een vlag!

Het muziekkorps van het Regiment in veldkledij.

Over het messgebeuren en de huishouding

Over de toen geldende reglementeringen en voorzieningen om de huishouding van het Regiment te organiseren hebben wij weinig precieze documenten kunnen raadplegen. Op regimentsniveau was er één officier betaalmeester (officier van de Administratie), bovendien, en toegewezen aan de organieke Depoteenheid (gekazerneerd te Mechelen) één kapitein (of Cdt) kwartiermeester, plus één kapitein verantwoordelijk voor de kleding, beiden behorend tot het korps van de Administratie, en tenslotte een kapitein officier bewapening. De eersten hadden beheerstaken: financiën, aankopen, afrekeningen t.o.v. leveranciers en de militairen in het regiment. In ieder actief Bn was er een betaalmeester behorend tot het administratief korps en belast met de beheerstaken in het Bn, zij stonden onder het toezicht en de controle van de kapitein betaalmeester van de regimentsstaf.

Sinds 1 oktober 1906 werden de basisproducten voor de maaltijden van de troep en de onderofficieren door een bevoorradingsketen geleverd en bekwaam het Regiment voor de voedselaanvullingen, voor de verwarming en de verlichtingskosten 7,5 centiemmen per dag per soldaat of onderofficier voorzien op de slagorde. Met deze meerwaarde moest het Regiment alle alimentatieproblemen oplossen. Dit viel wel mee daar de reële effectieven in het Regiment behoorlijk lager waren dan de voorziene, ook omdat er regelmatig soldaten met verlof waren! Van toen af werden de onkosten voor de maaltijden niet meer afgetrokken van de soldij.

Wij zijn reeds ver verwijderd van de primitieve toestanden uit de beginjaren van het Regiment. Na 1870 werd het logistiek probleem progressief beter uitgebouwd. De troep kreeg drie verplichte maaltijden per dag. Wat er precies op tafel of in de gamel kwam is ons niet bekend. Per Cie was er één verwarmde en verlichte eetzaal, eveneens een les- en vergaderzaal, dus polyvalent. De troepenkamers waren niet verwarmd!

De onderofficieren werden ook door de algemene huishouding bevoorrad maar hadden een aparte ruime eetzaal en een grote ontspanningszaal. Zij hadden een gescheiden “kasboek” en beheer. Immers de maaltijden in het kwartier werden lichtjes aangepast en desnoods verbeterd. Hiervoor droeg de centrale huishouding van het Regiment bij de Karabiniers 0,1 fr per dag en per onderofficier (ipv de voorziene 0,075 fr) af aan de beheerder van de onderofficieren, hetgeen wat meer speelruimte gaf aan het beheer.

De uiteindelijke verantwoordelijkheid voor het goed functioneren van de huishoudingen en de mess officieren lag bij de korpscommandant. Hij werd hierbij geholpen door zijn officieren betaalmeesters en de huishoudcommissies. De reglementeringen van beheer bepaalden de oprichting van een huishoudcommissie met controle en adviesfunctie onder de leiding van de tweede commandant, een luitenant kolonel, van het regiment. Afgevaardigden karabiniers van de Bns maakten er ook deel van uit evenals de directeur-beheerder van de huishouding.

De “kas” en de werking van de “mess” onderofficieren werden eveneens gecontroleerd door een Commissie van onderofficieren, met een analoge samenstelling als de huishoudcommissie. Een eigen reglement bepaalde de leefregels en de financiële participatie van de onderofficieren, die in wezen integrerend deel uitmaakten van de huishouding van het regiment maar in het kwartier van bepaalde faciliteiten genoten.

Dat er problemen konden rijzen bij het beheer van de fondsen van deze kassen is allicht te begrijpen. Zo was er in 1905 een tekort van 2.000 fr vastgesteld bij een controle van de kas onderofficieren. De onderofficier-beheerder moest 1.400 fr terugbetalen, de rest werd teruggewonnen door de verworven interesten van het jaar. Hetgeen betekende dat de huishoudkassen over reservemiddelen beschikten door bepaalde overschotten of zelfs door beperkte winsten.

De mess officieren had een zelfstandig bestaan met een eigen beheer. Het waren de officieren die hun kas spijsden met hun maandelijkse bijdragen en verbruiken. Extra “kassen” werden geopend om de algemene behoeften van de gemeenschap die de officieren uitmaakten te bekostigen, bijvoorbeeld de “Voorzienigheidskas” waarvoor in 1906 per officier een maandelijkse bijdrage werd aangerekend van 0,1 fr. Deze kas had een eigen reglement en diende voor “representatie” uitgaven (bloemen, ontvangsten...), het was de messcommissie die hierover besliste. Het reglement over de interne werking, alsook over de gedragsregels in de mess, werd eveneens door de commissie opgesteld. De korpscommandant kon dit alles aardig bijsturen want hij was het die de finale goedkeuring moest verlenen... dikwijls lag hij ook aan de basis van suggesties en wensen.

Bevindt zich in de Erezaal 1K/1Gr – Glasraam 1K ten tijde van Koning Albert – Komt uit kazernes Place Dailly (Brussel).

In de mess beruiste het voorzitterschap op de schouders van de korpscommandant of van de tweede hoogste officier of oudste in rang aanwezig. De tafel van de hogere officieren werd aangevuld met de vier oudste KaptCdt, links en rechts aan de hoeken. Waarschijnlijk had men naar analogie tafels van de kapiteins, de luitenanten en de jongere onderluitenanten. De tweede maaltijd was verplicht en in stadskledij. Het namiddag programma van de officier was eerder van socio-mondaine aard.

Als voorbeeld geven wij u de samenstelling van de messcommissie van 1906:

<i>Voorzitter:</i>	LtKol Baron de Jamblinne de Meux	
<i>Leden:</i>	Maj de Rasse Lancaster	2 ^e Kapt Gaillard
	Maj SA Godts	Lt SA Guillaume
	KaptCdt Vandenberghe	Lt SA Brussel
	KaptCdt SA Van der Oost	OLt Thirifay
	2 ^e Kapt SA Morel	OLt Coenen

In 1906 werd er door deze messcommissie besloten zilveren bestekken aan te kopen alsook zilveren schotels en tafelformen om de officierentafels bij bijzondere en feestelijke gelegenheden een rijkelijk karakter te bezorgen. Natuurlijk lokte deze beslissing reacties uit bij bepaalde officieren die aan de financiële impact op hun messrekening dachten... enkele van die oprispingen waren te lezen in de kolommen van de lokale kranten onder de naïeve vorm van een "opgevangen

gesprek tussen officieren op de tram”...! In hetzelfde jaar werd de mess volledig heringericht zodat hij een prestigieus uitzicht kreeg. Het lokte eveneens commentaren uit.

De officieren die door mutaties, of op ruststelling, het Regiment verlieten gaven meestal een geschenk aan hun geliefd Regiment dat bedoeld was om de mess te versieren, als herinnering aan hun verblijf en uit dankbaarheid voor de gulle kameraadschap die zij er gevonden hadden. Zo zijn er schilderijen, etsen geschenken, sommige waren creaties van officieren met een artistieke begaafdheid. De korpscommandanten, bij hun afscheid aan het Regiment, lieten meestal een waardevol brons achter. Het Regiment bezit in haar patrimonium gelukkigerwijs nog over bepaalde waardevolle stukken die er zorgvuldig gekoesterd worden omdat zij een beeld oproepen van onze kranige karabiniers-voorgangers en van het grootse verleden.

Over de vrije tijd van de officieren

Wij hebben het u reeds laten begrijpen, na het middagmaal kon de officier die niet met wekdienst of op oefening, of kamperperiode was, over zijn tijd beschikken voor socio-culturele activiteiten.

Sportbeoefening, lectuur en studie, bezoeken, theekransen, galante wandelingen in de stad, theaterbezoek, in principe in militaire stadskledij, behoorden tot de geliefkoosde activiteiten. Natuurlijk waren er steeds officieren met dienstverplichtingen maar dit beperkte zich hooguit tot één lager officier per compagnie en voor het regimentsniveau tot één majoor.

Het Regiment had met instemming van de meerderheid van de officieren (vergadering van 22.10.06) een eerste loge met 10 plaatsen gehuurd in de Muntshouwborg voor het seizoen van 1906/07. Het beheer en de verdeling van de beschikbare plaatsen werd door de messcommissie overgedragen aan de directeur van de mess officieren. Het betekende dat ieder officier een maandelijks bijdrage van 2,2 fr over een volledig kalenderjaar moest betalen (messrekening). Elkeen had dan ook het recht om minimum twee vertoningen per maand bij te wonen. Maar bij elke inschrijving werd er nog extra 1 fr aangerekend. Een register was geopend in de mess voor de inschrijvingen. Dit zijn maar enkele punten van de 10 artikelen die het reglement terzake bevatte. Deze innovatie van mondaine culturele participatie lokte opnieuw gemopper uit bij de niet geïnteresseerde collega's. Wij weten niet of het experiment herhaald werd.

Daar de officieren uitsluitend in het Frans geschoold en gevormd werden was er een duidelijk tekort aan Vlaamssprekenden. Voor hen werden er 's namiddags taalcursussen Nederlands (eerder Vlaams) in het Regiment georganiseerd. Deze waren voorzien de maandag en de woensdag van 16.30 tot 18.00 uur. Hoe groot de belangstelling was is niet te achterhalen...en wie de cursussen verzorgde evenmin. Voor de onderofficieren waren er analoge maatregelen getroffen: zij hadden mogelijkheid tot les de maandag en de donderdag van 16.15 tot 17.15 uur. Er bestonden nog andere mogelijkheden. Zo had de Militaire Circonscription afspraken gemaakt met de Berlitz-school voor taalcursussen ten behoeve van de officieren uit het garnizoen. Drie talen werden onderwezen: het "Vlaams", het Engels en het Duits, aan een ritme van drie lessen per week van 17.00 tot 18.00 uur. Er waren twee graden: een elementaire en een hogere cyclus. Iedere cyclus omvatte 80 lessen in het totaal. De lessen werden gegeven in de 'Avenue Louise, nr 13' of in de 'rue de l'Ecuyer'. Kostprijs: 100fr per deelnemer en per cyclus!

Over de opleiding en de training

De dagindeling

In de notities van kolonel Rosart hebben wij zijn richtlijnen gevonden met betrekking tot het algemeen dagprogramma van toepassing in het Regiment. Dit schema is met grote waarschijnlijkheid gedurende jaren vòòr en na zijn commandoperiode de basisindeling geweest voor het militair leven in de kazerne. Op dat vlak was de legerleiding zeer conservatief. Hier volgt de werkdagindeling voor de “warmere” maanden mei, juni, juli en augustus.

05.00 u	Wekken en broodistributie, plus het 1 ^e “appel”
05.30 u	Ontbijt van de troep
05.40 u	Ontbijt van de onderofficieren
05.45 u	Begin van de karweien (kuisen!)
06.00 u	Eerste verdeling van de kleine levensmiddelen (keuken en refterkarweien)
06.10 u	Doktersbezoek voor de zieken en het ‘voorrapport’
07.00 u	Eerste verdeling van de post Opleiding en oefeningen volgens de richtlijnen van de vooravond
08.00 u	Rapport van de korpscommandant
11.10 u	Keukenkarwei (afhalen van het eten in “bidons”)
12.00 u	Tweede maaltijd troep
12.10 u	Diner officieren en onderofficieren
12.30 à 13.30 u	Troep ter beschikking van de compagniecommandant
12.45 u	Sonnerie: verdeling van de brandstoffen en petroleum (lampisten)
13.00 u	Tweede verdeling van de post
14.00 u	Tweede verdeling van de kleine levensmiddelen
14.00 à 16.15 u	Opleiding in de compagnies: theorieën en praktijk; voorbereiding van schietoefeningen; afstand schatten op zicht en met de telemeter; veldwerken; scherm- en turnoefeningen...

Oefeningen voor de 2e klas¹²⁶ vanaf 16 uur. Op bepaalde dagen mogelijkheid tot het volgen van taallessen voor het kader, officieren en onderofficieren

16.45 u	Verzameling. Eveneens, volgens beurtrol, gebruik van de douchezaal voor de troep
17.00 u	Wachtparade
17.30 u	Keukenkarwei (afhalen eten 3 ^e maaltijd)
18.00 u	Derde maaltijd troep
18.10 u	Derde maaltijd onderofficieren.

Avondappel: één uur na de “retraite” (= 21 uur tijdens de zomer).

Doven der lichten: 30 minuten na het avondappel.

Bij slechte weersomstandigheden werden de oefeningen vervangen door theorieën over de reglementen of door sessies van het “verkort” schieten onder leiding van de CieComd. Bij de 3e klas (opleidingsgraad) was het de bataljonscommandant die de leiding had. Tijdens deze opleidingsfase konden de oefeningen uitlopen tot na 13 uur, dan moest er een lunchpakket meegenomen worden voor de 2e maaltijd op het terrein. Een oefening werd verplichtend beëindigd met een defilé.

De wapenzaal was één uur na het wekken open tot 18.00 uur. Onderofficieren en korporaals jonger dan 30 jaar moesten 4 lesuren per week verplichtend bijwonen. De zaal was ter beschikking van de officieren van 11.00 tot 13.30 uur.

De onderofficieren en de korporaals, voorbestemd om sergeant te worden, dienden per week twee lesuren over de militaire reglementen bij te wonen.

¹²⁶ De opleidingscyclus omvatte drie klassen: de eerste was de rekrutenopleiding, de tweede de compagnieopleiding en de derde de bataljonsopleiding.

Aanpassingen tijdens het zaterdagprogramma:

05.15 u	Eerste appel, eveneens douchezaal ter beschikking van de onderofficieren
08.00 à 12.00 u	Onderhoudstaken
11.00 u	Inspecties van de kamers door de BnComd De majoor met weekdienst inspecteerde de lokalen van algemeen nut van het regiment
12.30 u	Uitbetaling van de soldij
14.00 à 16.00 u	Kader oefeningen onder leiding van de luitenant adjudant-majoor van het bataljon Het weekpersoneel met dienst organiseerde de dienst voor de troep in het kwartier
16.15 à 17.15 u	Bewapeningsles voor de onderofficieren door de bewapeningsofficier Administratiecursus voor het personeel belast met administratieve taken (beheerders en boekhouders).

Het zondagprogramma: aanpassingen

08.00 u	Vrije uitgang voor de troep
13.00 u	Appel en verzameling
13.15 u	Diner officieren en onderofficieren
16.30 u	Derde maaltijd troep
18.00 u	Derde maaltijd onderofficieren (vrije keuze).

De militaire opleiding

Einde van de negentiende en begin van de twintigste eeuw werden er bij de infanterie drie opleidingsgraden onderscheiden, klassen geheten. De eerste had betrekking op de individuele en de pelotonsopleiding, de tweede klas beoogde de compagnieopleiding, de derde klas heette bataljonsopleiding. Het is moeilijk te achterhalen hoeveel tijd besteed werd aan de respectieve graden van de opleidingscyclus. Hoe rigoureuus en systematisch de soldaat betrokken werd bij deze opleiding is eveneens een onopgeloste vraag. De best omljnde en beschermde opleidingsperiode was allicht de rekrutenvorming. De regimentsschool volgde eveneens een strikt opleidings- en vormingsprogramma voor de diverse specialisatie- en kadervormingen.

Klaar om erin te vliegen...op bevel – Groepje karabiniers in "stelling" voor de foto in afwachting van nieuwe bevelen.

De bataljons van het Regiment kampten in die tijd met belangrijke personeelstekorten door het falende systeem van aanwervingen van vrijwilligers en van miliciens. Bovendien putte men in de beperkte aanwezige effectieven manschappen voor dienstverlenende functies zoals ordonnansen, plantons, opdieners in de messes, magazijniers en bedienden! De toenmalige organisatietabellen voorzagen niets voor functies als die van kok, wapenmeester, bedienden, magazijniers enz. Deze toestand werd nog verzaamd door het feit dat uit besparingsoverwegingen regelmatig soldaten met verlof werden gestuurd! Daarbij kwam nog dat er veeleisende territoriale prestaties werden opgelegd door de garnizoenscommandant zoals wacht- en piketdiensten. Bij de eeuwisseling waren er in Brussel wachten te leveren bij het Koninklijk Paleis, het park, het stadhuis (de grote wacht zoals beschreven in hoofdstuk I: Inkwartieren en legeren van de troepen), en op bepaalde oefenpleinen van het garnizoen. Deze prestaties werden verdeeld over de eenheden van het garnizoen Brussel (de Grenadiers hadden de exclusiviteit van de wacht bij het Koninklijk Kasteel te Laken).

Door de hierboven aangehaalde feiten was het niet verwonderlijk dat er weinig soldaten beschikbaar waren voor de training. Bij het organiseren van oefeningen van enig belang moesten de regimentstaven de effectieven van de betrokken bataljons aanvullen met alle beschikbare manschappen en kaderleden die bijeengeschaapt werden uit alle geledingen van het regiment. Tijdens manoeuvres en kamperiodes werden er wederoproeping van reservisten uitgevoerd om de getalsterkten op te drijven.

De Brusselse oefenpleinen in die tijd waren deze aan het huidige Jubelpark, later in Etterbeek (er is nog steeds een "Karabiniersplein" bij het BRT-gebouw); er waren ook nog oefenpleinen in Koekelberg, Scheutveld (Anderlecht), Berkendael (Vorst), enz. De afstanden werden steeds in een stevig marstempo afgelegd. Rekening houdend met de verplaatsingen, vertrek omstreeks 7 uur en terugkeer vòòr 12 uur, bleef er niet veel tijd over om te oefenen! Stevig en snel marcheren konden onze flink bepakte karabiniers zeker!

Naast de fysieke inspanning werd er aan de schietopleiding flink wat aandacht besteed bij het Regiment Karabiniers, en in 't bijzonder aan de resultaten. Het schietonderricht beperkte zich niet tot de klassieke afstanden van 100 en 200 meter. Het treffen van doelen op 600 m werd niet geschuwd. Het schatten van afstanden, het regelen van de schietopzet, de schiethouding waren prioritaire aandachtspunten tijdens de opleiding. Onze karabiniers hadden een oude reputatie van jager-scherpschutter waar te maken, reputatie die zij alle eer aandedden!

Op de schietstand.

Bij elke gelegenheid werd het afstandschiessen, de diverse schiethoudingen en de vuurbevelen ingeoeffend. De karabiniers werden geoefend om zonder armsteun te vuren. Deze strenge opleiding gekoppeld aan een vuurtucht gaf zeer goede resultaten. In de Brusselse 3^e Legerdivisie had men gemiddeld per compagnie 9 scherpschutters, bij het Regiment Karabiniers was het schitterend gemiddelde per compagnie 40!! Om scherpschutter te heten diende de soldaat proeven af te leggen volgens welbepaalde normen op de verschillende afstanden van 100 m tot en met 600 m. Een absolute vereiste was: alle kogels op 100 m en 200 m moesten treffers zijn!

Rekening houdend met de opleidingsklassen onderscheidde men pelotonsvuren, compagnievuren en bataljonsvuren. Deze laatste proeven in de opleiding waren echte bataljonstesten die plaats hadden tijdens de kampperiodes te Beverlo en te Aarlen (Lagland). Deze schietoefeningen werden uitgevoerd in een tactisch kader, waarbij na een naderingsmars meestal één compagnie, of twee, vuurbasis werd voor de rest van het bataljon dat een omvattende beweging maakte om de vijand (geplaatste schijven) aan te vallen en te vernietigen door het vuur. Dat herkennen wij...

Officieren van de artillerie, van de cavalerie en van de vestingtroepen werden in het kamp van Beverlo verzameld gedurende een tiental dagen om de infanterievuren te helpen beoordelen. De bataljonsvuren moesten het belang van de collectieve vuren onderstrepen. Deze oefening was de bekroning van de schietopleiding. Aan de behaalde resultaten (treffers, evoluties, vuurbevelen) werd een groot belang gehecht, immers de vergelijking met de concurrerende bataljons, regimenten lokte snel klasseringen uit die de waarde bepaalde van de deelnemers. Alhoewel deze testen geen wedstrijd karakter hadden waren er officieren die poogden de resultaten te beïnvloeden door ongeoorloofde schiethoudingen toe te laten en waren er steeds betwistingen over het raken of niet van de schijf (randgevallen) buiten of op de buitenste puntencirkel!

De Karabiniers achtten zich een buitenbeentje bij de infanterie, niet alleen door hun bijzonder en opvallend uniform! Zij koesterden enkele typische eigenheden zoals de kleinere robuuste gestalte, het sluwe en efficiënte 'jager-zijn', de verrassende en precieze snelheid van uitvoering, kortom zij waren de elitaire en tuchtvolle en alomgeprezen soldaten... Bij alle mogelijke gelegenheden deden zij hun reputatie eer aan! De introductie van het rijwiel bij de Karabiniers in 1890 en de inzet van enkele enthousiaste en sportieve jonge officieren (Beirlaen, Kessler, Tollen...) gaf aan de geest van de 'jager-soldaat' -in het verleden zo geducht tijdens het commando van de militaire chefs Aulard, de Zantis, Capiaumont- een nieuw elan. Als lichte infanterie werd er aan elke divisie een bataljon Karabiniers in versterking afgestaan belast met beschermende taken van voor- of achterhoede, voorpostenlijnen of flankhoede. Andere mogelijke opdrachten waren de verkenning van het vijandelijk dispositief of het storen van de vijandelijke naderingen en/of zijn achtergebied. Hun beweeglijkheid was hun grote troef zeker vanaf 1898 toen ieder bataljon Karabiniers over één compagnie cyclisten beschikte.

Over de militaire tucht

Er werd nauwkeurig gelet op de strikte toepassing van de militaire reglementen, de minste tekortkoming werd onmiddellijk beteugeld. Wij kunnen ons slechts verwonderen over de toegepaste strafregels, het principe in het Regiment was "wie zijn kinderen lief heeft spaart de roede niet...".

Graag nemen wij een tekst over van Jean Cleeremans, verschenen in de "Carabinier. 64^e jaargang nr. 3 van Sep 93":

Het waren allen geen koorknappen...(1832-1897)

Zo kon men besluiten na lectuur van het 'Register der opgelopen straffen' van de officieren van het Regiment Karabiniers over de periode van 1832 tot 1897. Dat men oordeelt...

Drie officieren breken het record van de overtredingen met respectievelijk 50, 30 en 22 straffen.

Schulden maken was strafbaar. Dit was 4 tot 15 dagen kamerarrest waard. Het waren vooral de kleermakers, hoedenmakers, kruideniers, cabaret-eigenaars en verhuurders die de schuldeisers waren.

Een duel aangaan (5 gevallen) en getuige zijn bij een duel (24 gevallen) waren strafbare feiten voor de Krijgsraad, die 10 à 100 fr boetes of zelfs één maand opsluiting oplegde in functie van al dan niet gekwetsten.

Er waren elf tekortkomingen in de dienst en evenveel afwezigheden. Slechts drie gevallen van dronkenschap, twee van ruzies, vijf van onaangepaste kledij, zes tuchtgevallen, twee van beledigingen, vier zedenzaken en één van slagen en verwondingen...

Ziehier enkele verwoordingen die regelmatig terugkeerden: heeft zich te weinig bekommerd over de waardigheid van zijn graad om...; was achtergebleven van zijn vertrekkende compagnie om... of achtergebleven uit vergunning; niet aanwezig op oefening, op de parade, bij het appel of tijdens een theorie; oneerbiedig geantwoord te hebben...

Kleine foutjes werden beteugeld, zoals deelname aan de schouwing met te lange haren, een overste niet gegroet te hebben, in een 'café' aan tafel gezeten te hebben met een onderofficier, het gras 'gemaaid' te hebben, zwarte handschoenen gedragen te hebben, een sigaret gerookt te hebben op straat, een manschap in de rangen geduwd te hebben, aan vier burgers de toelating verleend te hebben om te jagen op het platform van de Citadel te Antwerpen, schoen crème uitgedeeld te hebben in plaats van vet...

Men was eveneens zeer strikt wat de kledij betreft. Een luitenant kreeg acht dagen kamerarrest om als postoverste zich gewapend voorgesteld te hebben op pantoffels; een kapitein kreeg vier dagen om zich voorgesteld te hebben op een appel een broek dragend buiten alle reglementaire dimensies! Vier dagen werden eveneens toegekend aan een ander officier die op straat zijn sabel droeg zoals een wandelstok met zijn kapootjas open.

Zijn minnares in de kazerne binnensmokkelen was een zeer zware overtreding en was vijftien dagen kamerarrest waard, terwijl rondwaren in bordelen slechts met tien dagen bedacht werd.

Maar er waren ergere gevallen. Zo bijvoorbeeld: een luitenant wierp een glas naar het gelaat van een burger in een herberg en kwetste deze aan het hoofd! Een andere, bedronken, vocht met een burger eveneens in een herberg, gaf geen gevolg aan de aanmaningen van een officier hoger in graad, in zover dat deze verplicht was de gewapende macht te laten tussenkomen... Een fantast galoppeerde twee keren over de 'boulevard d'Avroy' te Luik en negeerde de politie-interventie.

In 1872, voegde een luitenant zich bij zijn bataljon, dat vertrokken was naar Couillet om een oproer te beteugelen, nadat het reeds lang aangekomen was. In 1874, een identiek geval maar nu te Charleroi en een derde volgde dit voorbeeld in 1875.

Een kapitein wachtte 48 uur om zijn korpscommandant in te lichten over het accidenteel verdrinken van één van zijn soldaten en "verzuimde de noodzakelijke maatregelen te nemen voor de begraving van het lijk dat een gevaar was voor de openbare gezondheid".

Acht dagen arrest werden toegekend aan een geneesheer "die gedurende twee dagen verzuimd had medische zorgen te verstrekken aan een onderofficier die erg ziek was".

Om zich aangeboden te hebben in de schouwburg in staat van dronkenschap en met een bebloed gezicht, kreeg een kapitein 14 dagen arrest zonder bezoek!

Het strafregister met al deze verhelderende aanduidingen is ingebonden in leder, meet 27 op 40 cm en is 5 cm dik... Het werd bewaard tegen alle indiscretie, goed gesloten door een metalen sluiting met slot. Het vermeld eveneens dat gedurende deze 55 jaren de volgende korpscommandanten Foury, Jorissen, Desavoye en Lemoine generaal-majoor benoemd werden respectievelijk in 1862, 1870, 1875 en 1882.¹²⁷

(tekst van Jean Cleeremans, vrij vertaald)

Over het taalprobleem in het leger

Wij hebben al lang begrepen dat de werktaal bij het kader en in de staven van de verschillende echelons in het leger het Frans was. Het Vlaams werd tijdens de eerste decades van het nieuwe België, als een gewestelijk-

¹²⁷ Zijn niet vermeld de volgende korpscommandanten die eveneens generaal werden benoemd gedurende diezelfde periode van 1832-1897: Zantis de Vrymerson (1842), Capiaumont (1845), Fleury-Duray (1847), Van Casteel (1854), Libert (1874), Doutrewe (1878), Sterx (1887), Poplimont (1885), Renson (1890), Denis (1894) en Deketelaere (1896).

ke volkstaal bejegend en was gedoemd om te verdwijnen, ondanks het feit dat ongeveer 55% Vlamingen opgeroepen werden om de rangen te vullen! Hoe kon het anders, het middelbaar en hoger onderwijs werd volledig in het Frans verstrekt, de burgerij en meteen de staatsadministratie kon bogen op een eeuwenoude verfransing. Zelfs tijdens de Hollandse periode van Willem I was de geestelijke vorming, het theater en de pers in het Frans! Ergens in de tweede helft van de XXe eeuw kwam er een kentering.

Bij een telling in 1846 waren er in België 2.471.248 Vlamingen en 1.827.141 Walen. De Grondwet bepaalde de vrijheid van taal, maar de administratie, justitie, de Kamers en de Regering gebruikten het Frans als openbare taal. Vanaf 1865 startten er taaldiscussies in de Kamers, in 1883 werd het Vlaams een verplicht onderwijsvak in het middelbaar onderwijs en kwam er in Gent een Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal en Letterkunde. Pas in 1888 werden er Vlaamse leergangen opgenomen in het onderwijsprogramma van de Militaire School.

In het Regiment Karabiniers, met zowel Vlamingen als Walen onder de wapens, was het officierenkader eveneens Franstalig en werden er uitsluitend Franse richtlijnen en orders verspreid. Naar de troep toe werd er vanaf het einde van de XIXe eeuw, waar vereist, het Vlaams gebruikt om de Vlamingen te bevelen. De korpscommandant verplichtte zijn kader het Vlaams te beheersen en desnoods te gebruiken in het belang van de dienst. Zo werden er in het Regiment taalcursussen opgelegd hetzij als supplementaire kaderlessen, hetzij als een te betalen cursus 'buitenhuis' in gespecialiseerde scholen.

Ergens op het einde van de eeuw maakte een rondschriften van de commandant van de 9^e Brigade, waartoe het Regiment Karabiniers in vreedstijd behoorde, enige ophef. Hij betreurde dat, niettegenstaande uitdrukkelijke aanbevelingen, sedert verschillende jaren een groot gedeelte van de Waalse officieren de studie van de Vlaamse taal bleven verwaarlozen. En hij vervolgde: *"Daar deze toestand, nadelig voor de troepenopleiding en schadelijk voor de bevelvoering niet kan blijven duren, zullen de korpscommandanten mij een lijst overmaken van de lagere officieren met hun graad van kennis van het Vlaams. Diegenen die onvoldoende goede wil opbrengen om zich te bekwamen om zich te doen begrijpen door de Vlaamse soldaten zullen voorgesteld worden om van korps te veranderen bij hun benoeming tot een hogere graad. Ik zal geen enkele aanvraag tot het bekomen van een maand verlof steunen die voor hen zou ingediend worden. Aan de onderofficieren, die zich in dezelfde toestand bevinden, zal elke doorlopende vergunning geweigerd worden en zij zullen voor elke bevordering geschrapt worden."*

Het zal nog vele jaren duren voor de Vlamingen volmondig aan hun trekken komen, vanaf het begin van de XXe eeuw zal er een langzame maar continue verbetering komen in het taalgebruik. De regel was dat de chef zich steeds in de taal moest uitdrukken van zijn ondergeschikte. Toen in 1910 het Nederlands in het middelbaar onderwijs voor het Vlaamssprekende landsgedeelte de onderrichtstaal werd, was er een hoopvolle stap gezet!

Afscheid van de 'belle époque'...

De voorbije decades vormden een vreedzame periode in onze geschiedenis, het was bovendien een boeiende tijd! Ondanks de lage interesse van onze politici voor de veiligheid van België trachtten onze militairen en de karabiniers in het bijzonder, hun faam en waardigheid in stand te houden.

Onze karabiniers leefden temidden van de vele bouwprojecten, vruchten van de bouw- en urbanisatiedrift van Leopold II. Iedereen leefde in de roes van de opkomst van de mechanisatie en industrialisatie. Het was ook de tijd van de heropleving van de Nederlandstalige literatuur met namen als August Vermeylen, Buysse, Stijn Streuvels, Karel van de Woestijne, Guido Gezelle, Hugo Verriest, Rodenbach...en tijdgenoten Emile Verhaeren, Maeterlinck... Tevens de periode van de Vlaamse bewustwording en de aanzet tot de Vlaamse Beweging.

Op het vlak van de kunsten kwamen de signalen van de vernieuwing door de 'Art Nouveau' en 'Jugendstil' bewegingen. Befaamde Belgische architecten en plastische kunstenaars hebben hierdoor hun namen vereeuwigd: Horta, Hankar en Vande Velde...James Ensor, Theo van Rysselberghe, Constantin Meunier, Henry

Evenepoel...Valerius de Saedeleer, Gustaaf van de Woestijne...en nog vele anderen. Bij de musici klonken de namen van Peter Benoit, Edgar Tinel, Mortelmans, Jan Blockx, Paul Gilson...

Het was de opkomst van de elektriciteit, de telegrafie en telefonie, de fotografie, de automobiel, de luchtschepen en vliegtuigen... De bewapening werd eveneens moderner en gewelddadiger: snelvuurkanonnen en mitrailleurs verschenen op de markt...

Tevens was het ook de periode van de opkomst van het socialisme en meteen het begin van de sociale wetgeving. Bovendien was het de start van de vrouwenemancipatie...

Uiteindelijk te veel om het allemaal te volgen en te vatten, kortom, een overrompelende en interessante tijd die onze karabiniers toen vrijwel zorgeloos konden beleven! De volgende jaren zullen eerder beangstigend zijn. Het nakende grote drama zal iedereen ontneren en met geweld de Karabiniers in een nieuwe tijd dompelen.

□

Karabinier rond 1900 in veldkledij (KLM).

Hoofdstuk 4

De Karabiniers op de vooravond van de grote oorlog

JAREN VAN HOOP EN ONZEKERHEID

Gedurende meer dan veertig jaar hadden de verschillende regeringen een antimilitaristische politiek gevoerd. Toen Koning Albert I de troon besteeg was het Belgisch veldleger kleiner dan in 1839 en nauwelijks gelijkwaardig aan dit van 1870. De Duitse en Franse effectieven daarentegen hadden zich sindsdien vertienvoudigd! Beide groepen (allianties) versterkten en moderniseerden hun bewapening en uitrusting in het vooruitzicht van het conflict dat steeds dreigender kwam opzetten.

Moeizaam stemde het Belgisch Parlement in 1907 in met de uitbreiding van de Antwerpse fortengordel. In 1909 werd uiteindelijk de verplichte dienstplicht aanvaard zodat een eerste stap kon gezet worden naar een reeds te lang uitgestelde hervorming van ons leger.

Sinds 1908 seinde men uit het Luikse dat het gebied regelmatig overvlogen werd door Duitse luchtballons die geïnteresseerd waren in de vestingen aan de Maas. Bovendien gaf Duitsland blijk van onverholen interesse voor Centraal Afrika en Congo in het bijzonder... Op 01 juli 1911 vaarde het Duitse oorlogsschip "Panther" de Marokkaanse haven Agadir binnen. Frankrijk dacht aan oorlog, ons leger werd in alarmtoestand gebracht. Gelukkig werd het incident snel gesloten. Deze signalen, plus internationale diplomatieke gebeurtenissen en bemoeiingen, deden de spanning stijgen en overtuigden onze politici om dringend maatregelen te nemen om ons defensief vermogen te verbeteren.

Het jaar 1910

Vier karabiniers-wielrijders werden als eerste militairen op stage gestuurd naar de F.N. fabrieken voor oorlogswapens te Herstal (in 1889 ontstaan door de vereniging van de Luikse wapensmeden) om het besturen en het onderhoud van de FN motos (monocilinders) te leren.

Op aandringen van majoor SA Collyns werden er in de organisatietabel van de karabiniers-wielrijderscompagnieën twee 'motocyclisten' voorzien voor liaison- en koerieropdrachten (estafetten).

Juli 1910 – De karabiniers-wielrijders namen deel aan een groots feest in het Jubelpark in het kader van de wereldtentoonstelling. Het was een initiatief van de 'Fédération des Sociétés d'Anciens Militaires' en werd opgeluisterd door de aanwezigheid van onze vorsten en van de 'Lord-mayor' van Londen.

Onderofficier estafette – Privéverzameling Res LtKol Jean Verlinden.

Het jaar 1911

Het routine militair leven kabbelde rustig verder, niettemin was 1911 voor ons Regiment een belangrijk jaar.

Dagdagelijkse activiteiten

Aan de nationale schietwedstrijden die jaarlijks werden ingericht namen de beste schutters van de Karabiniers deel. De eerste drie van de categorie 'Officieren' waren karabiniers! Zij ontvingen respectievelijk een gouden uurwerk, zes en drie zilveren eetbestekken.

Toen men in het leger vernam dat de jury van het examen 'B' voor de infanterie van de promotie 1911 eenzijdig bestond uit officieren van het Regiment Karabiniers kwam er protest van de Linierregimenten...

Bij het bezoek van Koningin Wilhelmina van Nederland vormde het Regiment de erehaag langsheen de volgweg van de koningin.

Militaire voorbereidingen en innovaties

06 juni 1911 Een K.B. bracht wijzigingen aan de organisatie van het infanterieregiment dit betekende voor het Grenadiersregiment en de Linierregimenten: een regimentsstaf, vier actieve bataljons met elk vier compagnies, twee vestingbataljons (reserve), een depot en een regimentsschool. Onze Karabiniers behielden echter vijf actieve bataljons en drie vestingbataljons.

12 juni 1911 Bij de reorganisatie van het Regiment Karabiniers werd het V^e Bn, 'het' bataljon Karabiniers-wielrijders, door samenvoeging van alle vierde compagnies van de oorspronkelijke bataljons. Majoor SA Collyns werd de eerste bataljonscommandant. Dit bataljon zal wat later de enige 8 operationele motos van het Belgisch veldleger in zijn rangen tellen!

Deze "cyclisten" waren met de meeste zorg gekozen uit de elite van de karabiniers en werden methodisch getraind. Zij vormden een uitgelezen eenheid met een ijzersterke jagersreputatie die de koene jagers-karabiniers uit de eerste bestaansjaren van het Regiment alle eer aandeed. Zij waren de elite van de elite...

Ieder compagnie telde drie pelotons van twee secties, in elke sectie twee groepen. Dit betekende één compagniecommandant, drie luitenanten pelotonscommandanten, drie keuronderofficieren, zes sergeanten sectiecommandanten, twaalf ploegchefs en 132 karabiniers-wielrijders.

Aanvankelijk beschikten onze bereden karabiniers over een klein opplooibaar rijwiel dat op de rug kon gedragen worden. *"Helaas kunnen wij de verhalen niet meer aanhoren van de anciens die de dressuur ondergingen van hun officieren Tollen, Poncelet, Siron, Pioche, Detail e.a. "Vélo au dos! Dépliez le vélo! Vélo au dos! Dépliez le vélo!" De ganse dag weerkaatsten de muren van de kazerne deze honderdmaal herhaalde bevelen. Binnen de twintig seconden dienden de bewegingen te geschieden en men slaagde hierin door het on-eindig oefenen... Maar ten koste van hoeveel gedempte vervloekingen om het ellendig tuig! Daarna waren het de marsen met het rijwiel op de rug, het geweer op de schouder. En verder de oefeningen in tirailleur en in looppas met dat ijzeren vehikel dat heen en weer sloeg op de gemartelde rug, de pedalen in de zijde duwend, terwijl het zadel op de achterhoofd hamerde!*

Uiteindelijk de training op het rijwiel! Het uitglijden, het vallen, het ineenhaken in een kluwen van armen, benen, wielen, stuurhandgrepen die brutaal de ribben schuurden!

Maar weinige tijd later ontbolsterden de leerling-wielrijders zich tot ware acrobaten op de fiets."¹²⁸

Majoor SA Collyns vervulde het werk van zijn illustere voorgangers. Sinds luitenant Beirlaen (1890) was er reeds een flinke evolutie in het tactisch gebruik van de karabiniers-wielrijders. Collyns zal op het gepaste ogenblik het nieuwe bataljon klaarstomen voor de grote confrontatie van 1914. De verouderde en pijnlijke methode van het opplooibaar rijwiel verwerpend, liet hij zijn karabiniers-cyclisten meer 'bereden' trainen met een verbeterde rijwielversie, hij vroeg en bekam de Hotchkiss mitrailleurgeweren, die vastgemaakt op

¹²⁸ Uit "De Zwarte Duivels" van Louis Jacmain (1953).

de rijwielen, wonderen deden in 1914. Bovendien zorgde hij voor een uitstekende tucht en korpsgeest in zijn bataljon.

01 juli 1911 Een Duits oorlogschip stevende de Marokkaanse havenstad Agadir binnen, meteen werden de forten aan de Maas in alarmtoestand gebracht. Gelukkig dreef het onweer snel over!

10 augustus 1911 Een dramatische dag voor het Regiment... Kolonel SA Vanden Bogaerde, korpscommandant, werd getroffen door een hartinfarct en overleed op het oefenplein temidden van zijn karabiniers op oefening. Hij was 56 jaar oud en drager van verschillende eervolle onderscheidingen, o.a. deze van Officier van het Erelegioen, van Groot-Officier van de Koninklijke kroon van Pruisen en van Commandeur in de Orde van Oranje-Nassau. Hij was tevens kandidaat-generaal.

Kolonel Gillis

26 augustus 1911 Kolonel SA Gillis de Sart Tilman, Lucien¹²⁹ werd benoemd tot 27^e korpscommandant van het Regiment Karabiniers. Hij had geen karabiniersverleden; op het ogenblik van zijn aanstelling was hij stafchef van de 8^e Legerdivisie.

Over hondenkarren en de mitrailleurs Maxim

In 1911 werd het Regiment Karabiniers aangeduid om testen uit te voeren die moesten toelaten de eerste mitrailleurstypes te bepalen voor het Belgisch veldleger. Vier ploegen van 8 man, onderofficieren en karabiniers, werden samengesteld en kregen als opdracht de volgende wapens te testen: de Mi Schwartzlose (Oostenrijks), de Maxim (VS), de machinegeweren Hotchkiss en Madsen. Een commissie van zes leden onder leiding van LtKol Godts J., adjunct van de korpscommandant, alsook KaptCdt Gateau J., compagniecommandant van de 2^e Cie/I^e Bn, moesten verslag uitbrengen.

De stellingname van een mitrailleur "Maxim".

¹²⁹ ° te Marilles (Brab.) op 11.03.1856; begon zijn militaire loopbaan bij het 10^e Linie de 12.06.74, volgde de cursussen aan de Militaire School vanaf 2.02.76 en werd er onderluitenant de 12.04.77; werd majoor op 26.09.1901; kolonel op 26.03.10; werd generaal-majoor benoemd op 26 juni 1913 met een commandofunctie over de 2^e lijn vestingen van Antwerpen. Werd gepensioneerd op 26.09.14! Hij overleed de 07.03.1936.

Bovendien werden in Beverlo de eerste vijftien elektrische schietschijven in gebruik genomen, zij waren uitgevonden door een karabinier, kapitein-commandant Bremer!

De schietschijf "uitgedacht door karabinier kapitein-commandant Bremer".

Luitenant Van de Putte M.¹³⁰ was een verwoed hondenliefhebber en beheerste de daarbij horende honden-dressuur. Bij zijn aankomst in het Regiment wou hij reeds een hond opleiden voor het overbrengen van berichten en voor het opzoeken van gekwetsten op het slagveld. In 1909 testte hij een volgeladen en gespannen hondenkar die de compagnie volgde tijdens lange en vermoeiende marsen. Toen reeds was hij overtuigd van de kracht en het uithoudingsvermogen van de honden.¹³¹

Tijdens de proeven en het testen van de mitrailleurs dacht hij onmiddellijk aan het trekken van deze logge wapentuigen in gevechtssomstandigheden. Het gevolg bleef niet uit!

Tesamen met zijn collega, de karabinier luitenant SA Blancgarin H.¹³², bestudeerde Van de Putte het probleem: een aangepaste hondenkar bouwen, soepel en stevig genoeg om doorheen een 'zwaar' terrein te vorderen en te trekken door twee honden. Blancgarin ontwierp het eerste rudimentair hondengespan. Het was niet eenvoudig om twee honden in te spannen aan een wankel vehikel op twee wielen! Het voertuig vereiste een aangepaste dissel met twee bogen om het getuig van de beide honden aan te bevestigen. Met de hulp van twee trekkershonden **Lambic** en **Faro**¹³³ werd de uitrusting uitgeprobeerd en verbeterd. Beide dieren waren bekende vedetten in het Regiment...

¹³⁰ Kwam in 1903 als onderluitenant in het Regiment Karabiniers. Hij was een sessiegenoot van Louis Leconte (auteur van "Les Origines de nos Carabiniers" en oud-conservator van het Legermuseum) en een tijdsgenoot van de OLT André Lesaffre (auteur van "Au service de trois rois").

¹³¹ Het inzetten van honden in gevechtssomstandigheden was geen Belgische innovatie. Reeds lang werd de hond afgericht om diensten te bewijzen als waakhond in de voorposten om de vijandelijk nadering te verraden, om schildwachten onderling te verbinden, om patrouilles te begeleiden, om te bevoorraden (munities) in de voorste linies tot bij afgelegen posten, om gekwetsten te localiseren.

De trekhond was trouwens zeer populair bij de minder begoede standen in België, zij waren een zeer gewaardeerde hulp voor de bakker, de groenteboer en de kleine landbouwer, kortom voor alle bescheiden handelaars. Men schatte het aantal trekhonden in België op 150.000, alleen in Brussel op 10.000!

¹³² Blancgarin °25.03.1878 te Schaerbeek, werd kapitein benoemd de 25 december 1913 en werd toen eveneens adjudant-majoor op de regimentstaf. Hij zal zich heldhaftig onderscheiden bij de gevechten te Drie Grachten. Zwaar gekwetst viel hij in de handen van de vijand en zal aan zijn verwondingen bezwijken, te Roeselare op 29.04.1915, in vijandelijk gebied.

¹³³ De populaire bieren in Brussel...! Het Regiment zou hieruit ideeën kunnen putten voor hun mascotte! Zij kunnen terugvallen op een historische traditie...

Het jaar 1912

Het is alweer een karabinier die de eerste prijs wegkaapte in de schietwedstrijd categorie "Onderofficieren".

Tijdens de begrafenis van de Gravin van Vlaanderen, moeder van Koning Albert I, vroeg de 'Kronprinz', zoon van Wilhelm II, aan onze koning: "Wat zal België doen indien het aangevallen wordt?". "Zijn plicht", antwoordde onze vorst. "Maar met wat?" grijnsde de prins die er bijvoegde: "Ik hoop dat u zich op die dag uw Duitse verwantschap zult herinneren!" Waarop onze koning eenvoudig antwoordde: "Ik zal mij herinneren dat ik Belg ben!".

5 december 1912 De regering 'de Broqueville' die energiek gesteund werd door Koning Albert, diende een wetsvoorstel in voor verplichte algemene dienstplicht.

Men had gehoopt vanaf 1912 over een leger te kunnen beschikken op oorlogsvoet van 150.000 man voor het veldleger en van 130.000 man voor het vestingleger. Bovendien moesten er nog 60.000 man beschikbaar blijven voor de algemene reserve. Dit leek echter niet te lukken ondanks de basiswet van 1909 die de persoonlijke militaire dienstplicht oplegde.

14 december 1912 Het Regiment Karabiniers werd door de Minister van Oorlog aangeduid als enige piloot-eenheid voor de invoering van de Maxim in het Belgisch leger. Veertig trekhonden mochten aangekocht worden.

Een kennel werd geopend in de kazerne Prins Boudewijn. Dit viel niet in de smaak van sommige bewoners uit de omgeving van het Daillyplein, zij klaagden over het geblaf van de honden. Nochtans werden trekhonden beschouwd als een rustig en 'zwijgzaam' ras¹³⁴. Om te bewijzen dat de omwonenden gelijk hadden kwam een politiemann uit St Joost 's nachts "blaffen" in de omgeving van de kennel. Hij werd op heterdaad betrapt en naar de wachtpost geloodst...!

Kennel in de Daillykazerne.

¹³⁴ Luitenant Van de Putte zijn keuze viel op de Belgische waakhond (le mâtin) een bastaardras van de 'scheper'. De dieren waren zeer volgzzaam en trouw, zwaar gebouwd en stevig op de poten. Zij wogen tussen 50 à 60 Kg en waren 70 à 80 cm hoog. Zij konden 250 à 300 Kg trekken!

Uiteindelijk besliste de Minister van Oorlog in 1912 tot de aankoop van 104 Mi Maxim model 1911 voor de Belgische infanterie; vanaf 1913 zouden alle infanterie-regimenten over één compagnie mitrailleurs met 6 stukken kunnen beschikken. Het Regiment Karabiniers zou echter een eenheid hebben met 18 Mi's. De compagnie Mi van de regimenten bestond uit één officier, 3 onderofficieren, 6 korporaals en 12 soldaten.

De compagnie mitrailleur klaar voor een opdracht.

De invoering van de hondenkarren voor het transport van de Maxims en de bijhorende munitie gaf aanleiding tot supplementaire bekommernissen in de organisatie van de eenheden. Het waren de karabiniers Blancgarin en Van de Putte die alles netjes te boek stelden. In 1914 verscheen een reglement, handleiding van 80 pagina's van de hand van Luitenant Vandeputte, over: "*Le chien militaire belge employé à la traction des mitrailleuses Maxim.- Quelques notes... par le lieutenant Vandeputte du 1er Régiment de Carabiniers; Ed. Guyot frères-rue Pachéco 12, Bruxelles-1914*".

De bijzonderste problemen waren de dressuur en de kweek van het geselecteerde ras, daartoe werd er in Beverlo een centrale kennel opgericht die het Belgisch leger in haar geheel moest voorzien van voldoende gedresseerde honden. Bovendien vereiste dit in de eenheden gevormde kaders die met de honden konden omgaan. De bedienaars van de Maxims, de hondenmenners, moesten krachtige en potige kerels zijn om de hondenspannen in toom te houden, zonder te spreken van hun schietvaardigheden.

De Karabiniers stelden een bijzondere techniek op punt voor het vorderen tijdens gevechtsacties in alle terreinen. De Maxims werden met sprongen verplaatst, de honden met hun Maxims vorderden gescheiden maar op zichtafstand van hun bedienaars, deze laatste voegden zich bij hun in dekking geposteerde dieren op de stelling! Deze techniek vergde heel wat training.

Een bijkomend probleem was de verzorging en de voeding van de honden. De lieve 'diertjes' verorberden ongeveer twee broden en 300 gr. paardevlees daags, éénmaal per week kregen zij wat gehakte groenten, vis, melk en beschuiten. Hun totale kost per dag bedroeg 0,50 fr. De veearts kwam tweemaal in de week voorbij voor een controle.

Nederland volgde met aandacht de experimenten van de Karabiniers en hadden Kapitein Meyer J. afgedaald bij ons Regiment. Deze laatste werd dan eveneens belast met het invoeren van de hondenkarren in het Nederlands veldleger.

Tactische vordering "Mitrailleurs Maxim" – manoeuvre 1913.

1913: het jaar van belangrijke wijzigingen voor onze Karabiniers!

Dit jaar betekende voor onze Karabiniers een keerpunt in hun geschiedenis, in wezen een eerste spijtig keerpunt. Het was het trieste jaar waar onze karabiniers hun jagersgeest en traditie ontnomen werd door de ideeën en voorschriften van het Ministerie van Oorlog. Of onze koene karabiniers het in die tijd ook zo ervaren hebben? Waarschijnlijk niet... door de plots groeiende koorts van reorganisaties en hervormingen werd gepoogd ons leger beter voor te bereiden op de te verwachten schok, zodat er niet veel tijd overbleef om sentimenteel te zijn...

Bij de voorbereiding van de reorganisatie, die in november zal bevolen worden, hadden er reeds discussies plaats in de hogere militaire staven. De gespecialiseerde militaire vakpers raakte het probleem van 's lands veiligheid ook aan.

De mogelijkheid werd besproken om het divisionaire licht infanteriebataljon (de Karabiniers) te schrappen bij de zes toekomstige divisies van het veldleger. Zo verscheen in het nummer van 04 mei 1913 van "La Belgique Militaire": "*Embrigader les carabiniers, c'est décréter la disparition à bref délai, de l'esprit "partisans" de ces troupes d'élite, à qui on pouvait toujours demander des efforts supplémentaires, qu'elles accomplissaient avec entrain, avec satisfaction même, pour rester dignes des anciennes traditions du corps!*". Kortom men wou de Karabiniers gelijkwaardig maken met de doorsnee infanterieregimenten.

Het loont de moeite eventjes stil te staan bij enkele ideeën van de kapitein-commandant baron de Heusch. Toen hij in 1893 professor aan de Militaire School was, opperde hij reeds de idee om de lichte infanterie, de Karabiniers, gezamenlijk met de cavalerie in te zetten om onze grenzen te bewaken zoals dit het geval was in de Franse en Italiaanse legers.¹³⁵

In het nummer van 06 juli 1913 van "La Belgique Militaire" verscheen er een artikel "*Les bataillons de carabiniers et la défense du Luxembourg*". Het sprak over een mogelijk Frans-Duits conflict, en zag vier bataljons Karabiniers en één bataljon Karabiniers-wielrijders, allen met vier compagnies, en versterkt met vier compagnies Mi's, opereren als bewakingsscherm in onze Ardennen. Indien er een verdragingsgevecht zou gevoerd worden zouden de zes divisiebataljons Karabiniers, ieder met drie compagnies plus één compagnie wielrijders en één compagnie Mi's en

¹³⁵ Uit een artikel "Etude sur l'infanterie légère" van KaptCdt baron de Heusch.

één peloton pioniers-cyclisten, de vijand vertragen op de lijn Durbuy-Laroche-Bastogne-Neufchateau-Paliseul, één bataljon zou bij de regimentstaf in reserve blijven te Laroche. De auteur aarzelde niet om van "les Carabiniers Ardennais" te spreken!¹³⁶

In wezen beantwoordde dit artikel aan de verzuchting van de Karabiniers om verder hun rol te behouden van mobiele dekkings- of verkenning- of vertragungseenheden bedreven in verrassende gevechtsacties, naar hun vermaarde jagers- of partisanengeest. De uiteindelijke beslissing zal anders zijn.

Ondanks de op til zijnde hervormingen verliep het normale garnizoensleven zorgeloos verder. De opleiding, in 't bijzonder deze van Maxim bemanningen, werd verder doorgedreven. Een kroniekschrijver, toeschouwer tijdens een bataljonsoefening van de Karabiniers, rapporteerde het volgende: *"Het bataljon was versterkt door een compagnie Mi en de oefening had plaats op het Solboschplein. Er werd een aanval uitgevoerd op een vijand die de rand van het Ter Kamerenbos bezette. Het manoeuvre van de Karabiniers, onder het commando van Maj SA Delobbe, verliep onberispelijk. Het was mooi om te zien hoe de krachtige en lenige karabiniers over de grond kropen om terrein te winnen en hoe ze de opeenvolgende vuurstellingen bereikten die moesten dienen om de aanval voor te bereiden, terwijl de Mi's gesteund door een afdeling infanterie, een laterale stelling bereikten van waaruit zij een overtuigend vuuroverwicht konden ontketenen om de stormaanval voor te bereiden en om de achtervolging te steunen. Sensationeel was de africhting van de honden. De officier gaf een teken om de te bezetten schietstelling aan te duiden. Een mitrailleur sloop er heen, gaf een teken met de hand en de oplettende honden haastten zich bij hem om dan geluidsloos en onzichtbaar voor de vijand, naast hun chef te liggen. De honden die de munitiekarretjes trokken deden hetzelfde. De stukken werden snel opgesteld en slechts enkele seconden later werd het vuur ontketend. Wij hebben de getrokken Mi's de moeilijke taluds en de zware grond in de omgeving van het bos zien overschrijden. Onze kranige honden volbrachten deze opdrachten met een ongeziene behendigheid en een verbazende kracht. Hetzelfde kunnen wij zeggen van onze karabiniers!"*

Allicht een 'fait-divers': in 1913 overleed de heer Jean-Philippe Laval, de laatste oudstrijder van 1830. Wat met onze militairen die een jaar later de opvolging zullen verzekeren?

26 juni 1913 Kolonel SA Gillis werd benoemd tot generaal-majoor en werd de bevelhebber van de 2e lijn vestingen bij Antwerpen. Luitenant-kolonel SA Pety de Thozée Raymond¹³⁷ werd de 28e korpscommandant van het Regiment Karabiniers.

Kolonel Pety de Thozée

De grote manoeuvres of de algemene repetitie!

De beschrijving¹³⁸ die nu volgt, van het verloop van de zomer manoeuvres, is bedoeld om de graad van voorbereiding in 1913 van het Belgisch veldleger te schetsen. Het Regiment Karabiniers zal er voor het laatst aan deelnemen als lichte infanterie, het zal zijn typische rol van jagers verliezen ten gunste van haar uniek onderdeel, het Ve Bataljon Karabiniers-wielrijders. Hierdoor werd er een glorieus hoofdstuk van de geschiedenis van de Karabiniers afgesloten, 1913 betekende dan ook voor de Karabiniers het binnentreden in een nieuwe tijd.

De bespreking van het laatste manoeuvre vóór het losbarsten van het conflict in 1914 laat ons toe een beeld te vormen van de technische vernieuwingen die de legerleiding poogde in te voeren. Helaas de maatregelen kwamen te laat. De materialen waren in onvoldoende aantal aanwezig en de bedienaars onvoldoende opgeleid voor het gebruik in moeilijke omstandigheden.

¹³⁶ Moeten wij hieruit besluiten dat de idee is blijven voortleven na de 'grote oorlog'? Immers hebben onze Ardeense Jagers geen roem geoogst in 1940?

¹³⁷ ° te Tongeren op 01.10.1859. Begon zijn militaire loopbaan als leerling in de Militaire School op 24.08.77 en werd er onderluitenant de 09.05.1880, werd luitenant grenadier vanaf 26.06.85 en bleef de granaat dragen tot zijn aankomst in het Regiment Karabiniers; kolonel benoemd op 26.09.1913. Werd generaal-majoor en commandant van de 19^e Brigade de 21.11.1914. Met pensioen de 15.05.1915 maar bleef actief in de reserve tot in 1918. Overleden te Brussel op 28.01.1921.

¹³⁸ Wij steunden ons op een speciaal nummer van het tijdschrift "La Vie Militaire" uitgegeven op 05.10.1913 na de zomer manoeuvres (Nr 7 van de 2^e jaargang).

Eind augustus, na het binnenhalen van de oogst, was de geprefereerde periode voor de 'grote manoeuvres'. Deze van 1913 zouden een bijzondere betekenis krijgen door de omvang van de ingezette middelen. Vele nieuwe militaire uitrustingen en technieken werden voor het eerst uitgetest in een operatie waar alle legeronderdelen gezamenlijk oefenden onder één commando.

Twee partijen werden tegenover elkaar geplaatst in het gebied ten zuiden van de Maas, Namur en de Samber, en ten noorden van de Lesse en van de lijn Hastière-Philippeville. Ongeveer 25.000 soldaten met 5.000 paarden, 108 kanonnen en 9 vliegtuigen werden ontplooid. Het geheel van de strijdkrachten werd geleid door een manoeuvre-redirectie onder het bevel van LtGen De Ceuninck, chef van Generale Staf.

De Rode Partij onder het bevel van LtGen Graaf de T'Serclaes, omvatte de 3^e Legerdivisie, het Regiment Karabiniers en de 3^e Cavalerie Brigade. Zij droegen de 'shako'.

De Blauwe Partij stond onder het bevel van GenMaj Gobeaux (ex-karabinier, was bataljonscommandant (1900) en later (1904) als LtKol tweede in bevel van Kol Rosart). De Blauwe troepen waren samengesteld uit de 2e Legerdivisie, het Regiment 1e Jagers te Voet en één brigade Cavalerie. Het garnizoen van Namen kon steun verlenen met zijn troepen en met de forten. Zij droegen de politiemuts.

Het scenario was als volgt: De Roden waren in de aanval en vertrokken uit het gebied van Marche met het doel overgangen op de Maas te veroveren. De Blauwen geconcentreerd rondom Thuin moesten deze aanvallen afslaan en de verovering van de overgangen beletten. In feite ging het om een ontmoetingsgevecht bij het begin van een conflict.

De verzamelde "ordergroep" tijdens de voorbereiding van het manoeuvre.

- 27 augustus 1913 Deze dag werd besteed aan de inplaatsstelling van de Rode en de Blauwe partij.
28 augustus Beide partijen waren in beweging, de Rode wilde snel de Maasovergangen veroveren met de Cavalerie en de Karabiniers.
29 augustus Het 1^e Lansiers en het V^e bataljon Karabiniers-wielrijders waren de eersten om ongehinderd de Maas te overschrijden met lichte vaarbakken noord en zuid van Dinant. Na vorming van een klein bruggenhoofd bouwden de pontoniers een brug op vaarbakken onder het geïnteresseerd oog van Koning Albert. Deze vlottende brug werd gebruikt voor de overtocht van het gros van de Rode divisie.

- 30 augustus De Blauwe partij viel het uitgebreid bruggenhoofd aan met zes colonnes over een front van 12 km en slaagde erin een gedeelte van het verloren terrein terug te winnen. In de buurt van Anthée had een spectaculair cavaleriegevecht plaats: toeschouwers konden genieten van de authentieke 'charges'.
- 31 augustus was een zondag en meteen een rustdag...
- 1 september De Blauwen hernamen hun offensieve acties doch werden verrast door een flankaanval van de Roden vanuit Hastière. Dit gaf aan de Roden de kracht om over het volledige front het initiatief te nemen. De Blauwe Partij werd verplicht uit te wijken naar de forten van Namen.
- 2 september De Blauwe Partij zocht beschutting in de vestinggordel van Namen terwijl de Roden hun aanval gesteund door de artillerie hernamen.
- 3 september De Rode Partij viel met alle middelen de verdediging van Namen aan. De hoofdinspanning vanuit Lesves, werd gedragen door drie linieregimenten en twee bataljons Karabiniers. De neveninspanning met twee regimenten werd gesteund door één Bn Karabiniers.
- Op het einde van de namiddag eindigde de manoeuvre in de welgekende sfeer van wanorde daar de aanvallers nooit gestopt worden door het vuur van de verdedigers, Blauw en Rood door elkaar... Vermits er geen enkel schot was gevallen waren de verliezen miniem...

Einde manoeuvre ... even verpozen.

- 4 september 1913 tussen 6.00 en 8.00 uur 's morgens, in de schemering van een dichte mist, lijnden zich moei-zaam op het plateau van Temploux 31 bataljons, 29 batterijen en 24 eskadrons in een recht-hoek met vier kilometer omtrek. 25.000 soldaten werden aldus verzameld voor hun belo-ning...en achter de troep een massa burgers, heren en dames met hoeden, kinderen, in een bonte en feestelijke kledij om een glimp op te vangen van het grootse schouwspel!
- 09.15 uur De Koning, gevolgd door het Militair Huis en geëscorteerd door een eskadron Lansiers met bewimpelde lansen nam plaats in het midden van de rechthoek gelijkende troepen. Na deze ge-groet te hebben begon de Koning zijn schouwing bij de 2^e Divisie. In galop, vergezeld van het Militair Huis, de officieren van de Manoeuvre-directie en zijn escorte eskadron, schouw-de de Koning het volledig front van de eenheden. Door alle terrein galoppeerde het geheel zonder te vertragen.

De massa toeschouwers juichte haar vorst luid toe. Daartussen weerklonken triomfantelijk de sonneries van de klaroenen en trompetten alsook de respectievelijke intros van de muziekkorpsen van de verschillende regimenten. Na de schouwing volgde als apotheose een martiaal défilé. Door de opdringerige toeschouwers had men alle moeite om een gang voor de defilerende troepen vrij te houden.

Er waren wel 100.000 toeschouwers present! Het spektakel kon beginnen... De infanterie opende de mars met blokken van ontplooide compagnies, bewegende bossen van bajonnetten op het geweer, tussen iedere compagnie zes passen. Onze Karabiniers defileerden onberispelijk in bataljonscolonne, elke compagnie perfect gelijnd over een front van 55 meter! Na de infanterie volgde de bereden artillerie in draf en de cavalerie in galop! Het was een onvergetelijk feest voor de juichende toeschouwers. Het défilé eindigde met een overvlucht van de escadrille vliegtuigen, waarna de massa zich naar onze Koning haastte om met "Leve de Koning" (Vive le Roi) afscheid te nemen.

Het publiek, onder de indruk, had met fierheid zijn soldaten toegejuicht...was het leger nu klaar voor de grote schok?

Stappen naar modernisering en vernieuwing in operaties

Het was de eerste belangrijke test voor de compagnie Maxim's en de hondenkarren. Zij voldeden aan alle verwachtingen. De honden volbrachten hun taken probleemloos. In stilte, tot grote verwondering van de toeschouwers, en met een schijnbaar gemak! Niets kon de honden tegenhouden, de zwaarste terreinhindernissen werden overwonnen. De inplaatsstelling gebeurde kwasi ongezien voor de vijand. De afgerichte dieren bleven in alle omstandigheden geluidsloos zelfs na een langdurig verblijf op dezelfde plaats. Een prachtig resultaat van de dressuurschool van de Karabiniers en hun officieren!

Tijdens het défilé werden de dieren flink toegejuicht.

Luchtscadrilles uit Brasschaat, toen het vijfde wapen geheten, waren eveneens voor het eerst in een gecombineerde oefening te velde ingezet. Beide oefenpartijen hadden elk één escadrille met vier toestellen in steun, ontplooid bij Thuin en Marche. Een open weiland volstond als vliegveld. De ondersteunende ploeg bestond uit 16 man, enkele tenten dienden als werkplaatsen en loodsen.

De vliegtuigen, tweezit dubbeldekkers Henri Farman 80 HP, werden ingezet voor verkenningen uitgevoerd op ongeveer 1000 m hoogte, hun actieradius bedroeg ongeveer 200 km en zij haalden een snelheid van 120 km/u. De inlichtingen werden na de opdracht vanuit de basis overgeseind en in het hoofdkwartier van de divisie ontvangen na ongeveer 45 minuten.

Mist en duisternis waren natuurlijk spelbrekers daar de piloten slechts konden vliegen bij een goede zichtbaarheid. De troepen op de grond hadden problemen met de herkenning van vriend en vijand zodat er op ieder vliegtuig gevuld werd... Ieder toestel bemand door twee personen had ongeveer 20 km vlucht nodig om op voldoende hoogte te komen, buiten het bereik van de lichte grondwapens! Daarom moesten de basissen relatief ver verwijderd zijn van de troepen in contact.

Het was mogelijk om de eenvoudige vliegtuigen te demonteren zodat ze over de weg konden vervoerd worden bij middel van een getrokken aanhangwagen. Het Belgisch militair vliegwezen stond in haar kinderschoenen en was zeker niet optimaal klaar voor de nakende confrontatie.

De vesting Namen¹³⁹ kon rekenen op de steun van een afdeling "Drachenballons" gevestigd te Jambes. Deze afdeling luchtvaarders van één officier en een dertigtal troep, was mobiel. Zij beschikten over twee luchtballons en de vereiste wagens (karren) en uitrusting om deze met gas te vullen en te verplaatsen. Deze ballonnen werden als hoge waarnemingspost tussen twee forten gebruikt, zij werden met een grote windas op een speciale wagen, geleid en/of vastgehouden met de kabel.

Eveneens voor de allereerste maal werd er tijdens de manoeuvres een afdeling radiotelegrafie ingezet. Twee posten TSF¹⁴⁰ werden toegewezen aan de 3^e Legerdivisie. Deze twee zenders/ontvangers moesten een verbinding verwezenlijken tussen de staf van de divisie en het commando van de 3^e Cavalerie Brigade. De post bestond uit een ruime automobiel en twee aanhangwagens. De auto leverde de elektrische stroom terwijl de aanhangwagens het eigenlijke materiaal Telefunken en de antennes vervoerde. Het geheel vereiste een onderofficier en 9 man. Het was omvangrijk en omslachtig om te gebruiken. De TSF posten moesten ongeveer 20 km van elkaar verwijderd zijn om behoorlijk te functioneren en zoals steeds dienden de antennes op een hoogte te staan.

De reorganisatie van het leger in 1913

30 augustus Terwijl de manoeuvres plaats hadden stemde het parlement een nieuwe maar belangrijke militiewet met 103 stemmen tegen 62 en 4 onthoudingen.

Het contingent werd van 20.000 verhoogd tot 32.000 en de diensttijd werd voor de infanterie op 15 maanden gebracht. De wet zou de uitvoering toelaten van de belangrijkste reorganisatie die het Belgisch leger tot dan toe ooit gekend had.

11 november 1913 Een koninklijk besluit hervormde het leger drastisch. Het veldleger omvatte zes Legerdivisies i.p.v. vier, plus één Cavaleriedivisie en de Vestingtroepen. Twintig gemengde Brigades waren beschikbaar te verdelen over de 6 divisiecommando's, zo bestond een divisie uit 3 à 4 gemengde Brigades, plus een cavalerie en een artillerieregiment.

Per Brigade had men twee regimenten, het eerste was een actief regiment, het tweede regiment daarentegen bestond in vredestand slechts uit kaderleden. Bij mobilisatie werd het geactiveerd tot een volwaardig regiment.

De infanterieregimenten werden als volgt gestructureerd: een staf, drie actieve bataljons met elk vier compagnies, één compagnie mitrailleurs¹⁴¹, drie staven voor de bis-bataljons (ontdubbeling), drie vestingbataljons met drie compagnies, een school.

¹³⁹ Alle vestingtroepen beschikten over één of meerdere luchtvaardersafdelingen. Er werd zelfs gepoogd om bij nacht waarnemingen uit te voeren geholpen door de schijnwerpers van de forten. De ballon kon tot zowat 400 m hoogte klimmen, zij waren telefonisch verbonden met de grondploeg.

¹⁴⁰ Télégraphie sans Fil. Sinds 1910 was het materiaal aangekocht en was er een speciale compagnie opgericht. In 1913 was het de eerste oefening te velde voor de telegrafisten.

¹⁴¹ De Mi-compagnie werd uitgerust met 6 hondenkarren en beschikte normaal over 12 honden. Het wagentje woog 40 kg en vervoerde 82.750 kg aan materieel. De Maxim op zichzelf woog 17,3 kg en de met water gevulde afkoelingsmantel woog 21.650 kg. Een bijkomend wagentje droeg de munitie en aanvullend materiaal.

De actieve compagnies telden 6 officieren, 12 onderofficieren en 80 manschappen, zij waren voorbestemd om bij mobilisatie zich op te splitsen in twee helften van ongeveer 50 man die dan ieder de kern moesten vormen van gemobiliseerde compagnies van ongeveer 150 man.

De regimentseffectieven in vreedstijd waren voor een totaal van 1.633 manschappen: officieren 111; onderofficieren 195; muzikanten 38; korporaals, klaroenen en karabiniers 1.289.

Het depot van het regiment werd afgeschaft en vervangen door op te roepen depots bij een mobilisatie (echelon eenheid en divisie).

29 augustus 1913

De ontdubbeling van het Regiment Karabiniers en oprichting van het 2^e Regiment Karabiniers.

Tijdens de grote manoeuvres van eind augustus 1913 werd ons Regiment officieel ontdubbeld en werd van dan af **1^e Regiment Karabiniers** (Koninklijk Besluit van 29.08.1913). Het oorspronkelijke IIIe en IVe Bn vormden de basis van het nieuw opgerichte **2^e Regiment Karabiniers** onder het commando van LtKol SA Biebuyck die sedert 27.12.1912 de adjunct was van Kol Gillis van ons Regiment. Beide regimenten bleven gekazerneerd in de kazerne Prins Boudewijn, Daillyplein te Brussel.

De ontdubbeling van actieve regimenten was een maatregel die genomen werd in het kader van de nieuwe legerorganisatie gekoppeld aan de invoering van de wet van 11 november 13.

Uiteindelijk zag de 6^e Legerdivisie (6^e LD) er op papier als volgt uit:

- de 18^e Brigade met het 1^e Regiment Grenadiers, het 2^e Regiment Grenadiers (bij mobilisatie), de 18^e Compagnie Mitrailleurs, een groep Artillerie van 3 batterijen;
- de 19^e Brigade met het 1^e Regiment Karabiniers, het 3^e Regiment Karabiniers (bij mobilisatie), de 19^e Compagnie Mitrailleurs, een groep Artillerie;
- de 20^e Brigade met het 2^e Regiment Karabiniers, het 4^e Regiment Karabiniers (bij mobilisatie), de 20^e Compagnie Mitrailleurs, een groep Artillerie.

Behoorden eveneens tot de 6^e LD het 1^e Regiment Jagers te Paard, het 6^e Regiment Artillerie, het 6^e Bn Genie, het 6^e Vervoerkorps.

Deze ingrijpende hervormingen stelden heel wat problemen aan de betrokken staven en in het bijzonder aan de korpscommandant van het 1^e Regiment Karabiniers die in feite de basiseenheid was voor het ter beschikking stellen van de vereiste kaders voor alle nieuwe eenheden, actieve (2^e Karabiniers) als de reserve eenheden die dan bij ontdubbeling en bij mobilisatie opgericht werden (3^e K, 4^e K, 1^e VK en 2^e VK). De beschikbare tijd vòòr het uitbreken van de oorlog in 1914 was onvoldoende om alle personeels- en materieelproblemen op te lossen!

Brieven uit het archief van het Regiment Karabiniers Prins Boudewijn - Grenadiers...

Wij publiceren brieven van de karabinier Jozef Stevens (Jean Joseph) geboren 25 maart 1893 te Meerhout, milicien van de klas 1913, met "werkelijke dienst" bij het pas opgerichte 2^e Regiment Karabiniers vanaf 16 september 1913 en gesneuveld bij Schiplaken op 26 augustus 1914.

Deze brieven evoceren de tijdsfeer en de bekommernissen van de jonge soldaat juist vòòr het uitbreken van de Grote Oorlog alsook bij het begin ervan. Jozef Stevens begon de oorlogscampagne als karabinier van de 3^e Compagnie (Cdt Vissoult) van het IIIe Bataljon (Maj Constant) van het 2^e Regiment Karabiniers.

De teksten zijn getrouwe kopieën van de originele brieven. Wij lassen deze chronologisch in in onze kroniek, telkens in een omlijsting om hen te onderscheiden van het eigenlijke kroniekgebeuren. Zij werden ter beschikking gesteld door familieleden van onze karabinier, de heer Vic Peys (achterneef) en mevrouw Jeanne Cools (achternicht), waarvoor onze dank!

Ik neem de pen in mijne handen en laat u weten hoe het hier al gaat. En dat ik goed hiergekomen ben. Het is hier niet gelijk thuis, maar ge moet toch niet denken ik zal mij wel gedragen gelijk bij ons. En het eten is toch noch al goed. Smorgens is er een brood met een bittken (botje) boter en een tas koffie. En smiddags een tulocnke (bord) soep met een stukke vleesch, en een ti uren smiddags eerste kooten, pattazie (aardappelen) met oek een stukke vleesch, maar ik ben zo slim dat ik mij gaan het vleesch halen naar de keuken, als ik de kans heb dan pak ik het vleesch uit den ketel onderwegen en dan steek er eenige stukken in mijne buiten (jas of broekzakken). En smiddags en svernds tegen dat appol (naamafroeping) is voor het eten maak ik dat ik altijd vooruit zit met mijn taloer en dan zijn ik bij het eerste bedient dan gaan ik achteruit het gaauw (gaauw, ryp) op eten en dan heb ik het op tegen dat de laatste bedient zijn en dan pak ik een zuiver taloer en gaan noch eens cream (wederom, terug) ik gaan altijd twee of drij keren.

Maar vies moet ik nu niet meer zijn want als ik gedaan heb met eten zit den zand nog altijd tuschen mijne tanden. Ik kan beter eten als dat ik te huis was maar tot noch (nu) toe kan ik er toch mee teekomen.

Er is niets aan als dat ik dikwijls dorst heb en water is er niet te krijgen en als smorgens, en in de kantine kan ik twee flesskens lamenauat (lameuade) krijgen voor tien centimen maar dan krijg ik noch meer dorst. En ik heb mij vandaag laten opschrijven voor mij laten te trekken (fotograferen) ik heb 2 frank vooruit moeten geven en nu moet ik noch drij frank geven gelijk (als, wanneer) ik ze gaan halen. En nu zal ik het maar gaan laten met schrijven want ik kan het er toch alles niet op zetten dat ik weet want dan ging het er toch niet op het blad.

Mwen zoen Jozef

Stevens Jozef
Soldaat au 2 Regiment des Carabiniers 3. III
Cazerne Baudouin
Brussel

Ik neem de pen in mijne handen en u te laten weten dat ik mijn kleedsel (kledij) noch altijd hier is maar dat is toch niets, die oude soldaten die zeggen dat wij met allerhijfgen drij dagen meegen naar huis toegevan, dat is zaterdag drij weken al, en dan kan ik mijn kleedsel mede brengen als het noch niet thuis is.

Mijne senten zijn bijna oek al op maar dat is toch niets, ik zal er maar mee aan doen mee die ik er noch heb als ik mijn reisgeld er maar kan mee betalen, ik kan goed aanblijven maar dat is hier niet veel gekort, gij hebt van alles van doen dat ge niet zouw denken, ik heb drij fr al aan mijn portoken gegeven en nu moet ik noch ander halven fr geven als zondag ze ik gaan huten en den tabak is hier zoo duur (duur) dat ik alle dagen en pakke van tien centimen opsoncer (opveck) en zondag twee.

En nu laat ik u oek noch weten dat ik oek al twee weken ziek geweest ben van mijne pokken te laten zetten (inenting) ik ben al drij dagen eesent (vrij) van eesatie (oefeningen) en zal misschien noch wel een dag of vier vijf eesent zijn, ik ben er zoo ziek van geweest in mijne beenen in mijne kop en in mijn heel lijf, en mijne arm was zoo dik dat ik hem niet vooruit of achter uit kon krijgen. En in zes dagen heb ik niets meer geten dan wat sauberij (soepgoed) der ik gusting (trek, zin) voor had. Maar nu is de ziekten uit mijn lijf en mijnen arm is dan de pokken zijn want genezen maar zij uitken (jeuken) noch haert, ik ben wel vijf kilo afgevallen en ik was eerst noch niets. Wij moeten noch al uit ons vogen zien hier in Brussel want ge hebt al straf daar ge noch niet zouw op denken, hier en daar is er ene dien promicie (vergunning, verlof) heeft van zaterdag avond tot zondagavond, en zij vragen het bijna allemaal, gisteren zijn er zes naar huis gegaan zonder promicie, die zullen er noch al aan toe leggen, en er zijn al die zes dagen arrest (straf) hebben en ene dien de vijfden dag daar was die er oek drij kreeg van den komendant voor te klappen in de rang, 2 dagen daar na drij dagen er bij voor te lachen en den zebden dag kwam de kolonel naar den plein (oefenplein) en daar van kreeg hij acht dagen sautepolice (zalle de police, politiekamer), wij hadden moeten defeleren voor de kolonel.

Er zijn oek al drij portemonces gepikt ene van 80 centimen en een van 22 frs en een van 17 frs in ons kompagnie allemaal, ze hebben veel vnderzoek gedaan en niets meer kunnen van zien, tot zondag drij weken als godblijft

de beste groeten van uwe zoen,

Jozef

Ik zou noch wat beter moeten hebben en een pak tabak en een doeske met mat blink. Maar niet zoveel beter maar wat in papier ik heb al bullen (spullen) geweg in mijn kaste zonder doozen met beter.

Bemінде euders

Brusselles 27 oktober

Ik neem de pen in mijne handen en met deze woorden laat ik weten dat nekel Peer vandaag hier geweest is, hij zeide dat hij op de plein geweest was maar ik had hem daar niet gezien, maar smiddags zag ik hem staan aan de kaserno gelijk wij binnen gingen, hij had mij niet gezien, dat is maar aardig (vriend, eigenaardig) en gij moet dan niet eens lachen of em zien, gelijk ik in de kaserno was kwamen ze zeggen dat ik moest naar de parloir (parloir - spreekkamer) gaan aan de poort en daar kwam ik er bij, en hij zeide dat ik alle zondagen moest komen eten en dat het dicht bij was hij nekel Peer zou de reis wel betalen, alle zondagen zal ik dat wel niet doen maar toch zeventwintjes (semitwintjes, semtijds, sems) en dan had ik ook noch 2 frank gekregen. En ook laat ik u weten dat ik noch niet zeker zijn dat ik zaterdag mach komen voor drije dagen en voor eenen dag kom ik niet, ik gaan morgen het report (verslag) vragen aan den komendaant en dan kan ik toch misschien wel 2 of 3 dagen krijgen en krijg ik maar 2 dagen dan kom ik ook.

Als ik niet zou komen zondag dan moet gij wat beter op sturen en wat grijze saai (draad) en een stepnaald en een gaar-naald of twee toekomende week.

Mijn veten doen ook zeer wij moeten strak (bijna, straks) alle dagen vier uren marsjeeren zonder repo (rustpauze, repos).

Uwe toegeneegen zoen

Jozef

Bemінде euders

1 november 1913 Brusselles

Ik neem de pen in mijne handen om u te laten weten dat ik het pakje van den avond ontvangen heb, en dat gij verweetend stond dat ik zondag niet gekomen was, ik was laatzst vergeten bij te schrijven dat wij pikket (pikket, beschikbare ploeg als brandwacht, karweien...) waren dat zult gij misschien wel weten vader wat dat is, dan moecht gij niet uitgaan. Ik ben noch niet gestraft tot nu toe, maar dat kan noch komen dat hebt ge vast daar ge noch niet op denkt, de verleden week dacht ik dat ik gestraft was wij waaren smaamiddags aan 1 patatten schellen, en ge moet dat altijd vragen als ge eens wilt naar het huisken (toilet, we) gaan, en daar was juist geenen oversten voor het aan te vragen als ik eens naar het huisken ging, en ik zou gestraft geweest zijn als onze oversten niet daar geweest was, maar dien schabden mij uit.

Ik was gisteren bij Jules Bouwens (Bovens) ook geweest, Viktor Smolieren had mij gezegd dat ik moest naar de station moest gaan ik was om twee uren met den tram gereden en toen ik daar was zag ik hem staan met zijnen grooten koolbak (colbak - korenmuks van de grenadiers-eenheden) op zijnen kep, het was juist maandag servies de dincuche (zondagsdienst) al de soldaten waren in groende (grote tenu) tenu, en nu hebben wij akkoord gemaakt van alle zondagen bijeen te komen aan de derde staitoim.

En ook laat ik u weten wij alle dagen fel moeten marsen straks (bijna) alle dagen van acht ure tot twaalf ure zonder repo (rust). Semtwintjes (sems) pagemastiek ("pas de gymnastique" - lichte loeypas) en terajuit ("firaitleur" - op een lijn) loey-en om te zien dat we den vijand niet zien ik kan dat er allemaal niet in zetten hoe dat hier allemaal gaat, maar ik zal noch al wat kunnen vertellen als ik eens thuis kom. Ik gaan ook alle avonden naar de avondschoot hier in de vetzaal voor frans te leeren - wij zijn met twee man die frans leeren, en eenen bruseleer leet ons: die ons frans leet schrijven, en leet spreken. Ik verstaan er al veel van ik zal achtereen (binnenkort) eens een brief schrijven in het frans. En ook moet ik u zeggen dat mijne senten pakavst (bijna) op zijn ik heb nog vier frank, gij moet toekomende week of dat noch wat senten opsturen als gij wilt, want er is hier meer van doen (nodig) als dat gij weet en ik doen er toch stiekens mee aan er zijn hier mannen die er veel op doen tegen ik.

Ik heb een terrie boek gekocht daar moest ik feestlich senten voor geven, en het is hier 25 centimen voor uw haar te laten snijden in 1 Stad, want in ons kompagnie is er niemand die dat kan, en zoo van alles is hier van doen daar ge noch niet op denkt.

Ik zal nu mijnen brief maar sluiten en vertellen het ander rest maar als ik thuis kom.

Zoo vriendigende blijf ik u toegeneegen zoen

Jozef

Ik neem de pen in mijne hand om u te laten weten dat ik vandaag de acht franken ontvangen heb. Nu zal ik wel toe komen tot dat ik naar huis kom toe komende maand.

En de laatste keer had ik mijnen brief pakant (bijna) (1) geschreeven gelijk ik het pakje ontvangen had. Ik schreef maar voert voor te zien eerst wat er in zat, maar nu ben ik er toch blij mee, nu heb de vreten alleen opgeeten dat het niemand niet gezien geeft, want den eersten keer kwamen ze allemaal zien naar mijn pakje, en ik het uitgedaadt (weggeven, uitgedeeld) tot dat ik zelf geen meer had.

Wij hebben overmorgen ook weer al een zondag, zaterdag dan is 't een feestdag van den koning dan krijgen wij soldaten kofje met wit brood, en dan zondag ben ik al twee maanden hier die ander maand zal ook wel gauw voorbij zijn.

Die oude soldaten van verleden jaar die hebben al moeten tekenen voor den 30 van toekomende maand af te gaan (demobiliseren, afwaaien) noch anderhalf maand dan zijn wij de oude soldaten.

Wij waren vandaag ook weer al een mars weest doen, en ik was bij de voorste patrol (patrouille, voerspits) en de voerpost moet altijd zien voor de vijand te zoeken en wij zochten maar en wij kwamen niets vinden, den vijand was al zeker in de kaserne om twaalf ure, en wij stonden om twaalf ure noch zeker drij uren van de kaserne, want het was pakant vier ure gelijk wij in de kaserne kwamen.

En ook laat ik u weten dat ik zondag eens naar Mechelen geweest ben ik haalt daar noch al goed binnen gedaan (goed gegeten en gedronken) en mijn reisgeld had nenkel Peer goed betaald.

Ik had zijne bezaar (grote winkel, bazaar) ook afgezien, ik had zeker wel in 15 plaatsen geweest die zoo groot waren als ons huis en ons kamer bijeen, en dat zit allemaal zoo gestamt vol (stunpvol) dat het niet meer en kan, daar zit wel zeker zoo veel in zijnen winkel als in heel Mechelen de winkels. En ik was ook mee weest wandelen met nenkel Peer en met Jaan Marie te langs door de stad naar het kerkhof en ook naar de groete kerk.

En nu zal het toch weer al gauw 16 December zijn.

Uw Toegenegen zoon
Jozef

Maakt al dat ik u gisteren geschreeven heb laat ik u en weinich ander nieuws weten, dat wij na deze vijf dagen gewerkt te hebben, morgen een feestdag hebben en overmorgen een zondag.

Ik heb een pen en een schrijfblok gekregen van mijnen slaapkamerraad, dien mij alle avonden een uur les geeft. En dien heb ik vandaag moeten laten zien aan de kommandant, en hij was te vreden van mij. Hij heeft mij zelf een tenker (postzegel) gegeven voor u dat te laten weten.

Nu ga ik u en weinich spreken over den dag van morgen, het is morgen prinsjesdag en te tien hebben wij zondag dienst en daar bij een zeer lekker etmaal.

Integens na de ontwaking met de muziek welke het brabantse speelt krijgen wij ook soldaten kofje en een kerinten (kerinten, rozijens) brood.

Op het eenmaal aardappelen met groen kelen soep en boefsteek (boefstuk).

Daarna een stuk taart een goede flesch bier met een koppelt sigaren, en savonds zijn het pu (puree) aardappelen met roede kelen een flesch bier.

En een postkaart voor naar huis te sturen.

Het spijt mij zeer allerleefste ouders dat gij zulke feestelikheden niet kunt bijwonen want niets zal er ontbreken zo min meziek als eten en drinken.

Morgen avond is het ook sinterklaas in de kaserne.

Alsoe lieve ouders in afwachting van u in 't kort te kunnen omhelzen zend ik u vele kuszen

uw Dierbare zoon
Jozef

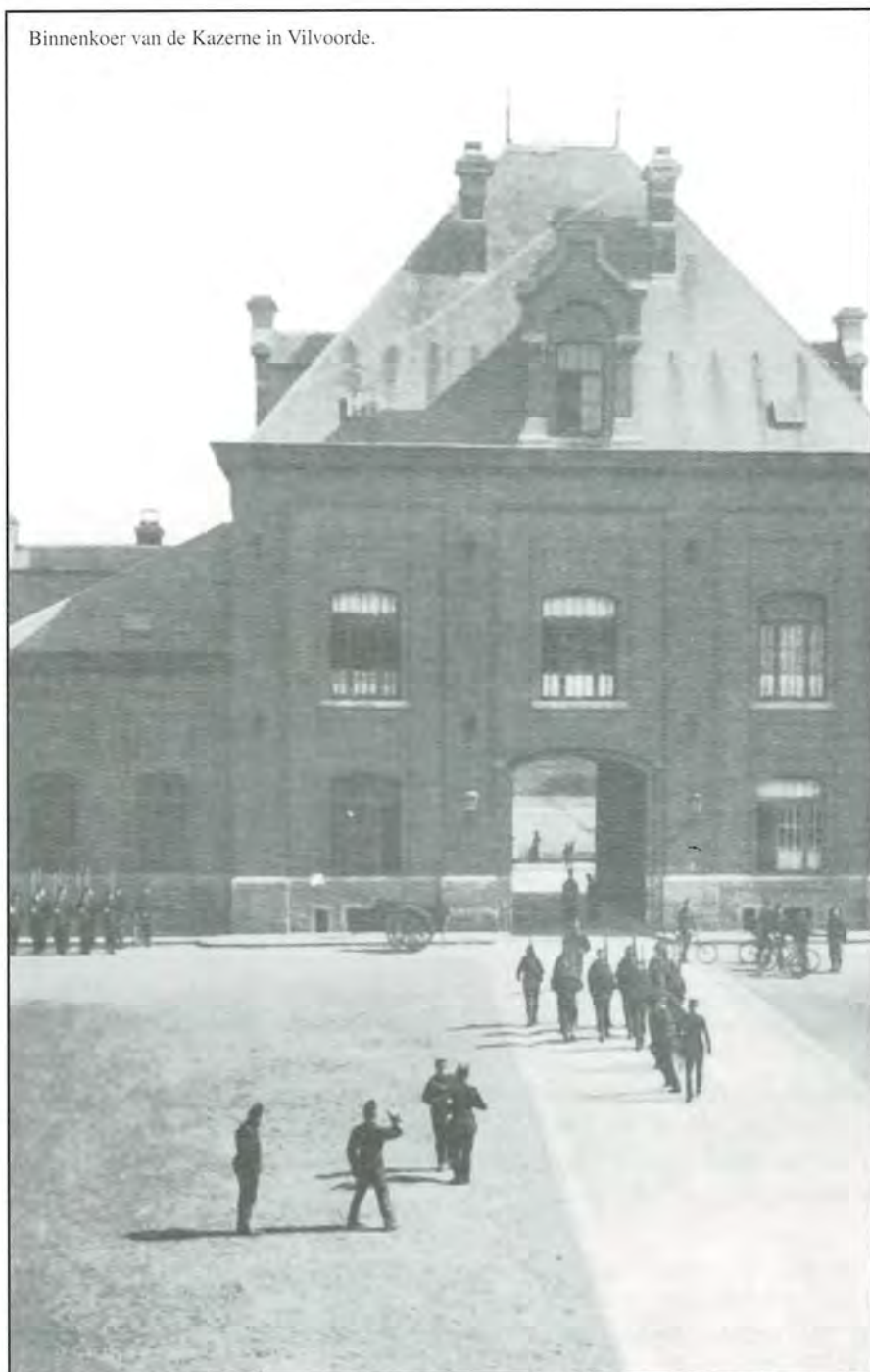
HET 1^E REGIMENT KARABINIERS...MIN DE CYCLISTEN!

26 september 1913 De korpscommandant Pety de Thozée R., werd benoemd tot kolonel. Majoor SA Collyns tot luitenant-kolonel benoemd, nam de plaats in van LtKol Biebuyck, en werd meteen de rechterhand van de korpscommandant.

11 november 1913 In volle reorganisatie verliest het 1e Karabiniers haar Ve Bataljon Karabiniers-wielrijders dat totaal onafhankelijk werd door het KB van 11.11.13, het werd aangehecht bij de Cavaleriedivisie.

Majoor Siron werd de eerste korpscommandant van het zelfstandig Bataljon Cyclisten dat Vilvoorde als garnizoenstad kreeg.

Binnenkoer van de Kazerne in Vilvoorde.

Met lede ogen zagen de Karabiniers hun trots, die zij geschapen en gekneet hadden, verdwijnen. Ondanks hun successen door de creatie van de getrokken compagnies mitrailleurs Maxim met de hondenkarren, was 1913 voor onze Karabiniers een pijnlijk jaar waar hun oude tradities een lelijke deuk kregen door de opgelegde normen van de nieuwe regimentsorganisatie.

15 december 1913

Ons ex- Ve Karabiniersbataljon kreeg op 15.12.13 officieel de benaming van zelfstandig **“Bataljon Karabiniers Cyclisten”**.

Beziel met de karabiniersgeest, gesterkt door hun ervaringen en successen met het rijwiel zal het bataljon tijdens de nakende dreigende confrontatie alle roem oogsten en de bijnaam verwerven van **“Zwarte Duivels”**.

Een Frans officier op reis in Duitsland vond in een trein een map met plannen over de concentratie van het Duitse leger gedagtekend op 20 november 1913.

Volgens dit plan zou België een weerstand veinzen om dan toch aan de Duitse troepen de doorgang doorheen de Belgische zuidelijke provincies toe te laten... De rechtervleugel van de Duitse aanval zou over de as St.Hubert-Mezières vorderen.

Een Duits observatieleger bestaande uit vijf reservedivisies en twee Landwehrdivisies zou in het zuiden van ons land verspreid worden om het Belgisch leger te binden. (Bericht gepubliceerd in het Frans dagblad "L'Homme Libre".)

Het onheilsjaar 1914 en de mobilisatie

Bemінде Оудерс

2 Januari 1911, Brusselles

In neem de pen in mijne handen en u te laten weten dat ik goed hier gekomen ben, maar het vervelt mij toch tegen 't huis dat het zoo warm niet meer is, er staat nu noch geen steef of niets in de kamer, en wij moeten alle dagen wasjeren door de sneeuw of dat het slecht of goed is wij moeten er toch maar door.

Als de winter maar gauw af is dan dan is het niets, dan zal het nogal gaan, maar nu is het maar slecht.

Ik heb ook gevraagd voor naar de kol de tier (Ecole de Tir - Schietschool) mogen te gaan aan den kommandant, hij heeft mij opgeschreven, maar ik ben toch niet zeker den onder Luitenant gaat ook naar den kol de tier en als zijnen edennans niet mede gaat dan zal ik wel wegen er hene komen.

Nu zal ik mijnen brief maar sluiten ik weet seffens geen ander nieuws meer.

Uw toegeneegen zoen

Josef

Bemінде Оудерс

Brusselles, 23 Februari 1911

Met deze dat ik seffens noch maar weinig nieuws weet, laat ik u toch weten dat ik goed hier gekomen ben.

Maar mijne voeten staan vol (bleinen) (blaren) van het marcheren.

Wij waren vrijdag morgend op mars gegaan en het was deij uren gelijc wij in de caserne kwamen, en toen den zleden avond noch een nacht mars, ik heb vrijdag nacht maar een uur geslapen en gisteren morgend was de package (diquaquetage: uitpakking, inspectie van de uitrusting) en wij moesten noch alles keuwschen tegen negen uren half, en mijne package was goed, nu ben ik er van essent (vrijgesteld; exempt);

Anderz gaat het nu hier nochal redelijc nu.

Ik moet wegen edennans worden van den luitenant; dat is wel maar vijf frank op de maand maar ik moet toch suchtermiddags geen oesitie (oefeningen) meer doen en van de erovez (karwei; corvée) ben ik ook essent

Mijn beter is nu ook al pekant (bijna) op maar dat is niets, ik hooven eend half moet noch eess in premici (vergunning, verlof; permission) en dan kan ik er mee brenege.

Ik zal nu de premici wel krijgen als ik ze vraag en dan vertrek ik met den trein van halfzeven op Zichem

Dat kost maar 55 centimen dien van smoldezen (familienamen) is zec al gekomen

Nu meer nieuw kan ik u niet schrijven.

Uwe toegeneegen zoen

24 mei 1914 Tijdens het officieel bezoek van de Koning Christian X en de Koningin van Denemarken namen onze Karabiniers deel aan een imposante wapenschouwing van de Brusselse garnizoenstroepen.

Deze krachtdemonstratie was bedoeld om aan de Duitsers de paraatheid van ons leger nogmaals te bewijzen. De volledige 6^e Legerdivisie (6^e LD) versterkt door de 8^e Gemengde Brigade en de Cavaleriedivisie. Zelfs het jonge vliegwezen nam er aan deel. De Karabiniers, de Grenadiers, de Linieregimenten, de Cavalerie en de Artillerie defileerden fier voor onze Koning en zijn hoge gasten.

Ergens nog een bijzonderheid, in het kader van de stille opgang van het 'Vlaams' in het leger: wekelijks verscheen er in "La Belgique Militaire" een lijst van de toneelstukken die in Brussel gespeeld werden. Zo las men dat in de Vlaamse Schouwburg "De familie Klepkens" en "De Leeuw van Vlaanderen" geprogrammeerd waren, sterk aanbevolen voor de militairen!

De aanleiding tot de oorlog

Bemінде Оудерс

Bruxelles 16-6-14

Ik laat u weten in staat van mijne goede gezondheid en hoop van u het zelfde, dat ik in wel (gezonde, Moet) zonder een ander kaart te pakken door moest.

Maar gelijk ik hier in Brussel kwam moest ik een ander capon (coupon: reisticket) pakken, en het schilde (scheelde) noch met veel of wel ik had noch een proces (procesverbaal) bij.

Lat minderdert al hart aan mijne zenten, en nu met zoo warm weder is het hier ook duren (duur) tijd, gij moet maar wat senten op sturen als ge ze kunt derven (missen), ik heb nu noch vier franc en half.

Want deze drie maanden zijn de wrekste, en gij weet wel als ik ze niet van doen heb dat ik ze niet zal vragen.

Lezen morgen moesten wij ook weeral uit ons bed om drie uren half, en om acht uren stonden wij al vier uren van de caserne, en wij zijn om vijf uren binnen gekomen.

Als gij kunt moet gij maar wat opsturen noch vijf maand en eenichte (vijge) dagen, dan kan ik toch weeral ander geld voor u helpen verdienen.

Als gij terug schrijft dan moet gij ook maar eens schrijven of dat ons Louis (broer Louis) 't huis is, want daar denk ik ook op.

Uwre toegeneegen zoon

Josef

28 juni 1914 Een zondag, sloeg het nieuws over de moordaanslag te Sarajevo op de aartshertog François-Ferdinand, waarschijnlijk erfgenaam van de Oostenrijks-Hongaarse troon, en op zijn vrouw, in als een bom! De aartshertog was in zijn hoedanigheid van chef van het Oostenrijks leger, op militaire inspectie in Bosnië. Zijn moordenaar, Gabriel Princip, was een Servische student.

22 juli 1914 Een troepenschouwing met defilé had nog plaats te Brussel... “de twee Linierregimenten die flink voorbij marcheren; de Grenadiers in hun prachtig voorkomen; de Karabiniers met hun krijgshaftige allure...” (L'Indépendance Belge van 23 juli 1914)¹⁴²

Bemінде Оудерс

Bruxelles 16 juli 1914

Met deze laat ik u weten in staat van mijne goede gezondheid, en ik hoop van u ook noch het zelfde.

Lat wij nu maandag nacht dagen al naar het kamp gaan den 27. En tegen dat wij terug komen, krijgen wij een maand onvrege, dan zult gij misschien noch eens moeten schrijven, naar onze kommandant of de luitenant dat het is, voor u werk helpen te doen (help op het bedrijf van de ouders 'boerenhulp'), en dan kunnen wij het doen gelijk wij willen als ik 't huis ben, dan kan ik noch een maand naar den hoop (sintelheop van Fiville - Montagne) gaan te Baalen-Wiesel, of wel 't huis werken.

Ik zal dan ook noch wel eens schrijven als ik in 't kamp van Aarlen ben, en de adres van onze luitenant is

Rue de Gravelines, N° 74, monsieur Le Luitenant Le Wilde

Maar ge moet daar toch niet heen schrijven, voor dat wij uit kamp terug zijn. Gij moet ook zeker noch een naar Giel gaan, om te zeggen dat mijne tenu (kledij; nieuw) zeker gemaakt zijn tegen den eerste zondag in September. Dan zal ik hem op die maand ook zeker noch wel verdienen.

Nu gaat het mij noch al hie. Morgen noch drie maanden en eenigte dagen. Ik zal ook wel eens schrijven hoe het in Aarlen zal gaan.

Uwre Toegeneegen zoon

Josef

¹⁴² Uit “Historiek van de Belgische Grenadiersregimenten”, Eerste deel, p.150-Auf. Kol A. Massart- Ed. Drukkerij van de GenStaf te Evere.

Op 23 juli richtte Oostenrijk aan Servië een ultimatum, op 28 juli verklaarde het de oorlog aan Servië. Onmiddellijk daarop ontketende Rusland een algemene mobilisatie van zijn militaire middelen. Op 1 augustus verklaarde Duitsland de oorlog aan Rusland!

Ondanks deze internationale verwickelingen organiseerde de "Vereniging van Oud-Militairen" in een feestpaleis van het Jubelpark een groots spektakel dat opgeluisterd werd door de muziekkapel van het 2^e Karabiniers (2^e K). Een onderdeel van de show was de voorstelling van het groepsboksen eveneens door de karabiniers van het 2^e Regiment. Voor de mannen van het 2^e K was het de eerste en laatste voorstelling vòòr het uitbreken van de vijandelijkheden hier in onze contreien.

De mobilisatie in België

- 28 juli 1914 Intrekking van de verloven en vergunningen.
- 29 juli 1914 Koning Albert ondertekende de besluiten voor oproeping van drie lichten, dit betekende "het leger brengen op een versterkte vredesvoet organisatie".
- 30 juli 1914 De Regimentsschool verliet Waver om zich bij het 1^e Regiment te voegen. De school als instelling werd ontbonden. De reservisten van de lichten 1912-1911 en 1910 verzamelden in de kazerne aan het Daillyplein.

Bemide Ouders

Brusselles 30 juli 1914

Met deze laat ik u weten tot noch toe, in staat van mijne goede gezondheid, en ik hoop van u ook noch hetzelfde. Ik ben nu in een vrese afpore gelooverd (in een vreesde situatie terecht gekomen), maandag den 27 juli moest ik met de voorwacht mee naar Arlon gaan, en zoo gelijk wij ginder waren moesten wij in tenu (gekleed blijven) blijven en in tenu gaan slapen, wij moesten geen 100 meters buiten ons logement gaan en wij zijn 2 dagen daar geweest, en ik was gisteren avond juist een brief aan U schrijven toen kwam er een expres om half negen, dat wij om half tien moesten aan de statie zijn, om met den trein terug te vertrekken naar Brussel. En dat was noch anderhalf uur van de statie dat wij waren. Wij waren op tijd van een goet tien minuten weg, en toen strakes (bijna) altijd geloopt tot aan de statie, en tegen dat wij aan de statie waren kwam er een ander expres dat wij met den eersten trein moesten vertrekken, zanderlungs samergens en wij waren in een bequaas (bagagedepot) blijven slapen in de statie, de andere klassen zijn hier ook al binnengeroepen, ik denk dat ze vandaag 30 juli zullen binnenkomen. Nu denk ik ook wel dat ons maand eenige ook in dake zal steken (wegvallen), en ik denk ook wel volgens dat zij kleggen en schrijven dat wij binnen eenige dagen de grenzen op moeten te veldte vertrekken. Wanneer ik nu weg zal kunnen naar huis komen dat weet ik noch niet, maar als wij binnen twee weken hier noch niet weg zijn, als zij dan de premisie (verlofvergunning) hier noch geven dan neem ik noch eens naar huis zoo gauw als ik kan. Dan zal ik noch wel wat meer nieuws kunnen vertellen als dat ik nu schrijf. Nu sluit ik mijn brief en ik ben terug in Brussel.

*U toegenegeen zoon
Jozef Stevens*

- 31 juli 1914 Men vernam in de loop van de dag dat
- in Duitsland de "Kriegsgefahrzustand" werd afgekondigd,
 - in Frankrijk fracties van het 2^e Legercorps naar het oosten werden verplaatst,
 - in Nederland de mobilisatie werd afgekondigd.

Om 19.00 uur kondigde de Koning, na de Ministerraad, de algemene mobilisatie af, rekening houdend met de ernstige ontwikkelingen van de toestand en ondanks de tegenstand van enkele ministers.¹³³ Dit betekende de oproeping van de klassen tot en met 1901!

¹³³ Het Belgisch leger was in volle reorganisatie en de werken van de vesting gordel rondom Antwerpen, het ultieme bolwerk, overblijfsel van de neutraliteitspolitiek van België, waren niet klaar!

Zo hadden wij één dag voorsprong op Duitsland en Frankrijk die op 1 augustus in oorlog zouden zijn.

Het veldleger telde na de mobilisatie ongeveer 118.000 man, terwijl het vestingleger ongeveer 88.000 man onder de wapens had. Naast de vijftien opgeroepen militieklassen hadden er zich nog 40.000 vrijwilligers aangeboden!

Vader leest jij den brief

Bruxelles 31 juli 1914

Beminde Ouders, Broeders en Zusters

Met deze laat ik u weten tot noch toe den staat van mijne gezondheid. En ik hoop toch van u ook noch hetzelfde. Dat wij nu hier maar vier zittingen te behooren (te niksen) ik denk volgens hier volgens dat het hier een gewoel en een gedreus is, dat wij morgen vroeg de grenzen op moeten. Maar gij moet daar toch geen verdriet in maken beminde ouders, ik zal toch maar met geeden moet gaan, ik ben toch ook niet alleen.

Ik zou voor goed te zijn niet meer mogen schrijven hebben, mee dat ik dacht dat ik u zou kunnen verdriet wouden, maar het is toch niet meer als mijne plicht dat ik schrijf.

Gij moet toch zien beminde ouders, dat gij mij uit uw kop stelt (niet te veel aan denken). Want dat kan misschien toch ook niet erg zijn, dien oorlog. En gij moet niet meer terug schrijven beminde ouders, want, wij zouden misschien kunnen weg zijn hier, en gij zoud mij daar ook noch verdriet mee doen.

Nu gij moet ook geen geld opsturen, ik kan toch noch al wat toekomen. En ik zal ook noch wel een schrijven als ik op de grenzen ben. Als ik tijd heb.

Meer nieuws kan ik niet schrijven, en goed nieuws weet ik niet, gij moet toch zien dat gij u eigen er geen aandeel met doet, mee op mij te denken.

Uw toegenegen zoon

Josef

Wij zijn toch allemaal onder hier

1 augustus 1914 Duitsland en Frankrijk bevelen de mobilisatie. Voor België was het de eerste dag van de mobilisatie: 1^e K en 2^e K ont dubbelden zich en startten de vorming van respectievelijk 3^e K en 4^e K. Het 2^e K, en meteen 4^e K, werden ingekwartierd in de Militaire School, terwijl 1^e K en 3^e K zich mobiliseerden in hun bekende Prins Boudewijnkazerne. De kaders, officieren, onderofficieren en beroepssoldaten van 1^e K en 2^e K en de Regimentsschool werden dooreengeschud en zwermden uit over de verschillende Regimenten Karabiniers om er hun mobilisatieaffectatie in te nemen!

Het oude depot van Mechelen werd de verzamelplaats voor de gemobiliseerden van de lichteningen 1905 tot en met 1901 voor de vorming van de 1^e en 2^e Vesting Karabiniersregimenten. Het 1^e VK (Vesting Karabiniersregiment) kwam onder het bevel van LtKol SA Collyns en zal bij Lier kantonneren, het 2^e VK kwam onder het bevel van Majoor Balle en werd naar St. Kathelijne-Waver gestuurd.

2 augustus 1914 Inval van de Duitsers in het Groot-Hertogdom Luxemburg.

Om 19.00 uur werd er aan België een Duits ultimatum overhandigd waarin de vrije doortocht in België voor de Duitse troepen gevraagd werd.

Het was Herr von Below-Saleske, Duits ambassadeur, die de tekst overhandigde aan onze minister van Buitenlandse Zaken Mr. Davignon. De inhoud ervan kwam hierop neer: "Uit de ingewonnen informatie zou het Franse leger oprukken via Givet over Namen; omdat wordt geoordeeld dat het Belgisch leger deze opmars niet kan stuiten, eist de Duitse regering de vrije doorgang. Wordt dit niet toegestaan dan wordt België als vijand beschouwd."

3 augustus 1914 Om 6.00 uur verliet het 1e K, aangevoerd door Kolonel Pety de Thozée, de vertrouwde Prins Boudewijnkazerne op de tonen van de 'Mars van de Karabiniers'.

Zij werden toegejuicht door een grote menigte die de toekomstige strijders kwam aanmoedigen. Het 3e K onder het bevel van Kolonel Servais volgde, en wat verder sloten 2e K en 4e K aan in de mars. Onder de bezorgde blikken van familieleden en vrienden vertrokken deze Karabiniers, onder begeleiding van hun muziekcorps, uit Brussel om samen met de andere eenheden van de 6^e LD de concentratie uit te voeren in het Zoniënwoud.

Koning Albert overhandigde in de namiddag een standaard aan het 2^e Karabiniersregiment alsook aan de pas gevormde 3^e Karabiniers- en 4^e Karabiniersregimenten.

De plechtigheid had plaats in de voorkamer van het balkon op het koninklijk Paleis in het bijzijn van M. de Broqueville, Eerste Minister en Minister van Oorlog, van generaal Jungbluth, hoofd van het Militair Huis en van majoor Preud'homme, ordonnansofficier van de koning. Door bemiddeling van Mw. de Broqueville, die gehoor gegeven had aan de wens van de Karabiniers, werden de vaandels naar het paleis gebracht door drie scouts onder de leiding van hun master, M. Polleunis.

Een zeer ontroerde Koning nam de emblemen aan uit de handen van de jonge lui. Terwijl de soldaten en de onderofficieren van de erewacht de wapens presenteerden, overhandigde hij de vaandels aan de vaandrigs van de drie Karabiniersregimenten, respectievelijk aan de luitenanten Herrewijck, Van Beneden en Micheels. Zich tot hen richtend sprak hij: *"Heren ik vertrouw u deze vaandels toe. De onafhankelijkheid van het land is bedreigd. Ik heb het volste vertrouwen in uw regimenten. Dat uw kameraden zich rond deze sacrale emblemen mogen scharen. Ik vraag u de warme gevoelens die ons bezielen aan hen door te geven. Ik ben volledig toegewijd aan dit mooie leger. Met hart en ziel behoor ik tot hen."* Tot de aanwezige journalisten zegde hij: *"Heren, verkondig overal dat wij onze onafhankelijkheid zullen weten te verdedigen!"*

Na de vaandels gekust te hebben verliet Koning Albert onder de toejuichingen van de aanwezigen de zaal. Even later verlieten de vaandels het Paleis. Over gans het traject groette de menigte en riep: *"Leve het leger!"*. De burgerwacht opgesteld langs de Hertogelijke straat, presenteerde de wapens. Aan het Ministerie van Oorlog werden zij begroet door de aanwezige officieren. Vervolgens stegen de escortes in de wachtende wagens die hen naar het Zoniënwoud voerden bij hun strijdmakkers. Aan de rand van het bos te Tervuren, Duisburg en Huldenberg werden de vaandels aan de troep voorgesteld en deze zweerde trouw aan Vorst en Vaderland.¹⁴⁴

Vanuit de concentratiezone vertrokken de korpsen naar hun oorlogskantonnementen:

- de 19e Brigade (19e Bde) naar Tervuren (1e K met Kol Pety de Thozée, 3e K met Kol Servais);
 - de 20e Brigade (20e Bde) naar Duisburg-Huldenberg (2e K met Kol Biebuyck¹⁴⁵, 4e K met Kol Tiéchon);
 - de Vesting Karabiniersregimenten, het 1e VK (Collyns) naar Lier; het 2e VK (Balle) naar St-Kathelijne-Waver.
- Ons ex-Bn Karabiniers-Wielrijders vertrok uit Vilvoorde naar de streek van Gembloux bij de Cavalieriedivisie (CD).

Om 19.15 uur verklaarde Duitsland de oorlog aan Frankrijk.

4 augustus 1914 Na de categorieke en fiere weigering van Koning Albert en de Belgische Regering, verklaarde Duitsland ons op deze historische **dinsdag** de oorlog...

PARVI SED MAGNI!

Te Brussel december 1997: einde van het Eerste Boekdeel. Wij pauzeren in onze karabinierskroniek en verwijzen naar het 'Boekdeel Twee' voor het uitgebreid relaas van de gebeurtenissen uit de 'Grote Oorlog'.

*De 'Kronieklploeg':
Door karabiniers, voor karabiniers.*

¹⁴⁴ Naar teksten uit "Le National Bruxellois" (van 04.08.14, p.2); "Het Bulletin van de Belgische Touringclub, 4e Trim.1914; Corvilain "L'Histoire des régiments de Carabiniers", p.15 en 16.

¹⁴⁵ Biebuyck Aloise ?StEloois-Vijve 20.06.1860. Begon bij het 5e Li; werd OLT op 14.10.81; Lt SA op 22.08.92, muteerde naar 1e Jagers te Voet; Maj benoemd op 26.06.05; bij het Regt Grenadiers op 18.07.07; bij 1e K op 27.12.12; eerste korpscommandant van 2e K op 16.12.13; Kol op 26.06.14; Gen Maj op 11.06.15; LtGen 30.03.16; pensioen 15.06.25; overleden Gent 28.01.44.

Soyons forts, on nous respectera
Le Devoir avant tout
Wees sterk, men zal ons waarderen
De plicht voor alles

Composition d'Edwin Ganz

GEBRUIKTE MILITAIRE AFKORTINGEN

In alfabetische volgorde:

Adj	adjunct	Li	linie(regiment)
Adjt	adjutant	Ln	liason, verbinding
A.E.M. aem	adjoind d'état major	LO	liaisonofficier
Aie	artillerie	Lt	luitenant
Avi	vliegtuig, vliegwezen	LtGen	luitenant generaal
B	grenspaal(borne)	LtKol	luitenant kolonel
b.d.	buiten dienst	Maj	majoor
Bde	brigade	Man	manoeuvre
BE	België, Belgisch	MB	ministerieel besluit
B.E.M.bem	breveté d'état major	Mi	mitrailleur
Bn	bataljon	Mil	militair(e)
Cav	cavalerie	Min	minister, ministerie
CD	cavaleriedivisie	MG	machinegeweer
Cdt	commandant (graad)	Mor	mortier
Cie	compagnie	Mun	munitie
Circ	circonscription	NL	Nederland
CO	officier met commando	Offr	officier
Comd	commandant (chef)	OLt	onderluitenant
CP	commandopost	OOffr	onderofficier
Cy	cyclist(en), regiment...	OO	oorlogsvoet
Div	divisie	Pl	peloton
Evac	evacuatie	Regt	regiment
FR	Frans, Frankrijk	Res	reserve
GE	Duits,Duitsland	SA	stafadjunct
Gen	generaal	S.B.H.	stafbrevethouder
GenMaj	generaal-majoor	Sdt	soldaat
GHK	groot hoofdkwartier	Sec	sectie
Gn	genie	Sgt	sergeant
Gpg	groepering	SM	sergeant majoor
Gr	grenadier(s), regiment...	Ter	territoriaal
HK	hoofdkwartier	Tp	troep
Hosp	hospitaal	Tpt	transport
How	houwitser	Tr	transmissie(s)
HuP	hulppost	TTr	transmissietroepen
ID	infanteriedivisie	UK	United Kingdom, Brits
Inf	infanterie	US	Verenigde Staten
K	karabiniersregiment	VA	veldartillerie
K6	kilometerpaal nr 6	VK	vestingkarabiniers(regiment)
Kapt	kapitein	VV	vredesvoet
KaptCdt	kapitein commandant	Het lezen van eenheden: 1/II/2 K	
KB	koninklijk besluit	luit als volgt, eerste compagnie van	
KMS	koninklijke militaire school	het tweede bataljon van het 2e	
Kol	kolonel	Regiment Karabiniers. De bataljons	
Kpl	korporaal	worden in de tekst met Romeinse	
LD	legerdivisie	cijfers aangeduid!	

BIBLIOGRAFIE GERAADPLEEGDE WERKEN

- Titel* La Campagne de l'Armée Belge (31 juillet 1914 - 1 janvier 1915).
Editie Bloud et Gay-Journal "Le XXe siècle"
-
- Titel* L'An 14.
Auteur Bernard Henri (Prof. KMS)
-
- Titel* Le Colonel A.E.M. René Bremer du 1er Régiment de Carabiniers.
Auteur Boisacq Emile, Prof. ULB
Editie Aux éditions du Drapeau, Bruxelles 1919
-
- Titel* De geschiedenis van het 6 Linierregiment en de aanverwante eenheden 26 Linie, 16 Linie, 28 Linie, 36 Linie, 56 Linie, 6 Vestingslinie.
Auteur Cammaert Manu (Kapt.) en anderen
Editie Drukkerij van de Krijgsmacht. - Evere 1995
-
- Titel* Souvenirs. Histoire de l'émancipation de la Belgique, 1830-1831.
Auteur Capiaumont Alexis (LtGen, carabinier)
-
- Titel* Geschiedenis van het Belgisch Leger.
Deel 1: 1830-1919
Deel 2: 1920 tot heden
Auteur Centrum Historische documentatie Krijgsmacht
Editie Deel 1: André Grisard, 1982 – Deel 2: Lesaffre, 1988
-
- Titel* Beringen, den 5e Augustus 1831, genomen door 100 vrijwillige Jagers Leidsche studenten en Houthalen.
Auteur Den Beer Poortugael J.C.C., Jhr. LtGen b.d.
Editie Martinus Nijhoff, 's Gravenhage 1906
-
- Titel* De Belgische reglementaire vuurwapens sinds 1830.
Auteur Dubrunfaut Paul (Prof. ULB)
Editie Gemeentekrediet 1988
-
- Titel* La Belgique actuelle au point de vue commercial, colonial et militaire.
Programme de politique nationale.
Auteur Falk Th.(libraire de la Cour)
Editie Librairie Européenne C. Muquardt, 1889
-
- Titel* Les Eminences grises de Laeken.
Auteur Gérard Jo
Editie Collet J.M. Bruxelles 1982
-
- Titel* De tiendaagse veldtocht, beslecht bij Leuven. 2-12 augustus 1831. Tentoonstellingscatalogus.
Auteur Heemkring 'Libbeke' en Myriam Bols
Editie Leuven
-
- Titel* Campagne de Belgique. Aperçu des mouvements opérés par les Armées Belges et Hollandaises au mois d'août 1831.
Auteur Huybrecht, LtCol du Génie belge
Editie Paul Renouard, Paris Août 1832

- Titel* De Zwarte Duivels.
Auteur Jacmain Louis, oorlogsvrijwilliger
Editie J. & A. Janssens, Brussel 1953
-
- Titel* Bericht van de Tiendaagse Veldtocht. België en Noord-Brabant in de Frontlijn 1830-1834.
Auteur Kikkert J.G.
Editie AD. Donker, Rotterdam 1980
-
- Titel* Les armes portatives des troupes belges de 1830 à 1910.
Auteur Leconte Louis
-
- Titel* Les origines de nos Carabiniers (1830-1850).
Auteur Leconte Louis (CaptCdt., carabinier)
Editie L'Avenir. - Bruxelles 1937
-
- Titel* Historiek van de Belgische Grenadiers-regimenten. Deel 1 – 1837-1910.
Auteur Massart Alex (Kol. SBH)
Editie Drukkerij Belgische Krijgsmacht - Evere 1992
-
- Titel* Beringen en Houthalen 5 en 6 Augustus 1831.
Auteur Meijer J.E. Jhr.
Editie I.Wedding, Harderwijk 1906
-
- Titel* De grote mythen uit de geschiedenis van België, Vlaanderen en Wallonië.
Auteur Morelli Anne
Editie De Geus, Breda 1996
-
- Titel* De tiendaagse veldtocht. - De Belgische opstand 1830-1831.
Auteur Nater Johan P.
Editie Unieboek b.v. - Bussum 1980
-
- Titel* Histoire des événements militaires et des conspirations Orangistes en Belgique de 1830 à 1833.
Auteur Niellon, général; (d'après les Mémoires du ...)
Editie Alliance Typographique, M.J. Poot; Bruxelles 1868
-
- Titel* België: een verhaal over Land en Volk.
Auteur Peeters Guido, dr.
Editie Elsevier, Brussel 1980
-
- Titel* Geschiedenis van België.
Auteur Pirenne Henri
Editie La Renaissance du Livre, Brussel
-
- Titel* De Vlamingen. - Een volk in beweging, een natie in wording.
Auteur Ruys Manu
Editie Lannoo - Tiel 1975
-
- Titel* Histoire militaire des Belges. Tome II.
Auteur Terlinden Charles, vicomte
Editie La Renaissance du Livre, Bruxelles
-
- Titel* De Belgische beroerte. De tiendaagse veldtocht en de scheuring der Nederlanden 1830-1839.
Auteur Van der Hoeven Hans
Editie Wetenschappelijke uitgeverij, Amsterdam 1973

NAMENREGISTER VAN KARABINIERS UIT DE KRONIEK

Aerts, H.
 Albert
 Aulard
 Baix, G. J.
 Balle, V. G.
 Baltia, (1850)
 Baron
 Bauduin, V. A.
 Beaujot, (Kapt 1831)
 Beirlaen, Gaston
 Beirlaen, E. A.
 Bernard, L. A.
 Bernard, Zénon
 Beulé
 Biebuyck, Aloise
 Blaes
 Blancgarin, Henri C. A.
 Bodson, Willem J. O.
 Borremans, O. (1905 Kapt)
 Borremans, Jean, bijnaam vr Van den Elskens
 Bosni
 Bossut
 Boudewijn, Z.K.H. de Kroonprins
 Braconnier, M. H.
 Brassel, A. M.
 Bremer, René M. V.
 Bruylants
 Bureau, L. G.
 Capiaumont, Alexis Adolphe
 Cartiaux
 Ceusters, H.
 Christophe, J. L.
 Cleeremans, Jean
 Clerfeyt, (1897)
 Coenen, E. F.
 Collyns, J. J. L.
 Coosemans
 Corvillain, Marcel
 Crabbe, G.
 Crabbe, P. L.
 Crihin
 Cuvelier, L.
 Cuvelier, P. L. G.
 Dantine, Alphonse
 De Backer
 De Brauwere
 De Broux, Herman J.
 de Gerlache de Gommery, Gaston C. (jonker)
 de Heusch, Edgar
 de Hollain, A. H. (jonker)
 de Hollain, E. A.
 de Jamblinne de Meux, T. T. (baron)
 De Ketelaere, Désiré Joseph
 De Macar, A. H.
 de PELLE de la Nieppe, R.
 de Rasse Lancaster, L. J.
 De Smet
 de Zantis de Vrymerson, Marie-Charles
 Théodore
 Dejaiffe, P. J.

Delhayé
 Delmaere, C. L.
 Delobbe, H. F. F.
 Delwart, (1835)
 Denis, Leon Jean Ch.
 De Planchon, D. A.
 Desavoie, Charles Joseph
 Detail, A. C.
 Dethieu, V. J.
 Deudon, C. L.
 Dewaele, H. A. E.
 Didier
 Didion
 Docquier, E.
 Dorez, Jean Charles Joseph
 Doutrewé, Paul André M. E.
 Duchêne
 Duflos
 Dulière, I. J. J.
 Duquesne, (1831)
 Durutte
 Everaert, René
 Fievet
 Fleuracker, G. A.
 Fleury-Duray, Joseph
 Fourcault, Gabriel
 Fourdin, L. J.
 Foury, Ferdinand Louis
 Fraikin
 Gaillard, A. D. C.
 Gateau, J. J. L.
 Gauthier, E. A.
 Genin, J.
 Gens
 Gérard, A.
 Gilain
 Gillet, Jacques Melchior
 Gillis de Sart Tilman, Lucien
 Gobeaux, A. L.
 Godefroid, J. J.
 Godts, J. B.
 Goffin
 Gomré, B.
 Graven
 Gregoir, G. J.
 Grosfils, Dr.Med.
 Guillaume, V. J.
 Halet
 Hanlet, Jean
 Henkart, C. E.
 Herregods, Georges
 Herrewijck
 Hildebrand, A. F.
 Hirsch
 Hoeben
 Horion
 Huward, (Lt 1831)
 Jacquain, E. A.
 Jambers
 Janssens, L. E. V.

Jette
 Jorissen, Arnold Hubert J.
 Kessler, P. Henri L.
 Kets, C.
 Keucken
 Lacourt
 Laloyaux, C. A. A.
 Langhans, A. F. E.
 Lauwens, P. François
 Laviolette
 Leconte, Louis J. G.
 Lefebvre, (OLt 1830)
 Legardeur
 Legros, A. L.
 Lehardy de Beaulieu, M. C.
 Lemarinel
 Lemoine, Hubert J.A.
 Lenssens, P.
 Lesaffre, André J. P.
 Libert, Gustave Jean Joseph
 Loiseau, Modeste
 Maas
 Mahieu
 Mahy, M.
 Mailly, P. A.
 Manet
 Marck
 Massart, Nestor
 Mayer
 Mazoor
 Meiser, Jean
 Mergeay, F.
 Mergeay, P.
 Micheels, Guillaume
 Montlibert
 Morel, G. J. M.
 Moulinasse
 Muller, J. P.
 Ninitte, Théophiles Charles J.
 Nizet
 Nortier, H. N.
 Ottoy
 Overloop, C.
 Parsy
 Paye
 Peiren, Willy
 Pety de Thozée, Raymond Marie A.
 Pioch, Joseph Albert (Sr)
 Pioch, jr., G. F.
 Piron, Ch.
 Plumiers
 Poncelet, H. H.
 Poplimont, Emile Edouard François
 Pourbaix, A. D.
 Pureau, B. L. Albert
 Pourveur, F. L. P.
 Raemackers
 Regibo, Charles
 Remy, E. J.
 Renaux, L. A. E.
 Renson, Victor Alphonse F.
 Riflart
 Robert
 L.Robin

Roefs
 Roland, (Lt 1836)
 Rosart, Adrien Louis M.
 Ruwet, G. A.
 Sacré
 Salkin, A. J. F.
 Sayoen
 Scheltens
 Schmid, T. L.
 Schmit
 Servais
 Servant
 Siron, E. F. H.
 Soleil, Barthelemi F. F.
 Steenbruggen
 Sterckx, Théodore François
 Stevens, Jozef
 Thirifay, A. J. J.
 Thomas, Charles
 Tiéchon, E. E.
 Tilleux
 Timmermans, Paul Jean B. Ch.
 Tirens, H. B.
 Tollen, F. C. G.
 Toussaint
 Turine, Pierre Joseph
 Van Balberghe
 Van Beneden
 Van Bruyssel, Marie-Ferdinand
 Van Casteel, Charles
 Van Cauwenbergh
 Van de Putte, M. J. M. Cesar
 Van de Wiele, Adj. (1909)
 Van den Elsken, (Kapt 1831)
 Van den Elskens alias Borremans, Jean B.
 Van der Dussen de Kestergat, A. M.
 Van der Elst, C. A.
 Van der Oost, V. M. J.
 Van Dionvent, F. J.
 Van Doren, H. J. G.
 Van Gestel, Paul
 Van Mellaert, Hedwig
 Van Tilt, Louis P.
 Van Vinkeroy, M. D.
 Vandemaele
 Vanden Bogaerde, Edmond François A.
 Vandenbergh, D. J.
 Verhulst
 Vermeulen, Luc
 Versé
 Versluys
 Verspreeet, Jacques E.A.G.
 Verstraeten, A. L.
 Vinckier, J. A.
 Wambersy, D. A. A.
 Weyns, A. F.
 Widy, N. L.
 Willems
 Wuesten, Jacques Joseph
 Wynants, C. A.

LIJST
VAN DE INTEKENAARS

2 K.S.O.O., Zedelgem	Deroep Marc, Heppen
Alaerts Eduard, Aarschot	Devreese Frank, Aalter
Andries Paul, Soest	Dhondt Joris, Gent
Annoye Charles Brussel	Duchateau Roger, Zoersel
Baekelandt Roger, Aalter	Everaert Antoon, Leuven
Baetens Louis, Olen	Feytons Ronan, Diest
Ballet - Roba Mme, Bruxelles	Flerick Etienne, Gent
Baudry A., St Pieters-Leeuw	Gabriels Jacobus, Schilde
Bauwens Roger, Brussel	Geers Luc, Leopoldsburg
Becquevort N., Thorembais-St.Trond	Gemeente Arendonk (5 ex.)
Bergmans Guillaume, Beersel	Gusbin Pierre, Wavre
Blondeel Oscar, Lommel	Hebbrecht Jacqueline, Gent
Blootacker Hubert, Leopoldsburg	Hendrickx Albert, Leopoldsburg
Boddaert Arthur, Gent	Heyvaert Jozef, Meise
Boel Filip, St.Niklaas	Hoedemaekers Frans, Vilvoorde
Bourgeois Fernand, Brussel	Hoolants Marcel, Vilvoorde
Brouns Ivo, Eksel	Ingelbrecht Willem, De Panne
Brouwers W., Wemmel	Jacob Alfred Auderghem
Bruneel G., Roeselare	Jacobs Marcel, Zolder
Calle Emeric, Stekene	Janssen Jos, Laakdal
Cazy Roger, Bruxelles	Keunen Raymond, Averbode
Claeys Charles, Knokke-Heist	Krokaert Laurent, Meise
Comhair Umberto, Kleine-Spouwen	Lacroix Emile, Mevr., Lier
Coussement Raymond, Ham	Lheureux Constant, Bruxelles
D'Haeseleer Marc, Herentals	Lombart Pierre, Gent
D'Heuvaert André, Wondelgem	Lucas Willy, Brugge
Dauwe Eugene, Brussel	Maeckelbergh Willy, Groot-Bijgaarden
Dauwe Jules, Gent	Malfait R., Ronse
De Backer Eduard, Kortenberg	Marckx Gustaaf, Rumst
De Backer Emile, Lessines	Meganck Valery, Brussel
De Bondt Erwin, Halen	Mertens Erik, Aalst
De Bruyn Robert, Vilvoorde	Meulenbroeks J., Hooge Mierde (Nl)
De Camps Aimé, Rixensart	Moreau René, Herve
De Camps Guy, Erps-Kwerps	Nagels G, Bruxelles (2 ex.)
De Mesmaeker Willy, Brussel	Nakkach Nordine, Peer
De Muyer Lucien, Kortenberg	Nuyens Marc, Turnhout
De Muyer Marc, Paal	Paquay Adolphe, Grimbergen
De Nolf Joel, Brussel	Peiren Willy, St Stevens-Woluwe
De Schutter Joel, Zwevegem	Peys Victor, Meerhout
De Tant Hans, Herk-de-Stad	Praet Albert, Gent
De Wever Prosper, Zottegem	Procureur Leon, Alseberg
Debal Fritz, Izegem	Puttemans Guillaume, Brussel
Deforche Roger, Meise	Regiment Karabiniers Prins Boudewijn - Grenadiers (3 ex.)
Delorge N., Harelbeke	Rohaert Charles, Gent
Delporte Eddy, Ternat	Rogiers Georges, Koersel
Depauw Th. Paul.Brussel	Saenen Marc, Kermt
Depunder Guillaume, Mortsel	Schouwaerts Fr., Merksem
Deridder Rudy, Kwaadmechelen	

Seutin A., Bruxelles
Sijts Gustaaf, Diksmuide-Esen
Smedts Jos, Winksele
Stalpaert René, Ternat
Stas Maurice, Schepdaal
Suls Hubert, Borgerhout
Swinnen Pol, Bonheiden
Swinnen Rudy, Tessenderlo
Vergauwen M., Hemiksem
Theunis Joelle, Overijse
Van Bourgognie Gilbert, Turnhout
Van Caneghem Marcel, Dilbeek
Van Capellen Jean, Laken
Van Damme Albert, Gent
Van de Walle, Merelbeke
Van Humbeek G., Brussel
Van Kerckhoven-Ackermans Liliane., Brussel
Van Thomme Yvan (2 ex.), Linden
Van Waeyenbergh-Claessens, Evere
Vandenbranden, Oostende
Vanderlinden Jean, Maarkedal
Vandersmissen Jean-Marie, Geraardsbergen
Vande Putte Jean-Pierre, Zomergem
Vandewalle Augustus, Bad Sassendorf
Vandewalle C., Pervijze
Vanhove-Deleu, Paal
Vanthournoudt Roger, Roeselare
Velleman Peter, Edegem
Verbeke-Nuyttens R., Wervik
Verbraeken Willy, Keerbergen
Verbroedering Karabiniers 'Na 45' (46 ex.)
Vercauteren Roger, Zele
Vergauwen M., Hemiksem
Vermeulen Luc, Bocholt
Verspreet Jacques, Meise
Viaene Luc, Wezembeek-Oppem
Vismara Rodolpho, Diegem
Waroquier Emile, Villers St-Ghislain
Wilputte Adrien, Bruxelles

Lay-out, druk en afwerking: Drukkerij van de Krijgsmacht, Evere 1998

